

T.C.
İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI
YENİ TÜRK DİLİ BİLİM DALI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

XIX. YÜZYILA AİT OLAN KİRİL HARFLİ TÜRKÇE DİNİ
OYUN METNİ ÜZERİNE DİL İNCELEMESİ

VICTOR COPUŞCIU

2501141326

TEZ DANIŞMANI
DOÇ. DR. UĞUR GÜRSU

İSTANBUL 2016

T.C.
İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

YÜKSEK LİSANS
TEZ ONAYI

ÖĞRENCİNİN;

Adı ve Soyadı : VICTOR COPUŞCIU Numarası : 2501141326
Anabilim Dalı / Anasanat Dalı / Programı : Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı Danışmanı : Doç. Dr. Uğur GÜRSU
Tez Savunma Tarihi : 12.07.2016 Saati : 10.00
Tez Başlığı : "XIX. Yüzyıla Ait Olan Kiril Harfli Türkçe Dini Oyun Metni Üzerine Dil İncelemesi"

TEZ SAVUNMA SINAVI, İÜ Lisansüstü Eğitim-Öğretim Yönetmeliği'nin 36. Maddesi uyarınca yapılmış, sorulan sorulara alınan cevaplar sonunda adayın tezinin KABULÜNE OYBİRLİĞİ / OYÇOKLUĞUYLA karar verilmiştir.

JÜRİ ÜYESİ	İMZA	KANAATI (KABUL / RED / DÜZELTME)
1-Prof. Dr. Mustafa ÖZKAN		Kabul
2-Prof. Dr. Vahit TÜRK		
3- Doç. Dr. Uğur GÜRSU		Kabul

YEDEK JÜRİ ÜYESİ	İMZA	KANAATI (KABUL / RED / DÜZELTME)
1- Prof. Dr. Hatice TÖREN		
2- Yrd. Doç. Dr. Mustafa KILIÇARSLAN		Kabul

ÖZ

XIX. Yüzyıla Ait Olan Kiril Harfli Türkçe Dini Oyun Metni Üzerine Dil İncelemesi

Victor COPUŞCIU

Bu tez çalışmasında 1845 yılında basılan *Hazret-i Avraamın Kurban Hekayesi* Kiril harfli Türkçe dini oyunun Kiril harfli metnin yanı sıra Latin esaslı transkripsiyonlu metni sunulmuş; eser imla, ses bilgisi ve şekil bilgisi özellikleri açısından incelenmiş; sözlük ve dizin çalışması yapılmıştır.

İncelenen metinde Arapça ve Farsça gramer yapılarının az görülmesine karşın, sade Türkçeye ağırlık verilmiştir. Dil açısından Eski Anadolu Türçesine ait olan özelliklerle birlikte Balkan Türkçesi ve Gagauzcada görülen bazı dil bilgisi unsurları tespit edilmiştir.

Karamanlıca edebiyatı tarihinde önemli bir yere sahip olan bu eser, Kiril harflerine aktarılarak seslendiği topluluk ve içeriği açısından çok önemlidir. Bu araştırma, Balkanlar'da meydana gelen Kiril harfli Türkçe eserlerin tespit edilerek incelenmesi ve bilim dünyasına tanıtılması açısından karşılaştırmalı ve tarihi Türk dil bilimi için faydalı olabilir.

Anahtar Kelimeler: Hazret-i Avraam, Kiril harfli Türkçe, dini oyun, Karamanlıca, transkripsiyon.

ABSTRACT

A Linguistic Investigation Into The Turkish Text of a Religious Drama From The Nineteenth Century Written In Cyrillic Script

Victor COPUŞCIU

In this thesis a religious drama in Turkish and written in Cyrillic script published in the year 1845, *Hazret-i Avraamin Kurban Hekayesi* (The Sacrifice of Abraham) is presented along with its transcription into Latin letters. The work has been investigated with regard to spelling, phonological and morphological characteristics; a glossary and index have been provided.

Emphasis has been placed on the purely Turkish elements of the grammatical structure rather than the Arabic and Persian grammatical constructions. Linguistic characteristics which belong to Old Anatolian Turkish together with those which appear to be peculiar to Balkan Turkish and Gagauz have been determined.

This work, which occupies an important place in the history of literature in Karamanli Turkish, is very important because of the community it addressed and the fact that the content has been rendered in Cyrillic letters. This investigation will be useful in determining the occurrence in the Balkans of works in Turkish written in Cyrillic script and introducing them to the intellectual world for comparative and historical Turkish linguistics.

Keywords: St. Abraham, Cyrillic script Turkish, religious drama, Karamanli Turkish, transcription.

ÖNSÖZ

Tarih boyunca Türk halkları ve soyları, yazı sistemleri için Göktürk, Uygur, Arap, Kiril ve Latin alfabeleri gibi farklı harf sistemlerini kullanmışlardır. İşbu sistemlerden başka daha küçük bir oranda olsa da, Türkçe metinler için Mani, Brahmi, İbrani, Grek, Ermeni ve Süryani asıllı alfabeler de tercih edilmiştir. Bazı durumlarda yabancı yazı sisteminin tamamı alınırken, diğer durumlarda, alınan alfabelerin Türkçeye ve lehçelerine uygun versiyonları kullanılmıştır.

Türk halklarının yazı tarihlerinden söz edildiği zaman araştırmacılar, Türkçe için Kiril alfabesinin kullanılmasını açıklarken özellikle eski Sovyet Birliği coğrafyasını ve bu topraklarda yaşayan toplulukların kullandıkları Türkçeyi ve yazıları kastediyorlar. Sovyet Birliği öncesi Rusya İmparatorluğuna dahil olan ve yazılarında Kiril harflerini kullanan Türk halkları ve miras bıraktıkları metinler, bilimsel araştırmalar için çok az konu olmuştur. Eski Rusya ve Sovyetler dışında oluşan Kiril harfli Türkçe metinler ise Türkiye’de ve diğer ülkelerde ya hiç meydana getirilmemiş, ya da diğer konuların yanı sıra çok az değinilmiştir.

Hazret-i Avraamın Kurban Hekayesi adlı dini konulu oyun metninin inceleme için seçilmesinin nedeni de Rusya dışında olup Osmanlı coğrafyasında basılmış olması ile birlikte yazı için sivil Kiril harflerinin değil, Ortodoks kilisesinin kullandığı eski Kiril harfleriyle yazılmış olmasıdır. Basılmış Kiril harfli metnin tek nüshasına Bulgaristan Milli Kütüphanesinde erişilmiştir (CT/45.116).

1845 yılında İstanbul’da basılmış olan eser, Yunancadan Türkçeye tercüme edilerek 1836 yılında Grek harfleriyle Karamanlıca denilen sade veya Ortodoks Karamanlıların konuştuğu dile dedikleri açık Türkçe lisanında yayınlanmıştır.

Çalışmamız, imla ve dil bilgisi özellikleri, transkripsiyonlu metin, metnin aslı ve sözlük-dizin olmak üzere beş ana bölümden ibarettir. İncelemeye malzeme olan metnin yazılış tarihi, edebi hususları ve yazı sistemi giriş kısmında ele alındığı için bu konulara ayrı kısımlar öngörülmemiştir.

Bu çalışmanın hazırlandığı süreçte desteğini esirgemeyen tez danışmanım kıymetli hocam Doç. Dr. Uğur Gürsu'ya, teknik konularda yardımcı olan sayın Ahmet Pekşen'e, çalışmalarından istifade ettiğim Evangelia Balta'ya teşekkürlerimi sunuyorum. Ayrıca eğitim hayatımda büyük katkıda bulunan değerli hocalarıma, bana hep destek olan sevgili aile bireylerime ve burada isimlerini anmadığım değerli arkadaşlarıma çok minnettarım. Allah cümleinizden razı olsun!

Victor COPUŞCIU

İstanbul, Haziran 2016

İÇİNDEKİLER

ÖZ.....	iii
ABSTRACT	iv
ÖNSÖZ.....	v
KISALTMALAR	xi
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM

METNİN İMLA ÖZELLİKLERİ	15
1.1. Ünlülerin Yazılışı	16
1.1.1. /a/ Ses Biriminin Yazılışı.....	17
1.1.2. /ä/ Ses Biriminin Yazılışı.....	17
1.1.1.3. /e/ Ses Biriminin Yazılışı.....	18
1.1.4. /ı/ Ses Biriminin Yazılışı.....	19
1.1.5. /i/ Ses Biriminin Yazılışı.....	19
1.1.6. /o/ Ses Biriminin Yazılışı.....	20
1.1.7. /ö/ Ses Biriminin Yazılışı.....	21
1.1.8. /u/ Ses Biriminin Yazılışı.....	21
1.1.9. /ü/ Ses Biriminin Yazılışı.....	22
1.2. Ünsüzlerin Yazılışı	22
1.2.1. /b/ Ses Biriminin Yazılışı.....	23
1.2.2. /c/ Ses Biriminin Yazılışı.....	23
1.2.3. /ç/ Ses Biriminin Yazılışı.....	24
1.2.4. /d/ Ses Biriminin Yazılışı.....	25
1.2.5. /f/ Ses Biriminin Yazılışı	25
1.2.6. /g/ Ses Biriminin Yazılışı.....	26
1.2.7. /ğ/ Ses Biriminin Yazılışı.....	27
1.2.8. /h/ Ses Biriminin Yazılışı.....	27
1.2.9. /j/ Ses Biriminin Yazılışı.....	28
1.2.10. /k/ Ses Biriminin Yazılışı.....	28

1.2.11. /l/ Ses Biriminin Yazılışı.....	29
1.2.12. /m/ Ses Biriminin Yazılışı.....	29
1.2.13. /n/ Ses Biriminin Yazılışı.....	30
1.2.14. /p/ Ses Biriminin Yazılışı.....	30
1.2.15. /r/ Ses Biriminin Yazılışı	31
1.2.16. /s/ Ses Biriminin Yazılışı	31
1.2.17. /ş/ Ses Biriminin Yazılışı	32
1.2.18. /t/ Ses Biriminin Yazılışı.....	33
1.2.19. /v/ Ses Biriminin Yazılışı.....	33
1.2.20. /y/ Ses Biriminin Yazılışı.....	34
1.2.21. /z/ Ses Biriminin Yazılışı.....	34
1.3. Kelimelerin Yazılışı.....	35
1.3.1. Aynı Kelimelerin Farklı Yazılışı	35
1.3.2. Yanlış Yazılan Kelimeler.....	38
1.3.3. Arapça ve Farsça Yapılı Tamlamaların Yazılışı.....	39

İKİNCİ BÖLÜM

DİL İNCELEMESİ	41
2.1. SES BİLGİSİ	41
2.1.1. Ünlü Düşmesi	41
2.1.2. Hece Düşmesi	42
2.1.3. Ünlü Türemesi	42
2.1.4. Kaynaşma.....	43
2.1.5. Ünlü Çatışması.....	44
2.1.6. Daralma.....	45
2.1.6.1. e > i Değişimiyle Daralma	45
2.1.6.2. o > u Değişimiyle Daralma	45
2.1.6.3. ö > ü Değişimiyle Daralma	45
2.1.7. Genişleme	46
2.1.7.1. ı > a Değişimiyle Genişleme	46

2.1.7.2. ı > a Değişimiyle Genişleme	46
2.1.7.3. i > e Değişimiyle Genişleme	46
2.1.7.4. u > o Değişimiyle Genişleme	47
2.1.7.5. ü > ö Değişimiyle Genişleme	48
2.1.8. Ünlü İncelmesi	48
2.1.8.1. a > e Değişimiyle İncelme	48
2.1.8.2. u > i Değişimiyle İncelme	49
2.1.9. Ünlü Kalınlaşması	49
2.1.9.1. e > a Değişimiyle Kalınlaşma	49
2.1.9.2. i > a Değişimiyle Kalınlaşma	50
2.1.9.3. i > ı Değişimiyle Kalınlaşma	50
2.1.10. Düzleşme	50
2.1.10.1. u > ı Değişimiyle Düzleşme	50
2.1.10.2. ü > i Değişimiyle Düzleşme	50
2.1.10.3. ü > ı Değişimiyle Düzleşme	51
2.1.11. Yuvarlaklaşma	51
2.1.11.1. e > ö Değişimiyle Yuvarlaklaşma	51
2.1.11.2. ı > u Değişimiyle Yuvarlaklaşma	51
2.1.11.3. i > ü Değişimiyle Yuvarlaklaşma	52
2.1.12. Ünlü Uyumu	53
2.1.12.1. Kalınlık-İncelik Uyumu	53
2.1.12.2. Düzlük-Yuvarlaklık Uyumu	55
2.1.13. Ünsüz Türemesi	56
2.1.14. Ünsüz Düşmesi	57
2.1.15. Ünsüz Değişimleri	58
2.1.16. Göçüşme	61
2.1.17. Diğer Özellikler	61
2.2. ŞEKİL BİLGİSİ	63
2.2.1. Yapım Ekleri	63

2.2.1.1. İsimler	63
2.2.1.1.1. İsimden İsim Yapan Ekler	63
2.2.1.1.2. Fiilden İsim Yapan Ekler.....	64
2.2.1.2. Fiiller	66
2.2.1.2.1. Fiilden Fiil Yapan Ekler	66
2.2.1.2.2. İsimden Fiil Yapan Ekler.....	67
2.2.2. Çekim Ekleri	68
2.2.2.1. İsim Çekim Ekleri	68
2.2.2.2. Fiil Çekim Ekleri.....	70
2.2.2.2.1. Şahıs Ekleri.....	70
2.2.2.2.2. Şekil ve Zaman Ekleri	71
2.2.2.2.3. ‘i-’ Ek-Fiil.....	72
2.2.2.2.4. Sıfat-Fiil Ekleri.....	73
2.2.2.2.5. Zarf-Fiil Ekleri.....	73
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM	
TRANSKRİPSİYONLU METİN	75
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM	
METNİN ASLI.....	177
BEŞİNCİ BÖLÜM	
SÖZLÜK-DİZİN	302
SONUÇ.....	445
KAYNAKÇA	447

KISALTMALAR

a.e.	Aynı eser
a.g.e.	Adı geçen eser
Ar.	Arapça
Bkz.	Bakınız
bs.	Baskı
C.	Cilt
Çev.	Çeviren
E. A. T.	Eski Anadolu Türkçesi
E. T.	Eski Türkçe
E. Yun.	Eski Yunanca
Ed.	Edition
Erm.	Ermenice
Fars.	Farsça
Gag.	Gagauzca
Haz.	Hazırlayan
İbr.	İbranice
İtal.	İtalyanca
krş.	Karşılaştırmız
O. T.	Orta Türkçe
p.	Page
s.	Sayfa
Slav.	Slavca
T.	Türkçe
T. T.	Türkiye Türkçesi
V.	Volume
y.y.	Basım yeri yok
Yun.	Yunanca

GİRİŞ

ARAŞTIRMANIN KONUSU VE ÖNEMİ

1845 yılında İstanbul Rum Patrikhanesi matbaasında basılan *Hazret-i Avraamın Kurban Hekayesi* isimli Kiril harfli dini oyun metni, bu çalışmanın konusunu oluşturmaktadır.

İmlasında eski Kiril alfabesinin kullanılması, söz konusu Türkçe metnin önemini artırmaktadır. Türk lehçeleri için Kiril alfabesinin geniş kapsamda uygulanması Sovyetler Birliği'nde başladığı için bu lehçelere sivil Kiril alfabesinin versiyonları uygulanıyordu. Oysa ki Kiril alfabesinin daha eski geleneği de özellikle Ortodoks dini metinlerin neşriyatında devam etmekteydi. Eski Kiril alfabesinin Balkanlar, Doğu Avrupa, Kafkasya ve Rusya gibi geniş bir coğrafyada kullanılmasından dolayı Osmanlı topraklarında da hem Slav dilleri için hem de Türkçe metinler için eski Kiril harf sistemi uygulanmıştır. Bu tür Türkçe eserlerin sayısı az olduğu için araştırmamıza konu olan metnin bilim dünyasına tanıtılması, içerdiği dil özelliklerinin tespit edilmesi, transkripsiyon ve sözlük incelemelerinin yapılması da araştırmaya önem kazandırmaktadır.

Eserin Yunancadan tercüme edilmesine rağmen hem biçim hem de içerik açısından çok başarılı bir edebiyat ürünü olduğunu söyleyebiliriz. Arapça ve Farsça tamlamalarının – birkaç istisna hariç – hiç olmamasıyla birlikte metnin hem Anadolu ağızları özelliklerini içermesi hem de Balkan Türkçesine yakın olması dikkatimize değer olmuştur.

ARAŞTIRMANIN AMACI VE YÖNTEMLERİ

Yunancadan Karamanlıca denilen Anadolu Ortodokslarının konuştukları Türkçeye çevrilerek ilk önce Grek harfleriyle, daha sonra da eski Kiril harfleriyle neşredilen *Hazret-i Avraamın Kurban Hekayesi* adlı dini oyun metnin dil açısından incelenmesi, araştırmamızın amacını oluşturmaktadır.

Çalışmaya başlandığında ilk önce Türkiye’de ve diğer ülkelerde incelenen eserin bulunup bulunmadığı araştırılmıştır. Bulgaristan Milli Kütüphanesi haricinde adı geçen eserin Kiril harfli versiyonu hiç bir yer yerde bulunmamıştır. Tercüme edilen Yunanca orijinal metnin farklı baskılarına Girit Üniversitesi Kütüphanesinde ulaşılmıştır¹ (*H Θυσία του Αβραάμ* I Thysia Tou Avraam, y.y. – № 122211, 1870 – № 123949, 1873 – № 124069), Yunanca metnin yazarı olarak Vitsentzos Kornaros bilinmektedir².

Metnin fotokopisi elde edilince imla özellikleri araştırılarak metnin aslı *Microsoft Word* programında yeniden yazılmıştır. Bu metin esas alınarak transkripsiyon alfabesi ve transkripsiyonlu metin oluşturulmuştur. Transkripsiyon alfabesi ikinci bölümde verilmektedir.

Metin çalışmasını takiben sözlük-dizin bölümünün hazırlanmasına geçildi. Her sözcük ayrı sözlük birimi şeklinde sunularak karşısında çağdaş Türkçede anlamı ve sözcüğün kökü ile çekimli şekillerinin metinde geçtiği yerler belirlenmiştir. Yazılışı farklı olan aynı kelimeler ayrı olarak sözlükte verilmiştir.

Giriş ve sonuç kısımları haricinde beş bölümden oluşturulan çalışmanın birinci bölümü metnin imla özelliklerinin incelenmesine ayrılmıştır. İkinci bölümde ses olayları ve şekil bilgisi özellikleri tespit edilerek örneklerle desteklenerek başlıklar altında yerleştirilmiştir.

Üçüncü ve dördüncü bölümler metnin aslı ve transkripsiyonu için ayrılmış olup beşinci bölümde metnin söz varlığının tespit edilmesi bağlamında yapılan sözlük ve dizin incelemesi sunulmuştur. Araştırmanın sonuç bölümünde dikkate değer bazı hususlar paylaşılmış, kaynakçada ise çalışma esasında faydalandığımız eserler sıralanmıştır.

---

¹ **The Dijital Library of Modern Greek Studies**, (Çevrimiçi) <http://anemi.lib.uoc.gr>, 21 Mayıs 2016.

² Στυλιανός Αλεξίου, „Εισαγωγή“, **Βιτσέντζος Κορνάρος: Ερωτόκριτος**, Επιμέλεια Στυλιανού Αλεξίου, Εστία, Αθήνα, 1999, p. 16-17.

HAZRET-İ AVRAAMIN KURBAN HEKAYESİ

a) Yunanca Metnin Yazarı

İlk baskısı 1713 yılında Venedik'te çıkan *I Thysia Tou Avraam* (Avraam'ın Kurbanı) Yunanca dini oyunun yazarı Vitsentzos Kornaros sayılmaktadır. Yazarın ismi İtalyanca Vincenzo Cornaro olarak da bilinmektedir. Hayatı hakkında bilgilerin çok sınırlı olmasına rağmen yazarın doğum tarihi, yaşadığı dönem ve yer, eserlerine dair bazı bilgiler mevcuttur.

1553 yılında çağdaş Sitia kenti topraklarında bulunan Trapezond isimli bir Girit yerleşim merkezinde dünyaya gelen Vitsentzos Kornaros, Venedik doğumlu Yakovos Kornaros ve Zambeta Demetzo'nun oğluydu³. 1590 yılında Kandiye'ye (Heraklion) geçerek Marieto Zeno ile evlenir ve Eleni ile Katerina isimli iki çocuk babası olur.

Devlet memuru olarak çalışan Kornaros edebiyatla ilgilenmeye başlayıp *Tuhaflik Akademisi* edebiyat topluluğuna katıldı (Yun. Ακαδημία των Παράξενων, İtal. Accademia degli Stravaganti). Topluluğun kurucusu Vitsentzos'un ağabeyi Andreas Kornaros'un yayımlanmamış *Girit Tarihi* isimli bir eser bıraktığı iddia edilmektedir⁴.

Vitsentzos Kornaros'un hayatı hakkında bilgilerin kaynaklarından biri yazarın şaheseri olan *Erotokritos* adlı destansı şiiridir. Eserin son E bölümünün sonunda yazar kendinden söz etmektedir:

“... Κ' εγώ δε θε να κουρφευτώ κι αγνώριστο να μ' έχου

μα θέλω να φανερωθώ, κι όλοι να με κατέχου

Βιτσέντζος είν' ο ποιητής και στη γενιά Κορνάρος

---

³ Bruno Lavagnini, *Storia della letteratura neoellenica*, 2. Ed., Storia delle letterature di tutto il mondo, Milano, Nuova Accademia Editrice, 1959, p. 77.

⁴ *Λογοτεχνία και κοινωνία στην Κρήτη της Αναγέννησης*, Haz. David Holton, Ηράκλειο, 1997, p. 369.

που να βρεθή ακριμάτιστος, σα θα τον πάρη ο Χάρος.

Στη Στείαν εγεννήθηκε, στη Στείαν ενεθράφη,

εκεί 'καμε κι εκόπιασεν ετούτα που σας γράφει.

Στο Κάστρον επαντρέυτηκε σαν αρμηνεύγει η φύση,

το τέλος του έχει να γενή όπου ο Θεός ορίσει” [1533-1542].

Erotokritos destanının transkripsiyonunu ve Türkçeye çevirisini yapan Prof. Dr. Hakkı Bilgehan bu parçayı şu şekilde çevirmiştir:

“... ve ben gizlenmek ve tanınmamak istemem,

Oysa görünmek isterim herkes beni tanısin.

Ozan, Vitsentzos'dur adı ve soyadı Kornaros,

Ki onu Azrail aldığında günahsız bulunacak.

Sitia'da doğdu Sitia'da gömüldü,

Size bu yazdıklarını orada yerleşip yazdı.

Doğanın öğrettiği gibi Kastro'da evlendi,

Sonu Tanrı'nın emrettiği yerde olacak.

Mısralar iyice düzenlenmek, düzeltilmek ister,

Ki onları okuyanlar iyice anlasınlar”⁵.

Girit'in Venedik egemenliği altında bulunduğu döneme denk gelen 1640 yıllarında yazıldığı tahmin edilen *Erotokritos*, Yunan edebiyatında Girit Rönesansı eserlerinden biridir. 10 012 beytten oluşan ve on beş heceli vezin ile yazılmış olan bu destan Yunancanın Girit lehçesiyle icat edilmiştir.

---

⁵ Vitsentzos Kornaros, **Erotokritos: Bir Girit Destanı**, Çev. Hakkı Bilgehan, İstanbul, Lozan Mübadilleri Vakfı Yayınları, 2011.

Destanın konusu Avrupa’da 1482 yılından itibaren bilinen “Paris ile Vena” adlı Fransız romanından alınmış olsa da, yazarın kaleminden Giritlilerin geleneklerini yansıtan ve halk dilinde yazılan yeni bir edebiyat ürünü çıkmıştır. *Eritokritos* Hıristiyanlık öncesi döneminde olup bitenleri anlatmaktadır. Aretusa isimli kraliçenin ve müsteşar oğlu Erotokritos’un aşkı manevi değil, insani bir aşk olarak en büyük değer gösterilmektedir. Eser bugüne kadar önemini kaybetmemiş olup farklı dillere tercüme edilerek basılmıştır ve birçok bilim adamının ilgisini çekmiştir. 1978 yılında *Erotokritos* destanı UNESCO tarafından dünya kültürünün 300 şaheser listesine dahil edilmiştir⁶.

Kendisinden sonra Yunan şairlerini etkileyen Vitsentzos Kornaros’un diğer eseri *I Thysia Tou Avraam* (Avraam’ın Kurbanı) dini oyundur.

b) Eserin Konusu

Tevrat’ta anlatılan İshak kıssası dünyada bir çok sanatçının ilgisini çekmiştir. Onların arasında olan Kornaros da bu kıssa üzerine oyunu yazmıştır. Hem Hıristiyanların⁷ hem de Müslümanların kutsal kitaplarında geçen kıssa üzerine yazılan eserin oyun şekli ve örneği İtalyan şairi Luigi Groto’nun *Isach* (İshak) isimli trajedisinden alınmıştır⁸.

Kornaros’un oyununda Melek, Avraam, eşi Sarra, oğulları İsaak, hizmetkarlar Simpan ve Sofer ile cariyeler Anta ve Tamar rolleri vardır. Oyunda anlatıcı olmadığı için okur yazarın sözlerini duymaz, kahramanlar ya kendi başlarına konuşurlar ya birbirine hitap ederler.

Allah’ın tarafından gönderilen Melek uykuda bulunan Avraam’a gelir ve, “Uyan ya Avraam” diye seslenerek gökten getirdiği emri açıklar. Gelecekle ilgili tüm

---

⁶ Чернышева Т. Н., “Греческая литература XVII в.“, **История всемирной литературы в 8 томах**, С. 4, Москва, Наука, 1987, s. 337-338.

⁷ Hazret-i İbrahim’in oğlu İshak’ı kurban etme kıssası kısa bir şekilde Tevrat’ta anlatılmaktadır. Bkz. Kutsal Kitap, Yaratılış, 22: 1-19.

⁸ Чернышева Т. Н., **a.g.e.**, s. 337.

ümidini tek oğuluna bağlayan babadan kendi eliyle oğulunu kurban etmesi isteniyor. Nedeni bilinmeyen, ayrıntısı olmayan bu durum Avraam'ın karamsar düşüncelerine sebep oluyor, çünkü Allah'ın kendisi ona İsaak'ın soyunun gökteki yıldızlar ve deniz kumu kadar çoğaltılmasını vadedmişti.

Kocasını ibadet ederek oğulunun yerine kendisinin kurban edilmesini isterken uyanan Sarra, Meleğin getirdiği emri öğrenince bayılır. Bu ara Avraam işaret edilen yerde kurban kesmek için hazırlıkları yapmaya karar verir ve çocuğu uyandırır. Oyunun en acılı sahnelerinden biri, annesiyle vedalaşırken İsaak'ın şüpheye düşme sahnesi:

“Ah! Ya validem! Senin çok öpüşlerin beni fefeselere kodular,
Hemi gözlerinden akan, ırmak gibi yaşların beni korkuttular.
Ne acılı derdin vardır ki, ağlayup sus olmazsın,
Bakarım ki baştan tırnağadek, öpmekten doymazsın”⁹.

İsaak'ın şüphelenmesine rağmen dağın tepesine çıkıncaya kadar ona kimin kurban edileceği söylenmiyor. Hizmetkarları dağın eteğinde bırakıp Avraam yakacakları sırtında taşıyan İsaak ile tepeye çıkıyorlar. Kurbanın nerede olduğu sorusuna cevap verirken babası oğulunun kendisinin kurban olduğunu söyler.

İlk önce merhamet dileyerek babası bu tür kurbandan vazgeçsin diye yalvaran İsaak daha sonra alçak gönüllülükle ecelini kabul eder ve kurban edilirken çabuk ve acısız kesilmesini diler. Çocuk, oyuncaklarının komşusu ve arkadaşına verilmesini tembihledikten sonra, Roma döneminde öldürülen Hıristiyan şahitlerin cesaretiyle konuşur:

“Hemi bu haber verdiğim Eliseyek dostumu benim yerime koyasın,
Sen da bu İsaakın ölümüne incinmeyerek şükr ile katlanasın.
Ve hep hısım akrabamıza, ve eşime dostuma, selam götüröresin,

---

⁹ Bkz. bu tezin üçüncü bölümü [47/10-17].

Ve Daskalozum da sorarse, ben ahrete vardığımın haberini veresin

Sen da ya babam! Atalık muhabbetin ile bana dovanı veresin”¹⁰.

Bıçak çocuğun üzerindeyken Melek Avraam’ı durdurur ve Allah’ın İsaak’ın öldürülmesini istemediğini müjdeler. Çocuğun yerine ansızdan peyda olan bir koç kurban edilir, hizmetkarlar da evdekilere müjdeyi ulaştırmak için gönderilir.

Oyunun son sahnesinde hepsi Avraam’ın hanesinde toplanmış olup Allah’a şükür ederler, destan aile başının hayır dualarıyla biter.

c) Eserin Önemi

Avraam’ın Kurbanı dini konulu bir eser olduğu için Lozan Anlaşmasının gerektirdiği Nüfus Mübadelesine kadar Anadolu’da yaşayan ve Türkçe konuşan Hıristiyan Karamanlıları ilgilendirmiştir. Yunan araştırmacısı Pinelopsis Stathi’nin tespit ettiğine göre bu eserin ikisi oyun, biri de destansı şiir olmak üzere üç farklı Türkçe tercümesi yapılmıştır¹¹. Onların biri *Abraham’ın Kurbanı* isminde (*Erm. Aprahami Zohı*) Viyana’da Ermeni harfleriyle de basılmıştır. 1816 yılında İngiltere ve Yurtdışı Kitab-ı Mukaddes Cemiyeti’nin yazışmalarında Ermeni harfli Türkçe kitaplar listesinde 1812 yılında Viyana’da basılan *Sacrifice of Abraham* isimli oyun mevcuttur. Raporda yapılan açıklamaya göre bu kitaplar ana dillerini ve geçmişlerini unuttukları için ancak Türkçeyi bilen Ermeniler için neşredilmiştir¹².

Bazılarına ulaşabildiğimiz yukarıda söz edilen Karamanlıca eserler *Karamanlidika* katalogunda verilmiştir¹³. Grek harfli Türkçe metinlerin listesi aşağıda sunulmuştur.

¹⁰ Bkz. bu tezin üçüncü bölümü [84/15-22].

¹¹ Πηνελόπη Στάθη, “Η Θυσία του Αβραάμ στην Καραμανλίδικη βιβλιογραφία”, **Μεσαιωνικά και Νέα Ελληνικά**, C. 4, Αθήνα, 1992, p. 161.

¹² **Reports of the British and Foreign Bible Society with Extracts of Correspondence**, C. 4, London, 1819, p. 97.

¹³ Bkz. Séverien Salaville, Eugène Dallegio, **Karamanlidika: Bibliographie analytique d’ouvrages en langue turque imprimés en caractères grecs**, C. 1-3, 1584-1900, Institut Français d’Athènes,

1. *Avraam'ın Kurbanı* isimli oyunun ilk Karamanlıca yayını 1800 yılında yapılmıştır. Dallegio-Salaville katalogunun birinci cildinde numarası 30 olan bu eser aynı kapak altında diğer bir Karamanlıca eserle birlikte İstanbul Patrikhanesi matbaasında basılmıştır¹⁴. Kitabın ilk kısmına yerleştirilen *Beyük Arabistanda Kefro seherinde Arhiepiskopos Agios Grigentiosun din mücelesi Yaudi Ervanılan* isimli din hakkında diyalog şeklinde tartışma, Kayserili papaz Hrisafi tarafından Rumcadan Türkçeye tercüme edilerek basılmıştır.

Kitabın 103-139 sayfalarında *I Thysia Tou Avraam Avraamın Kurbanı* isimli oyun yer almaktadır. Oyun Zakintos'taki Meryem Ana manastırının baş rahibi Maksimos için Kayserili papaz Andreas tarafından 1783 yılında tercüme edilmiştir. Metinden önce iki Nikolas Sarros'un Maksimos'a mektubu verilmiştir. Kafiyesiz oyun metninden sonra Karamanlıca Aziz Romalı Makarios'un hayatı ve dualar mevcuttur.

Aynı metnin ikinci baskısı yine İstanbul Patrikhanesi matbaasında 1844 yılında yapılmıştır. Bir ciltte toplanan birkaç eserin arasında olan Kurban hikayesi ne Sarros'un mektubunu içerir, ne de Maksimos'u anar. Metnin başında kısaca bilgi verilmektedir: "Hazreti Avraam Pederimizin kurban hikayetidir ki, şimdi ikinci defa basmaya verildi, bu kitabı bastırannarın harç mesarifiyle"¹⁵.

Oyunun sonunda da kitabı bastırannarın isimlerini içeren bir dördlük bulunmaktadır:

Athènes, 1958-1974; Evangelia Balta, **Karamanlidika: Additions (1584-1900) Bibliographie analytique**, Centre d'Études d'Asie Mineure, Athènes, 1987; Evangelia Balta, **Karamanlidika: Additions (XXe siècle) Bibliographie analytique**, Centre d'Études d'Asie Mineure, Athènes, 1987; Evangelia Balta, **Karamanlidika: Nouvelles additions et compléments I. Bibliographie analytique**, Centre d'Études d'Asie Mineure, Athènes, 1997.

¹⁴ Sévérien Salaville, Eugène Dallegio, **Karamanlidika: Bibliographie analytique d'ouvrages en langue turque imprimés en caractères grecs (1584-1850)**, C. 1, Athènes, 1958, p. 108-111.

¹⁵ Bkz. a.e., s. 278-281.

“İşte bu kitap burada buldu nihayet
Eyileyin bunu hararetiyle kirayet
Kitapçı Nikola ve İoan çekti zahmet
okuyun bunları ve imdat edenlere rahmet”¹⁶.

2. 1836 yılında İstanbul’da İgnatiadislerin matbaasında basılan *Hazreti Avraamın Ziyade Çok Cana Menfaatli Kurban Hekayesi* isimli oyun, Pinelopsis Stathi’ye göre çeviri ve şekil açısından en ilginçtir. Çalışmamıza konu olan Kiril harfli metin de bu metnin aynısıdır.

Tek kitap halinde basılan eserin adından sonra detaylı bir açıklama okurlara şunu anlatmaktadır: “Bu kitapçaazın içinde nakl olunan Hazret-i Avraamın kurban hekayesinin, çok seneler akdemi Tevrat-ı Şerifden ayırmaca, Yunani lisanında beitler ile yazmışlarısada, şimdi Anadolu da Yunani lisanın bilmeyen Hristian karındaşlarımızın caniyet menfaati için, bazı dindar Hristianların gaireti ile Türkçe lisanına tercüma olunmuşdur”¹⁷.

Yunanca orijinali 1154 beyitten oluşan dramı Türkçeye kafiyeli şiir halinde çeviren Silleli papaz Sofronios, oyunun beyitlerinin sayısını 1186’ya kadar artırmıştır. Kitabın kapağında kendi ismini açıklamayan tercüman, oyun metni “Hamdulillah. Temam oldu” sözleriyle bittikten sonra ismini akrostişte gizleyerek okura şu şekilde hitap etmektedir:

“Okursan bu kitapçaazı, hem bu beytleri defaatile,
Bulursun tercüma edeni, hem dolar canın çok menfaatile.
Ol zaman bilesin ki, Allahın makbul kulu olursun az zahmetile,
Lakin bu karındaşına da doa edesin, çok rahmetile.

---

¹⁶ Πηνελόπη Στάθη, a.g.e., p. 164.

¹⁷ **Hazreti Avraamın Ziyade Çok Cana Menfaatli Kurban Hekayesi**, Çev. Silleli Papa Sofronios, İstanbul, 1836.

Sıtkile* **B**akasın* **R**uhani karındaşım,
İmanile **B**akıp* **O**kudukta sen dındaşım.
Laikli **S**ahih **N**asihet bulacaksın,
Ettikatli **O**larak **İ**taati duyacaksın.
La fark **F**aziletli **O**lursan bu Avraam gibi,
İnşallah bu hekayet **S**anada olur tatlı taam gibi”¹⁸.

Akrostiş doğru okundukta tercümanın ismi Sileli Papa Sofronios olduğu anlaşılmaktadır.

3. Üçüncü tür Kurban hikayesi dörtlükler halinde şiidir. İlki 1862 yılında basılmış olan eser *Hazreti Avraamın Kurbanı* isimli bir şiidir. Pinelopsis Stathi tarafından yedi baskısı testip edilen bu şiirin daha bir baskısı tarafımızdan bulunup toplam sekiz baskısı aşağıda belirtilmiştir:

i. 1862 yılında basılan *İerusalimin Ziyaretnamesi* isimli kitabın bir parçası olan *Hazreti Avraamın Kurbanı* şiiri¹⁹.

ii. 1866 yılında İncesulu rahip İoanis’in bastırıldığı birkaç dini şiir içeren kitapta aynı isimle 90 dörtlükten oluşan ve tercümanı Papa İaonikios’un ismini bildiren Kurban şiiri basılmıştır²⁰. 1870 yılında İstanbul’da *Makedoniya* matbaasında *İerusalimin ziyaretnamesi* ismi altında aynı dini şiirler Kiril harfleriyle basılmıştır. Yazarın ismi İncesulu rahip Hacı İoan’dır²¹.

---

* Karamanlıca metinlerde hem /b/ hem de /p/ ses birimler için П (P) harfinin kullanıldığından dolayı metinde “Pakasın” ve “Pakıp” yazılmıştır.

¹⁸ **A.e.**, s. 79.

¹⁹ Sévérien Salaville, Eugène Dallegio, **a.g.e.**, C. 2, Athènes, 1966, p. 57.

²⁰ Evangelia Balta, **Karamanlidika: Additions (1584-1900)**, p. 57.

²¹ Хаджи Иоанн, **Иерусалимин зияретнаmesi**, у. у., Македония, 1870.

iii. 1892 yılında İstanbul'da Kefalidis matbaasında basılan kitabın 29-58 sayfalarında yer alan *Hazreti Avraamın Methiyesi* şiiri isminde ve hacminde değişiklikler yapılarak aynı şekilde basılmıştır. Beyitlerin sayısı 98 kadar artırılmıştır²².

iv. 1900 yılında Mukaddes Kabir anlamına gelen *Agios Tafos Destanı* kitabının 22-39 sayfalarında yerleştirilen şiirin ismi *Hazreti Avraamın Kurbanı*'dır. 98 dörtlükten oluşan şiirin sonunda yazarın ismi yazılmıştır: "Kermirli Pappa İoannikios hazır doacınız. Amin"²³.

v. Yayın tarihi 1905 olan *İerusalimin Ziyaretnamesi* adlı kitap İstanbul'da Patrikhane matbaasında neşredilmiştir. Kitabın üçüncü bölümünü 98 dörtlülük *Hazreti Avraamın Methiyesi* şiiri oluşturmaktadır²⁴.

vi. 1907 yılında İstanbul'da Vasiliadis ve Georgopoulos matbaasında basılan aynı isimli kitabın 39-58 sayfalarında basılmıştır²⁵.

vii. Yayın tarihi olmayan Selanik'te D. Sikaras tarafından basılmış olan 98 dörtlülük şiir²⁶.

viii. İstanbul'da Pera semtinin Yüksek Kaldırım, no: 697 apartmanında oturan G. Aleksandratos'un bastırıldığı *İerusalimin Ziyaretnamesi* kitabı yayın tarihini içermemektedir. Kitabın 30-44 sayfalarında yer alan *Hazreti Avraamın Methiyesi* 95 dörtlükten ibarettir²⁷.

Sonuç olarak Kurban hikayesinin yayın tarihini değerlendirirsek üçü kafiyesiz oyun, ikisi kafiyeli oyun ve sekizi kafiyeli şiir olmak üzere toplam on üç baskı

---

²² A.e., s. 102.

²³ **Agios Tafos Destanı**, Haz. Kermirli Papa İaonnikios, y.y., 1900, s. 39.

²⁴ Evangelia Balta, **Karamanlidika: Additions (XXe siècle)**, p. 31.

²⁵ A.e., s. 44.

²⁶ A.e., s. 166.

²⁷ A.e., s. 159.

yapılmıştır. Üç ayrı eser olan bu oyunlar ve şiirler Ermeni, Grek ve eski Kiril harfleriyle basılarak oldukça büyük bir kitleye ulaştırılmıştır.

1845 tarihli Kiril harfleriyle yazılmış olan *Hazret-i Avraamın Kurban Hekayesi*, Bulgarcaya çevrilerek 1858 yılında İstanbul'da Divitçyan matbaasında basılmıştır. İmlasında yine eski Kiril alfabesinin kullanıldığı metin, Tırnovolu papaz Andrey Robovski tarafından Türkçeden tercüme edilmiştir²⁸.

Basarabya bölgesinde yaşayan Gagauzların da 19. yüzyıl sonlarında Kurban hikayesini okudukları bunu kanıtlamaktadır. O dönemde Gagauz halk kültürünü inceleyen Rus bilim adamı Valentin Moşkov, Gagauzların *Avraamın Kurbanı* dini konulu şiiri kendi lehçelerine uydurup bazı yerlerini bırakarak ezbere okuduklarını yazmaktadır²⁹.

d) Kiril Harfli Eserin Ortaya Çıkma Nedenleri

1845 yılında İstanbul'da Rum Patrikhanesi matbaasında basılan eski Kiril harfli *Hazret-i Avraamın Kurban Hekayesi* Kazanlık bölgesindeki Turia köyünden rahip diyakon ** Hacı İoanikiy tarafından yayına hazırlanmıştır. Bu metnin esası 1836 yılında Silleli Papa Sofronios'un Yunancadan çevirdiği Grek harfli metindir.

19. yüzyılda Balkan yarımadasında meydana gelen Kiril harfli Türkçe metinlerin bir kısmı Türkçeyi bilmeyen yerli aydınlar tarafından ya tercüme edilir ya da Grek alfabesinden Kiril alfabesine aktarılırdı. Bu metinlerin çoğu basma eser olsa da, bazıları el yazmalıydı. G. Hazai'nin keşfettiği dini nasihat, rahip papaz Serafim tarafından yazılan eski Kiril harfli Türkçe el yazmasıdır³⁰.

---

²⁸ **Жертва или служба Авраамова:** Превел от турски на български сакеларий поп Андрей п. Дойнов Робовский из Търновска Елена, Константиновгад, в печатницата Фаддея Дивитчиана, 1858.

²⁹ Мошков В., "Гагаузы Бендерского уезда", **Этнографическое обозрение**, Sayı 3, 1902, s. 42.

** Diyakon, ruhban sınıfından din adamı, papazın yardımcısı.

³⁰ György Hazai, "Kiril Harfleriyle Yazılı bir Türkçe Metin Üstüne", **Türk Dili Araştırmaları Yıllığı Belten**, 1966, s. 143-155.

Bu dönemlerde özellikle Türkçeyi bilmeyen yerli din adamları tarafından Türkçe metinler için Kiril harflerini tercih etme eğilimi, Bulgaristan ve diğer topraklar olmak üzere Balkanlar'da milliyetçiliğin yaygınlaşmasından kaynaklanmaktadır. Konuştuğu dil ne olursa olsun, Balkanlarda Osmanlı döneminde bütün Hıristiyan milletin ancak Grek yazısını öğrenme fırsatı olduğu için bu bölgede ikamet eden Gagauzlar dahil olmak üzere hepsi Ortodoks Hıristiyanlar okulda ve ibadette Rumca'yı kullanma mecburiyetindeydi. 18. yüzyılın sonlarında Basarabya'ya göç eden Çakir soyunun aile başı Yançu Çorbacıoğlu okur yazar olduğu halde Grek yazısından başka bir yazı bilmezdi³¹.

19. yüzyılda Balkanlar'da Gagauzlar ve diğer Türkçe konuşan topluluklar şöyle dursun, Slavlar bile Kiril yazısını unutmuş halde bulunmaktaydılar. Petko Slaveykov'un çıkardığı *Makedonia* gazetesi Bulgarlara Grek harfli Bulgarca metinlerle hitap etmekteydi³². Bu durumu değiştirmek için Bulgaristan'da "uyandırıcı" denen aydınlar milli kimliklerini korumak, ulusal kültürlerini canlandırıp devam ettirmek için mücadele etmeye başladıkları zaman diğer değişikliklerin yanı sıra Kiril yazısının alanı genişletildi. Dolayısıyla bu alan içerisine bazı Türkçe metinler de girmişlerdir.

Bulgaristan'da milli yazının kullanımı için mücadeleye geniş kitlenin dahil olması olağanüstü bir olay değildir. İncelediğimiz metnin sonunda Bulgarca teşekkür bölümü yerleştirilmiştir. Türkçe dini oyunun Kiril harfleriyle basılması için bağışta bulunan kişilerin isimleri için yirmi sayfa ayrılmıştır. Orta Bulgaristan bölgesinde ve

---

³¹ Димитрій Чакирь, **Біографіческій очеркъ рода и фамиліи Чакирь**, Кишинев, Типографія Бессарабскаго Губернскаго Правленія, 1899, s. 3.

³² Matthias Kappler, "Printed Balkan Turkish texts in the Cyrillic alphabet from the middle of the 19th century (1841-1875): A typological and graphematic approach", **Between Religion and Language: Turkish-Speaking Christians, Jews and Greek-Speaking Muslims and Catholics in the Ottoman Empire**, Ed. Evangelia Balta, Mehmet Ölmez, İstanbul, 2011, p. 44.

İstanbul'da ikamet eden bu kişilerin bir kısmı papaz ve rahip olup, sayıları yaklaşık dört yüzdür³³.

Başta dini konulu metinler olmak üzere Türkçe eserleri Kiril harflerine aktarma geleneği 19. yüzyılı aşp 20. yüzyılda da devam etmiştir. 1927 yılında Sofya'da İngiltere ve Yurtdışı Kitab-ı Mukaddes Cemiyeti tarafından yayınlanan sivil (modern) Kiril harfli Türkçe Yuhanna İncili bilinmektedir. *İncil Yani Evangelion: İncil İoannisin Tahriri Üzre* ismi olan kitabın iç kapağında İncilin Gagauzca/Bulgaristan Türkçesi ile yazıldığı belirtilmiştir: "The Gospel of St. John in Gagauzi. Bulgaro-Turkish"³⁴. Gagauz araştırmacıların da çeviri dilinin Gagauzca olduğunu iddia etmelerine rağmen, aynı metnin daha önce Arap ve Grek harfleriyle yayınlandığı tarafımızca tespit edilmiştir.

e) Eserin Üzerine Yapılmış Çalışmalar

Seçtiğimiz metin üzerine yapılan dil incelemesi mevcut olmasa da, bu konu araştırmacıların ilgisini çekmiştir.

Hazret-i Avraamın Kurbanı Hekayesi eserlerinin Türkçe çevirilerini derleyen Pinelopsis Stathi her baskı hakkında kısaca bilgi sunmuştur³⁵. Grek harfli metinlerin hepsi Salaville-Dallegio ve Evangelia Balta kataloglarında yansımaktadır³⁶.

Matthias Kappler ve Hristo Saldžiev kendi makalelerinde Kiril harfli Türkçe eserlerden söz ederek işbu eseri de araştırmalarında ele almışlardır³⁷.

---

³³ **Хазрети Аврааминъ зиѣде чокъ джана менѣатли хекяеси:** Шимди текраръ басмая верилди гайретиле Рагбетлу Хаѣи Иоанникіа Иеродіаконунъ Казанликъ нахіесинденъ Туріа кіюйнденъ, Аситанеде, Патрикханенинъ Басмаханесинде, 1845, s. 110-133.

³⁴ **Инджилъ яни Евангелионъ:** Инджилъ Иоаннисинъ тахрири юзре, Издава Британското и чуждестранно Библиейско Дружество, София, 1927.

³⁵ Πηνελόπη Στάθη, **a.g.e.**, p. 161-168.

³⁶ Sévérien Salaville, Eugène Dallegio, **a.g.e.**, C. 1-3; Evangelia Balta, **a.g.e.**, C. 1-2.

³⁷ Matthias Kappler, **a.g.e.**; Hristo Saldžiev, "Cyrillic Literature in Turkish in the 19th century – Social and Cultural Aspects", **Zeitschrift für Balkanologie**, Sayı: 46, 2010, №. 1, s. 44-63.

BİRİNCİ BÖLÜM

METNİN İMLA ÖZELLİKLERİ

Yüksek Öğretimde Türk Dili: Yazılı ve Sözlü Anlatım kitabının yazarlarına göre, “imla, bir dilin belli bir alfabe düzeniyle yazıya geçirilmesidir”¹. Dünyada kullanılan imla sistemleri ya sese dayanan, ya da köke dayanan düzenlerdir. İncelenen metinde ağırlıklı olarak sese dayanan fonetik imla söz konusudur, çünkü söyleyişi esas alan bu imla kelimelerin söylendiği gibi yazıya geçirilmesini sağlamıştır. Bununla birlikte hangi seslerin hangi harfler veya çift harflerle karşılanacağını belirten imla kuralları Slavca metinlerde görülen kurallar gibidir.

Genelde Kiril harfleriyle yazılan Türkçe metinlerde Slav dillerinde olmayan sesler için özel harfler kullanılır. Örneğin, Sovyetler Birliği’nde her dil için Kiril esaslı, fakat o dile mahsus olan alfabe oluşturulmuştur. Ancak 19. yüzyılda Balkanlar’da meydana gelen Kiril harfli Türkçe metinlerde böyle bir durum görülmemektedir (/c/ sesi için Romence Kiril alfabesinden alınan ɟ harfi hariç).

34 harf içeren eski Kiril alfabesiyle yazılan metinde birkaç ses için aynı harfin kullanışı söz konusudur. Ayrıca Türkçe metinde Slavca metinlerde kullanılan yazım geleneği neredeyse hiç değiştirilmeden uygulanmıştır. Örneğin, ünsüzle biten kelimelerin sonunda sertlik işareti yazılır: КЪРБАНЪ – kurban, њ – sertlik işareti; bazı yumuşak ünsüzleri belirtmek için yumuşaklık işareti yazılır: ТАМАРЬ – Tamar, ъ – yumuşaklık işareti. Tek başına belli bir ses ifade etmeyen bu harfler ünsüzlerden sonra yazılarak onların sertlik veya yumuşaklık özelliklerini belirtir.

---

¹ Mustafa Özkan, Hatice Tören, Osman Esin, **Yüksek Öğretimde Türk Dili: Yazılı ve Sözlü Anlatım**, 2. bs., İstanbul, Filiz Kitabevi, 2006, s. 369.

Metinde birkaç yanlış kullanım dışında vurgu sistemi düzenli kullanılmıştır. Harfin üstünde yan çizgiyle belirtilen esas vurgu işaretinden başka Yunanca ve Eski Slavca metinlerinde mevcut olan diğer tonlama ve telaffuz işaretleri de bulunmaktadır, fakat metnin okunuşunda hiç bir rol oynamamaktadır.

Rus Türkologu ve dil bilimcisi Nikolay Dmitriev, 1928 ve 1930 yıllarında yayınlanan makalesinde “Karamalıca” (Karamanlıca) bir metnin ses bilgisi özelliklerini Osmanlıca ve tarihi Türkçe bağlamında incelemiştir. İncelenen metin, 1841 yılında Selanik’te basılan 24 varaklı Bulgarca, Yunanca ve Türkçe kılavuzdur. Üç dilde kelimeler ve ifadeler üç sütun halinde yazılmış olup her bir dil için Kiril alfabesi kullanılmıştır².

Bu makalede Dmitriev, Türkçenin tarihi dil bilgisi için farklı imla sistemleriyle yazılmış olan Türkçe metinlerin incelenmesinin önemini vurgulamıştır. “Belli fonetik koşullarda kelime sonunda /z/>/s/ değişiminin sistematik olduğunu açıklayan çeviriyazıya başvurmaksızın, kimi Osmanlıca el yazmalarında görülen gelmez > gelmes değişimi nasıl anlaşılabilir ki? ... Çeviriyazının verilerine bakmaksızın yazıda değişmeden *arslan* olarak belirtilen *aslan* kelimesinde /r/ sesinin ne zaman düştüğünü nasıl öğrenebiliriz ki?”³.

1.1. Ünlülerin Yazılışı

Bugünkü Türkiye Türkçesi alfabesinde 8 ünlü ses için 8 harf bulunmaktadır, fakat incelediğimiz metinde ince ve geniş /ä/ sesi dahil olmak üzere 9 ünlü belirtilmiştir.

---

² Книга за научение трих языков славяноболгарский и греческия и карамалицкой, Selanik, 1841.

³ Дмитриев Н.К., “Материалы по османской диалектологии. Фонетика «карамалицкого» языка”, Записки Коллегии Востоковедов при Азиатском музее Академии Наук, С. 3, Sayı: 2, Leningrad, 1928, s. 420-421.

1.1.1. /a/ Ses Biriminin Yazılışı

Metinde /a/ ses biriminin ön, iç ve son hecelerde yazılışı için а (az) harfi kullanılmıştır. Bununla birlikte, Slavca metinlerde olduğu gibi **ya** ve **iya** heceleri я (ya) ve ъ (küçük yus) harfleriyle gösterildiği için bu hecelerdeki /a/ için а harfi kullanılmamıştır.

Ön ses:

’Авраамъ Avraam [1/6] ’агла́юу ағлауу [2/14]

’аталаръ atalar [II/4] ’артникъ artık [71/3]

İç ses:

сакладнѣмъ sakladığım [71/21] царі́е carıye [98/5]

башладѣ başladı [98/7] коркарѣкъ korkarak [107/18]

Son ses:

’атасина atasına [7/8] да da [13/23]

’иҗтиһарникта ihtiyarlıkta [15/15] ’юлда yolda [97/16]

1.1.2. /ä/ Ses Biriminin Yazılışı

İnce, geniş ve düz /ä/ ünlüsü Gagauzca, Azerice, Türkmence, Tatarca ve diğer Türk lehçelerinde mevcut olan bir dil-damak ünlüsüdür. Bu ünlü Gagauzcada kelime başında kullanılmaz, köklerin ve eklerin iç ve son hecelerinde üzerine vurgu düştüğü zaman asıl şeklinde telaffuz edilir, köke çekim eki getirildiği ve vurgu kaydığı durumda yerini /e/ ünlüsüne bırakır: gecä > geceyä⁴.

---

⁴ Nevzat Özkan, **Gagavuz Türkçesi Grameri**, Türk Dili Kurumu Yayınları: 657, Ankara, 1996, s. 43.

Metinde **Λ** (küçük yus) harfiyle karşılanan /ä/ sesinin kullanımı çok kısıtlıdır ve birkaç kelimeyi geçmemektedir. Kelimenin başında ve sonunda kullanılmayan ünlü ancak orta durumlarda yazılmıştır. Tespit edilen bütün olaylarda yumuşak /k'/ ve /g'/ ünsüzlerinden sonra yazılan bu ses, Dmitriev'e göre 20. yüzyılın başlarında Selanik civarında konuşulan Türkçedeki yumuşak ünlülerden sonra gelen ince /a/ sesidir⁵.

İç ses:

ΧΗΖΜΕΤΚΑΛΛΗΗ hizmetkârları [III/9] ΚΑΜΗΛΖ kâmil [30/20]

ΚΑΡΖ kär [40/8] ΚΑΡΛΙΝΨÉ kärlice [100/6]

ΓΥΝΑΧΚΑΡΗ gühahkâri [52/20] ΛΙΧΚΑΡÉ yaşkäre [75/19]

1.1.1.3. /e/ Ses Biriminin Yazılışı

Metinde /e/ ünlüsünün genişlik-darlık açısından farklı varyantlarının **ε** (est') harfi ile gösterilmesiyle birlikte **ye** hecesi için de aynı harf kullanılmıştır.

Ön ses:

ΞΙΝΗΔΨΠΖ eşidüp [1/7] ΞΔΕΨΕΨΜΖ edeceyim [2/7]

ΞΙΧΚΗΝÉ eşkine [101/20] ΞΡΗΝÉ yerine [93/22]

İç ses:

ΣΟΨΛΕΔΗΚΛΕΡΗΝΖ söylediklerin [8/7] ΨΕΒΑΨΖ cevap [22/4]

ΨΥΡΕΓΓΗΝΗ yüreğini [25/1] ΚΕΔÉΡΗΛΕ kederile [100/22]

Son ses:

ΞΤΜΕ etme [1/18] ΒÉ ve [41/4]

---

⁵ Дмитриев Н.К., a.g.e., s. 435.

διοτλέριλε öğütlerle [42/1] љице eyice [76/4]

1.1.4. /ı/ Ses Biriminin Yazılışı

Güney Slav dillerinde kalın, dar ve düz /ı/ sesi net bir şekilde telaffuz edilmediği için alfabede bu sese mahsus tek bir harf bulunmamaktadır. Telaffuz özelliklerine göre ses varyantları farklı karakterle karşılanır⁶.

Türkçe metinde de /ı/ sesi için ayrı bir harf öngörülmemiştir, bundan dolayı н (ije), ї (i), з (er) olmak üzere üç farklı harf kullanımı söz konusudur.

Ön ses:

нрлхлтъ rahat [9/18] љрлктнрз iraktır [21/17]

нрлмкъ ırmak [47/12] нрлкллшнпз iraklaşır [26/5]

İç ses:

нкмлндрз yakmasıdır [15/7] нтагнндá yatağında [27/10]

δлацáкннз olacaksın [72/14] ннсафннннз insafının [100/18]

Son ses:

кнтпчмлзні kitarçaazı [11/1] љкнлні akıllı [14/14]

нрлмамлн ıgamamalı [101/15] љнмлні uyanması [25/21]

1.1.5. /i/ Ses Biriminin Yazılışı

İnce, dar ve düz /i/ sesi ve yi hecesi н (ije), ї (i) ve в (ijitsa) harfleriyle gösterilmiştir.

---

⁶ Bkz. Ivan G. Iliyev, "Short History of the Cyrillic Alphabet", **International Journal of Russian Studies**, Sayı: 2, July 2013, p. 221-285.

Ön ses:

ἡστέρες ister [1/16] ἡνείκως insan [4/8]

ἡνίκα için [90/9] Ἰσαάκ İsaak [100/21]

İç ses:

σοῦληνίρος söylenir [2/24] νέδιρος nedir [3/10]

εἶρος bir [57/19] Σύμπαν Simpan [95/5]

Son ses:

ἔσθη etti [5/21] σῆμα şimdi [13/17]

δαχή dahi [19/18] ἡστέσειδι isteseydi [78/5]

1.1.6. /o/ Ses Biriminin Yazılışı

Yuvarlak /o/ sesi, hem /o/ hem de /ö/ seslerinin yazılışı için kullanılan o (on) ve Kiril alfabesine Yunan alfabesinden gelen ω (o mega)⁷ harfleriyle karşılanmıştır.

Ön ses:

ὄλαŕ oldu [4/9] ὄνα ona [7/4]

ὄλαŕمز oğlum [74/15] ὄραŕ oraya [77/17]

İç ses:

κόκς çok [5/6] κορκάρημz korkarım [11/17]

---

⁷ Bu konuda daha detaylı bilgi için bkz. Григорьева Т.Г., Осипов Б.И., “Русское письмо от старой азбуки до современного алфавита”, Интернет-конференция «Кириллица-латиница-гражданица», 15.03.-15.04.2009, (Çevrimiçi) <http://museum-russlang.ucoz.ru/istoria/Grigorieva.pdf>, 20 Mayıs 2016.

юлѣ yolu [51/20] еора sora [75/23]

Son ses:

ѣ o [45/11] kelimesinden başka bir örnek tespit edilmemiştir.

1.1.7. /ö/ Ses Biriminin Yazılışı

Bulgarca dahil olmak üzere Slav dillerinde ince, geniş ve yuvarlak /ö/ sesi olmadığı için metinde de bu ses /o/ sesi gibi o (on) harfiyle yazılmıştır. Bundan başka io çift harf ile de yazılışı mevcuttur. /o/ sesiyle birlikte Türkçe kelimelerde ilk hece dışında kullanılmaz.

Ön ses:

ѠДЕШМЕГѢ ödeşmeğe [5/20] ’оФКѢМНЛЕ öfkemile [18/21]

юПШЛЕРНѢZ öpüşlerin [47/10] ѠДѢМЗ ödüm [71/13]

İç ses:

кюИНДѢNZ köyinden [1/9] чокюПZ çökür [89/25]

кюНЛЕ böyle [21/3] гюрдѢгдѢNZ gördüğünden [25/13]

Son ses:

Kullanılmamaktadır.

1.1.8. /u/ Ses Biriminin Yazılışı

Kalın, dar ve yuvarlak /u/ dudak ünlüsü Slavca metinlerde olduğu gibi Türkçe metinde de ѣ, ѡ (uk) harfiyle, yu hecesi ise ю (yu) harfiyle karşılanmıştır.

Ön ses:

ѡЛШНПZ ulaşır [2/8] ѡҢНГТҢНМѢ unuttunmu [73/9]

ѡЛШТНРЛНМЗ ulaştırılım [92/22] ѡҢДЛНѢ usulünü [97/15]

İç ses:

ὀκϑἄηλαρά okuyanlara [II/1] ὀδἄηλαρή odunları [69/1]

ἀδρῖδἄδρῖς durgundur [69/23] ὀλεῖδἄς olsun [87/23]

Son ses:

ἡδφῖδῖδἡδ nüfuzunu [1/15] ἐδῖορἄδ buyurdu [50/19]

ἐδἡδ bunu [83/7] οῖρῖδἄδἡδ usulünü [97/15]

1.1.9. /ü/ Ses Biriminin Yazılışı

Slav dillerinde olmayan ince, dar ve yuvarlak /ü/ ünlüsü tıpkı /u/ sesi gibi ϑ, οῖ (uk) harfiyle, yü hecesi ise ю (yu) harfiyle karşılanmıştır.

Ön ses:

οῖρῖλεσελήμῖς üleşelim [52/7] οῖρῖδῖς üzre [84/5]

οῖρῖτῖδἡε üstüne [93/7] οῖρῖς üç [32/16]

İç ses:

γῖοτῖδῖςῖς gütüresin [2/11] ῖοκῖοηἄῖς yükünden [52/9]

μῖδρῖβῖτῖτῖρῖς mürvettir [97/11] ῖἄδῖς edüp [107/7]

Son ses:

ῖδῖδἡδ yüzünü [51/22] ὀμρῖδἡδ ömrü [63/1]

ὀδἡδ ölü [68/19] ὀμδρῖδἡδ ömürlü [87/22]

1.2. Ünsüzlerin Yazılışı

Hazret-i Avraamin Kurbanı metnindeki ünsüz sesler Türkiye Türkçesi sesleriyle kıyasla bir fark göstermemektedir.

1.2.1. /b/ Ses Biriminin Yazılışı

Patlayıcı, çift dudak /b/ ünsüzü б (buki) harfiyle gösterilmektedir. Grek alfabesinde /b/ sesi için ayrı bir harf bulunmadığı için Karamanlıca metinlerde bu sesin grafik şekli bir sistem üzerinde oluşturulmamıştır. Michael Grimm Miller, 1974 yılında hazırladığı *The Karamanli-Turkish Texts: The Historical Changes in Their Script and Phonology* isimli doktora tezinde Karamanlıca metinlerdeki bütün seslerin yazılış varyantlarını belirtmiştir. Ona göre /b/ ünsüzü için şu harfler kullanılmıştır: π, μπ, ππ⁸.

Ön ses:

βύλλισινηζ bulasınız [Π/8] бoгaзлaйуp boğazlayup [2/10]

бoйλέ böyle [35/21] бaшкa başka [60/5]

İç ses:

гнeй gibi [18/17] ceбeпi sebebi [20/22]

хaбeрдир haberdir [103/8] cабpиm sabrım [105/7]

Son ses:

Ancak ѝцлeз acab [74/23], [98/15] örneklerinde kullanışları mevcuttur.

1.2.2. /c/ Ses Biriminin Yazılışı

Kiril alfabesinin tarihinde patlayıcı, diş eti ve tonlu /c/ sesine mahsus sembol ilk defa XV. yüzyıla ait Romence metinlerde ortaya çıkmıştır⁹. Balkanlar'da oluşan Kiril harfli Türkçe metinlerde Bulgarca yazı geleneğinin uygulanmasına rağmen,

---

⁸ İbrahim Karahancı, “Grek Harfli Türkçe Bir Metin: Hekaye-i Şah İsmail ve Gülzar Hanım (Çevriyazılı Metin, Dil İncelemesi, Sözlük)“, Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Bursa, 2013, s. 17.

⁹ Bkz., Tomislav Maretić, *Gramatika i stilistika hrvatskoga ili srpskoga književnog jezika*, Zagreb, 1899.

Bulgarca metinlerde çift harf (dj) ile belirtilen patlayıcı /c/ sesi için özel harf, Romen Kiril alfabesinden alınmıştır. Bugün џ şeklinde yazılan bu harf Sırp, Makedon ve Abhaz alfabelerinde kullanılmaktadır.

Metinde /c/ sesini belirtmek için ancak bir defa дж (dj) çift harfinin kullanılması tespit edilmiştir (eserin başlığında): джана cana [I/3].

Ön ses:

цана cana [II/8] цесарѣтъ cesaret [3/15]

цевъпъ cevap [63/13] ценкѣ cenke [70/14]

İç ses:

хорантасѣнца horantasınca [II/6] ѣдецеѣмъ edeceyim [2/7]

гариплендирѣцѣкѣнъ gariplendireceksin [62/24] чоцѣгѣ çocuğu [66/21]

Son ses:

Metinde son seste /c/ rastlanmamaktadır.

1.2.3. /ç/ Ses Biriminin Yazılışı

/c/ sesinin tonsuz eşi yani patlayıcı ve tonsuz katı ünsüz /ç/ sesi ч (çerv') harfiyle yazılmaktadır.

Ön ses:

чоцѣкъ çocuk [38/15] чиктиктѣнъ çıktıktan [40/6]

чекѣнъ çekesin [86/20] чоцѣгѣ çoktur [101/12]

İç ses:

сеѣнде seçide [1/14] геѣндѣкѣ gevindikçe [39/20]

нѣчѣнъ niçin [42/9] сѣчрадѣнѣмѣ siçradığımı [81/3]

Son ses:

οῦς üç [2/15] χής hiç [72/17]

μδχτάς muhtaç [108/13] τάς taç [87/4]

1.2.4. /d/ Ses Biriminin Yazılışı

İncelenen metinde Kiril alfabesinin д (dobro) harfi patlayıcı ve asıl dış ünsüzü olan /d/ sesini yazılışında kullanılmıştır.

Ön ses:

деїл deyil [1/10] дєрїннє davranın [22/17]

дїпє duyup [26/7] дшдш düşüp [29/15]

İç ses:

тебдїл tebdil [4/8] ѿдецїктерї edecektir [18/5]

ѿфєндїмє efendim [25/13] ѿблдегї ibadet [79/5]

Son ses:

ѿшїдє eşid [1/14] ѿблдегї evlad [27/20]

андє and [30/23] фїкдегї fakad [33/23]

1.2.5. /f/ Ses Biriminin Yazılışı

Sızıcı ve tonsuz katı ünsüz /f/ sesi, özellikle dini metinlerde Slav dillerine Yunancadan geçmiş olan kelimelerde peltek /f/ (th) sesi için kullanılan thita harfiyle birlikte fert harfinin de kullanılmasına rağmen, yazıda sadece ф (fert) ile karşılanmıştır.

Ön ses:

фєрмїнї fermanı [2/17] фїкїрї fakir [4/10]

φΗΓΑΗΗΗΔΑΗΖ figanından [27/18] φεράχz ferah [33/7]

İç ses:

Ϛόφερz Sofer [20/10] ηαφηλέ nafile [29/1]

ἀφτασηηδά aftasında [30/8] ἐφέηδη efendi [79/10]

Son ses:

ταρήφz tarif [2/7] ὠφz of [29/17]

ἄφz af [52/20] τελέφz telef [11/19]

1.2.6. /g/ Ses Biriminin Yazılışı

Metinde ön damak patlayıcı /g/ ve sızıcı /ğ/ sesleri için bir tek r (glagol') harfinin kullanılması, Karamanlıca metinlerde bu seslerin her ikisinin de Grek alfabesinin gamma (γ) harfiyle yazılmasından kaynaklanmaktadır. Karamanlıca metni Kiril yazısına aktaran yazar bu sesler için iki ayrı sembol kullanmamıştır, çünkü Slav dillerinde patlayıcı /g/ ve sızıcı /ğ/ seslerinin varyantları için ancak bir harf kullanılmaktadır.

Ön ses:

гюμάηz güman [1/19] гюзлерήηz gözlerim [15/17]

γηή gibi [73/17] γεήηz geçen [88/10]

İç ses:

καηγηηήηz kaygısız [1/10] σεβγηηηη sevgülü [80/11]

ρδзгарά rüzgāra [81/10] μαγεδηz magbul [108/10]

Son ses:

Son ses olarak kullanılmaz. Tarihi Türkçede kelime ve hece sonlarında görülse de daha sonra ya tonsuz /k/, ya da /ğ/ ve /v/ seslerine yerini bırakmıştır¹⁰.

1.2.7. /ğ/ Ses Biriminin Yazılışı

Yukarıda belirtildiği gibi, г (glagol') harfiyle yazılarak hiç bir ayırma yapmaksızın /g/ sesiyle aynı şekilde belirtilmiştir.

Ön ses:

Ön ses olarak kullanılmaz.

İç ses:

раге́тъз rağbet [II/5]   чоуѣгѣнз çocuğun [4/24]

догаѣгѣна́ doğduğunda [5/16]   огаѣ oğlu [73/20]

Son ses:

са́тъз sağ [16/11]

1.2.8. /h/ Ses Biriminin Yazılışı

Sızıcı gırtlak /h/ sesi Kiril harfli yazıda х (her) ile yansıtılmaktadır.

Ön ses:

хорантаси́нца horantasınca [II/6]   хлѣ́нѣз hafif [10/3]

хѣ́манз heman [32/3]   хе́лѣтъз [64/23]

İç ses:

ме́рхлме́тъз merhamet [6/23]   сохпѣ́тъз sohpet [8/14]

и́хтѣ́лрлнкѣ́а ihtiyarlıkta [15/15]   а́хнренѣ́декз ahirenedek [63/1]

---

¹⁰ Mustafa Özkan, Hatice Tören, Osman Esin, **a.g.e.**, s. 286.

Son ses:

ἄλλᾱχζ Allah [1/16] εἰβᾱχζ sabah [50/9]

βᾱχζ vah [33/17] ἄχζ ah [98/9]

1.2.9. /j/ Ses Biriminin Yazılışı

Telaffuz yeri açısından sızıcı, telaffuz tarzı açısından ise diş eti sesi olan /j/ sesi Türkçe kelimelerde bulunmamaktadır. Yabancı kelimelerde rastlanan bu ses, metinde Farsçadan geçmiş olan *müjde* ve ondan isimden isim yapan –CI ekiyle türetilmiş olan *müjdecı* kelimelerinde iç ses olarak kaydedilmiştir.

İç ses:

μῦζδέμζ müjdem [100/10] μῦζδεζή müjdecı [104/13]

1.2.10. /k/ Ses Biriminin Yazılışı

Patlayıcı ön damak /k/ sesi κ (kako) harfiyle kelime başında, ortasında ve sonunda yazılmaktadır.

Ön ses:

κενδενενήνζ kendisinin [14/21] κῦλακλαρήμζ kulaklarım [18/10]

καρδᾱλῖζ kardaş [53/10] κλημῖζ kamaş [73/2]

İç ses:

βακτῖήμζ vaktim [16/22] φακῖήρζ fakir [19/7]

εηκλετῖήνζ sıkletim [55/18] εακλαδηγῖήμζ sakladığım [71/21]

Son ses:

ἄρτηκζ artık [19/16] ζόκζ çok [56/8]

ηαζῖήκζ nazik [71/23] καραηλήκζ karanlık [82/9]

1.2.11. /l/ Ses Biriminin Yazılışı

Akıcı ünsüzlerden en bol sesli olan sızıcı diş eti /l/ sesi, metinde л (lyudi) harfiyle karşılanmıştır.

Ön ses:

лАБНГҢ labıt [10/17]   лАКННЗ lakın [79/22]

лАЗҺМЗ lazım [46/1]   лАЛКАҺ lalkayı [38/1]

İç ses:

ҒБЛАДЗ evlad [14/20]   оҒЛАШҺНЗ ulaşın [17/3]

НАФНЛЕ nafıle [34/2]   КНЛҺҢЗ kılıç [80/4]

Son ses:

ДЕҺЛЗ deyil [14/20]   НАСНАЗ nasıl [15/8]

КАБҒЛЗ kabul [34/17]   ТҒЕБДҺЛЗ tebdil [80/12]

1.2.12. /m/ Ses Biriminin Yazılışı

Çift dudak patlayıcı /m/ ünsüzü м (mıslete) harfiyle yazılmaktadır.

Ön ses:

МАТЛАҒБҒНҒ matlubunu [1/13]   МЕРАКЛИ meraklı [27/14]

МЭНЗ men [26/13]   МАСЛАХАТЛАРҺМЗ maslahatlarım [58/15]

İç ses:

КНМЭНСЕЛЕРЗ kimenseler [III/2]   ПЕЙГАМБЕРЛИКЗ peygamberlik [12/13]

ХИЗМЭТЗ hizmet [28/14]   ДЭМННЗ demin [69/6]

Son ses:

χέμz hem [II/5] бнлмэмz bilmem [3/3]

zлнмz zalim [5/2] болákнм bolakim [39/14]

1.2.13. /n/ Ses Biriminin Yazılışı

Osmanlıca metinlerde normal asıl diş ve patlayıcı /n/ ve nazal /ñ/ ünsüzleri için farklı Arap harfleri kullanılır. Kiril alfabesinde ise tek н (naş) harfi bulunmaktadır.

Bundan dolayı nazal ünsüzünü içeren Tanrı kelimesi нг (ng) harfleriyle yazılmıştır.

Ön ses:

нлхїєнндєнз nahiyesinden [I/9] нáғнлз nasıl [2/5]

нєреє nereye [30/5] нδρδ nuru [32/18]

İç ses:

тнлє тane [2/1] кєндї kendi [28/21]

харакєтлєрннї hareketlerini [32/21] сєбннчz sevinç [33/7]

Son ses:

бєáнз beyan [III/3] бáғннз baygın [26/2]

бєнз ben [33/3] нзннз izin [40/22]

1.2.14. /p/ Ses Biriminin Yazılışı

Patlayıcı çift dudak /p/ sesinin yazılışında п (pokoy) harfi kullanılmıştır.

Ön ses:

Патншахлárз patişahlar [3/8] пєйғамбєрлїкz peygamberlik [12/13]

пєдєрє pedere [17/22] пншмáнз rişman [72/14]

İç ses:

сипарішз sipariş [3/11] кпллі каралы [13/11]

топднз torunu [66/10] нптнда iptida [76/4]

Son ses:

казіпз kazer [4/1] сохпётз sohpət [8/14]

цевапз cevap [12/2] кауыр кауыр [16/16]

1.2.15. /r/ Ses Biriminin Yazılışı

Sızıcı /r/ sesi р (rtsı) harfiyle yazılarak şu durumlarda kullanılmaktadır:

Ön ses:

рнзгінз rızgın [19/20] Р'беммз Rabbim [70/12]

рахмётз rahmet [61/23] р'зг'арз rüzgär [102/5]

İç ses:

е'рда burada [III/3] Тангрі Tangrı [2/4]

давраніпз davranıp [19/24] к'рбеллікз kurbanlık [75/20]

Son ses:

текрарз tekrar [I/6] демірз demir [18/13]

назірз nazır [79/9] емрз emr [79/21]

1.2.16. /s/ Ses Biriminin Yazılışı

Katı ünsüzlerden olan sızıcı asıl dış /s/ sesi Kiril harfli yazıda ҫ (slovo) harfi ile yansıtılmaktadır.

Ön ses:

σοηλέ söyle [9/16] εέρτζ sert [10/23]

σοβδκζ sovuk [57/23] εενήνζ senin [73/7]

İç ses:

νάσνλζ nasıl [12/20] ήστέρζ ister [13/17]

εερέέμζ sersem [28/7] ηνεφνηδά nısfında [58/16]

Son ses:

κδλλάρίνεζ kullarıyıs [53/15] εηλμελίνεζ bilmeliyıs [53/17]

άζήνεζ [76/13] εβλογίνεζ evlogıs [76/14]

1.2.17. /ş/ Ses Biriminin Yazılışı

/ş/ sesi sızıcı ve dış eti bir ünsüzdür. Grek yazılı metinlerde bu ses, /s/ sesini belirten harf ile yazılmaktadır, fakat oyun metni Grek yazısından Kiril yazısına aktarılırken /ş/ için ayrı olarak ш (şa) harfi kullanılmıştır.

Bulgarca metinlerde şt olarak okunan ш (şa) harfi de metinde kullanmış olup yan yana gelen /ş/ ve /t/ seslerini yansıtmıştır, bu harfin yazılışı ancak iki kelimedede görülür: деицирдінз deyiştirdin [4/16], етицирдінз etiştirdin [4/17].

Ön ses:

шімди şimdi [4/16] шδ şu [48/13]

шеклінз şeklin [51/9] шδкюрленерекз şükürlenerek [66/18]

İç ses:

ишиттимз işittim [5/8] кδшаданз kuşadan [6/3]

кариш karşı [31/19] иште işte [44/7]

Son ses:

ΒΑΚΨΉΨ bakşış [5/12]   ἄττωΨ atēş [31/9]

καρδάΨ kardaş [53/10]   τειφτήΨ teftiş [53/20]

1.2.18. /t/ Ses Biriminin Yazılışı

Asıl diş patlayıcı /t/ ünsüzü için τ (tverdo) harfinin kullanılmasından başka yukarıda belirtilmiş olduğu gibi iki kelimedede yan yana gelen /ş/ ve /t/ sesleri için ψ (şta) harfi kullanılmıştır.

Ön ses:

ταβίης tabiyis [7/4]   τοπή torunu [14/3]

τέζιε teziye [30/21]   Τανγρίμ Tangrim [104/17]

İç ses:

χάτα hata [7/10]   δερτερδέ dertlerde [11/4]

ιορτδδρз yortudur [43/14]   геттердһмз getirdim [100/3]

Son ses:

һбадәтз ibadet [6/15]   бакһтз vakit [43/8]

һшарәтз işaret [99/11]   һталәтз itaat [105/3]

1.2.19. /v/ Ses Biriminin Yazılışı

Sızıcı diş-dudak /v/ ünsüzü metin imlasında в (vedi) harfiyle gösterilmektedir.

Ön ses:

верһдһ verildi [1/6]   вәһпз varır [9/14]

вевелә velvele [11/16]   вәһдәмз validem [45/9]

İç ses:

εΑΒΛΩΩΩΗΗΖ savaşsin [3/12] κϜέεττζ kuvet [7/16]

ζΑΒΑΛΛΗ zavallı [12/13] λβηδηρλάρζ avıdırlar [42/1]

Son ses:

Metinde son ses olarak kullanımı tespit edilmemiştir.

1.2.20. /y/ Ses Biriminin Yazılışı

Sızıcı /y/ sesi farklı Kiril harfleriyle karşılanıp, hem tek başına hem de diğer seslerin başına gelerek iki sesi yansıtan bir harfle yazılmıştır. ѣ (i kratko) ve ї (i) harfleri yalnız /y/ sesi için kullanılmışsa, н, ю, я, ъ harfleri **yi, yı, yu, yü, ya** ve **iya** hecelerini yazıda yansıtmıştır.

Ön ses:

ιόκϜϜ yokudu [7/5] яшларһһһ yaşların [47/13]

юккээк yüksek [50/17] юреғиһде yüreğinde [91/24]

İç ses:

сoйледиклеримһ söylediklerimi [2/12] һһтһларз ihtiyar [4/6]

дδτοράςһһһ duyurasın [49/1] χαλλερέ hayallere [60/15]

Son ses:

Кяһ vay [15/4] зяһ zay [28/3]

яһ ay [32/14] эһ ey [96/20]

1.2.21. /z/ Ses Biriminin Yazılışı

Sızıcı ve tonlu niteliklerini taşıyan diş eti ünsüzü olan /z/ sesi eski Kiril alfabesinde aynı ses için kullanılan iki harften biri olan з (zemlya) ile yazılmaktadır.

Ön ses:

залимz zalim [5/2] зиндандаz zındanda [44/9]

зүретиz züreti [61/19] зapt [88/22]

İç ses:

sezmesiyle [10/12] хзурuna [32/3]

азıkların [46/1] боғазlamalı [60/5]

Son ses:

göz [4/18] dokuz [32/14]

biraz [46/13] biz [94/7]

1.3. Kelimelerin Yazılışı

Türkçe metinler için eski Kiril alfabesinin eksiksiz bir şekilde uygun olduğunu söylemek mümkün değildir. Söz konusu olan Kiril harflerinin Arap harflerinden farkı Türkçe metinlerde ünlülerin düzenli olarak belirtilmesidir. Bununla birlikte Slav dillerinde bulunmayan bazı sesler için ayrı semboller olmadığından dolayı /ö/, /ü/ gibi bazı sesler, diğer sesler gibi (/o/, /u/) aynı şekilde yazılmıştır veya iki harf ile gösterilmiştir.

Slav yazı geleneğinden kaynaklanan diğer kural ise iki veya daha fazla sesi bir harfle göstermektir. **Ya, ye, yi, yı, yo, yö, yü, iya** heceleri ve yan yana gelen **şt** seslerinin yazılışında birer harf kullanılmıştır.

1.3.1. Aynı Kelimelerin Farklı Yazılışı

İncelenen metinde 54 kelimenin iki veya daha çok varyantlı yazılışı tespit edilmiştir. Bazı durumlarda Arap harflerinden Grek harflerine, Grek harflerinden de Kiril harflerine aktarıldığından dolayı ortaya çıkan yazım hataları söz konusu iken, bazı durumlarda halk ağzı ve Türkçenin farklı ağız özellikleri yazıda yansıtılmıştır.

Metni baskı için hazırlayan kişilerin ana dilinin Türkçe olmadığı göz önünde bulundurulursa, farklı yazılmış olan aynı kelimelerin bir imla standartında olmaması olağanüstü bir şey sayılmaz.

Metinde farklı yazılmış olan aynı kelimelerin listesi aşağı verilmiştir, fakat yazılış farklılığına sebep olan ses özellikleri bölümün ikinci kısmında incelenmiştir.

acap [74/28] – acab [27/1]

avıt [42/1] – avut [41/23]

azis[76/13] – aziz [109/13]

bahşış [67/9] – bakşış [5/12]

bıçak [15/8] – bıçag [92/18] – bıçak [2/5]

cabala- [85/2] – çabala- [3/18]

ciğer [31/9] – ciyer [15/10]

çağraş- [99/11] – çağrış- [81/21]

dağat- [2/21] – dağıt- [18/17]

dinne- [85/9] – dinle- [34/5]

deyiştir- [63/9] – diyiştir- [74/9]

doa [76/45] – dova [4/2]

devlet [5/14] – dövlet [31/24]

efendi [13/17] – efenti [6/9]

emir [1/17] – emr [14/16]

eşid- [1/14] – eşit- [15/2] – işit- [81/17]

evlad [7/9] – evlat [19/18]

eyce [38/10] – eyice [76/4]

fakad [33/23] – fakat [27/14]

eyi [58/1] – eyü [48/5]
geyin- [39/20] – giyin- [42/5]
göcen- [14/15] – gücen- [2/14]
göneş [50/11] – güneş [23/11]
gök [58/18] – göy [1/17]
gözel [68/18] – güzel [49/10]
götür- [24/12] – güdür- [2/11]
haraket [III/7] – hareket [36/20]
heman [8/19] – hemen [21/13]
irahat [9/18] – rahat [9/3]
için [4/16] – için [48/16]
ilazım [20/12] – lazım [46/1]
kendi [2/24] – kendü [77/4]
menfaat [I/4] – menfayet [II/8]
muhabbet [82/19] – mhabet [108/12] – muhebbet [95/1]
muhtac [49/21] – muhtaç [108/13]
mümkün [7/5] – mümkün [108/6]
nashat [92/5] – nasihat [II/2]
örnek [72/16] – yürnek [88/14]
öğüt [28/12] – öyüt [106/23]
sabr [12/24] – sabur [26/6]
secede [61/21] – seçide [1/14]
seklet [70/10] – sıklet [55/18]
sevgili [2/1] – sevgüli [28/13]

sezder- [36/19] – sezdir- [38/23]

sival [25/15] –suval [74/20]

şükr [84/18] – şükür [14/12]

tahsirat [19/1] – taksirat [89/10]

tana- [64/3] – tanı- [14/11]

tebdil- [4/8] – tepdil [16/6] – teptil [10/9]

teselli [29/5] – tesellu [10/21]

titre- [12/5] – titire- [73/2]

toprag [80/2] – toprak [57/24]

vakıt [43/19] – vakit [9/2]

yohsa [43/10] – yohse [95/13]

yorul- [57/19] – yurul [58/6]

yörü- [51/17] – yürü- [68/6]

ziade [I/3] – ziyade [13/5]

1.3.2. Yanlış Yazılan Kelimeler

Ele alınan metinde, aynı kelimelerin farklı yazılışından başka Osmanlı Türkçesi metinlerine kıyasla bazı kelimelerin yanlış yazıldığı da tespit edilmiştir. Bununla birlikte yazım hatalarından dolayı meydana gelen yanlış yazılmış kelimeler ve ekler de söz konusudur.

af [7/12] < Ar. ‘afv > ‘aff > T. aff, söylenişi esas alınarak bir ‘f’ ile yazılmıştır. Karamanlıca metinlerde bu kelimenin *avf* şeklinde yazılışı bilinmektedir¹¹.

---

¹¹ **Muhacirnâme: Karamanlı Muhacirler İçin Şiirin Sedası**, Haz. Evangelia Balta, Aytek Soner Alpan, İstanbul, İstos, 2016, s. 42.

app [72/1] < Ar. ħubb > T. hub, ön seste /h/ sesinin düşmesi ve sonda ikiz ünsüzün tonsuzlaşması ile meydana gelmiştir.

Aşağıda belirtilen kelimeler metnin transkripsiyonunda düzeltilerek, dipnotlarda yanlış yazılmış şekli verilmiştir. Eksik olan harfler ise transkripsiyonda köşeli parantez içinde yazılmıştır.

herkeşin [88/8] – herkesin

gagiba [99/12] – galiba

eşitmisindir [10/17] – eşitmi[ş]sindir

eşidikte [11/21] – eşid[d]ikte

der [17/23] – der[t]

emri [19/6] – emri[n]

etiği [65/22] – et[t]iği

anide [77/21] – anide[n]

rüzgâ [81/10] – rüzgâ[ra]

etiğın [89/16] – et[t]iğın

Sarray [97/4] – Sarray[ı]

aydı [103/5] – aydı[n]

titirerek [107/18] – titire[ye]rek

Bu kelimelerden başka bir çok kelime ayrı yazılması gerekirken birleşik yazılmış (*sözlerle* [41/23]), onlara kıyasla birleşik yazılması gerekenlerin ayrı yazılışları daha nadirdir (*benim* [42/16]). Bu olaylar transkripsiyonlu metnin dipnotlarında gösterilmiştir.

1.3.3. Arapça ve Farsça Yapılı Tamlamaların Yazılışı

Hazret-i Avraamın Kurbanı Hekayesi metninde sayıları çok az da olsa bazı Arapça ve Farsça ad ve sıfat tamlamaları bulunmaktadır. Tamlamaların üyeleri

Türkçe veya alıntı kelime olabilir, fakat tamlamaların yapıları ya Farsça ya Arapça gramer kurallarına göre kurulmuştur.

Arapça yapılı tamlamalar:

’İЛЛАХТААЛЕ Allahtaale [86/12] – Allahtaale

ТАНГРИ ТААЛЕ Tangrı taale [96/3] – Tangrı taale

’ЕБЕДІЛІКЪ ЕБЕДІЕТЛЕРДЕКЪ ebedil ebediyetleredek [109/22] – ebed’il-ebediyetleredek

ХАМДУЛЛАХЪ Hamdülillah [109/23] – hamdülillah

’İЛЛАХЪ ’АЗІМІШАНА Allahu azimişana [108/16] – Allah-u azimü’ş-şan

Farsça yapılı tamlamalar:

ХАЗРЕТИ АВРААМЪ Hazreti Avraamın [I/1] – hazret-i Avraam

’СЕМІ МЕЛЕКЛЕРЪ cemi melekler [41/18] – cem-i melekler

’СЕМІ АЛЕМЛЕРІ cemi alemleri [79/7] – cem-i alemler

’СЕМІ İНСАНЛАРИНЪ cemi insanların [88/24] – cem-i insanlar

ТАХТИ ’АЗІМІШАНИНДАН tahtı azimişanından [64/4] – taht-ı azimü’ş-şan

İKİNCİ BÖLÜM

DİL İNCELEMESİ

2.1. SES BİLGİSİ

İncelediğimiz metinde görülen ses bilgisi özellikleri başlıklar altında verilmiştir.

2.1.1. Ünlü Düşmesi

ahret [84/1] < Ar. āḥiret¹ > T. ahiret

aşkäre [68/22] < Fars. āşkäre > T. âşikâre, burada Türkçedeki kelimedede var olan /i/ ünlüsünün yazılmadığı görülmektedir.

baylır [17/10] < bayılıyor, bayıl- şimdiki zaman ekini alınca ikinci hecedeki dar /ı/ ünlüsü düşmüştür.

brak- [5/15] < bırak, Gagauzcada da /ı/ düşer².

eyce [38/10] < E. T. edgü > edgü > *eygü > eyü > eyi + ce. Çağdaş Türkçede iyi ve ondan türemiş olan şekiller de bu kökten gelmektedir, fakat iyice şeklinde kökteki ikinci ünlü korunmuştur.

mürvet [97/11] < Ar. muruvvet > T. mürüvvet, telaffuzun kolaylaştırılması için ikinci hecedeki dar ünlü düşmesiyle üç hecenin yerine iki hece kalmıştır.

rahya [48/5] < Ar. rā'iḥa > T. râyiha, /i/ düşmesiyle metatez sonucunda ünsüzler yerlerini değiştirmiştir.

---

¹ Burada ve ileride kelimelerin yazılışı *Kubbealtı Lügati*'na göre verilmiştir, (Çevrimiçi) <http://kubbealtilugati.com>, 25 Mayıs 2016.

² *Гагаузско-русско-молдавский словарь*, Наз. Г. А. Гайдаржи, Е. К. Клоца, Л. А. Покровская, Б. П. Тукан, Москва, Советская энциклопедия, 1973, s. 93.

şafk [82/19] < Ar. şefak > T. şafak.

şeraat [61/1] < Ar. şer‘ “yol açmak, kanun koymak”tan şeri‘at > T. şeriat, /i/ düşmesiyle uzun /a/ ortaya çıkmıştır.

zay [28/3] < Ar. zay‘ / zayā‘ “telef olmak, kaybolmak”tan zâyi‘ > T. zâyi, birinci ünlü uzun olduğu için vurguyu üzerine çekerek son seste /i/ düşmesine yol açmıştır.

2.1.2. Hece Düşmesi

haflendir- [36/21] < Fars. hayf’tan hayıf+lan+mak > ettirgen şekli hayıflandırmak, Türkçe kelimedeki türeyen dar /i/ ve onunla birlikte heceyi (yı) oluşturan /y/ seslerinin kelime ortasında düşmesi söz konusudur.

kitle- [49/18] < kilitlemek.

züret [61/19] < Ar. zurriyyet > T. zürriyet.

2.1.3. Ünlü Türemesi

ayırıl- [82/8] < E. T. adrı < adır-mak > ayır+ı+ı+mak > T. T. ayrılmak. Çağdaş Türkiye Türkçesine göre bu kelimedeki ünlü türemesi söz konusudur, fakat Gag. ayırıl-³ kelimesinde görüldüğü gibi eski şekli korunmuş olabilir.

ayrılık [30/16] < ayrılık.

hemi [1/18] < Ar. hem > T. hem.

Türkçenin ses yapısına uygun olmayan alıntı kelimeler, ön, iç ve son seslerde ünlü türemesi Türkçenin telaffuzuna uygun bir şekil almaktadır. Başında iki ünsüz bulunan yabancı kelimelerde ya ünsüzlerin önüne ya sonuna bir ünlü getirilir. Bazen /r/, /l/ gibi akıcı ünsüzlerle başlayan alıntı kelimelerde bu seslerin giderilmesi için onların başında ünlü türetilir⁴. Bu ses olayları şu örneklerde yaşanmıştır:

---

³ A. e., s. 35.

⁴ Mustafa Özkan, Hatice Tören, Osman Esin, a.g.e., s. 316.

ırahat [51/8] < rahat ve ırahatlan- [9/14] < rahatlanmak, ırahatlaştır- [92/24] < rahatlaştırmak.

ılayık [64/19] < Ar. lâ'ik > T. lâıık.

ilazım [20/12] < Ar. luzüm'dan lâzim > T. lâzım.

secide [61/21] ve seçide [1/14] kelimelerinde Arapçadan alıntı olan Ar. secde > T. secde kelimesinde olmayan /i/ türemiştir.

selvi [102/17] < Fars. serv > kelimenin sonunda /i/ türemesiyle T. servi, /r/ > /l/ değmesiyle selvi.

sıçıra- [3/20] < sıçramak < E. T. saçramak < saçmak.

uruç [107/20] < Fars. rüze > urüze > uruç, kelimenin başında /r/ akıcı ünlüsünü gidermek için yuvarlaklık uyumuna göre ünlü türemiştir. Çağdaş dilde ön seste genişleme olayından dolayı kelime oruç şeklini almıştır.

yalınız [49/22] < E. T. yalngus < yalng “çıplak” > T. yalnız.

2.1.4. Kaynaşma

bolakim [39/14] < bola + kim “ola ki, olur ki”, Eski Anadolu Türkçesinde *bolayki* / *bolaykim* şeklinde rastlanmaktadır. Burada -ay eki istek ifadesini taşır⁵. Gagauzcada bolay “ola, olsun” şekli bugüne kadar korunmuştur: *bolay o iş çıkmasın üzä*⁶ “o iş açığa kavuşmasın”.

burada [38/1] < bu yerde, hal eklerini alan bu gövdenin diğer şekilleri de dahildir.

orada [66/18] < o yerde, hal eklerinin eklenmesiyle meydana gelen örnekler de dahildir.

nasıl [10/6] < ne asıl.

⁵ Muharrem Ergin, **Türk Dil Bilgisi**, İstanbul, Bayrak, 1999, s. 310.

⁶ Todur Zanet, “İstoriyasını unudan millet er üzündän kayıp olêr”, **Ana Sözü**, (Çevrimiçi) <http://anasozu.com/istoriyasini-unudan-millet-er-uzundan-kayip-oler/>, 25 Mayıs 2016.

niçin [8/9] < ne için.

tencazı [30/3] < tencağızı < ten+ceğiz'den kalınlık-incelik uyumunun bozulmasıyla ve /ğ/ düşmesiyle meydana gelen hece kaynaşmasıdır.

2.1.5. Ünlü Çatışması

Gerek aynı hece dahilinde, gerekse farklı hecelerde olan iki ünlünün yan yana gelmesi, özellikle yabancı kelimelerde görülür. Türkçe kelimelerde ünsüzün düşmesi veya yarı ünlü haline gelmesi ile yaşanabilir.

Avraam [II/6] < İbr. Avrâhâm, E. Yun. Ἀβραάμ, Slav. Авраам, T. İbrahim.

caiz [38/17] < Ar. cevâz “yasak olmamak”tan cā’iz > T. câiz.

daim [82/21] < Ar. devâm “sürekli olmak”tan dâ’im > T. dâim.

doa [91/21] < Ar. du‘â’ > T. duâ.

ierodiakon [I/8] < Slav. ierodiakon < Yun. ἱερο- “kutsal” + διάκονος “hizmetçi”.

İoanikiy [I/7] < Slav. İoannikiy < Yun. Ἰωαννίκιος, Yunancadan alınan erkek ismi.

İsaak [III/7] < İbr. İtshak, E. Yun. Ἰσαάκ, Slav. Исаак, T.İshak, İbranice kökenli erkek ismi.

itaat [5/15] < Ar. itâ‘at > T. itâat.

kitapçaaz [II/1] < kitapçağız < kitap+çağız.

melaik [1/14] < Ar. melek’in çoğul şekli melâ’ik > T. melâik.

menfaat [I/3] < Ar. menfa‘at > T. menfaat.

nail [77/15] < Ar. neyl “isteğine erişmek”ten nâ’il > T. nâil.

sholion [84/13] < Yun. σχολείο, sholeio.

taam [46/7] < Ar. ta‘âm > T. taam.

teacüp [61/13] < Ar. ‘aceb “şaşmak”tan te‘accub > T. taaccüp.

toaf [46/13] < Ar. tuhaf > T. tuhaf'tan /u/ > /o/ deęiřimi ve /h/ dūřmesiyle meydana gelmiřtir.

ziade [I/3] < Ar. ziyāde > T. ziyāde.

řimdiki zaman ekinde görülen ünlü atıřması /y/ nsznn dūřmesiyle –yor ekinin –or haline gelmesinden kaynaklanır. Metinde bulunan örnekler řunlardır:

bitior [16/23] < bitiyor, evdirior [20/15] < evdiriyor, gelior [44/13] < geliyor, verior [49/3] < veriyor, sezilior [49/5] < seziliyor, edior [62/3], gelior [103/18] < geliyor.

2.1.6. Daralma

2.1.6.1. e > i Değişimiyle Daralma

diyıřtir- [74/9] < deęiřtirmek < E. T. tegiř-mek < teg-mek, kökte /e/ > /i/ deęiřimiyle daralma gözlenmektedir. Aynı olay Gagauzca da mevcuttur, ancak /y/ dūřmesiyle bu ünlü uzar: diiřmāā⁷.

iziyet [81/8] < Ar. eziyyet > T. eziyet.

2.1.6.2. o > u Değişimiyle Daralma

kunşu [84/9] < E. T. koņřı – koņrı; konuş-mak “birlikte yakın yerlere konmak, yerleşmek”ten konuş-ı > koņřı > koņřı > koņřu > komşu.

yurul- [58/6] < yorulmak, bu iki kelimedenden başka, kökünde /o/ > /u/ daralması olan bir örnek bulunmamıştır. Ancak şimdiki zaman ekinde olan daralma bazı kelimelerde tespit edilmiştir:

gryurum [67/16] < görüyorum, gryur [102/18] > görüyor, duyayur [102/20] < duyuyor, dūřyurum [28/7] < dūřyorum, lyurum [81/22] < lyorum.

2.1.6.3.  >  Değişimiyle Daralma

büyür- [70/14] < bgrmek < b+kir-mek, ses taklidir.

---

⁷ Гагаузско-руско-молдавский словарь, s. 143.

gütür- [2/11] < götürmek < E. T. kötürmek “taşımak” < *kö-tür-mek “göstermek için kaldırmak”.

üğren- [50/21] < öğrenmek, ön sesinde ünlü daralması olan bu kelime Trakya ağızlarında ve Gagauzcada /ğ/ sesini kaybederek üüren- şeklinde kullanılır⁸. Bu ses olayı metinde yöl- [16/18] ve yaşkäre [75/19] kelimelerinde olan aynı ünsüz türemesiyle karşılaştırılabilir.

yürnek [88/14] < örnek, ön seste /ö/ > /ü/ değişmesinden başka, Gagauz Türkçesinde görüldüğü gibi ön seste ünlünün başında /y/ türetilmiştir⁹.

2.1.7. Genişleme

2.1.7.1. ı > a Değişimiyle Genişleme

çağraş- [99/11] < çağrışmak < çağır+ı+ş+mak, kökteki dar /ı/ ünlüsü düşmesiyle ilk hecedeki geniş ünlü ikinci hecedeki ünlüyü kendisine benzetir (ilerleyici uzak benzeşme).

dağat- < dağıtmak < E. T. dağı-/tağı-/dağa-/tağa- kökünden gelmektedir¹⁰. Gagauzcada da ikinci ünlü geniştir: daatmaa.

tana- [64/3] < tanımak < E. T. tanımak.

2.1.7.2. ı > a Değişimiyle Genişleme

dokan- [42/10] < E. T. tokın-mak “duvara çarpmak; dayak yemek” > dokunmak.

2.1.7.3. i > e Değişimiyle Genişleme

ehsan [90/6] < Ar. husn “güzel olmak”tan ihsān > T. ihsan.

---

⁸ Emin Kalay, **Edirne İli Ağızları: İnceleme-Metin**, Türk Dil Kurumu Yayınları: 694, Ankara, 1998, s. 146.

⁹ Nevzat Özkan, **a.g.e.**, s. 89.

¹⁰ Вкз. **Этимологический словарь тюркских языков**, Наз. Э. В. Севортян, С. 3, Москва, Наука, 1980, s. 120.

en- [90/8] < inmek, Eski Türkçe metinlerinde en-mek şeklinde geçen¹¹ bu fiilin ön sesi daralmıştır, fakat incelenen metinde buna ters giden örnekler mevcuttur.

ere- [82/7] < E. T. erümek > erimek.

eşbu [III/1] < işbu < uş bu.

eşid- [1/14] < E. T. eşidmek > işitmek.

ev- [68/13] < E. T. evmek “acele etmek” > ivmek, aynı kökenli diğer kelimeler: evedi [101/12], evdir- [20/15].

gey- [37/9] < E. T. kéd-mek > kéy-mek > géy-mek > giymek.

hayde [47/4] < haydi (ses taklidi), vurgusuz durumda olan son ses genişler.

hekaye [I/5] < hikaye < Ar. hikāye, Karamanlıca metinlerde bu şekil kullanılmaktadır: *Hekaye-i Şah İsmail ve Gülzar Hanum* isimli Karamanlıca destan bilinmektedir.

Bu ses olayı bazı yapım ve çekim eklerinde de görülmektedir:

içinder [7/3] < içindir; -dır < durur < turur.

sezder- [36/19] < sezdirmek < sez+dir+mek < E. T. siz-mek.

2.1.7.4. u > o Değişimiyle Genişleme

doa [76/15] < duâ < Ar. du‘ā’, aynı örnek Karamanlıca metinlerde de kaydedilmiştir (doa > doa+cı > doacı)¹².

dova [4/2] < duâ < Ar. du‘ā’, Karamanlıca eserlerde de görülmektedir¹³.

---

¹¹ Вкз. *Древнетюркский словарь*, Наз. Надеяев В.М., Насилов Д.М., Э.Р.Тенишев, Ленинград, Наука, 1969, s. 173.

¹² *Muhacirnâme: Karamanlı Muhacirler İçin Şiirin Sedası*, s. 74.

¹³ *A. e.*, s. 130.

oğraş- [71/19] < uğraşmak < uğra-ş-mak. /o/ < /u/ değişmesi Trakya bölgesindeki Dağlı ve Gacal ağızlarının özelliğidir: öraşmışlar < uğraşmışlar, ofak < ufak¹⁴.

yahot [16/13] < yahut < Fars. yāhūd.

2.1.7.5. ü > ö Değişimiyle Genişleme

göcen- [14/15] < gücenmek < E. T. kũç+e-mek “zulmetmek” > güc-e-mek “zorlamak” > güce-n-mek.

göneş [50/11] < güneş < E. T. kuyaş “şiddetli sıcak, çok parlak güneş ışığı”.

gözel [68/18] < güzel < gözel < göz+el. Eski şeklindeki geniş ünlünün korunduğu kelime Gagauzcada gözäl olarak kullanılmaktadır.

höküm [88/9] < hüküm < Ar. hukm, metinde iyelik ekini alarak kökteki ikinci ünlüyü kaybeder: hökmün.

yörü- [51/17] < E.T. yorımak > yörimek > yürimek > yürümek.

2.1.8. Ünlü İncelmesi

2.1.8.1. a > e Değişimiyle İncelme

adem [87/15] < Ar. Ādem isminden > T. adam, âdem şeklinde Eski Anadolu Türkçesinde kullanılmaktadır¹⁵.

avret [14/14] < Ar. ‘avret > T. avrat, yumuşak akıcı /r/ ünsüzü etkisinden dolayı /a/ > /e/ incelmeme söz konusudur.

eşk < Ar. ‘ışk > T. aşk, boğumlanma yerine göre ön damak ünsüzleri ünlüye tesir ederek, onun incelmesine neden olur.

---

¹⁴ Emin Kalay, **a.g.e.**, s. 35.

¹⁵ Mustafa Özkan, **Türk Dilinin Gelişme Alanları ve Eski Anadolu Türkçesi**, Genişletilmiş 2. bs., İstanbul, Filiz Kitabevi, 2000, s. 905.

eylen- [24/8] < E. T. aylanmak “dönmek”¹⁶, /y/ etkisiyle ünlüler kalınlaşmıştır (krş. E.T. ayıtmak > eyitmek “söylemek”).

eza [73/3] < Ar. ‘uzv’un çoğul şekli a‘zâ’ > T. âzâ.

ezam [18/17] < Ar. ‘izâm “büyük olmak”tan a‘zam > T. âzam.

gazep [16/4] < Ar. ğazâb > T. gazap.

kazep [4/1] < Ar. ğazâb > T. gazap, /z/ ünsüzünün boğumlanma yerinin öne gelerek değişimi arkasından gelen ünlüyü etkilemiştir.

muhebbet [95/1] < Ar. ħubb “sevmek”ten maĥabbet > T. muhabbet, geriliyici uzak benzeşme sonucunda ikinci ünlü incelmıştır.

nasihet [II/2] < Ar. naşihat > T. nasîhat, ikinci hecedeki ince ünlü etkisiyle incelme olayı yaşanmıştır (iletleyici uzak benzeşme).

yohse [15/13] < E. A. T. yoĥsa (ĥ < k değişimi Eski Anadolu Türkçesinde yaygındır¹⁷) < yoksa < yok ise.

2.1.8.2. u > i Değişimiyle İncelme

sival [25/15] < Ar. su’âl > T. sual, ünlü çatışmasının giderilmesi için ilk önce /v/ ünsüzü türemiştir, daha sonra birinci hecedeki dar ünlü incelmıştır.

2.1.9. Ünlü Kalınlaşması

2.1.9.1. e > a Değişimiyle Kalınlaşma

halallaş- [77/5] < Ar. ĥalâl’dan helâl+la+ş+mak, ikinci ünlünün kalınlaşması ve ünsüzlerin art damaktan telaffuz edilmesiyle meydana gelmiştir.

haraket [III/7] < Ar. ĥareket > T. hareket.

---

¹⁶ Bkz. Этимологический словарь тюркских языков, С. 1, 1974, s. 109-110.

¹⁷ Bkz. Mustafa Özkan, a.g.e., s. 107.

heman [8/19] < Fars. hemān > T. hemen. Türkçenin ünlü uyumuna ters giden heman şekli daha eskidir, Eski Anadolu Türkçesinde ve Karamanlıca metinlerde kullanılmaktadır¹⁸.

sada [34/20] < Fars. sedā “yankı” > T. sedâ.

2.1.9.2. i > a Değişimiyle Kalınlaşma

nasahat [92/5] < Ar. naşihat > T. nasîhat, Gagauzcada da kalınlaşma söz konusudur, fakat aynı ünlüler arasındaki /h/ düşer: nasaat¹⁹.

2.1.9.3. i > ı Değişimiyle Kalınlaşma

vakit [43/19] < Ar. vaqt > T. vakit, /i/ > /ı/ değişimi kalın /a/ ünlüsünün etkisi sonucunda olmuştur.

zından [44/9] < Fars. zindān > T. zindan, /i/ > /ı/ değişimi /a/ etkisiyle geriliyici uzak benzeşme sonucudur. Hem vakit, hem de zından kelimelerinin kalın ünlü varyantları Gagauzcada kullanılmaktadır.

2.1.10. Düzleşme

2.1.10.1. u > ı Değişimiyle Düzleşme

avıt- [42/1] < E. T. avıtmak > avutmak.

azık [46/1] < E. T. azuk > azık.

karşı [6/11] < E. T. karşı > karşı.

kaygı [1/10] < E. T. kağgu > kaygu > kaygı.

2.1.10.2. ü > i Değişimiyle Düzleşme

çünkü [6/16] < Fars. çūn ki > T. çünki > çünkü.

---

¹⁸ Bkz. Mustafa Özkan, a.g.e., s. 938-939; **Muhacirnâme: Karamanlı Muhacirler İçin Şiirin Sedası**, s. 34.

¹⁹ Гагаузско-руско-молдавский словарь, s. 339.

içün [48/16] < E. T. üçün [içün > için] < uçun < uç “son, hedef; sebep” ve araç hâli eki + n. Metinde hem eski şekli (içün) hem de /ü/ > /i/ değişimiyle meydana gelen yeni (için) şekli kaydedilmiştir.

kendü [77/4] < E. T. kendü < kentü. Metinde düzleşme sonucu olan kendi şekli daha çok kullanılmaktadır.

milayim [81/5] < Ar. mulâyim > T. mülâyim.

minasip [50/11] < Ar. munāsib > T. münāsip.

mümkün [7/5] < Ar. imkân > mumkin > T. mümkün.

2.1.10.3. ü > ı Değişimiyle Düzleşme

labıt [10/17] < Ar. olumsuzluk eki lā ve budd “ayrılmak” ile lā-büdd > T. lâbüd, inceliğini kaybeden birinci ünlü /ü/ > /ı/ değişimine tesir etmiştir.

2.1.11. Yuvarlaklaşma

2.1.11.1. e > ö Değişimiyle Yuvarlaklaşma

dövlet [3/24] < Ar. devlet > T. devlet.

2.1.11.2. ı > u Değişimiyle Yuvarlaklaşma

anı [2/2] < E. A. T. “ol” zamirinin yükleme hali anı > onu, metinde zamirin yuvarlak ünlülü şekli daha çok rastlanır.

çarmuk [87/10] < Fars. çehār > çār “dört” ve miḥ “çivi” ile çār-miḥ > T. çarmıḥ.

sabur [29/6] < sabır < Ar. şabr, çift dudak /b/ ünsüzü etkisiyle düz /ı/ yuvarlaklaşmıştır.

sufat [35/15] < Ar. şifat > T. sıfat, diş-dudak /f/ ünsüzünün etkisiyle /ı/ > /u/ değişmiştir.

kapu [77/8] < E. T. kapıg > O. T. kapuğ > kapu > kapı. Kapu şekli hem Eski Anadolu Türkçesinde hem de Balkan Türkçesinde mevcuttur, şu ana kadar Gagauzcada da muhafaza edilmiştir²⁰.

Metnin ortaya çıktığı dönemde kullanıldığı gibi -ıp / -ip zarf fiil ekinin -up / -üp şeklinde yazılışı tespit edilmiştir:

boğazlayup [2/10] – boğazlayıp

yaşayup [4/14] – yaşayıp

saklayamayup [13/15] – saklayamayıp

durmayup [20/12] – durmayıp

toplayup [21/23] – toplayıp

ağlayup [30/1] – ağlayıp

acıyup [44/16] – acıyıp

annayup [63/17] – anlayıp

2.1.11.3. i > ü Değişimiyle Yuvarlaklaşma

eyül- [85/17] < eğilmek < eğ [< E. T. eg-mek] +il+mek.

perüşan < Fars. perişān > T. perîşan uzak benzeşmeyle çift dudak /p/ ünsüzü /i/ sesinin yuvarlaklaşmasını sağlamıştır. Kelime kökünde /i/ > /ü/ değişimine örnek olan bu kelime Karamanlıca metinlerde geçmektedir²¹.

rağbetlü [I/7] < T. rağbetli < rağbet [< Ar. rağbet] +li.

sevgülü [28/13] < sevgili < sevgi+li.

---

²⁰ Bkz. Gürer Gülsevin, “Rumeli Türkçesi Çerçevesinde Türk ve Balkan Dillerinin Etkileşimi”, *Turkish Studies*, V. 4, № 8, 2009, s. 57; Ayşe Kayapınar, “1913 Yılında Basılmış Bir Türkçe-Bulgarca Muhtasar Lügat’e Dair”, *Türk Dünyası*, S. 39, s. 97.

²¹ Bkz. İbrahim Karahancı, a.g.e., s. 140; *Muhacirnâme: Karamanlı Muhacirler İçin Şiirin Sedası*, s. 46.

tesellü [10/21] < Ar. selv “bir acıyı unutup rahatlamak, avunmak”tan teselli >
T. teselli.

töhmetlü [8/21] < töhmetli < töhmet [< Ar. tuhmet] +li.

Zarf fiil ekinde görülen yuvarlaklaşma olayının örnekleri şunlardır:

eşidüp [1/7] – işidip

titireyüp [3/13] – titreyip

edüp [20/6] – edip

eyüp [31/3] – eğip

kitleyüp [49/18] – kitleyip

eyülüp [85/17] – eğilip

isteyüp [88/5] – isteyip

titremeyü [2/19] – titremeyi

2.1.12. Ünlü Uyumu

Türkçenin ses bilgisi yapısının önemli özelliği olan ünlü uyumudur. Büyük ünlü uyumu ve küçük ünlü uyumu olmak üzere iki tür ünlü uyumu vardır. Kapalı veya açık kök hecedeki ünlü sonraki hecelerin ünlülerini etkileyerek kendine benzettir. Kalınlık-incelik nitelikliğine göre uygulanan uyuma büyük ünlü uyumu, düzlük-yuvarlaklık niteliğini esas alan uyuma ise küçük ünlü uyumu denmektedir.

2.1.12.1. Kalınlık-İncelik Uyumu

İncelenen metinde genel olarak kalınlık-incelik uyumunun bozulmadığı gözlenmiştir. Bununla birlikte bu kurala aykırı giden bazı Türkçe ve yabancı kökenli kelimeler de tespit edilmiştir. Büyük ünlü uyumuna uymayan kelimeler şunlardır:

elma [48/3] < E. T. alma, kelimenin eski şekli Gagauzcada kullanılmaktadır.

anler [5/10] < E. A. T. anlar, “ol” zamirinin çoğul şekli.

gamlen- [101/17] < gamlanmak < gam [< Ar. gamm] +la+n+mak.

emektar [53/14] < T. emek ve Fars. dār “sâhip olan” ile emekdâr > T. emektar.

karezlan- [63/2] < Ar. ġaraž > garaz+la+n+mak “öfkelenmek; birine karşı kötü niyet beslemek”.

Bazı durumlarda çekim eklerinin de büyük ünlü uyumu kurallarına uymadığı söz konusudur:

ağlarse [65/7] < ağlarsa, ararse [48/9] < ararsa, bağlarse [107/3] < bağlarsa, bakarsem [31/2] < bakarsam, bakasenis [21/12] < bakasınız, bulunurse [84/4] < bulunursa, bururlarse [44/20] < burularsa, çıktılar [100/7] < çıktılar, doaler [76/15] < dualar, dururse [84/6] < durursa, duyunce [93/12] < duyunca, fakira [4/20] < fakire, fakirlar [4/12] < fakirler, fakirları [94/11] < fakirleri, hizmetkârlardan [67/12] < hizmetkarlardan, insance [89/12] < insanca, İöanikiya [I/7] < İöanikiy’e, itaatli [14/10] < itaatli, kalbim [12/15] < kalbim, kârlıce [100/6] < karlıca, nasahatleri [34/6] < nasihatları, niyazime [10/23] < niyazıma, savarse [65/9] < savarsa, semaler [105/3] < semalar, sorarse [84/21] < sorarsa, tencazı [30/3] < tenceğizi, olunce [71/21] < olunca.

Türkçede uyuma aykırılık gösteren ve tek varyantları olan bazı ekler vardır. Bu eklerden -daki, -yor / -ior, -(i)ken ekleri metinde kullanılmaktadır:

arkadaki [91/25], karşıdaki [102/17], bitior [16/23], çağraşior [99/11], çıkıyor [105/15], çarpınıor [103/11], davranyor [24/7], dolaşior [102/5], ermiyor [45/12], sezilior [49/5], söylüyor [103/1], ayrılırken [76/24], bağlarken [83/11], boğazlanırken [80/17], cabalarken [76/8], okurken [84/13], yanarken [8/4].

Alıntı kelimelerin genel olarak Türkçenin kalınlık-incelik uyumuna uymamasına rağmen bu örneklerde ses değişikliğiyle uyum sağlanmıştır:

duşman [19/17] < Fars. duşmen / duşmân > T. düşman, kalın /a/ etkisiyle gerileyici benzeşme sonucu olarak /ü/ > /u/ değişmiştir.

sada [34/20] < Fars. sedâ “yankı” > T. sedâ.

seklet [70/10] < sıklet < Ar. sıklet, ikinci hecenin etkisinden dolayı birinci hecenin ünlüsü uyuma göre incelmıştır.

vakıt [43/19] < vakit < Ar. vakt.

Çağdaş Türkçede uyuma aykırılık gösteren kelimeler, metinde Eski Anadolu Türkçesinde olduğu gibi uyuma uygun şekilde yazılmıştır:

ana [45/15] > anne > E. T. ana.

hangı [27/20] < hangi > E. T. kağı.

2.1.12.2. Düzlük-Yuvarlaklık Uyumu

Küçük ünlü uyumu olarak bilinen bu uyuma göre bir kelimedeki sesler düzlük ve yuvarlaklık bakımından birbirine uymalıdır. Büyük ünlü uyumu Türkçenin her döneminde hakimiyet göstermişse de, küçük ünlü uyumunu böyle bir özellik taşımamaktadır. Muharrem Ergin'e göre, "ancak son zamanda belirli bir dil kaidesi haline gelmiş bulunan düzlük-yuvarlaklık uyumu Türkçede bir kelimedede düz vokalleri düz vokallerin, yuvarlak vokalleri ise dar-yuvarlak veya düz-geniş vokallerin takip etmesi hadisesidir"²².

Bu uyuma uymayan kelimeler ve ekler şunlardır:

çünkü [6/61] > çünkü < Fars. çün ki.

deyü [18/8] > diye.

içün [48/16] > için.

kendü [77/4] > kendi.

kapu [77/18] > kapı.

savuş- [39/13] < E. T. *sav-mak "ayırmaq"tan sav+u+ş+mak.

rağbetlü [1/7] < rağbetli.

sevgüli [28/13] < sevgili.

Şimdiki zaman eki de düzlük-yuvarlaklık uyumunu bozmaktadır:

---

²² Muharrem Ergin, **a.g.e.**, s. 73.

davranyor [24/7], dolaşior [102/5], ermeyor [45/12], sezilior [49/5].

Bu uyuma uymayan yabancı kelimeler genellikle uyuma aykırı olarak kullanılırken, metinde yabancı kelimelerin Türkçenin ses yapısına uymasını görmek mümkündür:

milayim [81/5] < mülayim < Ar. mulāyim.

minasip [50/11] < münasip < Ar. munāsib.

2.1.13. Ünsüz Türemesi

Kelimenin aslında bulunmayan bir ünsüz sesin ön, iç ve son ses olarak meydana gelmesine ünsüz türemesi denir. Türkçenin ses yapısına uygun olmayan kelimelerde veya telaffuzu zorlaştıran ses birliklerinde ve eklerde görülmektedir.

dova [4/2] < Ar. du‘ā’ > T. duâ, ünlü çatışmasını gidermek için türetilir.

helbet [64/23] < Ar. el- ve betteten “kesin olarak”tan el-bettete > el-bette > T. elbette > elbet. Ön seste ünlülerin başında ünsüz türemesi Gagauzcanın özelliklerinden biridir (*krş.* bazı Gagauz köylerinde harmut, hen, harpa).

helbette [53/16] < Ar. el-bettete > el-bette > T. elbette.

menfayet [II/8] < Ar. menfa‘at > menfaat.

sahat [20/23] < Ar. sâ‘at > T. saat, Arapçadaki ayn’ın yerinde peyda olmuştur.

sival [25/15] < Ar. su‘âl > T. sual.

suval [74/20] < Ar. su‘âl > T. sual.

yöl- [16/18] < ölmek.

yaşkäre [75/19] < Fars. āşkār / āşkäre > T. âşikâr.

yürnek [88/14] < örnek.

Metinde “ile” edatının kelimeyle birleşik yazılarak sonunda /n/ türemesi iki örnekte bulunmaktadır. Balkan Türkçesinde görülen bu hususiyet Gagauzcada kural haline gelmiştir.

benimlen [75/9] < benimle < benim ile.

yüzlen [36/24] < yüzle < yüz ile.

Bazı ekler gövdelerle birleşirken aralarına bağlayıcı fonksiyonunu gören yardımcı sesler alır. Şunlar iç seste ünsüz türemesinin örnekleridir:

anna-y-acak-sın [11/10], alt-ı-n-da [57/21], dova-y-a [6/11], görmemeliyim [32/8], iç-i-n-e [84/8].

2.1.14. Ünsüz Düşmesi

afta [30/8] < Fars. hefte > T. hafta. Bu olay Balkan Türkçesinde yaygın bir ölçüde gözlenmektedir. Rumeli ağızlarının ses bilgisi özelliklerini araştıran T. Gülensoy ön sesinde /h/ düşmesini yaşayan kelimeleri sıralamıştır²³.

alef [7/15] < E. T. yal-mak > yalav > alav > alev.

app [72/1] < Ar. ħubb > T. hub.

evel [106/3] < Ar. evvel > T. evvel.

kitapçaaz [II/1] < kitapçağız < kitap+çağız.

kuvet [7/16] < Ar. kuvvet > T. kuvvet.

muhabet [108/12] < Ar. maḥabbet > T. muhabbet.

mürvet [97/11] < Ar. muruvvet > T. mürüvvet.

olak [2/4] < oğlak < oğul'dan küçültme ekiyle oğul+ak.

sora [33/3] < sonra < E. T. songra < song+ra.

sogra [40/22] < E. T. songra.

ziade [I/3] < Ar. ziyāde > T. ziyāde.

---

²³ Tuncer Gülensoy, "Rumeli Ağızlarının Ses Bilgisi Üzerine Bir Deneme", **Türk Dili Araştırmaları Yıllığı Belleten**, 1984, s. 87-147.

2.1.15. Ünsüz Değişmeleri

“Bir gramer birliği içinde, yan yana gelen veya aralıklı olarak bir arada bulunan iki sestən biri, diğere tesir ederek onu kendisine benzetir. Bu benzetmede sesler ya çıkış yerleri bakımından ya da çıkış tarzları bakımından birbirini etkilerler. Yani farklı nitelikleri olan seslerin çeşitli sebeplerle birbirlerini etkileyerek, aynı veya ortak nitelikler kazanması olayına benzeşme denir”²⁴.

Ses birimlerinin birbirlerini etkileme derecelerine göre tam benzeşme ve yarı benzeşme olayları mevcuttur. Birbirlerine tesir eden seslerin teşekkül sırasında yerlerine göre ise benzeşme ikiye ayrılır: benzeştiren sesin kendisinden sonra gelen sesi etkileyerek kendisine benzetmesine ilerleyici benzeşme, benzeştiren sesin önceki sesi kendisine benzetmesine de gerileyici benzeşme denir.

Benzeşme olaylarında ünsüzler ünsüzlere, ünlüler ünlülere, ünsüzler ünlülere ve ünlüler ünsüzlere tesir edebilir. Yukarıda ünlü benzeşmeleri çeşitli başlıklar altında incelendiği için bu başlık altında ünsüzlerin değişme olayları tarif edilmiştir. Ünsüz benzeşmesi ses birimlerinin ya tonluluk-tonsuzluk bakımından ya da çıkış yerleri bakımından olur.

İncelenen metinde ünsüz benzeşmesi hem Türkçe gövdelerde ve eklerde hem de yabancı kökenli kelimelerde gözetilmiştir.

alef [7/15] < alav < E. T. yalav.

anna- [87/18] < anlamak < E. T. anlamak. nl > nn tam benzeşme Balkan Türkçesi ve Gagauzcanın özelliğidir (bunnar, ayvannar, insannar).

annat- [101/14] < anlatmak < anla+t+mak.

ayıt [103/22] < ağıt, etrafındaki ünlülerin etkisiyle /ğ/ > /y/.

bucuk [56/1] < buçuk < E. T. bıçuk, ünlülerin arasında tonlulaşma olur.

---

²⁴ Mustafa Özkan, Hatice Tören, Osman Esin, **a.g.e.**, s. 336.

cabala- [55/12] < çabalamak < çap+ala+mak < E. T.çap-mak “yüzmek, vurmak” tan -ala ekiyle.

bıçak [15/8] < bıçak < bıç+ak < E. T. bıç-mak “biçmek”ten.

bıçag [92/18] < bıçak, genellikle kelimenin son sesinde tonlu ünsüz bulundurmeyen Türkçenin ses yapısına aykırı bir değişmedir.

ciyer [15/10] < ciğer < Fars. ciger.

çarmuk [87/10] < çarmıh < Fars. çār-miḥ.

defek [84/4] < tefek: ufak tefek.

deyil [1/10] < değil < degül < O. T. tegül < dāğ ol. İnce ünlülerin etkisiyle SIZICI /ğ/ yerine AKICI ve ön damak /y/ teşekkül olur.

deyiştir- [63/9] < değiştirmek < E. T. teğiş-mek “beraber ulaşmak” < teg-mek.

dinne- [85/9] < dinlemek < diñle-mek < E. T. tıngla-mak < tıng+la-mak.

dinnen- [68/8] < dinlenmek < din+le+n-mek < E. T. tın-mak “sona ermek”ten.

döyün- [6/7] < döğünmek > dövünmek.

düyün [39/9] < düğün < dügün < E. T. tügün < tüg-mek “bağlamak”tan.

esvap [84/5] < T. esvap < Ar. esvāb.

etna [79/11] < Ar. ednā > T. ednâ. Tonlu /n/ sesinin etkisiyle tonlu /d/ tinsuz /t/’e dönüşür, benzeşmenin zıddı olan bu olaya aykırılışma denir.

fakad [33/23] < Ar. fekaṭ > T. fakat.

fesfese [49/13] < Ar. vesvese > T. vesvese.

geçik- [19/23] < gecikmek < geç+i+k+mek, genelde ünlülerin arasına gelen ünsüz tonlulaşırken bu olayda tonsuzlaşma olmuştur.

göy [1/17] < gök < E. T. kök.

göyün [102/9] > gönül > E. T. köngül.

hancer [15/10] < Ar. ḥancer > T. hançer.

hatt [14/23] < Ar. ḥadd > T. had, gövde ek alınca Arapçadaki gibi ikinci ünsüz meydana gelir.

ih̄tiza [67/18] < Ar. iḥtizā > T. iktizâ.

labıt [10/17] < Ar. lâ-büdd > T. lâbüd. Ünsüzlerin kalınlaşmasıyla ünlülerin de nitelikleri değişmiştir.

magbul [79/13] < Ar. maḡbül > T. makbul, gerileyici benzeşme sonucunda tonlulaşma olur.

muhtac [49/21] < Ar. muḥtâc > T. muhtaç.

ohşa- [83/16] < okşamak < E. T. oḥşa-mak.

öyüt [106/23] < öğüt < E. T. öğüt.

patişah [3/8] < Fars. pâdişāh > T. pâdişah, ilerleyici uzak benzeşme olup tonsuzlaşma söz konusudur.

reba [16/15] < Fars. revā > T. revâ. Sızıcı /r/ etkisiyle sızıcı /v/ > patlayıcı /b/ değişimi sağlanır.

seçide [1/14] < Ar. secde > T. secde, /i/ türemesinden sonra ünlülerin arasına düşen tonlu /c/ tonsuzlaşır, ki genelde ters bir eğilim gözlenmektedir.

sovuk [57/23] < soğuk, yuvarlak ünlülerin tesiriyle dudaksıllaşma denen /ğ/ > /v/ değişimi yaşanır.

şaz [33/11] < Fars. şād > T. şād, burada /d/ > /z/ değişmesi, ya Arap harfli imlada dal-zal harflerinin değişimiyle ya da sızıcılaşma denen patlayıcı /d/ ünsüzünün sızıcı /z/ haline gelmesiyle (krş. Gag. zertzeli < zerdali < zerdali) açıklanabilir.

tahsirat [19/1] < Ar. taḥsîrât > T. taksîrat. Bu örnek de sızıcılaşma olayına dahildir.

teptil [10/9] < Ar. tebdil > T. tebdil. Bu kelimenin tepdil [16/6] şekli de kaydedilmiştir: tebdil > tepdil > teptil.

tetbir [14/11] < Ar. tedbir > T. tedbir.

toprag [80/2] < toprak < E. T. < topur+ak.

töybe [31/16] < Ar. tevbe > T. tövbe, yuvarlak /ö/ sesinden dolayı diş-dudak ünsüzü /v/ ön damak /y/ sesine dönüşür.

vetalaş- [75/9] < vedalaşmak < veda [< Ar. vedā'] +la+ş+mak.

yat [62/14] < yad < E. T. yāt.

yohsa [43/10] < yoksa < yok ise. Eski Anadolu Türkçesi metinlerinde de yohsa şekli kaydedilmiştir²⁵.

zefk [45/5] > Ar. zevk > T. zevk.

2.1.16. Göçüşme

Metatez olara da bilinen göçüşme, yan yana olsun ya da olmasın iki sesin yer değiştirmesine denir. Değişen seslerin art arda gelip gelmediğine göre yakın ve uzak göçüşme vardır.

mehlem [56/24] < Ar. merhem > T. merhem, /r/ > /l/ değişmesinden sonra söyleyişin kolaylaştırılması için /l/ ve /h/ yerlerini değiştirmiştir.

rahya [48/5] < Ar. rā'iha > T. rāyiha, /i/ düşmesiyle göçüşme yaşanmıştır.

2.1.17. Diğer Özellikler

eyi [58/1] > iyi, metinde kelimenin değişim sürecinden bir önceki şekli kullanılmaktadır. E. T. edgü > edgü > *eygü > eyü > eyi > iyi > ii sırasının son varyantı Gagauzcada ve Balkan ağızlarında kaydedilmiştir.

punlar [39/22] < bunlar, Türkçe kelimelerde ön seste tonsuzlaşma olayı çok nadir görüldüğü için, metnin Grek harflerinden çeviriyazısı yapılırken b harfinin yerine p harfinin yazıldığı muhtemeldir. Grek harfleriyle yazılan Türkçe metinlerde /b/ ve /p/ sesleri aynı harfle gösterilmektedir.

---

²⁵ Mehmet Kanar, *Eski Anadolu Türkçesi Sözlüğü*, İstanbul, Say Yayınları, 2011, s. 783.

ol [1/14] > o < E. T. ol, üçüncü tekil şahıs zamiri, işaret sıfatı. Metinde hem eski şekli hem de yeni şekli geçmektedir.

titire- [73/2] > titirmek, ses taklidi olarak meydana gelen fiilde zamanla ikinci ünlü düşmüştür, fakat hem metinde hem bazı Türk lehçelerinde /i/ korunmuştur: Gag. titiremää²⁶, Edirne ili ağızlarında titire- (titirer bile)²⁷.

---

²⁶ Гагаузско-русско-молдавский словарь, s. 470.

²⁷ Emin Kalay, **a.g.e.**, s. 38, 245.

2.2. ŞEKİL BİLGİSİ

2.2.1. Yapım Ekleri

2.2.1.1. İsimler

2.2.1.1.1. İsimden İsim Yapan Ekler

→ **-lık / -lik / -luk / -lük**

hamile+lik [4/4], peygamber+lik [12/13], ihtiyar+lık [15/15], eyi+lik [19/11], ferah+lık [104/24], yok+luk [5/3], yortu+luk [37/8], güç+lük [68/3].

→ **-lı / -li / -lu / -lü**

sevgi+li [2/1], zehir+li [13/9], dert+li [17/19], yürek+li [23/1], mirak+lı [25/11], hayır+lı [44/4], kan+lı [62/12], suç+lu [7/10], korku+lu [29/9], töhmet+lü [8/21], ömür+lü [87/22].

→ **-sız / -siz / -suz / -süz**

kaygı+sız [1/10], sakınmak+sız [2/10], şamata+sız [24/9], sen+siz [33/3], talih+siz [39/18], oğul+suz [16/15], suç+suz [62/11].

→ **-cı / -ci / -cu / -cü / -çı / -çi / -çu / -çü**

müjde+ci [104/13], helaset+çi [77/19].

→ **-ca / -ce / -ça / -çe**

usul+ce [24/4], ey+ce [38/10], böyle+ce [44/19], tatlı+ce [71/23], insan+ce [89/12], tez+çe [22/8].

→ **-caaz / -ceez / -caz / -cez / -çaaz / -çeez / -çaz / -çeez**

kitap+çaaz [II/1], ten+caz [30/3].

→ **-daş / -deş / -taş / -teş**

hizmet+daş [17/3], yol+daş [37/17], arka+daş [37/18], kar+daş [53/10], yaş+taş [84/11].

→ **-ak / -ek**

ol+ak [3/17] > oğul+ak.

→ **-ka / -ke**

baş+ka [18/1].

→ **-al / -el**

göz+el [68/18].

→ **-k**

orta+k₁ > ortağı [52/6].

Metinde Farsçadan geçmiş bazı ekler de bulunmaktadır:

→ **-ane < Fars. -āne**

akıl+ane [14/5], sadık+ane [34/9].

→ **-dar / -tar < Fars. -dār**

din+dar [65/16], haber+dardır [102/16], emek+tar [53/14].

→ **-kār < Fars. -kār**

hizmet+kār [22/4], günah+kār [63/15].

2.2.1.1.2. Fiilden İsim Yapan Ekler

→ **-mak / -mek**

ol-mak [11/8], dur-mak [19/2], avut-mak [41/23], anna-mak [55/5], yak-mak [73/17], titre-mek [3/1], et-mek [89/12].

→ **-ma / -me**

uyu-manın [1/10], yap-masına [7/9], ağla-man [33/21], titre-meyü [2/19], gör-men [38/17], deme-ler [86/17].

→ **-ış / -iş / -uş / -üç / -ŝ**

davran-ışların [49/2], tut-uşların [73/10], öp-üşlerin [47/10], yat-ışına [35/18], yanlışı < yanıl-ış [60/13].

→ **-ıcı / -ici / -ucu / -ücü**

ed-icim [18/19].

→ **-m**

öl-ü-m [7/3].

→ **-k**

karış-ı-k [34/15], yakış-ı-klılı [62/18], uyan-ı-k [3/3], aç-ı-k [75/19], sovu-k < soğuk [57/23], bucuk [56/1] < bıç-u-k, yükse-k [50/17].

→ **-ak / -ek**

bıç-ak [23/16], yür-ek [3/15], yat-ak [24/2], kork-ak [44/17].

→ **-gı / -gi / -gu / -gü / -kılı / -ki / -ku / -kü**

kay-gısız [1/10], uy-kuna [36/3] < uyu-ku, sev-gili [2/1].

→ **-ı / -i / -u / -ü**

sız-ısını [74/17], ağrının [9/24] < ağır-ı, kap-unun [44/11], yazıl-ı [91/4].

→ **-tı / -ti / -tu / -tü**

sokran-tılar [51/8], kurun-tunun [2/21], bağlan-tıları [89/14].

→ **-gın / -gin / -gun / -gün / -kın / -kin / -kun / -kün**

dal-gın [24/11], bay-gın [26/3], dur-gundur [69/23], yor-gundur [70/1], sol-gunluk [99/22].

→ **-ga / -ge**

dal-galıdır [53/9].

→ **-gan / -gen / -kan / -ken**

yalan [54/9] < yal-gan.

→ **-ç**

sevinç [33/7].

→ **-t**

öğ-ü-t [28/12], um-u-t [62/20].

→ **-a / -e**

yar-aya [57/1].

2.2.1.2. Fiiller

2.2.1.2.1. Fiilden Fiil Yapan Ekler

→ **-ma- / -me-**

Vurgusuz olan bu ek, işlek olup fiilin kökü veya gövdesine gelerek olumsuzluk anlamını katar.

kal-madı [3/7], brak-ma [6/24], aldan-ma [19/15], incit-meyesin [27/9], büyürt-me [74/12], gör-meyesin [85/22].

→ **-n-**

Dönüşlülük, edilgenlik ve meçhulluk ifade eder.

alda-nırsın [63/20], bağla-nmıştır [91/9], bekle-nir [25/14], boğazla-nacak [22/19], çek-i-nip [12/5], ferahla-nayım [33/6], giy-i-nesin [42/5].

→ **-l-**

Edilgenlik ve meçhulluk ifade eden bu ek, geçişli fiillerden edilgen fiiller, geçişsizlerden ise meçhul fiiller yapar.

ver-i-ldi [I/6], saç-ı-ldı [17/24], aç-ı-ldı [18/2], ay-ı-ldı [25/2], eşid-i-lmemiş [7/23], dir-i-lme [107/17].

→ **-ş-**

Öznenin birden fazla olduğunu ifade eden bu eke işteşlik eki denir. Geçişsiz fiillerden “kendiliğinden olma” ifadesini taşıyan fiiller yapar²⁸.

ula-şıp [2/8], ağla-şmağa [5/17], yardımla-şın [17/4], söyle-şme [37/22].

→ **-ala- / -ele-**

çab-alarken [3/18].

Ettirgenlik fonksiyonunu taşıyan eklere faktitif denir. Yapma ve olma ifade eden fiillerden yaptırma ve oldurma ifade eden fiiller oluştururlar.

→ **-r-**

duy-u-r [10/19], düş-ü-renler [52/23], yat-ı-rsın [59/18].

→ **-t-**

anna-tmaya [21/10], boşla-tmaya [66/4], şenle-tirdi [107/9], duyur-tmaksız [18/6], büyür-tme [74/12].

→ **-dır- / -dir- / -dur- / -dür- / -tır- / -tir- / -tur- / -tür-**

uyan-dırıp [24/4], haflen-direceksin [36/21], sez-direceksin [38/24], koy-durmaz [73/6], öl-dürürsün [85/13], otur [69/19] < ol-tur.

→ **-ar- / -er-**

çık-armayasın [92/6].

→ **-dar- / -der-**

gön-derdi [90/5].

2.2.1.2.2. İsimden Fiil Yapan Ekler

→ **-la- / -le-**

boğaz-layup [2/10], baş-ladı [10/12], yok-layasın [16/9], arzu-ladım [71/3], zor-lanır [81/18], sert-leştirirsen [11/22], hararet-lenip [13/7].

---

²⁸ Mustafa Özkan, Hatice Tören, Osman Esin, **a.g.e.**, s. 481.

→ **-al- / -el-**

çoğalsın [61/19] < çok-al-.

→ **-a- / -e-**

yaş-arsem [30/24], dil-erim [13/10], titir-eyüp [3/13].

→ **-ar- / -er- / -r-**

sararıyor [17/12] < E. T. sarığ-ar-, kara-rmıştır [9/11].

→ **-da- / -de- / -ta- / -te-**

al-dadırsın [9/6], is-terim [57/13] < iz-de-.

→ **-k-**

geç-i-kti [19/23].

→ **-r-**

çağ-ı-rmanın [20/22].

2.2.2. Çekim Ekleri

2.2.2.1. İsim Çekim Ekleri

→ **Çokluk Eki: -lar / -ler**

suç-larımı [7/12], figan-lar [15/3], hizmetdaş-lar [17/3], iş-leri [18/12], hayal-
lere [60/15], eyilik-lerini [84/14].

→ **İyelik Ekleri:**

Teklik 1. şahıs iyelik eki: -m

defekler-i-m [84/4], müjde-mi [103/19], can-ı-m [15/11].

Teklik 2. şahıs iyelik eki: -n

hökm-ü-n [7/16], merhamet-i-n [16/8], derd-i-ni [55/20].

Teklik 3. şahıs iyelik eki: -ı / -i / -u / -ü / -sı / -si / -su / -sü

etme-sini [2/3], hangi-si [10/3], emr-i [2/17], söz-ü [60/17], hane-si [5/21].

Çokluk 1. şahıs iyelik eki: -mız / -miz / -muz / -müz

Allah-ı-mız [60/21], yaraden-i-miz [2/18], yol-u-muz [21/17].

Çokluk 2. şahıs iyelik eki: -nız / -niz / -nuz / -nüz

kul-u-nuzdan [79/23], iki-niz [20/12].

Çokluk 3. şahıs iyelik eki: -ları / -leri

yaprak-ları [30/12], kapu-ları [77/18].

→ **Aitlik Eki: -ki**

yüreğinde-ki [10/15], elimde-ki [23/15], arkada-ki [95/21].

→ **Hal Ekleri:**

İlgi hali: -ın / -in / -un / -ün / -nın / -nin / -nun / -nün

Sarra-nın [98/3], kuruntu-nun [2/21], gün-ün [31/5].

Yükleme hali: -ı / -i / -u / -ü

kitapçaaz-ı [II/1], bağırın-ı [11/23], oğlumuz-u [14/17], kendi-n-i [4/10]

Yönelme hali: -a / -e

huzurun-a [6/10], yapması-n-a [7/9], saray-a [37/6], bizler-e [44/17].

Bulunma hali: -da / -de / -ta / -te

vakti-n-da [43/19], dağ-da [46/17], ismi-n-de [53/3], ihtiyarlık-ta [62/6].

Uzaklaşma hali: -dan / -den / -tan / -ten

çocuklar-dan [62/16], muhabbetin-den [73/11], kurbanlık-tan [5/4].

Eşitlik hali: -ca / -ce / -ça / -çe

horantasın-ca [II/6].

Vasıta hali: -la / -le (< ile)

gayreti-y-le [I/6], validesi-y-le [47/2].

Yön hali: -ra / -re / -arı / -eri

dış-arı [19/17], il-eri [96/10].

→ **Soru Eki: -mı / -mi / -mu / -mü**

koç mu [22/9], bitirdi mi [27/1], olak mı [22/9].

2.2.2.2. Fiil Çekim Ekleri

2.2.2.2.1. Şahıs Ekleri

→ **Zamir Kökenli Şahıs Ekleri:**

Teklik 1. şahıs eki: -ım / -im / -um / -üm

eder-im [7/2], yurulmuş-um [58/6].

Teklik 2. şahıs eki: -sın / -sin / -sun / -sün

aldadır-sın [9/6], görüyor-sun [35/20], olmaz-sın [47/15].

Teklik 3. şahıs eki: eksiz

kurumuş [9/10], eşidilmemiş [7/23], kımıldanır [8/20].

Çokluk 1. şahıs eki: -ız / -iz / -uz / -üz

demeliyis [64/12] < demeli-y-iz.

Çokluk 2. şahıs eki: -sınız / -siniz / -sunuz / -sünüz

annaya-sınız [2/4], bula-sınız [II/8].

Çokluk 3. şahıs eki: -lar / -ler

sakınır-lar [41/12], bilir-ler [62/17].

→ **İyelik Kökenli Şahıs Ekleri:**

Teklik 1. şahıs eki: -m

bildi-m [6/18], taşıdı-m [32/14], oldu-m [27/19].

Teklik 2. şahıs eki: -n

hazırlandı-n [21/2], göründü-n [87/9], unuttu-n [73/9].

Teklik 3. şahıs eki: eksiz

yaptı [101/5], oldu [28/9].

Çokluk 1. şahıs eki: -k

sordu-k [25/7], umarardı-k [4/12], görmedi-k [21/4].

Çokluk 2. şahıs eki: -nız / -niz / -nuz / -nüz

annadı-nız [59/7], aldı-nız [87/4].

Çokluk 3. şahıs eki: -lar / -ler

istedi-ler [30/6], verdi-ler [48/15], korkuttu-lar [47/13].

→ İyelik Kökenli Şahıs Ekleri:

Teklik 1. şahıs emir eki: -ayım / -eyim

bak-ayım [3/21], savuş-ayım [6/5], ed-eyim [3/15].

Teklik 2. şahıs emir eki: eksiz

kalk [34/9], durma [34/11], uyan [1/6].

Teklik 3. şahıs emir eki: -sın / -sin / -sun / -sün

gel-sin [34/19], kal-sın [52/10], uyu-sun [55/23].

Çokluk 1. şahıs emir eki: -alım / -elim

kaldır-alım [17/13], var-alım [93/8], getir-elim [22/10], bakma-y-alım [24/8].

Çokluk 2. şahıs emir eki: -ın / -in / -un / -ün / -ınız / -iniz / -unuz / -ünüz

yapış-ın [16/20], ağlaş-ın [17/6], işit-in [58/14].

Çokluk 3. şahıs emir eki: -sınlar / -sinler / -sunlar / -sünler

ver-sinler [61/24], ol-sunlar [88/15].

2.2.2.2.2. Şekil ve Zaman Ekleri

→ Görülen Geçmiş Zaman Eki: -dı / -di / -du / -dü / -tı / -ti / -tu / -tü

sakınama-dı [10/16], ol-du [16/16], gel-din [33/13].

→ Öğrenilen Geçmiş Zaman Eki: -mış / -miş / -muş / -müş

bak-mış [36/2], dur-muş [89/7].

→ **Geniş Zaman Eki: -r / -ar / -er**

ed-erim [90/21], iste-rim [57/9], sun-arım [8/24], duy-arsın [11/11].

→ **Şimdiki Zaman Eki: -yor / -ior / -ior / -makta / -mekte**

çık-ior [16/21], iste-yor [20/17], uyan-yor [24/18], gör-ü-yorsun [35/20], kavuş-makta [47/2], öl-mekte [15/13].

→ **Gelecek Zaman Eki: -acak / -ecek**

ağlaş-acaktır [23/9], ayrıl-acaksın [82/8], yaşayacayım [33/4] < yaşa-y-acakım, ed-eceksin [11/16].

→ **Şart Kipi Eki: -sa / -se**

gel-sen [81/19], yap-sam [56/12].

→ **İstek Kipi Eki: -a / -e**

ol-a [102/4], gel-esin [101/11], kes-eyim [14/1].

→ **Gereklilik Kipi Eki: -malı / -meli**

ol-malı [1/18], durma-malıyım [32/9], bitir-meli [2/15].

2.2.2.2.3. 'i-' Ek-Fiil

→ **Geniş Zaman: -dır / -dir / -dur / -dür / -tır / -tir / -tur / -tür**

emri-dir [28/14], hazır-dır [70/23], yok-tur [86/24].

→ **Görülen Geçmiş Zaman: idi-**

hesaplamış idim [18/9], sen idin [32/18].

→ **Şart: ise-**

etmiş ise [33/9], gücendirmiş isem [74/11], gelmezler ise [99/1].

→ **Ek-Filin Gerundiumu: iken**

dalgın iken [24/11], yatır iken [36/6], varır iken [58/4].

2.2.2.2.4. Sıfat-Fiil Ekleri

→ **-an / -en**

oku-y-anlar [II/3], olun-an [1/14], yan-an [35/3], gel-en [95/17].

→ **-ar / -er / -r**

bak-ar [31/3].

→ **-miş / -miş / -muş / -müş**

konul-muş [58/6], eşidilme-miş [7/23], bilen-miş [23/15].

→ **-acak / -ecek**

irahatlan-acak [9/14], boğazlan-acak [22/19], dur-acak [23/22], yürü-y-ecek [101/13], yetiş-ecek [21/15].

→ **-maz / -mez**

aldan-maz [87/8], gör-mez [18/12].

→ **-dık / -dik / -duk / -dük / -tık / -tik / -tuk / -tük**

de-diklerimi [55/9], söyle-diklerin [8/7], eşid-dikte [11/21], oku-dukta [2/8].

2.2.2.2.5. Zarf-Fiil Ekleri

→ **-arak / -erek**

bak-arak [15/20], ağlaş-arak [26/20], ayrılma-y-arak [83/23], sev-erek [35/23].

→ **-ıp / -ip / -up / -üp**

sarar-ıp [35/13], ere-y-ip [82/7], çıkarma-y-up [82/21], dön-üp [106/5].

→ **-ınca / -ince**

var-ınca [34/19], uyanınca [39/3] < uyan-ınca, yaklaşınca [103/16] < yaklaş-ınca.

→ **-madan / -meden**

dolaş-madan [9/12], gül-meden [72/9].

→ **-alı / -eli**

kurul-alıdan [58/22].

→ **-ken**

sallanır-ken [3/14], dilleşir-ken [30/2], bağlar-ken [83/11].

→ **-dıkça / -dikçe / -dukça / -dükçe / -tıkça / -tikçe / -tukça / -tükçe**

bak-tıkça [36/4], geyin-dikçe [39/20], de-dikçe [13/3].

→ **-maksız / -meksiz**

et-meksiz [59/5], söyle-meksiz [12/15], anna-maksız [9/20].

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

TRANSKRİPSİYONLU METİN

Metinde kullanılan eski Kiril harfleri ve transkripsiyon karşılığı

Ѧ Ѧ	A a	П п	P p
Ѣ Ѣ	B b	Р р	R r
Ѧ Ѧ	V v	С с	S s
Г г	G g, Ğ ğ	Т т	T t
Ѧ Ѧ	D d	У у, 0у̇ оу̇	U u, Ü ü
Ѧ Ѧ	E e, Ye ye	Ф ф	F f
Ж ж	J j	Х х	H h
З з	Z z	Ц ц	C c
Н н	İ i, Iı, Y y, Yi yi, Yı yı	Ч ч	Ç ç
Ѧ Ѧ	Y y	Ш ш	Ş ş
І і	İ i, Iı, Y y	Ѡ Ѡ	Şt şt
К к	K k	Ъ ѡ	–, Iı
Л л	L l	Ѣ Ѣ	yumuşaklık işareti
М м	M m	Ю ю	Yu yu, Yü yü, Ü ü
Н н	N n	Ѧ Ѧ	Ya ya, İa, ia
Ѡ Ѡ	O o	Ѧ Ѧ	A a, Ä ä, Ya ya, İya iya
Ѡ Ѡ	O o, Ö ö	Ѧ Ѧ	İ i

I

- (1) HAZRET-İ
(2) AVRAAMIN
(3) ZİADE ÇOK CANA MEN-
(4) FAATLİ KURBAN HE-
(5) KAYESİ
(6) Şimdi tekrar basmaya verildi gayretiyle
(7) Rağbetlü Hacı İoanikiya
(8) İerodiakonun Kazanlık na-
(9) hyesinden Turiya köyünden¹
(10) ASİTANEDE
(11) Patrikhanenin Basmahanesinde
(12) 1845

II

- (1) Bu kitapçaazı okuyanlara
(2) nasihat.
(3) İmdi siz okuyanlar alasınınız ibret,
(4) Atalar ve evlatlar annayasınız itayet,
(5) Ve rağbet hem nasıl olur Allaha izzet,
(6) Hazret-i Avraam horantasınca edin ha-
(7) raket.
(8) Bunu okudukta bulasınız cana menfayet,
(9) Okuyun bunu tap ettirenlere birer rah-
(10) met.

III

- (1) Eşbu Kitapçaazın içinde oğra-
(2) şıp dilleniye kimenseler
(3) burada beyan olunur.

---

¹ “Kazanlık nahiyesinden Turiya köyünden rağbetlü Hacı İoanikiy İerodiakonun gayretiyle şimdi tekrar basmaya verildi” anlamına gelen cümle devrik halde yazılmıştır.

- (4) MELEK,
- (5) AVRAAM,
- (6) SARRA, Ehli.
- (7) İSAAK, Oğlu.
- (8) SİMPAN, / Avraamın hiz-
- (9) SOFER, / metkärleri.
- (10) ANTA / Sarranın
- (11) TAMAR / cariyeleri.

1

- (1) Hazret-i
- (2) Avraamın
- (3) Kurban Hekayesi.
- (4) ANGEL
- (5) Yani Melek söylenir.
- (6) Uyan ya Avraam, uyanıp ayağa kalkasın,
- (7) Sana Göyden emir getirdim eşidüp
- (8) bakasın.
- (9) Uyan ya Allahın sadık, ve has kulu uyan.
- (10) Zira kaygısız uyumanın vakti deyil,
- (11) uyan.
- (12) Uyan ki, işidesin Allahın senden olan
- (13) matlubunu,
- (14) Eşid ol Melaikten seçide olunan
- (15) Allahın nüfuzunu.
- (16) Bu gün Allah ister senin elinden bir
- (17) aziz kurban,
- (18) Hemi temiz, ve mismil olmalı etme
- (19) bu söze güman.

2

- (1) Ol senin bir tane sevgili has evladını,

- (2) Allah ister senden, anı kurban e-
(3) tmesini.
(4) Tanrı ister ki, kuzu, ve olak yerine,
(5) Bıçak koyasın İsaakın vücut serine.
(6) İmdi, tez uyandırıp beraberine alsın,
(7) Ben sana tarif edeceyim dağa varasın.
(8) Hem acele dağın tepesine ulaşip çıka-
(9) sın,
(10) Evladımı boğazlayup sakınmaksız yakasın.
(11) Çocuğu tez uyandırıp beraber gütüresin.
(12) Acele bu söylediklerimi teknil bitiresin.
(13) Artık başka haber, havadiş gözetme,
(14) Ağlayup eylenme, Allahı gücenir etme.
(15) Her hal üç günedek bitirmeli bu kur-
(16) banı,
(17) Zira böyledir Allahın emri, ve fermanı.
(18) İmdi yaradenimiz emrini kabul edesin,
(19) Titremeyü brakıp, kalk yolu tutup gi-
(20) desin.
(21) Dağadasın kuruntunun karanlık buludunu,
(22) Göylere çavdırasın, sadakat nurunu.
(23) AVRAAM
(24) Söylenir kendi Başına.

3

- (1) Ah korku ve titremek geldi bana çok
(2) sersemliğim vardır,
(3) Uyur muyum², uyanık mıyım³ bilmem, ah!
(4) bu ne haldir?

---

² uyurmuyum

³ uyanıkmıyım

- (5) Ah! ya Melek, nedir bu Allahtan getir-
- (6) diğın ferman,
- (7) Bu emirin edasına kalmadı bende derman.
- (8) Ah! hey Patişahlar Patişahı, nedir
- (9) bu havadiş?
- (10) Bu ihtiyarlığımda, nedir bu ettiğin
- (11) sipariş?
- (12) Nasıl ellerim savaşsın gözlerim bakarken.
- (13) Hem vücudum kamış gibi titireyüp sal-
- (14) lanırken?
- (15) Ah! nasıl sert yürek ile⁴ edeyim cesaret?
- (16) Ne canavarlık ile⁵ boğazlamaya edeyim gayret?
- (17) Hem kuzu ve olak gibi İsaakım çaba-
- (18) larken,
- (19) Ve öküz gibi böğürüp, balık misli sı-
- (20) çırarken.
- (21) Nasıl yürek ile⁶, ve ne gözler ile⁷ bakayım?
- (22) Ne gayret ile⁸, ve ne eller ile⁹ anı yakayım?

4

- (1) Ah! Efendim olmasın bizlere kazep
- (2) bet dova,
- (3) Ol ikimize ettiğin İlahiye hayır dova.
- (4) Zira artık Sarranın hamilelik vakti
- (5) yokudu,

---

⁴ yürek-ile

⁵ canavarlık-ile

⁶ yürek-ile

⁷ gözlerle

⁸ gayretile

⁹ ellerile

- (6) Hem ihtiyar, ve zayıf olduğundan u-
(7) mudu yokudu,
(8) Lakin emrin ile¹⁰ insan tabiyeti tebdil
(9) oldu,
(10) Ve fakir Sarra aniden kendini hami-
(11) le buldu.
(12) Biz fakirlar umaridik ki nice ki doğ-
(13) malı olur,
(14) Yaşayup, büyüyüp nimetin ile¹¹ hayırlar
(15) bulur.
(16) Lakin şimdi ne için niyetini değiştirdin?
(17) Ve inayetini kaldırıp kzebini yetiştirdin?
(18) Ah! Efendim niyaz ederim göz yaşıma
(19) bakasın
(20) Bu ihtiyarlık vaktimde ben fakira a-
(21) cıyasın.
(22) Emma günahım için beni terkiye etmek
(23) istersen,
(24) Çocuğun ne suçu var? tektir et beni

5

- (1) nasıl seversen.
(2) Ver bana ya efendim, zalim, hastalık
(3) ve yokluk,
(4) Ancak bu kurbanlıktan İsaaka ver a-
(5) zatlık,
(6) Sen bana çok şeyler verdin hepisini bu-
(7) yururum,
(8) Söyle ki ben gibi zengin ne işittim,

---

¹⁰ emrin-ile

¹¹ nimetin-ile

- (9) ne ki görürüm.
- (10) Anlerin topunu benden almasına et fer-
- (11) man,
- (12) Lakin bakış olsun bana, bu istedi-
- (13) ğin kurban.
- (14) Al ya Allahım bu kulunu hep devlet ile¹²,
- (15) Brak İsaakı sana kulluk etsin hep itaat ile¹³.
- (16) Bu evladımın doğduğunda ettiğim ferahı,
- (17) Ağlaşmağa tebdil etme ya eyiliklerin
- (18) Allahı.
- (19) Emma varısa benim gühahım, ve suçum,
- (20) İsaakım ödeşmeğe brakma benim borcum.
- (21) Ah! ya Avraamın hanesi, kim etti sana
- (22) bet dova?
- (23) Nereden oğraştı sana bu kara düşmanlı hava?

6

- (1) Fakir validesi uyur, yoktur bir iş-
- (2) ten haberi,
- (3) Bilmez zavallı etrafımızı kuşadan
- (4) kederi.
- (5) Ben savuşayım buradan ki, annar sezer
- (6) olmasın,
- (7) Taşlar ile¹⁴ döyünüp gafilin fakir öl-
- (8) mesin.
- (9) Ben şimdi kalkıp efentimizin huzuru-
- (10) na varayım,
- (11) Kalbleri bilen Rabbiye karşı dovaya du-

---

¹² devletile

¹³ itaatile

¹⁴ taşlarile

- (12) rayım.
(13) AVRAAM.
(14) Yatağından kalkıp, diz üzerinde
(15) oturup ibadet eder.
(16) Ya Tangrım, çünkü bu Melekin bana ge-
(17) tirdiği ferman,
(18) Geri dönmesine bildim ki, yoktur çare
(19) ve derman.
(20) Çünkü ya Allah, bu benden ettiğin te-
(21) klif matlûbat,
(22) Çaresizdir, bari eşid ben kulunu bir
(23) merhamet.
(24) Alasın İsaakımı, artık brakma bana,

7

- (1) Lakin ben boğazlamağa dileme, niyaz e-
(2) derim sana.
(3) Beli ölüm bizim içindir¹⁵, ve cümlemiz
(4) ona tabiyis,
(5) Ondan kaçmağa asla mümkün yokudu bu-
(6) nu da tanırıs.
(7) Lakin ya efendim emr etme, ben fa-
(8) kir atasına,
(9) Bu evlad boğazlamanın işini yapmasına.
(10) Beli bu sözler ile¹⁶ suçlu olup, hata ettiği-
(11) mi bilirim,
(12) Lakin sen suçlarımı af edeceğini da
(13) tanırım.
(14) Emma çünkü bu Ferman geri dönmeğe çare

---

¹⁵ içinder

¹⁶ sözlerle

- (15) yoktur,
(16) Ver yüreğime, canıma kuvet, zira hökmün
(17) çoktur.
(18) Hatta İsaakı, evladım olduğunu annamayayım
(19) Zira ten, ve yürek taşıyım, bilip a-
(20) cır olmayayım.
(21) Hemi bu emiri icra etmesine ver bana ku-
(22) vet,
(23) Bu eşidilmemiş hizmete, bu gün ede-
(24) yim gayret.

8

- (1) İsaakımı emrin üzere, kurban gibi su-
(2) narken,
(3) Ağlaşmaksız nazar edem ateşte ya-
(4) narken.
(5) **SARRA.**
(6) Uyanıp sival eder.
(7) Ya Avraam, Avraam, bu söylediklerin
(8) nedir?
(9) Sayıklar mısın¹⁷? yokse uyanık mısın¹⁸? bun-
(10) nar nedir?
(11) Gel, bana da söyle, nedir bu ettiğin mu-
(12) sahibet?
(13) Kimin ile¹⁹ söyleşirsin? nedir bu gamlı
(14) sohpet?
(15) **AVRAAM.**
(16) cevap verir Sarraya.

---

¹⁷ sayıklarmısın

¹⁸ uyanık mısın

¹⁹ kiminile

- (17) Hayır Kadınım, sayıklamam ille ağzım
(18) söylenir.
(19) Heman Tangrıya ibadet için dilim kıl-
(20) mıldanır.
(21) Suçlu, töhmetlü gibi niyaz ile²⁰ seçide kıla-
(22) rım,
(23) Diz çöküp bizi yaradan Allaha arz-ı
(24) hal sunarım.

9

- (1) İmdi sen rahatsız kalma, vara uyuyasın.
(2) Zira dahi vakit çoktur, var sen ra-
(3) hat olasın.
(4) **SARRA.**
(5) **Bunlara karşılık söyler.**
(6) Ne için beni aldadırsın, sen ibadet et-
(7) mezsın?
(8) Senin bir derdin olmalı, niçin bana
(9) demezsin.
(10) Zira ki dilin kurumuş, gözlerin ka-
(11) rarmıştır,
(12) Dolaşmadan annaşılır ki, yüreğin ka-
(13) vrulmuştur.
(14) Benim, varıp ırahatlanacak vaktim
(15) yoktur,
(16) Doğru söyle bana, zira bildim ki derdin
(17) çoktur.
(18) Artık yatak, ve ırahat bana hayır et-
(19) mez,

---

²⁰ niyaz-ile

- (20) Derdini annamaksız, buradan bu fakir
(21) gitmez.
(22) AVRAAM.
(23) Kendi başına söylenir.
(24) Ah! keskin ağrının birisi yakar
iken²¹ beni,

10

- (1) Şimdi birisi daha zuhur etti, nasıl
(2) edem bunu?
(3) Bilmem hangisi hafif, hangisi ağırdır,
(4) Zira ikisi da²², biri birinden acılı ze-
(5) hirdir.
(6) Ben bunların ikisine nasıl dayanayım,
(7) Şimdi kadını Sarraya nasıl annadayım?
(8) Hey sahip efendim, kazep etme bu kuluna.
(9) Ya kahrını teptil eyle, ya kuvet ver
(10) bana.
(11) SARRA.
(12) Bunları sezmesiyle başladı demeğe.
(13) Ah! ya Avraam, sır etmenin sırası kal-
(14) madı,
(15) Zira yüreğindeki derdi, gözlerin sakı-
(16) namadı.
(17) Labıt sen eşitmi[ş]sindir²³, bir çok ze-
(18) hirli haber,
(19) Bana da²⁴ duyur, sakınıp, korkup, etme keder.

---

²¹ yakariken

²² ikisida

²³ eşitmisin-dir

²⁴ banada

- (20) Beli dilim tutuldu, söylenemez bilirim,
(21) Lakin gene belki, sana bir tesellü ve-
(22) ririm.
(23) Bu niyazime merhamet et, sert yürekli olma,
(24) Ruhsat ver diline söylensin, sözünü ge-

11

- (1) ri alma.
(2) Çünkü tenim tenindir, ve yüreğindir,
(3) yüreğim.
(4) Sende olan dertler de²⁵ benimdir²⁶, ben
(5) da bileyim;
(6) AVRAAM.
(7) cevap eder Sarraya.
(8) Ya Kadınım, çünkü bu söze vukuf olmak
(9) dilersin,
(10) A Fakir, bilip, annayacaksın nice ki
(11) duyarsın.
(12) Lakin bitmeksiz duyurtmağa cesaretim
(13) yoktur,
(14) Zira seni bilirim, edeceğin işler
(15) çoktur.
(16) Nice ki eşidirsın, çok velvele edeceksin.
(17) Onun için korkarım, beni düşman
(18) ettireceksin.
(19) Kendini telef etmeyeceyene ikrarlık ve-
(20) rirsen,
(21) Ve eşid[d]ikte incitmeyeceğine söz verirsen.
(22) Hemi taş gibi sertleştirirsen fakir

---

²⁵ dertlerde

²⁶ benim dir

- (23) bağrını,
(24) Ben da sana söylemesine açarım ağzımı.

12

- (1) SARRA,
(2) Bunlara karşılık cevap eder.
(3) Nedir? haber ver, ben fakir Sarrayı
(4) seversen,
(5) Çekinip titreme, bu korku savar, bana
(6) söylersen.
(7) Eğer dersen ki, bu gün İsaakımız öle-
(8) cektir,
(9) Bu acılı habere dahi, fakir sabr e-
(10) decektir.

- (11) AVRAAM.
(12) Söylenir kendi başına.
(13) Ah zavallı! Sanki²⁷ peygamberlik eder
(14) oldun,
(15) Ben söylemeksiz, kalbim içindekini se-
(16) zer oldun.

- (17) SARRA,
(18) Avraamın önünde diz çöküp
(19) niyaz eder.
(20) Ya Avraam! bak nasıl diz çöküp niyaz
(21) ederim,
(22) İşte bağrımı baş ettim, artık söy-
(23) lemeni dilerim.
(24) Bana ne söylersen, sabr ile²⁸ fakir dinnerim,

13

---

²⁷ san ki

²⁸ sabrile

- (1) Her ne emr edersen, karşılamaksız ka-
(2) bul ederim,
(3) Sen bu söz acılıdır dedikçe ben ze-
(4) hirlenirim.
(5) Aklım alt-üst olup, daha ziyade sersemle-
(6) nirim,
(7) Hemi hararetlenip, vukuf olmasını is-
(8) terim.
(9) Nedir bu zehirli söz, annamasını dile-
(10) rim,
(11) Sana yalvarırım, ağzı kapalı durmayasın,
(12) Haber ver bana, İsaakın acısını gör-
(13) meyesin.
(14) AVRAAM.
(15) Artık saklayamayup, bu tarz ile²⁹
(16) haber verir.
(17) Eşid şimdi Kadınım, ister ol efendi
(18) Allahımız,
(19) Kendüsine kurban olunsun İsaak evla-
(20) dımız.
(21) Her halde bu kurbanı, bizden mücerret
(22) diler,
(23) Hem ben boğazlayup, ateşe koymamı da
(24) ister.

14

- (1) İster ki bir dağda bunu keseyim kendi
(2) elimle,
(3) Hemi topunu bitireyim, şükr ederek di-

---

²⁹ tarzile

- (4) lim ile³⁰.
- (5) İmdi sen akılane İsaakı gözden ayırasın,
- (6) Ve hep ten, ve can ağrılarını özden
- (7) çıkarasın.
- (8) Zira bu emir yaradenimiz Allahın fer-
- (9) manıdır.
- (10) İtaatli kullarını, tanımaklığın tet-
- (11) biridir.
- (12) İmdi sen bu işte şükür ile³¹ dayanasın, hiç
- (13) incinme,
- (14) Akıllı avret gibi sabr edesin, sa-
- (15) kın göcenme.
- (16) Zira Allah, ikimizden emr ile³² ister o-
- (17) ğlumuzu,
- (18) Emri icra olsun, alsın bu sevgili gü-
- (19) lümüzü.
- (20) Artık evlad bizim deylil, ille Alla-
- (21) hın kendisinin,
- (22) Çünkü emr etti, zıt durmağa hattı
- (23) yok kimsenin.

15

- (1) SARRA,
- (2) Bunları eşittikte başlar bu
- (3) figanlar ile³³.
- (4) Vay! ne zehirli havadiş? ve ne yürek çarp-
- (5) masıdır?

---

³⁰ dilimile

³¹ şükürile

³² emrile

³³ figanlarile

- (6) Vay! nasıl ateş? vay! nasıl vücut
- (7) yakmasıdır?
- (8) Vay! nasıl bıcaaktır ki fakir yüreğime sa-
- (9) plandı?
- (10) Zira ciyerim yüz bin hancer ile³⁴ şimdi yaralandı.
- (11) Şimdi nasıl dayanıp durayım ki canım
- (12) çıkmasın?
- (13) Bu evladım ölmekte, nasıl vücutum
- (14) yıkılmasın?
- (15) Keşke bu ihtiyarlıkta, ama, ve sağır olsa-
- (16) m idi³⁵,
- (17) Bunu gözlerim görüp, kulak ile³⁶ duy-
- (18) masam idi³⁷.
- (19) Ah! şimdi sen³⁸ oğlumu ki, gözüm ba-
- (20) karak, itiririm,
- (21) Yüz bin hancerler ile³⁹ vurulup yaralanı-
- (22) rım.
- (23) Nasıl divane olmayayım? nasıl buna daya-

16

- (1) nayım?
- (2) Bu zehirli haberi, kimlere nakl edüp a-
- (3) nnadayım?
- (4) Aman olsun ya Tangrım! bu gazepini du-
- (5) rudasın,
- (6) Bu emirinde nüfuzunu tepdil buyurdasın.

---

³⁴ hancerile

³⁵ olsamidi

³⁶ kulak-ile

³⁷ duymasamidi

³⁸ san

³⁹ hancerlerle

- (7) Şol⁴⁰ adalet hancerini kınında saklayasın.
- (8) Ol yani merhametin ile⁴¹ bizleri yokla-
- (9) yasın.
- (10) Ve insafın ile⁴² bu gün garipliğimize bakasın
- (11) Bu ihtiyarlıkta bu evladımızı sağ bra-
- (12) kasın.
- (13) Yahot onun ölümünden evvel, benim
- (14) canım alasın,
- (15) Reba görmeyesin ki, beni oğulsuz brakasın.
- (16) Ah! şimdi takatım kayıp oldu, kesildi
- (17) yüreğim,
- (18) Şimdi yölürüm, getirin evladımı bir
- (19) göreğim.
- (20) Duramam yapışın bana, zira canım çı-
- (21) kıyor.
- (22) canım ahir nefestedir, ömür vaktim
- (23) bitior.

17

- (1) ANTA,
- (2) İsminde olan cariye çağrıştır.
- (3) Ey sadık hizmetdaşlar, ulaşın, yardı-
- (4) mlaşın,
- (5) Has Kadınım gafil yölüyur, bakın, a-
- (6) ğlaşın.
- (7) TAMAR,
- (8) İsminde olan cariye cevap eder.
- (9) Niçin söylemezsin, sebepsiz niçin bay-

---

⁴⁰ sol

⁴¹ merhametin-ile

⁴² insafın-ile

- (10) lıor?
(11) Nesi varıldı? niçin ölü gibi benzi sara-
(12) rıor?
(13) Gelin tutun kaldıralım, yatağına koya-
(14) lım,
(15) Bunun sağ kalacağı yok, çaresine ba-
(16) kalım.

(17) AVRAAM,
(18) Ağlaşır kendi başına.

- (19) Vah ben fakira, hayıf oldu ben dertli⁴³,
(20) ne çare,
(21) Hayıf ben dertli ihtiyara, vah ben a-
(22) cılı pedere.
(23) Dert üstüne der[t], ateş üstüne ateş
(24) saçıldı,

18

- (1) İlk ağrılar üstüne, başka ağrılar
(2) açıldı,
(3) Hele İsaakım ölmesine ferman olundu,
(4) Ya bu fakir ehlimin ölmesi nerede bu-
(5) lundu.
(6) Ben bu hali duyurtmaksız bunu fikr etmi-
(7) ş idim⁴⁴,
(8) Her hal kurtulmaz olur deyü hesapla-
(9) mış idim⁴⁵.
(10) Keşke kulaklarım sağır, gözlerim kör
(11) olaydı,

---

⁴³ derdi

⁴⁴ etmişidim

⁴⁵ hesaplamışidim

- (12) Bu acılı işleri, duymaz görmez kalaydı.
- (13) Keşke bu zorlu cenkte yüreğim demir olaydı
- (14) Borcumu eda edüp, Tangrıya şükür etsem idi⁴⁶
- (15) Emma çünkü ten zayıftır⁴⁷, edecektir
- (16) hökmünü,
- (17) Duman gibi dağıt, hilleli ezamın
- (18) topunu.
- (19) Brak ya efendim⁴⁸, halk edicim, ve yara-
- (20) denim,
- (21) Öfkem ile⁴⁹ oğraşsın benim zayıf olan
- (22) benim.
- (23) Zira sana kulluk etmektedir fikrim
- (24) ve yüreyim,

19

- (1) Hemi tenimin tahsirat, dermanını göreyim
- (2) Artık bana durmak yoktur, eda edeyim
- (3) borcumu,
- (4) Acile bitireyim, Allahın ettiği ma-
- (5) tlübunu.
- (6) Ya efendim icra olsun senin emri[n], ve nüfuzun,
- (7) Emirinden dışarı çıkmaz bu fakir
- (8) kulun.
- (9) Zira bunu, bana veren, ve alan senin e-
- (10) mrindir,
- (11) Çünkü hep eyilikleri veren, senin kere-
- (12) mindir.

---

⁴⁶ etsemidi

⁴⁷ zayıf tır

⁴⁸ efendim

⁴⁹ öfkemile

- (13) ANGEL
- (14) Yani Melek cevap eder.
- (15) Sakın ya Avraam, bu ihtiyarlıkta aldanma,
- (16) Allahın verdiği evladı, artık senin-
- (17) dir sanma.
- (18) Yok heman evlat, ille tenin dahi se-
- (19) nin deyildir.
- (20) Hemi evin, eşin⁵⁰, rızgın, ve ehlin se-
- (21) nin deyildir
- (22) İmdi bakınıp, düşünüp, durma, vakit
- (23) geçikti,
- (24) Heman davranıp, sol yana esasın kes-
- 20**
- (1) kin kılıcı.
- (2) Sen yürek ile⁵¹, hizmetkârlarını davrandırasın
- (3) Ateşi eline alıp, çocuğu uyandırısın.
- (4) Sarra kalkıp, gittiğınızı görmeksiz da-
- (5) vranasın,
- (6) Kadir olduğun kadar, caht edüp yo-
- (7) luna varasın.
- (8) AVRAAM.
- (9) Çağırır hizmetkârlarını.
- (10) Ya Simpan, Sofer, has kullarım uya-
- (11) nıp kalkasız,
- (12) İkiniz da ilazımsınız, durmayup da-
- (13) vranasız.
- (14) Durmayın, tez olun, zira Allah beni e-
- (15) vdirior,

---

⁵⁰ eşan

⁵¹ yürekile

(16) Aklımda, fikrimde olanın edasını i-

(17) steyor.

(18) HİZMETKÄRLAR,

(19) cevap eder.

(20) Aga, ikimiz da hazırıs, lakin bu acele

(21) ne ola?

(22) Bu gamlı acılı çağırmanın sebebi ne ola?

(23) Sabaha dahi iki sahat var, sen uyan-

(24) dın, kuşandın,

21

(1) Nedir bu acilen, ne işin var ki böyle

(2) hazırlandın?

(3) Senin böyle erken kalktığını hiç gör-

(4) medik,

(5) Galiba bir işin vardır, acılı hem

(6) duyulmadık.

(7) AVRAAM

(8) cevap eder hizmetkârlarına.

(9) Acilemi ve aklımda, kalbimde olanları,

(10) Vaktim yoktur, sizlere annatmaya onları.

(11) Heman her ne dersem, siz tez yapmaya

(12) bakasenis,

(13) Ağzım dilim, size dediğini, hemen

(14) tutasenis.

(15) Çok ateşe yetişecek odun alıp bağla-

(16) yasız,

(17) Iraktır yolumuz, bir hayvana yükle-

(18) desiz.

(19) Allahıma bir kurban sunmaktır be-

(20) nim muradım,

- (21) Hemi beraber almak isterim tatlı e-
(22) vladım!
(23) İmdi tez olup, her şey toplayup da-
(24) vranasız,

22

- (1) Siz da bu kurbanda, beraberimde bulu-
(2) nasız.

- (3) SOFER
(4) İsminde olan hizmetkâr cevap eder.

- (5) Aga, bu kurbanı ki edeceksin adetin üzere,
(6) İstersen koyunlardan bir şey emrin
(7) üzere.

- (8) Biz ikimiz tezçe koyun sürüsüne varalım,
(9) Koç mu, kuzu, olak mı istersen geti-
(10) relim,

- (11) AVRAAM.
(12) cevap eder onlara.

- (13) Hey benim sadık kullarım bu kurbanda
(14) bu gün,
(15) Koç, kuzu, olak ihtiza etmez, ne da
(16) koyun.

- (17) Siz heman tez davranın, benim kurba-
(18) nım vardır,
(19) Boğazlanacak kuzu, benim hazırım da
(20) vardır.

- (21) AVRAAM,
(22) Gene kendi başına söylenir.
(23) Ben varayım keskin kılıç, bıçağımı⁵² a-

---

⁵² bıçağıme

(24) layım.

23

(1) Kendimi aslan yürekli, elimi demir ya-

(2) payım.

(3) Ateş için yakacaklar alıp, çıkayım yo-

(4) luma,

(5) Vakit savuştu, bakınmayayım sağıma

(6) soluma.

(7) Fakir Sarra uyanıp, kalkmaksız ben

(8) davranayım,

(9) Zira kalkarse, gene ağlaşacaktır nasıl

(10) dayanayım?

(11) Ben ol günden güneşten sakındığım e-

(12) vladı,

(13) Bu gün, bu eller boğazlayacaktır onu

(14) aladı(?).

(15) Bu elimdeki bilenmiş olan keskin kı-

(16) lıç bıçak,

(17) Pek çok kıymetli sevgülümün boynu

(18) kesecek.

(19) Bu sağ elimde tuttuğum odun yakaca-

(20) klar,

(21) Bu gün ciğerimi ateş olacaklar.

(22) Artık duracak vakit kalmadı ben da-

(23) vranayım,

(24) Efendi Allahımın emrini eda etmeğe ba-

24

(1) kayım.

(2) Ben şimdi varayım evladımın yatak ye-

(3) rine,

- (4) Usulce uyandırıp, tez varayım ma-
(5) hal yerine.
(6) Beli tez davranalım, gidelim biz yo-
(7) lumuza.
(8) Eylenip, bakmayalım sağımıza solumuza.
(9) Sezsisz, şamatasız, Allahın emrini bi-
(10) tirelim,
(11) Şimdi Sarra dalgın iken⁵³ çocuğu götü-
(12) relim.

- (13) ANTA,
(14) İsminde olan cariye cevap eder,
(15) Tamar isminde olan cariyeye.
(16) Ya Tamar bakarım ki Kadınımız davra-
(17) nyor,
(18) Baygın iken⁵⁴, gözlerini açıp uyanyor.
(19) Seyirdip agamıza müjde haberini veresin,
(20) Kadınımızın uyanıp dirildiğini deye-
(21) sin.

- (22) TAMAR.
(23) İsminde olan cariye cevap eder,
(24) Avraama.

25

- (1) Aga acınma yüreğini girip kasavetlenme,
(2) İşte Kadın baygınlıktan ayıldı, ke-
(3) derlenme.
(4) Hemi kalkıp, gelip, seni bulmaya sava-
(5) şır,
(6) Emma korkusundan, çocuk gibi ağlaşır.

---

⁵³ dalgıniken

⁵⁴ baygıniken

- (7) Niçin ağlarsın deyü sorduk, bir söz
(8) söylemedi,
(9) Heman seni annar, bize hiç cevap ver-
(10) medi.
(11) Sanki bir miraklı gibi, iki tarafa ba-
(12) kınır,
(13) Seni da kasavetli gördüğünden haber
(14) beklenir.
(15) Durma aga, yanına varıp sival buyurasın,
(16) Zavallıya acıyup, buyurup tesellü veresin.
(17) AVRAAM.
(18) Kendi başına söylenir.
(19) Fakir kız sanır ki, bana hayırlı haber
(20) getirdi,
(21) Bilmez ki onun uyanması bana keder
(22) verdi.
(23) Zira şimdi bu işi çocuğa duyuracaktır,
(24) Hazır işi bozup, tazedden işler çı-

26

- (1) karacaktır.
(2) Ah! keşke biraz daha baygın yatsaydı,
(3) Ondan bir şey olmaz, keşke baygın
(4) kalsaydı.
(5) Tek ben çocuğu alıp, ıraklaşıp gitse-
(6) m idi⁵⁵,
(7) Onun uyanıp kalktığını duyup görme-
(8) sem idi⁵⁶.
(9) TAMAR,

---

⁵⁵ gitsemidi

⁵⁶ görmesemidi

- (10) İsminde olan cariye, Sarra Ka-
(11) dınınna söylenir.
(12) Uyan Kadınım, uyan, yüreğini şen eyle,
(13) Fikrini⁵⁷ değiştirip, bu ah u zarını⁵⁸ men
(14) eyle.
(15) Aklını derne, korkma, titreyüp ağlaşma-
(16) yasın,
(17) Bu acı sözleri boşla, artık diline al-
(18) mayasın.

- (19) SARRA,
(20) Gene ağlaşarak söylenir,
(21) Boşlayın, bırakın beni, ah! keşke bu gün
(22) ölsem idi⁵⁹,
(23) Ah! ya Avraam, ve İsaakım yolunuzu
(24) görsem idi⁶⁰.

27

- (1) Ah! acap ol bir tanem bitirdi mi da-
(2) ğın yolunu?
(3) Ah! kimler yad etti benden, ol gö-
(4) zümün nurunu?

- (5) TAMAR,
(6) Gene cevap eder Sarraya.
(7) Kadınım çocuk buradadır acınmayasın,
(8) Agam da evdedir, ağlaşıp incitme-
(9) yesin.
(10) İşte bak, çocuk yatağında ırahatlanyor,

---

⁵⁷ fakrini

⁵⁸ ahu zarını

⁵⁹ ölsemidi

⁶⁰ görsemidi

- (11) Agam da buradadır⁶¹, kılıcını kuşa-
(12) nyor.
(13) Hizmetkârlar ile⁶² söyleşip işine bakınır,
(14) Fakat biraz meraklı durur gibi gö-
(15) rünür.

- (16) AVRAAM,
(17) Gene kendi başına söylenir.
(18) Ah! Sarramın figanından şaşkın ol-
(19) dum ne yapayım?
(20) Evlad acısı, avret derdi, hangısına ya-
(21) nayım,
(22) Yanına varayım, ona biraz tesellü edeyim,
(23) Seslerini kessin, vakittir, ben yoluma
(24) gideyim.

28

- (1) SARRA,
(2) Gene ağlaşarak söylenir.
(3) Ah! benimde canım yoktur, zay oldu ku-
(4) vetim,
(5) Bu derdin ateşi yaktı beni, yoktur ta-
(6) katım.
(7) Sersem oldum düşüyorum, nasıl ayakta
(8) durayım?
(9) Aklım zay oldu, şimdi nasıl ibadete
(10) varayım?
(11) AVRAAM,
(12) Başlar öğüt vermeye.
(13) Ah! ya sevgüli Kadınım, çocukluk etme,

---

⁶¹ burada dır

⁶² hizmetkârlarile

- (14) Bu hizmet Allahın emridir, çekmeli,
- (15) zıt gitme.
- (16) Kalk yanıma gel, iki tarafına dolaşma,
- (17) Bundan hayrın yok, boşa figan edüp
- (18) ağlaşma.
- (19) Bu evlad sanma ki bizim kendi malı-
- (20) mızdır,
- (21) Bunu veren, ve isteyen, kendi Allahı-
- (22) mızdır,
- (23) Böyle olunca, a fakir, niçin ağlar sı-
- (24) zılsın,

29

- (1) Nafile niçin ben fakir ihtiyarı da
- (2) yorarsın,
- (3) Artık ağlaşma vakti deyil, a zavallı fa-
- (4) kir,
- (5) Biri birimize teselli verip, etmeli sa-
- (6) bur.

- (7)

SARRA,
- (8)

Gene duramayup ağlaşır.
- (9) Vay! ne korkulu hikmettir? şaşarım bu
- (10) işte,
- (11) Oğlumun yanıp, kül olduğunu ben eşit-
- (12) tikte,
- (13) Ah! nasıl demir yürekli olup dayanma-
- (14) lıyım?
- (15) Başka çare yok, ben da ateşe düşüp
- (16) yanmalıyım.
- (17) Of! ya babası, sen nasıl basıp boğazla-
- (18) yacaksın?

- (19) Böyle bir evlada nasıl kıyıp dayana-
(20) caksın?
(21) Bari dille ki, gözlerin kararıp, görmez
(22) olasın,
(23) Evladın önünde cansız yattığını bilmez
(24) olasın.

30

- (1) Ah! nasıl yüzüne bakacaksın ağlayup dil-
(2) leşirken?
(3) Ve tencazı, kuzu gibi sıçrayup meleşir-
(4) ken?
(5) Ah ya sevgüli evladım, nereye gideceksin?
(6) Nereye seni istediler, ne semte varacak-
(7) sın?
(8) Hangi ayın, hangi aftasında, ne gün ve ne
(9) zaman?
(10) Dönüp geleceksin deyü, beklesin senin
(11) anan baban?
(12) Ah! nasıl yüreğimin yaprakları titreme-
(13) sin?
(14) Nasıl adını ellerde deyüp bağrım pa-
(15) ralanmasın,
(16) Ah! evladım, nasıl ayrılığına katla-
(17) nayım?
(18) Nasıl başka insanda sesini duyup daya-
(19) nayım?
(20) Hangi kâmil çocuğa benzedeyim ben seni?
(21) Niçin sevgüli evladım, teziye terk
(22) ettin beni?
(23) And olsun sevgüli oğlum, her nekadar

(24) yaşarsam,

31

(1) Başka uşak sesini eşidüp, gözüne

(2) bakarsam.

(3) Heman başımı eyüp, kara yere bakar o-

(4) layım,

(5) Dayma bu günün acı derdini annar o-

(6) layım.

(7)

AVRAAM,

(8)

cevap eder Sarraya.

(9) Sarra, artık yeter ciğerime ateş saçar-

(10) sın,

(11) Yetişir ben ihtiyara türlü dertler a-

(12) çarsın.

(13) Yüreğimi acıtma, kendime bıçak sokarım,

(14) Artık dönüp gelmem, kendimi kıyar

(15) yakarım.

(16) Aklını devşirip, suçlarına töybe edesin,

(17) Zira bu sözler ile⁶³ Allaha hatta eder-

(18) sin.

(19) Nice sus olmaz ağlarsın? kime karşı du-

(20) rursun?

(21) Niçin Allahın işlerini aramağa otu-

(22) rursun?

(23) Tenimiz canımız, evladımız, dövleti-

(24) miz,

32

(1) cümlesi Allahındır, yoktur hiç soh-

---

⁶³ sözlerle

- (2) petimiz.
- (3) Heman dova eyle ki, ben huzuruna var-
- (4) dıkta,
- (5) Bu kurbanı kabul edüp, kazebini du-
- (6) ruda.
- (7) Artık eylenip durmasını hoş görme-
- (8) meliyim,
- (9) Varıp çocuğu uyandırmalı durmamalıyım.

- (10) SARRA,
- (11) Söylenir kendi başına.
- (12) Ah! Sevgüli bir tanem, seni bu kara yü-
- (13) rekte,
- (14) Temam dokuz ay taşıdım bu fakir
- (15) rahimde.
- (16) Temam üç sene emzirip, verdim sana
- (17) südümü,
- (18) Sen idin gözlerimin nuru, sana ver-
- (19) dim umudumu.
- (20) Ağacın filizi gibi, sen artıp büyüdükçe
- (21) Sevinirdim kâmil hareketlerini gör-
- (22) dükçe.
- (23) Sen ki şimdi şimşek gibi tez kayıp o-

33

- (1) lacaksın,
- (2) Beni ne yürek ile⁶⁴, ve kimlere brakacaksın?
- (3) Artık bundan sora ben sensiz nasıl ya-
- (4) şayacayım?
- (5) Bu ahir vaktimi da, kime güvenip fe-

---

⁶⁴ yürekile

- (6) rahlanayım?
(7) Ah! ne türlü sevinç ferah ettik biz
(8) er avret?
(9) Nice ki Allah seni bize etmiş ise⁶⁵ him-
(10) met.
(11) Nekadar şaz olmuşudu fakir Avra-
(12) am hanesi?
(13) Nice ki dünyaya geldin, doğdun sen bir
(14) tanesi.
(15) Nasıl şimdi teziye meraka döndü ol fe-
(16) rah?
(17) Nasıl hepisi figan ile⁶⁶ doldu, hey vah?
(18) AVRAAM.
(19) Gene cevap eder Sarraya.
(20) Artık boşla bu sözleri, a Kadınım çare yoktur,
(21) Her hal bu ölecektir, senin ağlaman
(22) salt boştur.
(23) Bu sözlerin şefasızdır, fakad Allahı

34

- (1) incidirsin,
(2) edeceyimiz kurbanı da nafiye getirir-
(3) sin.
(4) Boşla bu ah u zarı⁶⁷, at bu gam kasavetleri,
(5) Allaha şükr et, dinle sen benim na-
(6) sahatleri.
(7) SARRA,
(8) Bundan sora başladı demeye.

---

⁶⁵ etmişise

⁶⁶ figanile

⁶⁷ ahuzarı

- (9) Ya benim sadıkane erim kalk git se-
(10) lamet ile⁶⁸,
(11) Çünkü Allah emridir, durma git ha-
(12) raret ile⁶⁹.
(13) Heman dilerim Tangrıdan ol varaca-
(14) yın dağlar,
(15) Versin size ferah, ve süt ile⁷⁰ karışık
(16) ballar.
(17) Heman Allah niyazımı kabul edüp, a-
(18) cısın sana,
(19) Dağa varınca gelsin size bir ferahlı
(20) ses sada.
(21) SARRA,
(22) Söylenir.
(23) İşte ol umrumun varı, gözümün nuru
(24) evladım,

35

- (1) Onu ki Allah bana mahal görmedi
(2) anladım⁷¹.
(3) İşte ol yanan mum ki, sen onu söyündü-
(4) receksin⁷².
(5) İşte ol kuzu ki, sen onu bu gün öl-
(6) düreceksin.
(7) Kuzu misali yatıp, kuş misli uyumakta-
(8) dır,

---

⁶⁸ selametile

⁶⁹ hararetile

⁷⁰ sütile

⁷¹ ankladım

⁷² söyündereceksin

- (9) Babasının insafsızlığını düşünüp dur-
(10) maktadır.
(11) Bak nasıl zavallı, sezmiş gibi kasave-
(12) tli uyur,
(13) Yüzü, benzi bozulup, sararıp, meraklı
(14) durur.
(15) Bak sufatına, ve şu mazlüm yüzünün na-
(16) kısına.
(17) Sanki⁷³ ölümünü bilmiş gibi, bak şu
(18) yatışına.
(19) Ah! evladım, acaba bir acı düş mü
(20) görüyorsun?
(21) Onun için mi böyle meraklı yatıp du-
(22) ruyorsun?
(23) Akşam sen tatlı oğlumu, severek yatır-
(24) tmış idim⁷⁴,

36

- (1) Ben da sevinip ferah ile⁷⁵ yüzüne bakmı-
(2) ş idim⁷⁶.
(3) Seni yatırdıp tatlı uykuna bakınırdım,
(4) Sana baktıkça hoşlanıp, çok sevinir i-
(5) dim⁷⁷.
(6) Sen ki yatır iken⁷⁸, söyleşirdin benim ile⁷⁹,

---

⁷³ san ki

⁷⁴ yatırtmış idim

⁷⁵ ferahile

⁷⁶ bakmış idim

⁷⁷ sevinir idim

⁷⁸ yatırken

⁷⁹ benimile

- (7) Ben da onlara bakıp sevinir idim⁸⁰ se-
- (8) nin ile⁸¹.
- (9) Şimdi ne için beni bırakıp benden a-
- (10) yırılırsın?
- (11) Nasıl beni karanlıkta, ve merakta bra-
- (12) kırsın?
- (13) AVRAAM.
- (14) cevap eder Sarraya.
- (15) Etme a Kadınım! bu ağlaşmaları bra-
- (16) kasın,
- (17) Ohşayarak, geydirip, halallaşıp ayrı-
- (18) lasın.
- (19) Korkarım bu ağlaman ile⁸² işi sezdereceksin
- (20) O da⁸³ korkup bu hareketin ile⁸⁴ haflendi-
- (21) receksin.
- (22) SARRA,
- (23) cevap eder.
- (24) Ah! ya nasıl yürek, ve ne yüzlen dayan-

37

- (1) malı?
- (2) Hemi nasıl bu haberi duyurmaksız sa-
- (3) klamalı?
- (4) Uyan hey sevgüli bir tanem, bana ba-
- (5) kasın,
- (6) Kalk ki davetli olduğun saraya vara-

---

⁸⁰ seviniridim

⁸¹ seninile

⁸² ağlamanile

⁸³ oda

⁸⁴ hareketinile

- (7) sını.
- (8) Kalk yortuluk, ve yolculuk espabımı geye-
- (9) sin,
- (10) cellatın olan pederinin ardına gide-
- (11) sin.
- (12) Kalk benim itaatli evladım devamı a-
- (13) lasın.
- (14) Senin derdin beni öldürecektir kalk
- (15) bakasın
- (16) Ah! evladım kalk, hayır dovalarım sa-
- (17) na yoldaş olsun,
- (18) Önünde, arkanda, her yolunda arkadaş
- (19) olsun.
- (20) AVRAAM,
- (21) cevap eder Sarraya.
- (22) A Sarra ağlaşarak söyleşme sus olasın,
- (23) Sana rica ederim buradan ayırılasın.
- (24) Bu acılı sözler ile⁸⁵ çocuğu uyandırma,

38

- (1) Lalkayı boşla, demir yürek ol, burada
- (2) durma.
- (3) SARRA,
- (4) cevap eder Avraama.
- (5) Ah! Efendim, emrin üzere artık sus
- (6) olayım,
- (7) Lakin iznin ile⁸⁶ fakiri ben uyandıra-
- (8) yım,
- (9) Bildim⁸⁷ ki Ahretin düyününde davetlidir,

---

⁸⁵ sözlerle

⁸⁶ iznile

- (10) Eyce donadalım ki, bilsinler ki rağbe-
(11) tlidir.
(12) AVRAAM,
(13) cevap eder Sarraya.
(14) Espapımı bana ver, sen burada durma,
(15) Hemi her ne söylerse çocuk, sen eşi-
(16) düp duyma.
(17) Sen onun kalktığını görmen caiz de-
(18) yildir,
(19) Zira sen onu görünce durmaya mümkün
(20) deyildir.
(21) Bilirim ki sen göz yaşını ederek dö-
(22) keceksin,
(23) Çocuk da ferasetlidir, korkarım sezdi-
(24) receksin.

39

- (1) Bilirim ki fakir, kalkar iken⁸⁸ sana ba-
(2) kınır idi⁸⁹,
(3) Hemi uyanınca aniden boynuna sarılır idi⁹⁰.
(4) Şimdi sen uyandırırsan gene sana sarı-
(5) lacaktır,
(6) Sen da ağlaşmaksız duramayup belli
(7) olacaktır.
(8) Sen var ol yeni yortuluk espabını ge-
(9) tiresin,
(10) Tez ol, sana niyaz ederim bu sözleri

---

⁸⁷ blidim

⁸⁸ kalkariken

⁸⁹ bakınır idi

⁹⁰ sarılır idi

- (11) bitiresin.
(12) Hemi sen yanında durma buradan savuşa-
(13) sın,
(14) Yüreğimi üzme bolakim İsaakı sağ ka-
(15) vuşasın.
(16) SARRA,
(17) cevap eder Avraama.
(18) İşte getirdim, talihsiz fakirin yor-
(19) tuluğunu,
(20) Her geyindikçe, alem imrenir idi⁹¹ uslu-
(21) pluğunu.
(22) Ah! İşte punlar bu gün al kanlara
(23) boyanacaktır
(24) Fakir evladım, baba elinden boğa-

40

- (1) zlanacaktır.
(2) AVRAAM,
(3) cevap eder Sarraya.
(4) Ah! ya Sarra bana acıyup, bunları boşla-
(5) yasın,
(6) Buradan biz çıktıktan sora ağlamaya
(7) başlayasın.
(8) Hususa ki Allah emridir ağıttan ne kâr
(9) edersin,
(10) Heman nafîle tene cefa, canıma, ben uyandırır-
(11) rım,
(12) Vakit savuştu, ben usul ile⁹² kuşandı-
(13) rırım.

---

⁹¹ imreniridi

⁹² usulile

- (14) SARRA
(15) cevap eder Avraama.
(16) İşte sen onu uyandırıp kaldırmıca-
(17) dek,
(18) Hemi geydirip, birer birer, kuşadın-
(19) cayadek.
(20) Ben varayım saklanayım, kendi başıma a-
(21) ğlaşayım,
(22) Lakin sogra izin ver ki, bari bir

41

- (1) halallaşayım.
(2) Hemi bir sahat ağzını, yüzünü, görüp ö-
(3) peyim,
(4) Sora Allaha emanet, ve sana teslim
(5) edeyim.
(6) AVRAAM
(7) cevap eder Sarraya.
(8) Boşla derim sana bunları, Allah kerim-
(9) dir,
(10) İnşallah bize bağışlar, kendisi a-
(11) limdir.
(12) Belki meleklerine emr eder sakınırlar
(13) bunu,
(14) Hemi ölümden, hemı ateşten kurtarır-
(15) lar bunu.
(16) Zira kudret sahibidir, ve her şeye ka-
(17) dirdir,
(18) Nice ki emr ederse, cem-i melekler e-
(19) mrine hazırdır.
(20) SARRA

- (21) Kendi başına söylenir.
(22) Vay! Vay! hayıf ben fakira, sanki⁹³ beni
(23) avutmak ister bu sözler ile⁹⁴,
(24) Nasıl kâmil olan ademler, delileri

42

- (1) avıdırlar türlü öğütler ile⁹⁵.
(2) AVRAAM
(3) Savaşır İsaakı uyandırmasına.
(4) İsaakım, ya oğlum İsaak uyanasın,
(5) Kalk espabımı giyinesin, ve dovamı a-
(6) lasın.
(7) İSAAK
(8) cevap eder.
(9) Sen kimsin? ne söylersin? niçin dokanır-
(10) sın bana?
(11) Benim uykum var, dokunma rica e-
(12) derim sana.
(13) AVRAAM
(14) Tekrar cevap eder.
(15) Uyan ya sevgülüm, uyan, seni uyandıran
(16) benim⁹⁶,
(17) Aceleli işim var, onun için seni i-
(18) sterim.
(19) İSAAK
(20) cevap eder.
(21) Brak beni uyandırma, dalgın uykuda-

---

⁹³ san ki

⁹⁴ sözlerle

⁹⁵ öğütlerle

⁹⁶ ben im

- (22) yım,
(23) Sabaha vakit çoktur, zira tatlı i-
(24) rahattayım⁹⁷.

43

- (1) Ya pederim Allahı seversen, beni uyan-
(2) dırma,
(3) Boşla incitme, biraz sabr et beni
(4) kaldırma.

- (5) AVRAAM,
(6) Kendi başına söylenir, hem ge-
(7) ne uyandırmaya savaşıır.
(8) Bakarım ki başka vakit, böyle ağırla-
(9) şmaz idi⁹⁸,
(10) Fakir, sezmişti halini, yohsa kar-
(11) şılaşmaz idi⁹⁹.
(12) Uyan oğlum kalk, senin ile¹⁰⁰ bahçeye gide-
(13) ceyis,
(14) Bu gün yortudur, beraber varıp kur-
(15) ban keseceyis.

- (16) İSAAK,
(17) cevap eder pederi Avraama
(18) Boşla, brak beni ya sevgüli pederim!
(19) Ben mektep vaktında, uyanır kal-
(20) kar giderim.
(21) AVRAAM,
(22) cevap eder Sarraya.

---

⁹⁷ rahatta yım

⁹⁸ ağırlaşmazidi

⁹⁹ karşılaşmazidi

¹⁰⁰ seninile

(23) Ya Sarra Kadınım! Allaha dova etmeye

(24) durasın.

44

(1) Hemi bu ayırılıkta bağrını, taş demir

(2) kılasın.

(3) Dova et ki İsaak ile¹⁰¹ sağ salem gelemim,

(4) Sana hayırlı haber ile¹⁰² sevinçlik verelim.

(5) SARRA,

(6) Bu sözlere karşılık cevap eder.

(7) Ah! artık deyeceyim kalmadı, işte du-

(8) racayım,

(9) Zındanda yatan hapisler gibi otura-

(10) cayım.

(11) Nasıl onlar kapunun burulduğuna bakar-

(12) lar,

(13) Acaba cellat mi gelior deyü korkar-

(14) lar.

(15) Acaba ellerimizi bağlayup öldürecek mi?

(16) Yohsa bizlere acıyup azat edecek mi?

(17) Nasıl onlar bu korkak fesfeseler ile¹⁰³ du-

(18) rurlarse,

(19) Ben da böylece korkacayım, kapuyu bu-

(20) rurlarse,

(21) Her gelenin ağzına bakıp kulak ve-

(22) receyim,

(23) Has evladımın acılı haberini göze-

(24) deceyim.

---

¹⁰¹ İsaakile

¹⁰² haberile

¹⁰³ fesfeselerile

45

(1) AVRAAM,
(2) Gene cevap eder İsaaka.

(3) Kalk tatlı oğlum, biz durmayup yo-
(4) lumuza gidelim,
(5) Bu gün varalım, beraber zefk sefa
(6) edelim.

(7) İSAAK
(8) cevap eder Pederine.

(9) Ah! ya Pederim, niçin validem yanıma
(10) gelmiyor?
(11) Niçin o beni geyindirmez? bu işe aklım
(12) ermeyor,
(13) Sen hiç yanıma gelip, beni geyindirme-
(14) z idin¹⁰⁴,
(15) İlle salt anam gülüşerek gelir, sen
(16) gelmez idin¹⁰⁵.
(17) Niçin şimdi validem istemedi, buraya ya-
(18) nıma gelmesini,
(19) Vardır bir sebep, zira gördüm a-
(20) ğlaşarak odasına girmesini.

(21) AVRAAM
(22) cevap eder İsaaka.

(23) Oğlum, validen için fefese etme, zi-
(24) ra işi var,

46

(1) Yola lazım olan azıkların tedariki-
(2) ni yapar.

---

¹⁰⁴ geyindirmezidin

¹⁰⁵ gelmezidin

- (3) İSAAK,
(4) cevap eder Pederi Avraama.
(5) A Pederim! haber ver bana, nereye var-
(6) mak istersin?
(7) Akşama dönemez miyis¹⁰⁶ ki, burada taam
(8) edesin?
(9) AVRAAM
(10) cevap eder İsaaka.
(11) Ya oğlum, kurban kesmeye varacayız bir
(12) dağa,
(13) Ziyade toaf yerdir, lakin biraz ı-
(14) raktır buraya.
(15) Bunun için da validen kasavetli bulu-
(16) nur.
(17) Zira dedim ki, bekleme, biz dağda kal-
(18) mak görünür.
(19) İSAAK
(20) cevap eder Pederi Avraama.
(21) Ya Pederim sen ileriden buyura gidesin
(22) ben da gelirim,
(23) Ben seni ulaşırım, lakin validem i-
(24) le¹⁰⁷ kavuşmasını dilerim.

47

- (1) İSAAK
(2) Validesiyle kavuşmakta,
(3) Sarra cevap eder İsaaka.
(4) Hayde sevgüli oğlum, ve sığınacak umu-
(5) dum yoluna varasın,

---

¹⁰⁶ dönemezmiyis

¹⁰⁷ validemile

- (6) Hayde gözümün nuru, umrumun varı,
(7) hayır devamı alsın.
(8) İSAAK
(9) cevap eder validesine.
(10) Ah! ya validem! senin çok öpüşlerin
(11) beni fefeselere kodular,
(12) Hemi gözlerinden akan, ırmak gibi
(13) yaşların beni korkuttular.
(14) Ne acılı derdin vardır ki, ağlayup sus
(15) olmazsın,
(16) Bakarım ki baştan tırnağadek, öp-
(17) mekten doymazsın.
(18) SARRA
(19) cevap eder İsaaka.
(20) Hayır oğlum, bir derdim yoktur, fes-
(21) fesede kalma,
(22) Dovam üzerinde ola, var dağda iba-
(23) det et durma.

48

- (1) İSAAK
(2) cevap eder validesine.
(3) Valide! ben dağda senin için elmalar
(4) devşireceyim,
(5) Hem eyü rahyalı ağaç çiçekleri geti-
(6) receyim,
(7) Başka bulunan toaf şeylerden toplaya-
(8) cayım,
(9) Eğer daskalozum ararse, de ki yarın
(10) varacayım.
(11) SARRA

- (12) cevap eder İsaaka.
(13) Oğlum, al şu tatlı armutları, yanında
(14) bulunsun,
(15) Bunları akşamdan verdiler, sakladım
(16) senin için.
(17) Al bunları sakla ki, susuzluğunu kesesin,
(18) Zira bal gibi çok tatlıdır, ye ki bi-
(19) lesin.

- (20) İSAAK
(21) cevap eder validesine.
(22) A valide! bu sözlerin eyü emma, niçin a-
(23) ğlarsın.
(24) Benim için bir sezdiğin keder var

49

- (1) mı duyurasın?
(2) Bu gamlı davranışların, bana çok mera-
(3) klı fefese verior,
(4) Yohsa ben bu dağa varınca, artık ora-
(5) dan enmemek mi seziliyor.
(6) AVRAAM,
(7) cevap eder İsaaka.
(8) Oğlum artık durmayalım biz yolumu-
(9) za varalım.
(10) Varalım biz bu gün, ol güzel sarayı
(11) bulalım.
(12) Çünkü biz gideceyis, anan onun için a-
(13) ğlaşır,
(14) Onun için yanımızda durmaz, karşı-
(15) dan bakışır.
(16) AVRAAM

- (17) cevap eder Sarranın cariyelerine.
(18) Anta, Tamar, kapuyu kitleyüp kadınıni-
(19) zın yanına varasınıs,
(20) Zira şimdi başka vakıttan ziyade size
(21) muhtactır, yanında durasınıs.
(22) Yanında bulunasınıs ki, yalnız kalmasın,
(23) Zira biraz kahrısı var, düşünüp me-
(24) rak almasın.

50

- (1) TAMAR
(2) cevap eder agası Avraama.
(3) Olsun efendim, halimize göre savaşı-
(4) rıs,
(5) Kadınımızın her hizmetine usanmak-
(6) sız oğraşırıs.
(7) İSAAK
(8) cevap eder Pederine.
(9) A efendim daha sabah olmadı, niçin
(10) evmeliyis?
(11) Minasip ise göneşin doğmasını bekle-
(12) meliyis.
(13) AVRAAM
(14) cevap eder İsaaka.
(15) Oğlum! Allah bana emr etti ki, erken
(16) davranayım,
(17) Çıkayım yüksek dağda, kendisine kurban
(18) sunayım.
(19) Hemi bunu da buyurdu ki, seni da alayım
(20) yanıma,
(21) Hatta öğrenesin, nasıl kurban suna-

- (22) rım Allahıma.
(23) İşte bunu bilesin oğlum, Allah emri
(24) olduğunu,

51

- (1) Artık kim bilir bunun sırrı hikme-
(2) ti ne olduğunu.
(3) İSAAK
(4) cevap eder Pederine.
(5) Ya pederim söyle bana, nedir ettiğin
(6) kuruntular?
(7) Nedir bu kendi başına yaptığın so-
(8) krantılar?
(9) Bakarım ki bozulmuştur şeklin ve yü-
(10) zün,
(11) Hemi gamlı görünür dilin ve sözün.
(12) Aklın dolaşık, gözlerin bulanık gö-
(13) rünür,
(14) Söyle bana yalvarırım, ne dalgın bu-
(15) lunur?
(16) İşte beraber arkadaşıs, işte beraber
(17) yürürs,
(18) İnşallah dağa varır, ol sefaları
(19) görürs.
(20) İşte ben sevinerek, gülüşerek yolu yü-
(21) rürüm.
(22) Lakin senin yüzünü gamlı kasavetli gö-
(23) rürüm.
(24) Sebep nedir bilmem, niyaz ederim söy-

52

- (1) le bana,

- (2) Söyle, aman, efendi Pederim! rica e-
- (3) derim sana.
- (4) Varısa bir derdin, haber ver bana da
- (5) bilişelim,
- (6) Senin ile¹⁰⁸ dert ortağı gibi, beraber ü-
- (7) leşelim.
- (8) Hafiflendireyim seni, bu ağır dert yü-
- (9) künden,
- (10) Çoğunu bana ver da, azı sana kalsın
- (11) bu günden.

(12) AVRAAM
(13) cevap eder İsaaka.

- (14) Oğlum! Allahın ismine bu gün kurban
- (15) keseceyim
- (16) Onun için düşünürüm ki ne tarza e-
- (17) deceyim
- (18) Hemi çünkü ibadet sırasındır, çok ağla-
- (19) şmalıyım,
- (20) Allah ben günahkârı, af etsin deyü
- (21) yalvarmalıyım.
- (22) İşte bu fikirlerdir, beni meraklara dü-
- (23) şürenler,
- (24) Bunlardır beni düşünerek, ağır, ağır

53

- (1) yörüdenler.

(2) SOFER
(3) isminde olan hizmetkâr cevap
(4) eder Simpan isminde olan

---

¹⁰⁸ seninile

- (5) hizmetkara.
- (6) Ya Simpan bakarım ki agamız meraklı-
- (7) dır,
- (8) Sormayalım mı bir dahi, niçin dal-
- (9) galıdır?
- (10) A kardaş, bunu gamlı görüp sormamamız
- (11) yakışmaz,
- (12) Varalım, soralım, derdi nedir bile-
- (13) lim, durmak olmaz
- (14) Biz Agamızın sadıkane emektar kulla-
- (15) rıyıs,
- (16) Helbette efendimizin derdini sorup
- (17) bilmeliyis.
- (18) Ya Simpan, sen Agamızı tenhaya çağıra-
- (19) sın,
- (20) Bir usul ile¹⁰⁹ teftiş ederek derdini
- (21) sorasın.
- (22) Ben çocuğu bir tertip ile¹¹⁰ yanıma çağırır-
- (23) rım,
- (24) Sen sorarken, Agamız çekinmesin deyü

54

- (1) ayırırım.
- (2) Zira agamız, kadınıma, saklı demiş
- (3) idi,
- (4) Benim kulaklarım da böyle eşitmiş i-
- (5) di¹¹¹,
- (6) Demiş idi¹¹² ki, yanımdadır, dağda edeceyim

---

¹⁰⁹ usulile

¹¹⁰ tertipile

¹¹¹ eşitmişidi

- (7) kurban,
(8) Böyle eşittim gibi, keşke ben çıkay-
(9) dım yalan.
(10) **SİMPAN**
(11) cevap eder Sofer hizmetdaşına.
(12) Ya Sofer ne söylersin? hiç bu olacak iş
(13) midir¹¹³?
(14) Ata evladımı kurban etsin, bu işidil-
(15) miş midir¹¹⁴!
(16) Boşla bu sohpeti, agamız Avraam işi-
(17) tmesin,
(18) İsaak da babası kurban edecek zan
(19) etmesin.
(20) Avraam, boğazlasın İsaakı! bu nasıl o-
(21) lur!
(22) Bu sohpeti kim diline alır, kim i-
(23) nanır!

55

- (1) **SOFER**
(2) Gene cevap eder Simpan hizmetdaşına,
(3) A Simpan, var, bu dediklerimi, sor ki
(4) annayasın,
(5) Bu kulaklar ses annamak için veril-
(6) diğini tanayasın.
(7) Lakin ya Göyler Sultanı, sen medet u-
(8) laştırasın,
(9) Bu Simpana dediklerimi hilafa çıkara-

---

¹¹² demişidi

¹¹³ işmidir

¹¹⁴ işidilmişmidir

- (10) sını.
- (11) SİMPAN
- (12) İsminde olan hizmetkar
- (13) sival eder agası Avraama.
- (14) İncinme efendim, bu sival edeceyim soh-
- (15) pete,
- (16) Senden bir kerem dilerim, bu soraca-
- (17) yım sohpete.
- (18) Nedir şu senin çok sıkletin? bize ha-
- (19) ber veresin,
- (20) Zira eyidir ki, bir ademe derdini bil-
- (21) diresin.
- (22) Vakit daha gecedir, varsın biraz u-
- (23) yusun çocuk,
- (24) Sen bize bu keyfiyeti nakl edesin bir

56

- (1) az bucuk.
- (2) İsteris, şu sakladığın sır nedir? bi-
- (3) ze bildiresin,
- (4) Ve eğer bu sözü başkasına dersek, bizi
- (5) öldüresin.
- (6) AVRAAM
- (7) cevap eder Simpan hizmetkârına.
- (8) A oğlum Simpan, benim derdim çok
- (9) büyüktür,
- (10) Ve size nakl etsem da, hiç bir şifa
- (11) yoktur,
- (12) Zira her ne yapsam, bu işten yoktur se-
- (13) lametlik,
- (14) Heman siz bu çocuk düyününde edin

(15) şahadetlik¹¹⁵.

(16)

SİMPAN

(17)

kendi başına söylenir ve hem

(18)

cevap eder Avraama.

(19) Hey Tangrım! niçin bir emin ve kadem

(20) hizmetkâr

(21) Bilmesin efendisinin yüreğinde, ne dert

(22) var.

(23) A agam, sen bilirsin ki, tesellü, der-

(24) din mehlemidir,

57

(1) Her hangi yaraya konulsa, her halde

(2) şıfalıdır.

(3)

AVRAAM,

(4)

cevap eder Simpan hizmetkârına.

(5) A oğlum! aklımda ve fikrimde olan ku-

(6) runtuları,

(7) Ve bu beni bürüyen¹¹⁶ çok karanlık bu-

(8) lutları.

(9) İsterim şimdi, ya birazdan duyurayım

(10) size,

(11) Zira bilirim ki, bu gün, ya yarın çıka-

(12) cak yüze.

(13) Kaldı ki isterim, İsaakım biraz yatma-

(14) sını,

(15) Uyumalı ki, zira istemem bu sözleri

(16) duymasını.

(17)

AVRAAM

---

¹¹⁵ şahadetlik

¹¹⁶ bürügen

- (18) cevap eder oğlu İsaaka.
(19) Oğlum sen yoruldun, var bir miktar
(20) yatasın,
(21) Şu ağacın altında biraz yatıp uyu-
(22) yasın.
(23) Hemi hırkamı sereyim, zira salt sovak
(24) topraktır,

58

- (1) Baktın mı şimdi, nasıl eyi irahat ya-
(2) taktır.
(3) İSAAK
(4) Yatmaya varır iken¹¹⁷ kendi başına
(5) söylenir,
(6) Of! yurulmuşum, şu konulmuş ya-
(7) tağa varayım,
(8) Biraz uyuyayım da, bu yorgunluğu çıka-
(9) rayım.
(10) AVRAAM
(11) cevap eder hizmetkârlarına.
(12) Ey, benim sadıkane kullarım, ve evla-
(13) tlarım,
(14) Gelin şimdi işitin, nedir benim
(15) maslahatlarım.
(16) Bu akşam gece nısfında işittim Me-
(17) lek ağzından,
(18) Oğlum İsaakı, Allah isteyor gök
(19) yüzünden.
(20) Hem böyle bir tertib ile¹¹⁸ ki, ölecektir bu

---

¹¹⁷ varırken

¹¹⁸ tertibile

- (21) oğlum,
(22) Dünya kurulalıdan duyulmadı böyle ölüm.
(23) Allah emr etti ki, ben elim ile¹¹⁹ boğa-
(24) zlayayım.

59

- (1) Hemi hoşnutluk ile¹²⁰ kurban gibi onu ya-
(2) kayım.
(3) İşte çünkü Allahın emri budur, ben ar-
(4) tık duramam,
(5) Her hal, bunu bu gün kurban etmek-
(6) siz eve varamam.
(7) Siz da çünkü annadınız, benim saklı o-
(8) lan derdimi,
(9) Artık sormayın, zira nafiye incidir-
(10) sinis kendimi.

- (11) **SİMPAN**
(12) İsminde olan hizmetkâr cevap
(13) eder Avraama.
(14) Acayıp! niçin böyle olsun? sadaka versen
(15) olmaz mı¹²¹?
(16) Yahot başka tarz ile¹²², bunun çaresi bu-
(17) lunmaz mı?
(18) Bir ata, evladını boğazlamaya yatırsın!
(19) Bir suçtu, ve bir kabahatı olmaksız
(20) yöldürsün.
(21) Bu iş aleme çok ağır, hemı sovuğ gö-

---

¹¹⁹ elimile

¹²⁰ hoşnutlukile

¹²¹ olmazmı

¹²² tarzile

- (22) rünecek,
(23) Hemi her kim işidip duyarsa, seni zem
(24) edecek.

60

- (1) AVRAAM
(2) cevap eder hizmetkârlarına.
(3) Bunu çünkü Allahım emr eder, buna kar-
(4) şı durulmaz,
(5) Hem kuzu gibi boğazlamalı, başka çare
(6) bulunmaz.

- (7) SOFER
(8) isminde olan hizmetkâr ce-
(9) vap eder Avraama.
(10) Aga nedir bu söylediklerin? eyi düşün-
(11) sin,
(12) Çocuğu nafîle yere, niçin yöldüresin,
(13) Aklını devşir, bak ki yanlış annamaya-
(14) sın.
(15) Bu misilli rüya, ve hayallere aldanmaya-
(16) sın.
(17) Ya Avraam! bu Melek sözü deyil, rüya ol-
(18) malıdır,
(19) Her hal, bu seni incidenler uyku ha-
(20) yalleridir,
(21) Ne mümkün ki, Allahımız senden böyle
(22) teklif dilesin?
(23) O ki¹²³ hem merhametlidir, niçin bunu
(24) emr eylesin?

61

---

¹²³ oki

- (1) Onun ki şeraat mizanı, hak üzere tar-
- (2) tılır,
- (3) Nasıl bu işte iki tarafa meyillenip
- (4) eğilir.
- (5) Allah sana evlad, ve torunlar vad etmi-
- (6) ş idi¹²⁴,
- (7) Şimdi niçin dönsün? onları kendi de-
- (8) miş idi.
- (9) Sarra hemi kısır, hem çok ihtiyarlan-
- (10) mış idi.
- (11) Hamile olup doyurtmaktan umutsuzlan-
- (12) mış idi¹²⁵.
- (13) Hep insanlar bu hikmet için tea-
- (14) cüp kaldı,
- (15) Şimdi desin ki yakasın, bu acayıp
- (16) oldu.
- (17) Fikrinde midir¹²⁶ Allah sana ne vad etmi-
- (18) ş idi¹²⁷,
- (19) İsaakın züreti, yıldız gibi çoğalsın
- (20) demiş idi.
- (21) Hem dedi, alem onu baş bilip, secide
- (22) etsinler,
- (23) Ve bulutlar onun için dayma rahmet
- (24) versinler.

62

- (1) Sen şimdi sanırsın ki, Allah onu kur-

---

¹²⁴ etmişidi

¹²⁵ umutsuzlanmışidi

¹²⁶ fikrindemidir

¹²⁷ etmişidi

- (2) ban dileyor,
- (3) O bilmez mi¹²⁸ ki, ihtiyarlığınızda ihtiza edior.
- (4) Boşla bu sözleri, bunları aklından çı-
- (5) karasın,
- (6) Bu ihtiyarlıkta, niçin canına kahır
- (7) buldurasın?
- (8) Boşla bu fikirleri, yüreğinden dağadasın,
- (9) Şimdi bu zemanda, niçin ismini kem
- (10) duyurdasın?
- (11) Suçsuz, sebepsiz, niçin bu çocuğu öldüresin?
- (12) Niçin kendini zalim, ve kanlı ata de-
- (13) diresin?
- (14) Hep alem, dostlar, ve yatlar, çocuğu se-
- (15) verler,
- (16) Zira hep çocuklardan kâmil, ve u-
- (17) slu bilirler.
- (18) Hemi çok yakışıklı, ve güzel görünürdü,
- (19) Hemi çok halka baş olur deyü u-
- (20) mut olunurdu.
- (21) Sen şimdi nasıl bunu kanlara belendire-
- (22) ceksin,
- (23) Hemi kadınıımızı nasıl oğulsuz edüp,
- (24) gariplendireceksin.

63

- (1) Helbette ömrü ahirenedek sana karezlana-
- (2) caktır,
- (3) Aman efendim, sakınasın, bu iş fe-
- (4) na olacaktır.

---

¹²⁸ bilmezmi

- (5) Hemi Sarra kadın ile¹²⁹, dirliğiniz bozulaca-
(6) ktır,
(7) Zira seni her gördükçe, yüreği hırslana-
(8) caktır.
(9) Aman efendim, gel deyiştir bu fikri,
(10) varma bu yola,
(11) Hemi kanlı ata dedirtme kendine, böyle oğula.
(12) AVRAAM,
(13) cevap eder Sofer isminde olan
(14) hizmetkârına.
(15) A Sofer, bu sözler ile¹³⁰ canını günahkâr e-
(16) dersin,
(17) Zira annayup, bilmezsen, ne tarif e-
(18) düp söylersin.
(19) Sen bu işi, rüya, ve hayal sanman ile¹³¹ alda-
(20) nırsın,
(21) Bu şey, Allah emri olduğunu, sora a-
(22) nnar tanırsın.
(23) Onun bize ettiği emirlere, kimse karşı

64

- (1) duramaz,
(2) Hemi onun hikmet sırlarını, kimse bi-
(3) lip tanayamaz.
(4) Her ne ki emr ederse, ol taht-ı azim-i
(5) şanından,
(6) Bir insan kurtaramaz onun emri şe-
(7) raatından.

---

¹²⁹ kadmile

¹³⁰ sözlerle

¹³¹ sanmanile

- (8) Kemliği, eyliğe, merakı feraha çevirir,
- (9) Her insan emrini etmekte, hemen bor-
- (10) cunu verir.
- (11) Çocuğu isterse kendi malıdır, biz ne de-
- (12) meliyis?
- (13) Zira ben da, çocuk da, validesi da, ken-
- (14) di kölesiyiz.
- (15) Onun için hiç incinmem, ille fera-
- (16) hlanırım,
- (17) Zira bu sinimde dahi, beni sevdiğine gü-
- (18) venirim.
- (19) Bak ki, başkasından ziyade beni ilayık
- (20) bir kimse gibi sever oldu,
- (21) Ben nasıl onu gücendireyim? bak ki,
- (22) bu kurban işine beni seçer oldu,
- (23) Tenim eğer biraz acırsa da, helbet
- (24) sabr etmeli,

65

- (1) Zira durmak hatalıdır, eyi he-
- (2) sap etmeli.
- (3) Eğer insanlar bana kanlı ata, ve zalim
- (4) da derlerse,
- (5) Ben kayılıım, fakat eda olsun Allah
- (6) ne ki dilerse.
- (7) Eğer anası da acınır, incinir, ve ağlarse,
- (8) Onun da acısı söyünür, nice bir kaç
- (9) gün savarse.
- (10) Ben bakmam ağrılar, ağıtlar, aklıma
- (11) koymaya,
- (12) İlle benim hep cahtım, Allahı ho-

- (13) şlandırmaya.
- (14) Zira her yerde hazır nazır olan, ol
- (15) hak Tangrı,
- (16) Böyle sever ol dindar, ve sadık o-
- (17) lan kulları
- (18) Kimin akli kadirdir, onun sırlarına er-
- (19) mesine?
- (20) Ve kimin fikri yetişir, onları hesap
- (21) etmesine?
- (22) Hem ben bu Allahın et[t]iği teklifi ar-
- (23) zular idim¹³²,
- (24) Ve kendi kendime fikr edüp, çoktan

66

- (1) bunu kurar idim¹³³.
- (2) Sen ise a Sofer, şimdi beni çevirmeye sa-
- (3) vaşırsın,
- (4) Niçin fikr ettiğim kurbanı boşlat-
- (5) maya çalışırsın.
- (6) Oğlum aklını devşir, benim acındığım
- (7) yoktur,
- (8) Hemen, Allah emrini tez eda etmeğe
- (9) cahtım çoktur.
- (10) Ten aldatmalarının topunu geri brakı-
- (11) rım,
- (12) Benim aklım, Allaha yaranmaya bakını-
- (13) rım.
- (14) Sen hemen Simpan ile beraber bunda du-
- (15) rasın,

---

¹³² arzularidim

¹³³ kuraridim

- (16) Ben çocuk ile¹³⁴ dağa çıkarım siz o-
(17) turasınıs.
(18) Orada şükürlenerek, bunu keserim yakarım.
(19) Sevinç ve ferah ile¹³⁵ borcumun edasına ba-
(20) karım.
(21) Ben çocuğu uyandırayım, zira kımıldanıyor,
(22) Hemi sağa sola bakınıp, beni aranıyor.
(23) Kalk tatlı evladım, çok uyudun ar-
(24) tık yetişir,

67

- (1) Kalk şu odunları teziye bağlayup birle-
(2) ştir.
(3) Hayde al bunları oğlum, dağa vara-
(4) lım,
(5) Hizmetkârlar burda kalsın, biz yola
(6) çikalım.
(7) Biz varalım senin ile¹³⁶, Allaha kurban
(8) sunalım,
(9) Allahtan bahşışı, salt yalnız bi-
(10) zler alalım.

İSAAK.

- (12) Hizmetkârlardan ayrıldıktan sora¹³⁷
(13) Pederi Avraama cevap eder.
(14) A babam, bakarım ki, ateş yakacakları
(15) elinde,
(16) Hem görüyorum keskin bıçakları be-

---

¹³⁴ çocuğıile

¹³⁵ ferahile

¹³⁶ seninile

¹³⁷ ayrıldıktansora

- (17) linde,
(18) Ben da işte ihtiza edecek odunları ta-
(19) şırım,
(20) Lakin kurbanlık, koç, kuzu yok, ona
(21) şaşıp bakışırım.
(22) AVRAAM,
(23) cevap eder oğlu İsaaka.
(24) Oğlum bu dağda kurbanlık, kuzu hem o-

68

- (1) lak çoktur,
(2) İstedüğimizi keseris, onun için gü-
(3) çlük yoktur.
(4) İSAAK,
(5) Gene cevap eder Pederine.
(6) Ya Peder! iş üç gündür, yol yürüme-
(7) kte savaşırsın,
(8) Biraz oturalım dinnenelim¹³⁸ da, gene u-
(9) laşırsın.
(10) AVRAAM
(11) Kendi başına, yavaş söylenir.
(12) Ah oğlum! canın titremesini, görmeğe
(13) mi eversin,
(14) Aklın, fikrin, dağalacayını, görmeğe
(15) mi seversin.
(16) Eversin yol için, lakin nice ki yolu bi-
(17) tireceksin,
(18) Bu güzel¹³⁹ teni, a fakir! sıçrarken ö-
(19) lü göreceksin.

---

¹³⁸ dinneyelim

¹³⁹ gözer

- (20) Çünkü artık emr olunan ma-
(21) hale ulaşmış, yetiştiler,
(22) Avraam aşkâre ce-
(23) vap eder İsaaka.
(24) Oğlum! işte geldik ibadet yerine, ar-

69

- (1) tık odunları yere brakasın.
(2) Ol arzuladığımız kurbanın, şimdi vak-
(3) tidir, gel seyirine bakasın.
(4) İSAAK
(5) cevap eder pederi Avraama.
(6) Ya Pederim! demin gördüm ki saklı a-
(7) ğlaşıp, hem gözlerini siler idin¹⁴⁰,
(8) İsterim ki bana söyleyesin, zira işit-
(9) tim ki gizli bir şey söyler idin¹⁴¹.
(10) AVRAAM
(11) cevap eder oğlu İsaaka.
(12) Oğlum, bu sorduğunu ben sana haber ve-
(13) receyim,
(14) Lakin brak şimdi, zira ben ibadet
(15) edeceyim.
(16) Hemi bu kurban için bir kurbanhane ku-
(17) racayım,
(18) Sen şimdilik biraz otur, ben bun-
(19) ları donadacayım.
(20) İSAAK
(21) cevap eder Pederi Avraama.
(22) Ya babam! bakarım ki mehsunsun, hem a-

---

¹⁴⁰ sileridin

¹⁴¹ söyleridin

- (23) kln durgundur,
(24) Brak Şimdi beni, zira bakarım ki vü-

70

- (1) cutun yorgundur.
(2) AVRAAM
(3) Kendi başına söylenir.
(4) Ah! oğlum! seni kocalığımın dayağı sa-
(5) nırdım,
(6) Hem seni sevgülümü ömrümün ferahlığı
(7) bilirdim.
(8) Zira ki sen doğalı biraz serinlik almı-
(9) Ő idim¹⁴²
(10) Hem her sekletimde, seni sağ elim
(11) sanmıŐ idim¹⁴³.
(12) Aman ya Rabbim! bu sahat bana kuvet
(13) veresin,
(14) Zira büyük cenke ođraŐacayım yardım e-
(15) desin.
(16) Eğer ben ah u zar¹⁴⁴ edüp, ağlarsam da
(17) incinmeyesin,
(18) Teniyet halidir, bu acıdığıma gücen-
(19) meyesin,
(20) İSAAK
(21) cevap eder pederi Avraama.
(22) Baba gel, yaptığım kurbanhaneye bakasın,
(23) Hepisi hazırdır, hemen kurbanlık ku-
(24) zuyu bulasın.

---

¹⁴² almıŐidim

¹⁴³ sanmıŐidim

¹⁴⁴ ahuzar

71

- (1) Tez ol ya pederim, bu gün bu işi biti-
- (2) relim,
- (3) Zira artık anamı arzuladım, eve gi-
- (4) delim.

AVRAAM

- (5) cevap eder oğlu İsaaka.
- (6) Ah! gözümün nuru oğlum, sen artık ge-
- (7) ri dönmeyeceksin,
- (8) Bundan sora, ananı, ve fakir babanı
- (9) görmeyeceksin.

İSAAK

- (10) cevap eder pederi Avraama.
- (11) Of! ya babam ne söylersin? ödüm ya-
- (12) rıldı,
- (13) Vücutuma bir alef düştü, yüreğim
- (14) bayıldı.

AVRAAM

- (15) cevap eder oğlu İsaaka.
- (16) Oğlum! sana oğraşacak acı dertler i-
- (17) çin Allaha şükr edesin,
- (18) Ol sakladığım sırı, şimdi vukuf
- (19) olunce itaat edesin.
- (20) Ver şimdi şol nazik ellerini tatlıca
- (21) öpeyim,

72

- (1) Hemi halallaşarak, app ile¹⁴⁵ onları sa-
- (2) rayım.

---

¹⁴⁵ appile < ar. hubb ile

- (3) İşte şimdi seni, kayıp etmemin vakti
- (4) ulaştı,
- (5) Sensin¹⁴⁶ ol kurban olacak kuzu de-
- (6) yüp halallaştı.
- (7) Ver şimdi ellerini ve ayaklarını bağla-
- (8) yayım,
- (9) Ben ki daha senin ile¹⁴⁷ gülmeden ağlaya-
- (10) yım.

- (11) **İSAAK**
- (12) cevap eder Pederi Avraama.
- (13) A babam, eğer sen bu öfkeli fikri de-
- (14) yiştirmesen, pişman olacaksın,
- (15) Zira ki bu işle, dünyada fena ve kor-
- (16) kulu örnek brakacaksın.
- (17) Sen hiç bu nazlı büyüttüğün evladı a-
- (18) cımaz mısın¹⁴⁸?
- (19) Nasıl mehsunluk ile duruyur, hiç bak-
- (20) maz mısın¹⁴⁹?
- (21) Bu mudur¹⁵⁰ söylediğin bahçeler ve saraylar
- (22) Bunlar mıdır¹⁵¹ geçen yortu günü dediğin
- (23) sefalar?
- (24) Baba acaba şu ırmak gibi ağlaşan gö-

73

- (1) zlerim,

---

¹⁴⁶ sen sin

¹⁴⁷ seninile

¹⁴⁸ acımazmısın

¹⁴⁹ bakmazmısın

¹⁵⁰ bumudur

¹⁵¹ bunlarmıdır

- (2) Ve kamyş misali titireyen Şu nazik
- (3) ten ezalarım.
- (4) Senin aklına ve gözlerine görünmez mi?
- (5) Ben evladın olduğumu fikrine koydur-
- (6) maz mı?
- (7) Ah ya babam! ne oldu ol senin tatlı ö-
- (8) püşlerin?
- (9) Unuttun mu¹⁵² Şol candan ettiğin se-
- (10) vgüli tutuşların,
- (11) Ben Şimdi ol tatlı muhabbetinden na-
- (12) sıl ayrılacayım?
- (13) Yohsa sanırsın ki Şimdi uyursak de-
- (14) fa uyanacayım.
- (15) Ah ya babam! beni kuzu misali boğazla-
- (16) mak için mi besler idin¹⁵³?
- (17) Yohsa böyle kurban gibi ateşte yakmak
- (18) için mi bekler idin¹⁵⁴?

- (19) AVRAAM
- (20) cevap eder oğlu İsaaka.
- (21) Oğlum! bu emr Tangrınıdır bizden bu-
- (22) nu dileyor,
- (23) Burada senin nazik vücutun yandığını
- (24) isteyor.

74

- (1) İmdi oğlum, artık ben pederine gücen-
- (2) meyesin,
- (3) Bu teklif benim deyil, Allahındır

---

¹⁵² unuttunmu

¹⁵³ besleridin

¹⁵⁴ bekleridin

- (4) incinmeysin.
- (5) İSAAK
- (6) cevap eder Pederi Avraama.
- (7) A babam! ben evladına merhamet edüp
- (8) acıyasın,
- (9) Bu fikri diyiştirip, bu işi aklından
- (10) ıkarasın.
- (11) Eğer bir defa gücendirmiş isem¹⁵⁵ da ben seni
- (12) kz misali sıradıp byrtme sen beni.
- (13) AVRAAM
- (14) Gene cevap eder oğlu İsaaka.
- (15) A oğlum! sana dedim ki, bu işi Allah
- (16) emr etmiştir,
- (17) Hem canımın sancısını, sızısını kendi-
- (18) si bilmiştir.
- (19) İSAAK
- (20) Suval eder pederi Avraama.
- (21) Ah! acaba bu işten validen da haberli
- (22) mi idi?
- (23) Bilseydi acab beni yüreğinde saklar mı¹⁵⁶ idi?
- (24) Avraam cevap eder oğlu İsaaka.

75

- (1) Oğlum! beli validen da¹⁵⁷ bunu bilip duy-
- (2) muşudu,
- (3) Lakin Allah emri olduğundan kayıl
- (4) olmuşudu.
- (5) İSAAK

---

¹⁵⁵ gcendirmişisem

¹⁵⁶ saklarmı

¹⁵⁷ validenda

- (6) Söylenir kendi başına.
(7) Of! şimdi annadım ki! onun da haberi
(8) var idi¹⁵⁸,
(9) Zira benimlen vetalaşırken, ah çekip
(10) ağlar idi¹⁵⁹.
(11) Ben da sezmiş idim, zira titireyerek
(12) dururudu,
(13) Hem boğazlanacak kuş misali mehsun
(14) görünürüdü.
(15) Nice ki beni tutup, yüzümden ağızımdan
(16) öpmüşüdü,
(17) Bildim ki ağızı, dudakları zehirli, ve
(18) kurumuşüdü.
(19) Açık yaşkäre bildim ki, yüreği yaralanmış idi¹⁶⁰,
(20) Sen cellat, ben kurbanlık kuzu oldu-
(21) ğumu sezmiş idi¹⁶¹.

İSAAK

- (22) bundan sora cevap eder, pederi Avraama,
(23) Ya babam! çünkü bu teklif Allah emri-
76
(1) dir, helbet bilmelidir,
(2) Lakin bu evladına izin ver ki sana bi-
(3) raz tafiyet etmelidir.
(4) İptida eyice bağlayasın ayaklarımı, ve hemi
(5) ellerimi,
(6) Hem beni boğazlamaya yatırdıkta, örte-

---

¹⁵⁸ varidi

¹⁵⁹ ağlaridi

¹⁶⁰ yaralanmışıdi

¹⁶¹ sezmişıdi

- (7) sin gözlerimi.
(8) Zira boğazlamakta korkarım ki cabalar-
(9) ken sana dokunurum,
(10) Şimdi son ayrılıkta, canıma kederli
(11) töhmet sahibi olurum.
(12) Hem niyaz ederim ki, ol bu İsaakı ba-
(13) ğlayacayın azis eller ile¹⁶²,
(14) Bu gün evladımı evlogis edesin ha-
(15) yır doaler ile¹⁶³.
(16) İmdi canım bana acıyarak, gözlerin a-
(17) ğlaşarak.
(18) Ver bana candan hayır doalarını ha-
(19) lallaşarak.
(20) AVRAAM
(21) cevap eder oğlu İsaaka.
(22) Oğlum! devamın dovası bu yolda üzerin-
(23) de olsun,
(24) Boğazlanıp, yanıp, ayrılırken berabe-

77

- (1) rinde olsun.
(2) Oğlum bizler Allah emrinin edasına
(3) savaşalım,
(4) O kendüsi bize yardımlaşır, gel biz
(5) halallaşalım.
(6) Sen hemen keremini dileyerek dovaya dura-
(7) sın,
(8) Hemi hoşnutluk ile¹⁶⁴, gel boynunu uza-

---

¹⁶² ellerile

¹⁶³ doalarile

¹⁶⁴ hoşnutlukile

- (9) dasın¹⁶⁵.
(10) Ömrünü, gençliğini, düşünüp acımayasın,
(11) Sak ol¹⁶⁶ bu kurbanlıktan korkup kaçın-
(12) mayasın.
(13) Zira ne mutlu sana, ki şimdi nice boğa-
(14) zlanacaksın,
(15) Varıp Allahın çok bahşışlarına na-
(16) il olacaksın.
(17) Hemi sen oraya vardıkta açılacaktır sana
(18) cennet kapuları,
(19) Orada ki helasetçimiz huzurunda Me-
(20) lekler kılar itaat tapuları.
(21) Senin da bu şehitlik kanın, anide[n] di-
(22) rilecektir,
(23) Ve canın dahi Allah önünde seçide e-
(24) decektir

78

- (1) Keşke senin canın çıkarken, benim dahi
(2) canım çıkaydı,
(3) Hemi senin canın ile¹⁶⁷ beraber orada va-
(4) rıp ırahatlanaydı.
(5) Keşke şimdi beni da isteseydi bu Allahı-
(6) mız,
(7) Bu sahat ateşte yansaydık senin ile¹⁶⁸ i-
(8) kimiz.
(9) Lakin ne çare ki, yalnız seni ister fer-

---

¹⁶⁵ uzudasın

¹⁶⁶ sakol

¹⁶⁷ cannile

¹⁶⁸ seninile

- (10) manında,
(11) Fakat sen yanıp kül olduğunu diler
(12) bu kurbanda.
(13) İmdi sen şimdi oğlum, ibadet etmeğe
(14) bakasın,
(15) Sora gel, bu ağacın kökünde başını ko-
(16) yasın.

- (17) İSAAK,
(18) cevap eder pederi Avraama.
(19) Ah ya babam! nail, ve nereye emr edersin
(20) ki dizlerimi koyayım?
(21) Nasıl düyüne, ve nasıl sefaya davet e-
(22) dersin ki teziye varayım.
(23) İşte ya Pederim! ben artık her işi bra-
(24) kırım,

79

- (1) Emrin üzre ibadet etmesine hazır-
(2) lanırım.
(3) İSAAK,
(4) Bu sözlerden sora, varıp diz
(5) çöküp ibadet etmeğe du-
(6) rur bu tarz ile¹⁶⁹.
(7) Ya yerleri, gökleri, ve cem-i alemleri, yoktan
(8) var eden Tangrım,
(9) Ya hazır, nazır olan, çok merhamet
(10) sahibi efendi Allahım.
(11) Sen bu etna kulunun dovasını kabul e-
(12) desin,

---

¹⁶⁹ tarzile

- (13) Hem bu niyazlerimi merhametin ile¹⁷⁰ mag-
(14) bul edesin.
(15) Dilerim ya efendim biraz dünyada yaşa-
(16) yım.
(17) Hatta atalarımın ihtiyarlığında yara-
(18) nayım.
(19) Emma eğer bize merhamet yakışmaz ise¹⁷¹ gü-
(20) nahkâr olduğumuzdan,
(21) Emr et ki ecelim ile¹⁷² canım alınsın,
(22) lakin af et bu zalim yolumu kulu-
(23) nuzdan.
(24) Hemi gene babam, ağzımı ve gözlerimi ka-

80

- (1) patsın,
(2) Ve kendisi mezarımı açsın, toprak ile¹⁷³ te-
(3) nimi örtsün.
(4) Keskin kılıç boğazıma dokunduğunu gör-
(5) meyeyim,
(6) Korkulu ve zalim ölümüle, ürkerek öl-
(7) meyeyim.

- (8) İSAAK
(9) Bundan sora cevap eder pede-
(10) ri Avraama.
(11) Ya sevgüli Pederim! artık bildim ki bu
(12) hizmet tebdil olmayacaktır,
(13) Çünkü Allah böyle emr etti, bu nü-

---

¹⁷⁰ merhametinile

¹⁷¹ yakışmazise

¹⁷² acelimile

¹⁷³ topragile

- (14) fuz bildim ki geri kalmayacaktır.
- (15) Lakin Şimdi bu son ayırılıktan senden bu-
- (16) nu matlup ederim,
- (17) Boğazıma bıçağı yanaştırıp boğazlarken
- (18) insaf üzere kesmeni dilerim.
- (19) Hemi beni ohşayarak, yavaş yavaş bıçağı
- (20) çekerek kesesin,
- (21) Hatta göz yaşıma bakasın hem e-
- (22) deceyim niyazleri işidesin.
- (23) Sen bana, ben sana bakışalım, bakayım
- (24) ki sen hararetlenecek misin¹⁷⁴.

81

- (1) Bakayım ben fakir İsaak, evladın
- (2) olduğumu hatırına¹⁷⁵ getirecek misin¹⁷⁶.
- (3) Hem beni koyun gibi önünde sıçradığımı
- (4) görünce,
- (5) Yüreğini milayim tutup, hem duru-
- (6) dasın öfkeni beni yatırınca.
- (7) Hem sana yalvarırım, boğazlandıktan sora
- (8) bana başka iziyet etmeyesin,
- (9) Yani ateşte tenimi yakıp, kül edüp
- (10) müstakil rüzgä[ra] vermeyesin.
- (11) Tekrar, tekrar sana niyaz ederim, beni
- (12) yakmaya mahal görmeyesin,
- (13) Fakir validem da işidüp zavallıya
- (14) dert üstüne dert vermeyesin.
- (15) Zira belki boğazlanıp olduğuma razı o-

---

¹⁷⁴ hararetlenecek misin

¹⁷⁵ hatırına

¹⁷⁶ getirecek misin

- (16) lur hem katlanır,
(17) Lakin ateşin zehirli haberini işit-
(18) mekte bilirim ki zorlanır.
(19) Ah ya validem! neredesin? gelsen benim
(20) bağlı olduğumu görsen idi¹⁷⁷,
(21) Biri birimizi görmekte, çağrışarak ben
(22) ölüyorum deyü sana ses versem idi¹⁷⁸.
(23) Hemi sende aflık dileyerek, ağlaşarak
(24) senin ile¹⁷⁹ halallaşsam idi¹⁸⁰,

82

- (1) Hem senin ile¹⁸¹ tatlı, tatlı öpüşerek,
(2) sen beni, ben seni kucaklaşsam idi¹⁸².
(3) Ah ya validem! artık varıp beni yata-
(4) ğımda bulmayacaksın,
(5) Beni ohşayarak uyandırıp, geyindirip kal-
(6) dırmayacaksın.
(7) İşte ben kar gibi ereyip, ben senden
(8) sen benden ayrılacaksın,
(9) Mum şafkı gibi söyünüp, karanlık i-
(10) çinde bulunacaksın.
(11) Emma bu işi emr eden Tangrımız sana
(12) tesellü verir olsun,
(13) Sen da yüreğini sabur taşı yapıp, canın
(14) katlanır olsun.

---

¹⁷⁷ görsenidi

¹⁷⁸ versemidi

¹⁷⁹ seninile

¹⁸⁰ halallaşsamidi

¹⁸¹ seninile

¹⁸² kucaklaşsamidi

- (15) Ah ya babam! eğer ben seni bir defa in-
(16) cittim ise¹⁸³ çocuklukta,
(17) Şimdi af edüp dovanı veresin ben
(18) oğlun İsaaka bu yolculukta.
(19) Ya babam! gel şimdi muhabbet ile¹⁸⁴ beni ö-
(20) perek dovanı veresin,
(21) Ve daim aklından çıkarmayup ben se-
(22) nin oğlun olduğumu belleyesin.
(23) Ah ya babam! acaba şimdi başımı kesme-
(24) ğe nasıl elini uzadacaksın?

83

- (1) Hemi bu acılı ölümüle ayrılmamıza na-
(2) sıl dayanacaksın?
(3) Aman ya babam bu defa da bu evladının
(4) niyazını kabul edesin,
(5) Bu gün senden her ne ki diledim, ve
(6) her ne dilersem tekmil edesin.
(7) Senden bunu dilerim ki karşımda durup,
(8) elinde kılıcını göreyim,
(9) Ve ondan sora yanıma gelesin ki, ol
(10) mubarek ellerini öpeyim.
(11) Hemi niyaz ederim ki beni bağlarken çok
(12) sıkma biraz yufka brakasın,
(13) Brak beni seni biraz bakayım, sen bir
(14) miktar karşımda durasın.
(15) Ol eller ki bir vakit, ben fakir İ-
(16) saakı çok ohşamışlar idi¹⁸⁵,

---

¹⁸³ incittimise

¹⁸⁴ muhabbetile

¹⁸⁵ ohşamışlaridi

- (17) Lakin ohşarken bu bugün edecekleri
- (18) işi niçin bana annatmamışlar idi¹⁸⁶
- (19) Ya Babam! gel beni tatlı, tatlı öpesin ki
- (20) sana her ne ki dersem belleyesin,
- (21) İptida sana vasiyetim budur ki, valide-
- (22) me benim için tesellü eyleyesin.
- (23) Dayma validemin yanından ayrılmayarak
- (24) ırahatlandırasın,

84

- (1) Bu gün ben ahrete varıp, ırahatlana-
- (2) cayımı eyice annattırasın.
- (3) Hem evimizde benim her nekadar u-
- (4) fak defeklerim bulunurse,
- (5) Yani espaba ve kitablara mütaalik, her
- (6) nelerim dururse.
- (7) cümlesini benim küçük sandık sepet i-
- (8) çine koyup doldurasımıs,
- (9) Topunu kuşumuzun oğlu olan sevgüli
- (10) Eliseyek dostuma veresinis.
- (11) Zira o hem taydaşım, ve yaştaşım, hemi
- (12) sevgüli has dostumudu,
- (13) Sholionda¹⁸⁷ beraber okurken, çok eyi-
- (14) liklerini gördümudu.
- (15) Hemi bu haber verdiğim Eliseyek dostu-
- (16) mu benim yerime koyasın,
- (17) Sen da bu İsaakın ölümüne incinmeyerek
- (18) şükr ile katlanasın.
- (19) Ve hep hısım akrabamıza, ve eşime dos-

---

¹⁸⁶ annatmamışlaridi

¹⁸⁷ sholion da

- (20) tuma, selam götüresin,
(21) Ve Daskalozum da sorarse, ben ahrete
(22) vardıgımın haberini veresin
(23) Sen da ya babam! atalık muhabbetin ile¹⁸⁸
(24) bana dovanı veresin.

85

- (1) İşte artık ben vasiyetimi teknil et-
(2) tim, sen da gel şimdi işini
(3) bitiresin.
(4) Ah ya babam! sen ki beni doğurdun, na-
(5) sıl şimdi bana acımazsın?
(6) Medet eyle, ya yaradenim, ah ya vali-
(7) dem niçin beni aramazsın?

- (8) AVRAAM
(9) Bu sözleri dinnedikten sora, İsa-
(10) akı yatırdıp, başladı
(11) bunları söylemesine.

- (12) Oğlum sakına çağrışıp cabalamayasın, zi-
(13) ra beni da öldürürsün,
(14) Yalvarırım sana, bu bıçak acısına bi-
(15) raz dayan, şimdi kurtulursun.
(16) Bir miktar gözlerini örtüp, yere doğru
(17) eyülüp bakasın,
(18) Efendimizin emrini eda etmek için
(19) bir sahat acıya dayanasın.
(20) Aman tatlı oğlum, bir miktar başını
(21) aşaya endiresin,
(22) Benim yapacayım işi görmeyesin, hemen

---

¹⁸⁸ muhabbetinile

(23) haka şükr edesin.

86

(1) AVRAAM
(2) Bu sözlerden sora bıçağını çıka-
(3) rıp, İsaakın boğazına yana-
(4) ştırırken, Allaha şükr
(5) ederek dova eder.
(6) Ya Tangrım! işte kabul ettim emr fer-
(7) manını,
(8) Sen da kabul, ve magbul eyle bu kur-
(9) banımı.

(10) AVRAAM
(11) Bu sözler ile¹⁸⁹ bıçağı yanaştırmakta, Al-
(12) lahtaale kendisine bir Melek
(13) tayin edüp, meks ettirir
(14) İsaakı boğazlamaktan.
(15) İmdi ol tayin olunan Me-
(16) lek, Allahın emrini ha-
(17) ber verir, bu deme-
(18) ler ile¹⁹⁰.

(19) Avraam, ya Avraam! bıçağını kınına çe-
(20) kesin,
(21) Zira sıtkın Melaik sıtkını geçti böy-
(22) le bilesin.
(23) Ne mutlu sana, ve bu hararetli ihtikatına,
(24) Zira emsal olacak yoktur, bu senin

87

(1) sadakatına.

---

¹⁸⁹ sözlerle

¹⁹⁰ demelerile

- (2) Hakikat çok teacüp verdi bu senin mu-
  - (3) habbetin,
  - (4) Onun için bu gün taç aldınız, sen
  - (5) ve bu evladın.
  - (6) Hakka bu oğraştığın cenkte, çok kahrıman
  - (7) bulundun,
  - (8) Zira dünyanın muhabbetinden aldanmaz
  - (9) göründün.
  - (10) Şimdi çocuğu çözesin çarmuktan, böyle-
  - (11) dir Allahın fermanı,
  - (12) Zira artık sana bağışladı, istemez
  - (13) efendimiz böyle kurbanı.
  - (14) Ne mutlu sana, hey sadık kul, ve hemi
  - (15) emin magbul adem,
  - (16) Zira sen fakat durdun Allahın mu-
  - (17) habbetinde kavi, ve muhkem.
  - (18) Efendi Allahımız annadı, ve bildi se-
  - (19) nin bu sadık yüreğini,
  - (20) Onun için evlogis etti seni ve ehli-
  - (21) ni, hem bu tatlı evladını.
  - (22) Evladın hayırlı ve ömürlü ola, hem zure-
  - (23) ti artar olsun,
  - (24) Ve ağaçların yaprakları, ve gökün yıldız-
- 88**
- (1) zları kadar olsun.
  - (2) Beli efendimiz, senin bu kadar çok
  - (3) sıtkını eyice bilir idi¹⁹¹,
  - (4) Lakin bu kurban tertib ile¹⁹² aleme da

---

¹⁹¹ biliridi

¹⁹² tertibile

- (5) annatmak, isteyüp diler idi¹⁹³.
(6) Zira ki Allahın bilmediği, hiç saklı gi-
(7) zli bir şey yoktur,
(8) Herkesin¹⁹⁴ kalbini fikrini tanır bilir,
(9) zira hökmü hikmeti çoktur.
(10) Lakin bu geçen yortudan, sana emr etti-
(11) ği bu hizmet ile¹⁹⁵,
(12) İstedi ki cümle aleme seni bildirsin bu
(13) hikmet ve ibret ile¹⁹⁶.
(14) Alem senden yürnek alıp Allahın emri-
(15) ne itaat eder olsunlar,
(16) cümlesi hararet ile¹⁹⁷ Allaha şükr etme-
(17) kte sana benzer olsunlar.
(18) AVRAAM.
(19) Bu ferahlı¹⁹⁸ haberi işitmekte, ba-
(20) şlar Allaha şükr etme-
(21) ğe bu sözler ile¹⁹⁹.
(22) Hey cümleyi zapt eden, yerlerin ve göy-
(23) lerin Patişahı.
(24) Sensin²⁰⁰ cem-i insanların kalblerini

89

- (1) tanayan hak Allahı.
(2) Madem ki bu gün bu kuluna büyük inayet

---

¹⁹³ dileridi

¹⁹⁴ herkeşin

¹⁹⁵ hizmetile

¹⁹⁶ ibretile

¹⁹⁷ hararetile

¹⁹⁸ ferahmı

¹⁹⁹ sözlerle

²⁰⁰ sen sin

- (3) ettin ise²⁰¹,
- (4) Lakin af et bu hususta, her ne tak-
- (5) sirat ettim ise²⁰².
- (6) Eğer bu evladımı boğazlamakta korkak
- (7) durmuş isem²⁰³.
- (8) Ve fakir validesiyle beraber ağlaşmı-
- (9) ş isem²⁰⁴.
- (10) Bu taksirat fikrimizin deyildir, ille
- (11) tenimizindir,
- (12) İnsance acınmışısak, af etmek siz
- (13) Allahımızındır.
- (14) Şimdi emrin üzre, bağlantıları çözme-
- (15) ğe varayım,
- (16) Ve bu azat et[t]iğin çocuğu öpmeğe dura-
- (17) yım.
- (18) Ey oğlum, işte seni çözdüm, var do-
- (19) vaya durasın,
- (20) Seni bağışlayan Allaha şükr etmeye
- (21) varasın.
- (22) Yere diz çöküp, haka doğru göz yaşı
- (23) dökessin,
- (24) Zira onun emriyle bu kurban tebtıl

90

- (1) oldu sevinesin.
- (2) Ben işte karşıkı çalılar arasında bir
- (3) koç görüyorum,

---

²⁰¹ ettinise

²⁰² ettimise

²⁰³ durmuşisem

²⁰⁴ ağlamışisem

- (4) Allah bunu senin yerine kurban olsun
- (5) deyü, gönderdi sanıyorum.
- (6) Allah ehsan etmiştir bunu bizler i-
- (7) çin,
- (8) Bu dağdan kurban etmeksiz enemeyelüm
- (9) için.
- (10) Şimdi ben sevinerek, bunu tutmaya va-
- (11) rayım,
- (12) Ve Allaha şükürlenerek kurban etmeğe
- (13) durayım.

- (14) İSAAK,
- (15) Pederinin emri üzere, Allaha şükr
- (16) ederek, ibadet etmeğe durdu
- (17) bu demeler ile²⁰⁵.
- (18) Hey mubarekli Allahım! ismine şükr e-
- (19) derim,
- (20) Emrin olmaksız, yaprak düşmez deyü
- (21) ikrar ederim.
- (22) Bu ferahım için şükr etmeğe aklım
- (23) ermez,
- (24) Hem senin hikmetlerini nakl etmeğe

91

- (1) dilim dönmez.
- (2) Emma eğer açmalı olursan benim yüreği-
- (3) mi,
- (4) Yazılı bulacaksın aklımdan söyledi-
- (5) klerimi.
- (6) AVRAAM

---

²⁰⁵ demelerile

- (7) cevap eder oğlu İsaaka.
- (8) Oğlum, bak, nasıl koçun ayakları ba-
- (9) ğlanmıştır,
- (10) Bu senin yerine bu gün Allahtan yol-
- (11) lanmıştır.
- (12) Şimdi kurban edası için ben bunu boğa-
- (13) zlarım,
- (14) İptida yanıp, sora kl olmak için
- (15) yakarım.
- (16) Ya itaatli oğlum! nail olasın dovala-
- (17) rıma,
- (18) Sana dova edeyim, hey canım, gel ya-
- (19) nıma.
- (20) Oğlum istersen, oğul oğula alasın do-
- (21) alarımı,
- (22) Kabul edesin bu sana nasahatla-
- (23) rımı.
- (24) Her daim Allahın korkusunu yüreğinde tu-

92

- (1) tasın,
- (2) Sana her ne ki emr ederse, cümlesini
- (3) eda edesin.
- (4) Asla emrinden dışarı, sakına ıkmayasın,
- (5) Benim bu nasahatımı aklından çıkar-
- (6) mayasın
- (7) Eğer istersen, evlad, devlet, ve rağbet
- (8) bulasın,
- (9) Allah emrine itaatli, ve hararetli o-
- (10) lasın.
- (11) İSAAK

- (12) cevap eder Pederi Avraama.
- (13) Ya Pederim tez davranıp evimize u-
- (14) laşalım,
- (15) Vakit savuştu, varalım valideme ka-
- (16) vuşalım.
- (17) Korkarım geç kalırsak, kendini öldü-
- (18) rür bıçag ile²⁰⁶,
- (19) Zira biz ayırılırken dururdu çok dal-
- (20) gınlıg ile²⁰⁷.
- (21) İşte biz kurtardık, ona da bir müjde
- (22) ulaşturalım,
- (23) O fakiri da ferahlandırıp ırahatla-
- (24) ştıralım.

93

- (1) Ah ya Validem! şimdi bu hayırlı haberi
- (2) işitmekte, nasıl sevineceksin?
- (3) Bu ferahlı haberi ki, müstakil baldan
- (4) tatlı hem eyi göreceksin.
- (5) AVRAAM
- (6) cevap eder oğlu İsaaka.
- (7) Oğlum, baş üstüne, hiç durmaksız a-
- (8) cile varalım,
- (9) Emma vacibtir ki, iptida kullarımızı
- (10) bulalım.
- (11) Zira onlar da, senin öleceğini işidip
- (12) duyunce,
- (13) Benim ile²⁰⁸ ağlaşırılar idi²⁰⁹, özleri kuruyunce.

---

²⁰⁶ bıçagile

²⁰⁷ dalgınlıgile

²⁰⁸ benimile

- (14) İmdi onları bulup, hemi onları da²¹⁰ sevin-
(15) direlim,
(16) Hemi birisiyle, tez validene müjde gön-
(17) derelim.
(18) Tarif edelim ki, valideni karşıdan gör-
(19) mekte,
(20) Çağırın, ki şükr olsun Allaha, İsaak
(21) selamette.
(22) Zira İsaakın yerine, Allah bir koç yol-
(23) ladı,
(24) Koçu kurban ettirip, İsaakı af eyledi

94

- (1) AVRAAMIN
(2) Emri üzere, hizmetkârlar da-
(3) ğın eteğinde bekler iken²¹¹, Simpan
(4) isminde olan hizmetkâr, cevap
(5) eder Sofer isminde olan hiz-
(6) metdaşına.
(7) A Sofer! yakışmaz biz burada vasife-
(8) siz durmamız,
(9) İlle vacibtir varıp, agalarımızı a-
(10) ramamız.
(11) Varalım dağda, fakırları arayup bula-
(12) lım,
(13) Beli, Agamız bize emr etti ki bura-
(14) da kalalım.
(15) Lakin gel bu gün bu tembihini tutmaz

---

²⁰⁹ ağlaşıraridi

²¹⁰ onlarıda

²¹¹ bekleriken

- (16) olalım,
(17) Ancak bu fakir Agamızı aramaya va-
(18) ralım,
(19) Zira ki şimdi çocuğunu kurban edüp
(20) boğazlamakta.
(21) Çok türlü tesellaha muhtaçtır buna
(22) dayanmakta.
(23) Her hal yalnız kalmakta, kendisini öl-
(24) dürür,

95

- (1) Zira İsaaka olan çok muhabbeti, bunu
(2) gösterür.

- (3) **SOFER**
(4) İsminde olan hizmetkâr, cevap
(5) eder Simpan isminde olan hiz-
(6) metdaşına.

- (7) Hakikat ya Simpan! bu aklını çok be-
(8) ğendim,
(9) İmdi tez dağa varmaya bakalım, bu-
(10) nu çok hoşlandım.
(11) Emma şol karşıdan gelenler kimdir,
(12) dur bakalım,
(13) Ağlaşarak mı²¹², yohse gülerekmi gelirler
(14) annayalım.
(15) Hele şu önden yürüyen²¹³ agamız Avraama
(16) benzer,
(17) Emma şol arkasından gelen, kime
(18) benzer?

---

²¹² ağlaşarakmı

²¹³ yürünen

- (19) SİMPAN
(20) cevap eder Sofere.
(21) Dur bakalım, hakikat, bu arkadaki İ-
(22) saak olmalı,
(23) Vakaa başka kimse deyil, ille her hal
(24) o olmalı.

96

- (1) Oldu ki Allah, İsaakı af etmiştir
(2) bu kurbandan,
(3) Her hal, Tangrı taale vaz geçmiştir
(4) bu fermandan.
(5) İşte, hakikat İsaaktır, şükr edelim,
(6) Allahımıza,
(7) Ya Allah! şükr olsun, bu gün inayet
(8) ettin Agamıza.
(9) Hizmetkârlar bunları söyleşe-
(10) rek ileri doğru varmakta, işte
(11) Avraama kavuştular İsaak ile²¹⁴ be-
(12) raber, ve başladılar ikisi bir-
(13) likte Avraama söylemeye.
(14) Hoş geldin ya agamız Avraam, ihtiyar-
(15) lığında ne mutlu sana,
(16) Bak ki, Allah eyliklerine karşılık,
(17) nasıl ferahlık verdi sana.
(18) AVRAAM
(19) cevap eder hizmetkârlarına.
(20) Hoş bulduk ey sadıkane oğullarım, bu
(21) gün sevinelim,

---

²¹⁴ İsaakile

- (22) Allahımıza ibadet edüp, şükürler
(23) arz edelim.
(24) Kaldı ki sen ya oğlum Simpan, seyirdirip

97

- (1) eve varasın,
(2) Korkutmaksız, karşıdan Sarraya, ta-
(3) tlı çağırasın.
(4) Nice ki kadınım Sarray[1] karşıdan göre-
(5) ceksin,
(6) Sevinerek gülüşerek müjde haberini ve-
(7) resin.
(8) Hatta²¹⁵ ta ıraktan annasın ki çocuk sağ
(9) selamettir,
(10) Bilsin ki bu hak şeraat Allahtan
(11) bize bir mürvettir.

- (12) **SİMPAN**
(13) cevap eder agası Avraama.
(14) Agam, bu hususta bana tarif hacet de-
(15) yil, ben usulunu bilirim,
(16) Ben bu hayırlı müjde haberini yolda se-
(17) yirdirken, ta karşıdan çağırırım.

- (18) **AVRAAM**
(19) Bunu gönderdikten sora, cevap
(20) eder oğlu İsaak, ve Sofer hiz-
(21) metkârına.

- (22) Hayden biz da akşam olmaksız, tez e-
(23) ve varalım,
(24) Zira biz evi gamlı braktık, varıp

98

---

²¹⁵ hatte

- (1) ferahı bulalım.
- (2) Bunlar bu sözlerin üzerindeyken
- (3) evde Sarranın yanında kalan ca-
- (4) ciyelerden birisi Anta isminde o-
- (5) lan cariye, sokağa çıkıp, yolla-
- (6) ra bakınır idi²¹⁶, ve orada durduğu
- (7) yerde başladı kendi başına söy-
- (8) lemeye bu demeler ile²¹⁷.
- (9) Ah! hangi yola çıkayım? hangi ormana va-
- (10) rayım? nereye bakayım?
- (11) Agam Avraamı ve İsaakı nerelerde a-
- (12) rayayım? kimlere sorayım?
- (13) Acaba kırlara mı çıkayım? yohse ormanlara
- (14) mı bakayım?
- (15) Acab burada mı durayım? yohse ulu da-
- (16) ğlara mı çıkayım?
- (17) Ah! ya fakir ayaklarım, şimdi kuvetle-
- (18) nip tez yürüyesin,
- (19) Aman olsun ya dizlerim, bu yolda daya-
- (20) nır olasımsı.
- (21) Zira bu İsaakın kurban olmasınının ha-
- (22) beri,
- (23) Kadınım Sarrayı öldürecektir bunun
- (24) kederi.

99

- (1) Eğer bu gün, ulaşip gelmezler ise²¹⁸ sağ
- (2) selamet,

---

²¹⁶ bakınır idi

²¹⁷ demeler ile

²¹⁸ gelmezler ise

(3) Her hal kadınıımıza oğraşacaktır bir

(4) hareket.

(5) ANTA

(6) Kendi başına bunları söylenirken

(7) karşıdan Simpanı seyrederek gel-

(8) diğini görüp, başladı demeye.

(9) Acaba şol karşıdan gülüşerek sevin-

(10) ç ile²¹⁹ gelen kimdir?

(11) Elleriyle bana işaret verip çağraştor

(12) galiba²²⁰ bildiğimdir.

(13) Müstakim, bizim hizmetkâr Simpana

(14) benzer, emma niçin yalnızdır?

(15) Her hal, ya delirmiştir²²¹, yahot bize

(16) bir hayırlı haber getirmiştir.

(17) SİMPAN

(18) Nice ki Anta cariyeyi görmüşüse,

(19) suval eder bu demeler ile²²².

(20) Ya Anta, kız, ne için çıktın bu yol ü-

(21) zerine?

(22) Niçin benzın sararıp, solgunluk düştü

(23) yüzüne?

(24) Sak ol²²³ kadınıımızdan bir fena haber mi

100

(1) getirdin?

(2) Tez haber veresin, zira ben hayırlı

---

²¹⁹ sevinçile

²²⁰ gagıba

²²¹ dellirmiştir

²²² demelerile

²²³ sakol

- (3) haber getirdim.
- (4) Bilesin ki agam ile²²⁴ İsaak Allaha secide
- (5) ettiler,
- (6) Bu gün bu hususta müstakil kârlıce
- (7) çıktılar.
- (8) İşte beni gönderdiler ki eve müjde ge-
- (9) tireyim,
- (10) Bu müjdem ferahlıdır, ben varayım
- (11) haber vereyim.

- (12) ANTA
- (13) Bunları işitmekte başladı Al-
- (14) laha şükr etmeye, bu demeler ile²²⁵.
- (15) Hamd olsun sana, ya cem-i alemlerin halk
- (16) edicisi efendi ve sahibi,
- (17) Bu hayırlı müjdeyle sevindirdi bizi hak-
- (18) ka yoktur insafının hesabı.
- (19) Şimdi bu gün şenlendirdin Sarra ka-
- (20) dınımızı bu ferahlı haber ile²²⁶,
- (21) Zira fakir her hal öleceydi İsaak
- (22) için acılı keder ile²²⁷.
- (23) Onun için ben çıktım ki, agam Avra-
- (24) amı arayayım,

101

- (1) Ve Sarra kadın ahir nefeste olduğu-
- (2) nu duyurayım.
- (3) Lakin ya Simpan, dur bakayım eyice anna-

---

²²⁴ agamile

²²⁵ demelerile

²²⁶ haberile

²²⁷ kederile

- (4) dasın,
(5) Ne yaptı Avraam ki, kârlı çıktı bana
(6) duyurasın.
(7) SİMPAN
(8) cevap eder Anta cariyeye
(9) A kız şimdi burada durup söylenmeye vak-
(10) tim yoktur,
(11) Annamak istersen eve gelesin, zira e-
(12) vedim çoktur.
(13) Ey! bildim ki, sen yürüyecek halin yok-
(14) tur ben gideceyim,
(15) Eyi haber ıramamalı, ben müjde yetişti-
(16) receyim.
(17) Fakir Sarra başına gamle-
(18) nip ağlaşırken, başladı yanında
(19) olanlara yalvarmaya, bu demeler ile²²⁸.
(20) Allah eşkine, gelin beni kollarımdan tu-
(21) tup kaldırasınıs,
(22) Yollara bakmak için, beni bir yol
(23) üzerine çıkarasınıs.
(24) Yoldan gelip geçenleri göreyim ve sorayım,
- 102**
- (1) Bu işten bildikleri var ise²²⁹ bir haber
(2) alayım.
(3) Ya Tamar yüreğimde bir hafiflik sezerim
(4) acaba ne ola?
(5) Yüreğimde bir serin rüzgâr dolaşı-
(6) or hemen hayırlı ola.

---

²²⁸ demelerile

²²⁹ varise

- (7) Ya fakir kız, gel bana biraz yardımla-
(8) şasın.
(9) Göynüme bir ferah düştü, Allah
(10) sen ulaştırasın.
(11) TAMAR
(12) cevap eder Sarraya.
(13) Ya Kadınım! inşallah hayırlı haberler
(14) vardır,
(15) Zira şöyle annadım ki, şol gelen ha-
(16) berdardır.
(17) Şol karşıdaki selvi yanından sevinerek
(18) geleni görüyür musun²³⁰?
(19) İşte çeşme başına geldi, çağrışarak
(20) sesini duyayur musun²³¹?
(21) SARRA
(22) cevap eder Tamara.
(23) O bizim hizmetkârlarımızdır, sus ol dur
(24) bakayım,

103

- (1) Ne söyliyor annamam, dur ki eyi duya-
(2) yım.
(3) TAMAR
(4) cevap eder Sarraya,
(5) Ya Kadın! gözün aydı[n] çocuk²³² selamet
(6) hem beraberdir,
(7) Zira müjde, müjde deyü çağrışıyor, bu
(8) bir hayırlı haberdur.

---

²³⁰ görüyürmusun

²³¹ duyayürmusun

²³² çucuk

- (9) SARRA
(10) Fakir söylenir kendi başına.
(11) Ah! yüreğim çarpıyor, ne zaman yanıma
(12) gelecektir,
(13) Acaba bu gelen hizmetkâr ne haber ve-
(14) recektir?

- (15) SİMPAN
(16) Sarranın yanına yaklaşınca başla-
(17) dı demeye.
(18) Kadınım! işte sevgüli oğlun gelior,
(19) müjdemî hazırlayasın,
(20) İşte agam ile²³³ ol gözünün nuru yakla-
(21) ştı, var karşılayasın.
(22) Hep ağrılar ve zehirler, ve hep ayıtlar
(23) savdılar,
(24) Hepisi bu gün feraha ve sevince tebdil

104

- (1) oldular.
(2) Hep dostlar ve hısım akrabalar şimdi
(3) toplansınlar.
(4) Ölümden kurtarıp gelen İsaaka karşı
(5) varsınlar.
(6) İşte sevgüli İsaakın yaklaştı, var karşı-
(7) layasın,
(8) Ol bir tane olan tatlı evladını ku-
(9) caklayasın.
(10) SARRA
(11) Bu müjde haberini işitmekte ba-

---

²³³ agamile

- (12) şladı sevinmeye bu demeler ile²³⁴.
- (13) Hey hayırlı müjdecî! nedir bu ettiğın fe-
- (14) rahlı haber?
- (15) Ol dumanlı olan dağlar, şimdi oldu
- (16) çok dilber.
- (17) Hamd olsun sana ya Tangrım, zira sen
- (18) verdin cihana selamet,
- (19) Sen şimdi Avraam kuluna da ehsan
- (20) eyledin merhamet,
- (21) Beli hamd olsun sana, zira bu gün sen
- (22) acıdın halayığına,
- (23) Ve dertlerime şifalık, ve yüreğime fe-
- (24) rahlık verdin ben ihtiyara.

105

- (1) İmdi ya çok merhametli efendim şükr
- (2) ederim azis ismine,
- (3) Semaler, ve yer yüzü cümlesi itaat e-
- (4) der hak emrine.
- (5) Artık şimdi destur ver bana ki, İsa-
- (6) kı görmeğe varayım,
- (7) Zira aklım perüşan, fikrim sabrım
- (8) yoktur durayım.
- (9) Ah sevgüli oğlum hoş geldin, kim be-
- (10) ni tutacaktır?
- (11) Zira kalkıp duramam, sevinçten ca-
- (12) nım çıkacaktır²³⁵.
- (13) Gel oğlum bari sen beni kucaklayup kal-
- (14) dırasın,

---

²³⁴ demelerile

²³⁵ çıkacaktır

- (15) Of, of şükür, lakin canım çıkay-
(16) or gel kurtarasın.
(17) İSAAK
(18) cevap eder Sarraya.
(19) Valide işte ben evladın, sağ selamet
(20) geldim ferah dururum,
(21) İşte Allah beni, yer altından di-
(22) rildi, sana teslim olurum.
(23) Niçin sevinmezsin? niçin benim ile²³⁶ söyle-
(24) şip beni ohşamazsın?

106

- (1) A valide! ben oğlun İsaak deyil miyim²³⁷?
(2) niçin beni annamazsın.
(3) Evelki ağrılar savuştu, yazılanlar bozul-
(4) du,
(5) Şimdi antlar sevince dönüp eyiye tebdil
(6) oldu.
(7) Bu gün bu ferahlı günümüzü biz sevine-
(8) lim,
(9) Mezardan kalktım, sağ brakan Al-
(10) laha şükr edelim.
(11) SARRA
(12) cevap eder oğlu İsaaka.
(13) Hey sevgüli oğlum, gel şimdi seni kuca-
(14) klayup, tatlı, tatlı öpeyim,
(15) Ondan sora seni azat edüp, bağışla-
(16) yan Allaha, şükürler edeyim.
(17) AVRAAM

---

²³⁶ benimile

²³⁷ deyilmiyim

- (18) Nice ki ehli Sarraya kavuşmuşu-
(19) sa, başladı ferah ile²³⁸ söyleşmeye
(20) bu demeler ile²³⁹.
(21) Ey kadını, bilir misin²⁴⁰ sana ne söyler i-
(22) dim²⁴¹ biri birimizden ayrılırken,
(23) Ben sana öyüt nasihat verip, sen ka-
(24) savetlenip bana darılıp kahırlanır-

107

- (1) ken?
(2) Sana demez mi²⁴² idim ki, her kim Allaha
(3) umudunu bağlarse,
(4) Sakınmalı ki, onun emrine zıt durma-
(5) sın, zira fena olur karşılarse.
(6) Baktın mı²⁴³ şimdi nasıl Allah merhamet
(7) edüp bizi sevindirdi?
(8) Hem bizi, hem evladımızı, hem hane-
(9) mizi nasıl şenletirdi?
(10) İmdi şimdi bu evladımızla buluşmaları
(11) boşlayasın,
(12) Varıp hep canın ve kalbin ile²⁴⁴ Allaha
(13) şükr etmeye başlayasın.
(14) Hayde bu akşam sabahadek Allaha şükür
(15) doasını verelim,

---

²³⁸ ferahile

²³⁹ demelerile

²⁴⁰ bilirmisin

²⁴¹ söyleridim

²⁴² demezmi

²⁴³ baktınımı

²⁴⁴ kalbinile

- (16) Ve yarın da bu evladımızın ölümden
- (17) dirilme yortusunu edelim.
- (18) Varalım Allaha korkarak ve titire[ye]rek
- (19) seçide kılalım,
- (20) Bu kzebini af ettiği için uruç ile²⁴⁵
- (21) ibadet duralım.
- (22) Beli bir kimsenin dili ve aklı, fikri,
- (23) yetişmez,
- (24) caizi üzere Allaha şükr etmesine

108

- (1) kimse girişmez.
- (2) Zira ne çok buhurlar tutup, ve ne çok
- (3) mumlar yakmalar ile²⁴⁶,
- (4) Ve ne cihanın topunu sunup, ne ulu kür-
- (5) süler kurmalar ile²⁴⁷.
- (6) Allahı hoşlandırmasına bunlar ile²⁴⁸, mümkün
- (7) olamaz,
- (8) Zira kendisine bunlardan çirkin bir
- (9) şey olamaz.
- (10) İlle Allaha olacak, magbul hediye, kal-
- (11) bin hararetidir,
- (12) Zira fakat sıtk ile²⁴⁹ muhabetimizi ister
- (13) hediyemize muhtaç deyildir.
- (14) Sen şimdi ya Kadınım gel, evladımız

---

²⁴⁵ uruile

²⁴⁶ yakmalarile

²⁴⁷ kurmalarile

²⁴⁸ bunlarile

²⁴⁹ sıtkile

- (15) ve hanemiz ile²⁵⁰ beraber,
(16) Hepimiz toplanıp, Allah-u azim-i şana
(17) şükr edelim cümlemiz beraber
(18) Beli bu gün şükr edelim, bize ehsan
(19) ettiği inayetlere karşılık.
(20) Hem bize bağışladığı, bu çok ferahlı
(21) eyiliklere karşılık.

(22)

AVRAAM

- (23) Bu sözlerden sora ehli Sarrayı,
(24) ve evladı İsaakı, ve hep hanesin-

109

- (1) de bulunanları başına toplayup
(2) başladı Allaha şükr etmeye,
(3) bu demeler ile²⁵¹.
(4) Ya halk edici efendi pederimiz, hamd ol-
(5) sun sana,
(6) Şimdi ve daim, ve ebediyetleredek
(7) şükr olsun sana.
(8) Ya semanın, ve arzın sahip efendisi ka-
(9) dimdir saltanatın,
(10) Hemi kulların ile²⁵² yoktur karazın ve a-
(11) davetin.
(12) Semada olan Melekler, ve yerde olan A-
(13) zizler,
(14) Nasıl sana seçide kılıp, seni tazim-
(15) ler.
(16) Bu kulların dahi, sen azis peder Alla-

---

²⁵⁰ hanemizile

²⁵¹ demelerile

²⁵² kullarınile

- (17) hımıza.
(18) Sen yaradenimize, ve sen efendi sahibimize²⁵³
(19) Seçide kılıp, sana iman edeceyis ömrü-
(20) müz ahirenedek,
(21) Zira sen idin kadim Allahımız, ve
(22) sensin²⁵⁴ ebed'il-ebediyetlerde²⁵⁵.
(23) Hamdülillah
(24) Temam oldu.

---

²⁵³ sahibimize

²⁵⁴ sen sin

²⁵⁵ ebedil ebediyetlerde

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

METNİN ASLI

I

(1)

ХАЗРЕТІ

(2)

АВРААМНИҢ

(3)

ЭИДЕ ЧОКҢ ДЖАНА МЕН-

(4)

ФАЯТЛИ КҮРБАҢҢ ХЕ-

(5)

КАБЕҢ

(6)

Шімди текрарз басмакъ берилди гайретинле

(7)

РагбегтлѸ ХацнѸ ИваницѸ

(8)

ИеродиакондинѸ ВазанликѸ на-

(9)

хїесинденѸ ТѸриѸ кїонденѸ

(10)

ИСНТАНБДЕ

(11)

ПатриханенинѸ Басмаханесинде

(12)

1845

II

(1)

БѸ китапчализнѸ окѸнналарѸ

(2)

насихетѸ.

(3)

“Имди снѸз окѸнналарѸ лїсиннѸз иберетѸ,

(4)

ИтгаларѸ, ке ѸблатгаларѸ лїгналсиннѸз итгалетѸ,”

(5)

Ке рагбегтѸ хемѸ насилѸ олѸрѸ ИллахѸ иѸзетѸ,

(6)

ХазретнѸ ИбраїмѸ хорантасннѸца ѸдннѸ ха-

- (7) ρακέτζ.
- (8) Εὐδὸ ὀκτὸκτὰ ἐδλίσηνηζ ἀνά μενφλέτζ,
- (9) Ὀκτῶνηζ ἐδὸ γάπζ ἔπτηρηνηλέε ἐνρέεζ ραχ-
- (10) μέτζ.

III

- (1) Εσβεὺ Κητπαιαζήνηζ ἠχινδέ οἰρα-
- (2) σήπζ δηλενιένζ κημένσελερζ
- (3) ἐδραδα ἐεῶνηζ ὀλδῆδρζ.
- (4) ΜΕΛΕΚΖ,
- (5) ἸΒΡΑΗΜΖ,
- (6) ΣΑΡΡΑ, Ἰἔχλι.
- (7) ἸΣΑΑΚΖ, Ὀγλδ.
- (8) ΟΥΜΠΑΝΖ, / Ἰβραμμήνηζ χηζ-
- (9) ΣΟΦΕΡΖ / μετκαλλρή.
- (10) ἸΝΤΑ / Σάρραννηζ
- (11) ΤΑΜΑΡЬ, / ἀριέλερ.

1

- (1) Χαζρετι
- (2) Ἰβραμμήνηζ
- (3) Κερέβινηζ Χεκῶεη.
- (4) ἸΠΤΕΛΖ
- (5) Ἰῶνη Μελέκζ σολενήρζ.

- (6) Οὐρανὸς ἐστὶν Ἰερουσαλὴμ, οὐρανὸς Ἰερουσαλὴμ,
- (7) Ἰερουσαλὴμ Ἰερουσαλὴμ Ἰερουσαλὴμ Ἰερουσαλὴμ
- (8) βασιλείᾳ.
- (9) Οὐρανὸς ἐστὶν Ἰερουσαλὴμ Ἰερουσαλὴμ, ἐν ἧσιν κἀκεῖ οὐρανὸς.
- (10) Ἰερουσαλὴμ Ἰερουσαλὴμ Ἰερουσαλὴμ Ἰερουσαλὴμ,
- (11) οὐρανὸς.
- (12) Οὐρανὸς κη, Ἰερουσαλὴμ Ἰερουσαλὴμ Ἰερουσαλὴμ Ἰερουσαλὴμ
- (13) Ἰερουσαλὴμ Ἰερουσαλὴμ,
- (14) Ἰερουσαλὴμ Ἰερουσαλὴμ Ἰερουσαλὴμ Ἰερουσαλὴμ
- (15) Ἰερουσαλὴμ Ἰερουσαλὴμ.
- (16) Ἰερουσαλὴμ Ἰερουσαλὴμ Ἰερουσαλὴμ Ἰερουσαλὴμ Ἰερουσαλὴμ
- (17) Ἰερουσαλὴμ Ἰερουσαλὴμ,
- (18) Ἰερουσαλὴμ Ἰερουσαλὴμ, ἐν ἧσιν Ἰερουσαλὴμ Ἰερουσαλὴμ
- (19) Ἰερουσαλὴμ Ἰερουσαλὴμ Ἰερουσαλὴμ.

2

- (1) Ἰερουσαλὴμ Ἰερουσαλὴμ Ἰερουσαλὴμ Ἰερουσαλὴμ Ἰερουσαλὴμ,
- (2) Ἰερουσαλὴμ Ἰερουσαλὴμ Ἰερουσαλὴμ, Ἰερουσαλὴμ Ἰερουσαλὴμ Ἰερουσαλὴμ
- (3) Ἰερουσαλὴμ.
- (4) Ἰερουσαλὴμ Ἰερουσαλὴμ κη, Ἰερουσαλὴμ, ἐν ἧσιν Ἰερουσαλὴμ Ἰερουσαλὴμ,
- (5) Ἰερουσαλὴμ Ἰερουσαλὴμ Ἰερουσαλὴμ Ἰερουσαλὴμ Ἰερουσαλὴμ.
- (6) Ἰερουσαλὴμ, Ἰερουσαλὴμ Ἰερουσαλὴμ Ἰερουσαλὴμ Ἰερουσαλὴμ Ἰερουσαλὴμ,
- (7) Ἰερουσαλὴμ Ἰερουσαλὴμ Ἰερουσαλὴμ Ἰερουσαλὴμ Ἰερουσαλὴμ.

- (8) Χέλιζ λιцелé дагίνιζ тепесиннэ оулаши́пз чикá-
 (9) синз,
 (10) 'Владнинí богазлаи́пз сакнимаксíзз íакáсинз.
 (11) Чоцδγδ тéзз оуандири́пз берабéрз гютδрéсинз.
 (12) 'Целé бδ сойледиклерни́ текми́лз бнтри́синз.
 (13) 'Ртнкз башкá хабéрз, хабадíшз гíозéтме,
 (14) 'Аглаи́пз ёйленме, 'Аллахи́ гюценíрз ётме.
 (15) Хéрз хáлз оу́чз гюне́декз бнтри́мелí бδ кδр-
 (16) бани́,
 (17) Зíра бойлédнрз 'Аллахи́нз ё́мрí, вé ферманí.
 (18) 'Имди́ гáрдени́мнзíнз ё́мринí кабδлз ё́дéсинз,
 (19) Тнтри́мею́ браки́пз, кáлкз íолδ тδтδпз гн-
 (20) дéсинз.
 (21) Дагад́синз кδрδнтδнδнз каранли́кз бδлдδнδ,
 (22) Гíонлерé чавднр́синз, садикáтз нδрδнδ.

(23)

ИВРЯИМХ

(24)

Сойленíрз кенди́ Башни́.

3

- (1) 'Ихз коркδ вé тнтри́мекз гелди́ бани́ чо́кз
 (2) серсе́млнги́мз ба́рднрз,
 (3) Оу́гюрдю́мз, оу́ани́кми́нмз бнлémз, йхз!
 (4) бδ нé хáлднрз;

- (5) Ἰχθ: ἰᾶ Μελέκκ, νέδηρζ βδ Ἰλλαχτάνζ γετηρ-
- (6) ηγγίνζ φερμάνζ,
- (7) βδ ἔμνηρίνζ ἔδασινά κάλμαδη βενδέ δερμάνζ.
- (8) Ἰχθ: χέη Παττισαχλάρζ Παττισαχή, νέδηρζ
- (9) βδ χαβαδήςζ;
- (10) βδ ηχτῖαρληγιδά, νέδηρζ βδ ἔττηγίνζ
- (11) σιπαρήζζ;
- (12) Νάσλαζ ἔλλερήμζ σαβασσίνζ γῖοζλερῆμζ βακάρκενζ.
- (13) Χέμζ βδϰδδμζ καμήζζ γνεή τητηρεῖόπζ σαλ-
- (14) λλήρκενζ;
- (15) Ἰχθ: νάσλαζ σέρτζ ἰρέκ-ηλε ἔδεήμζ цεсарέτζ;
- (16) Νέ цанаβαρηήк-ηλε βοгазламаᾶ ἔδεήμζ γайρέτζ;
- (17) Χέμζ κδζδ βέ δλάκζ γνεή Ἰσακῆμζ чаба-
- (18) λάρκενζ,
- (19) Βε δκῖόζζ γνεή βογῖορδπζ, βαλήкζ мисли ση-
- (20) чирάρκενζ.
- (21) Νάσλαζ ἰρέк-ηλε, βέ νέ γῖοζлέρηле βακαῖμζ;
- (22) Не γайρέτηле, βέ νέ ἔλλέρηле ληή ἰακαῖμζ;

4

- (1) Ἰχθ: Ἰφендіμζ ὀμμάσινζ ενζλερέ казёпζ
- (2) βέτζ дова,
- (3) Ἰολζ ηκκημζέ ἔττηγίνζ Ἰлаχῖе χαήρζ дова.

- (4) Ζήρα ἄρτηκz Βάρραννιz χαμνιελήκz βακτιή
- (5) ἰόκδδδ,
- (6) Χέμz ἠχτιάρz, βέ zλήφz δλδδγδνδάνz οὔ-
- (7) μδδδ ἰόκδδδ,
- (8) Λάκνιz ἔμρην-ιλε ἠνσάνz τλεβέτη τεβδάλz
- (9) δλδδ,
- (10) Βέ φακίρz Βάρρα ἄννιενz κενδννί χαμν-
- (11) λέ βδλδδ.
- (12) Ἡύz φακνρλάρz οὔμάρνδκz κη νήце κη дог-
- (13) μλλή δλδρ,
- (14) Ἰάшлδδпz, βδγδδпz ннметнн-иλε χανρλάρz
- (15) βδλδρz.
- (16) Λάκνιz шнмдн né ἠχίνz нїетннн денцирдннz;
- (17) Βέ ἠнаетннн κалдрнпz κазебннн ἔтнцнрдннz;
- (18) Ахз! Вфэнднмz нїзз ἔдέρнмz гїозз гашнмá
- (19) бакáсннz
- (20) Бδ ἠχτιάρлнκz бактнмдé βένz φακнрá ἁ-
- (21) цїáсннz.
- (22) Эмма гюнаχнмz ἠчннz βенн теркїé ἔтмéκz
- (23) ἠстéрсенz,
- (24) Чоцδγδнz né сδчδ βάρz; тектнрz ἔтз βенн

- (1) нlснлз северсезнз.
- (2) Вέρз банá гá εφένδнмз, злн́мз, χαcтлĺкз
- (3) вé τοκλδ́кз,
- (4) Ἰνцlкз бδ κδρβανлнкτáнз Ἰελλкá βέρз λ-
- (5) зatĺкз,
- (6) Сéнз банá чóкз шейлёрз βερδ́нз χέπнcннн бδ-
- (7) γορδ́δмз,
- (8) Соήлé κн βéнз гнeβ́ зенѓнз нé ηшнττнмз,
- (9) нé κн γορδ́δмз.
- (10) Ἰнлeр́нз τποπδ́δ βендéнз λлмасннá έтз фер-
- (11) мánз,
- (12) Δáкннз бакш́ншз δлeδ́нз банá, бδ ήcтeдн-
- (13) ѓнз κδρβánз.
- (14) Ἰлз гá Ἰλλαχ́мз бδ κδλδ́δ χéпз девлет́нлe,
- (15) Βρά́кз Ἰελλќ сaná κδллδ́кз έтćнз χéпз ήтaлт́нлe.
- (16) Βδ́ εβладнм́нз догδ́δγндá έтτнѓмз φeрaχ́,
- (17) Ἰγλaшмaгá тeбд́лз έтмe гá έнлнклeр́нз
- (18) Ἰλλαχ́.
- (19) Ἰμμα βáρнeа βeн́мз гyoнaχ́мз, вé eδ́δмз,
- (20) Ἰελλќмз δeшмeгé βрáкмa βeн́мз бopц́δмз.
- (21) Ἰχз! гá Ἰβpαλλм́нз χaнeć, κ́мз έтτ́ сaná
- (22) βéтз доβá;

(23) Πέρεδενз оградити еана εδ κάρά δδшманли хабά;

6

(1) Φακίρз балндесі оуіорз, іоктδрз бірз һш-

(2) тένз хабєрні,

(3) Ынлмэзз забаллі ѳтрафимнзні кδшадάνз

(4) кєдерні.

(5) Ыένз сєвδшанімз єδраданз кн, агнарз сєзээрз

(6) ѳлмєннз,

(7) Ташларіле доюнδпз гáфилннз φακίρз ѳл-

(8) мєсннз.

(9) Ыένз шн́мдн калκн́пз ѳфєнтимнзннз χδзδρδ-

(10) нá баран́мз,

(11) Калєлєрні бнлэнз Раббїе каршні довалá δδ-

(12) ран́мз.

(13) **ΑΒΡΑΗΑΜ.**

(14) **ΥΉΓΑΓΗΝΔΑΝΖ** калκн́пз, дн́зз оу́зернндє

(15) **δτδρδпз** һбєдэтз ѳдєрз.

(16) **ΥΉ** Тангрн́мз, чδнкн εδ **Μελεκίνз** банá гє-

(17) тирднгі ферман́з,

(18) Герні донмєсннє бнлн́мз кн, іоктδрз члрє

(19) вє дерман́з.

(20) Чδнкн **ιά** **Ήλλαχз**, εδ бєндэнз ѳттигннз тє-

- (21) κλήφz ματλδβάτz,
- (22) Чареσίзднрz, бάρн ѳшндz бένz κδλδнδ бнрz
- (23) мерхамέτz.
- (24) Ἰλλάσннz Ἰσακнмнн, ἄρτнκz бράκма банá,

7

- (1) Λίκннz бένz βοгаzламаgά днλέμε, нїázз ѳ-
- (2) дэрнмz санá.
- (3) Πέλн δλδмz бнзнмz нчнндерz, βέ цδмлемнзз
- (4) δнá табннз,
- (5) Ὀндánz κачмаgά ἄсла мδмкннз іокδδδ бδ-
- (6) нδ да таннрнз.
- (7) Λίκннz ἰá ѳφенднмz ѳмрz ѳтме, бένz фла-
- (8) κнрz лтасннá,
- (9) Πδ ѳβλáz βοгаzламанннз ншннн ἰαπмасннá.
- (10) Πέλн бδ ροzлэрнле εδчлδ δлδпz, χлтá ѳттнгн-
- (11) мн бнлнрнмz,
- (12) Λίκннз сэнz εδчларнмн ἄφz ѳдецегннн да
- (13) таннрнмz.
- (14) Ὡμμα чδнкн бδ Фермánz герн донмеgé чарé
- (15) іоктδрz,
- (16) Кéрz ѳрегнмé, цаннмá κδβέτz, знра χόκмδнz
- (17) чоктδрz.

- (18) Χαίττα Ἰελοκί, ἔβλαδίμζ δαδῶγῶνδ ἰγνάμαδνμζ
- (19) Ζήρα τένζ, βέ ἴρεκίζ τασήρημζ, βηλίπζ ἰ-
- (20) цήрζ ὀλμαδνμζ.
- (21) Χέμν βῶ ἔμνηρн ἠцρά ἔтмесннέ βέρζ βανά κδ-
- (22) βέтгζ,
- (23) Бῶ ἔшндлмемншζ хнзметэ, бῶ γύнζ ἔде-
- (24) ἰмζ гаῖрэтгζ.

8

- (1) Ἰελοκнмí ἔμрннζ οὔзρέ, κδρεάλнζ гнєнí βδ-
- (2) нάρкенζ,
- (3) Ἰглашмакєнíзз нлзárз ἔдэмζ ἰтештэ ἰ-
- (4) нárкенζ.

САРРА.

- (6) Οὔλннпζ снбáлζ ἔдέρζ.
- (7) Ἰἰ Ἰβρáлмζ, Ἰβрáлмζ, бῶ сойледнκлерínζ
- (8) нэднрζ;
- (9) Санκλάρмнєннζ; íóкє οὔλннκмнєннζ; бδн-
- (10) нарζ нэднрζ;
- (11) Γέлζ, βανά да сойλέ, нэднрζ бῶ ἔттнгínζ мδ-
- (12) сλхнєэтгζ;
- (13) Кнмínнлє сойлешíрєннζ; нэднрζ бῶ гáмлнí
- (14) сохпэтгζ;

- (15) **’АВРААМЪ.**
- (16) **ЦЕВЪПЪ ВЕРЪРЪ СЪРРАЪ.**
- (17) **ХЪНЪРЪ ВЪДНННМЪ, СЪНКАМЪМЪ ЫЛЛЕ АГЪЗНМЪ**
- (18) **СОЙЛЕНЪРЪ.**
- (19) **ХЕМАНЪ ТАНГРЪАЪ НЪБАДЕТЪЗЪ НЪЧЪНЪЗЪ ДНЪНЪЗЪ КН-**
- (20) **МНДАНЪРЪ.**
- (21) **СЪЧЪЛЪ, ТОХМЕТЪЛЪ ГНЪНЪ НЪАЪЗЪ-НЛЕ СЪЧНДЕ КНЛЪ-**
- (22) **РНМЪ,**
- (23) **АЪЗЪЗЪ ЧОКЪПЪЗЪ БНЪЗЪ ГЪРДЪНЪЗЪ ’АЛЛАХЪАЪ АЪЗН-**
- (24) **ХЪЛЪЗЪ СЪНЪАЪРНМЪ.**

9

- (1) **’НМДНЪ СЪНЪЗЪ РАХЪТЪСЪЗЪЗЪ КЪАЛМА, ВЪРЪАЪ ОЪЮАЪСННЪЗЪ.**
- (2) **ЗЪНЪРА ДЪХЪНЪ ВЪАКЪНЪТЪЗЪ ЧЪКЪТЪЗЪРЪЗЪ, ВЪАЪЗЪ СЪНЪЗЪ РА-**
- (3) **ХЪАЪТЪЗЪ ДЪЛЪСННЪЗЪ.**

(4) **САРРА.**

- (5) **БЪНЛАЪРЪАЪ КЪАРШНЛЪНЪКЪЗЪ СОЙЛЪРЪЗЪ.**
- (6) **НЪНЪ НЪЧЪНЪЗЪ БЕНЪНЪ АЪДАДЪНЪСННЪЗЪ, СЪНЪЗЪ НЪБАДЕТЪЗЪ СЪТ-**
- (7) **МЪЗЪСННЪЗЪ;**
- (8) **СЕНЪНЪЗЪ БЪНЪРЪЗЪ ДЪРДЪНЪЗЪ ДЪЛМАЛЪНЪ, НЪЧЪНЪЗЪ БЪНЪАЪ**
- (9) **ДЕМЪЗЪСННЪЗЪ.**
- (10) **ЗЪНЪРА КН ДНЪНЪЗЪ КЪЪРЪМЪЪШЪЗЪ, ГЪОЗЪЛЪРЪНЪЗЪ КЪА-**
- (11) **РАЪРНЪШЪТЪНЪРЪЗЪ,**

(12) Δολασμαδάνη αγнашнληρз кη, βρηγήνηз ка-

(13) βρδλμδштδρз.

(14) Γενήμз, βληήпз ηραχатлнлнцáкз бактíмз

(15) ιόκτδρз,

(16) Δογρδ соηλέ βληá, зñра βηдñмз кη дердñнз

(17) чоκτδρз.

(18) Ἰρτнкз гáтáкз, βέ ηραχáтз βληá χáηρз ε̇т-

(19) мéзз,

(20) Δερдñнñ агнамакñзз, βδрадан βδ φακñρз

(21) гнтмéзз.

(22) **ἸΒΡΑΪΜΛ.**

(23) **Кендñ βáшннá соηленñρз.**

(24) Ἰχз! кескñнз агрнñнз βηρнсñ гáкáρнкенз βенñ,

10

(1) Шñмдн βηρнсñ даχá зδχδρз ε̇ттñ, нáснлз

(2) ε̇дém βδнñ;

(3) Βηлмéмз χáηгнсн χáφнфз, χáηгнсн агηρднρз,

(4) зñра ηкнсñда, βηρñ βηρндéнз ãцнлñ зε-

(5) χñρднρз.

(6) Γéнз βδηллρñнз ηкнсннé нáснлз даднñмз,

(7) Шñмдн каднñмз Сáρραη нáснлз агнадаñмз;

(8) Хéй сáχнпз ε̇φéнднмз, казéпз ε̇тмé βδ κδλδнá.

(9) Ἰὴ καχρηννὴ τέπτηλζ εἴλέ, ἰᾶ κδβέτγз βέρз

(10) банά.

(11) **СЯРРА.**

(12) **Κῶνλαρή сезмесίνле башлаадн демегэ.**

(13) Ἰᾶχз! ἰᾶ Ἰβραάμз, снрз εἴтменннз снрасн кал-

(14) мадн,

(15) Знра ἰδрегнндекн дердн, гῶзлерннз сакн-

(16) нáмадн.

(17) Λάβηтгз сэнз εἴшнтмнснн-днрз, бнрз чо́кз зе-

(18) χηρлн хабέρ,

(19) Πανάδα δδῶрз, сакнннпз, κορκδпз, εἴтме кедέρз.

(20) Пэлан днлнмз тδтδладδ, сойленэмезз бнлнрнмз,

(21) Λάκннз гéне бéлкн, сáна бнрз теселлδ ве-

(22) рнрнмз.

(23) Кδ ннᾶзнмэ мерхамéтгз εἴтз, сёртз ἰδреклн ὄлма,

(24) Ρῶχεάтгз βέρз днлннэ сойленсннз, созδнδ ге-

11

(1) рн ἰлма.

(2) Чδнкн теннмз тенннднрз, вé ἰδрегннднрз,

(3) ἰδрегнмз.

(4) Сендэ ὀлннз дертлердэ веннмз днрз, бэнз

(5) да бнленмз:

(6) ἸΑΒΡΑΗΛ.

(7) ЦЕΒΑΪΠΣ ἑδέρσ Γάρραδ.

(8) ἸἸΑ Βαδιννίμσ, ἴδνκн βῆ εοζέ βδκδφσ δλμάκσ

(9) δνλέρσннσ,

(10) ἸἸ Φακίρσ, βнлίпσ, λγнλццáкσннσ нίце κн

(11) δδάρσннσ.

(12) Λίкннσ βнтмексізσ δδюртмагá цεларετήмσ

(13) ἰόκτδρσ,

(14) Зíρл сєнн βнлн́рнмσ, ἑδεцегннσ ншлérσ

(15) чóкτδρσ.

(16) Нίце κн ἑшндн́рσннσ, чóкσ βєлвєлé ἑдецéкσнσ.

(17) Ἰнδнσ нчннσ коркáрнмσ, βєнн́ δшмáнσ

(18) ἑтτнрецéкσннσ.

(19) Кєнднн́ тєлэфσ ἑтмєєцєєгннє нкραρлн́кσ βє-

(20) ρн́ρσнσ,

(21) Кé ἑшнднкτé ннцн́тмєєцєгннє ρóзσ βєрн́ρσнσ.

(22) Хéмн тáшσ гнєн́ сєртлєштнрн́ρσнσ φακн́ρσ

(23) βλгрннн́,

(24) Н́єнσ да сáнá сoйлємєсннé λчáρнмσ λγзнмн́.

12

(1) САРРА,

(2) Бδнларá καρшнлн́кσ цєβáпσ ἑδέρσ.

- (3) Нэдһрз; хлвэрз вэрз, бэнз флκһрз Сάρран
 (4) сеВэрсеһз,
 (5) Чекһһһһһз чһһтрэме, бѠ коркѠ савэрз, бһһ
 (6) соһлэрсеһз.
 (7) Ёгерз дэрсеһз кһ, бѠ гюһз Исакһһһһз дле-
 (8) цэктһрз,
 (9) БѠ ацһһһ хлвэрэ длхһ, флκһрз савэрз ё-
 (10) децэктһрз.

- (11) **’АВРААМЪ,**
 (12) Соһленһрз кендһ башһһһ.
 (13) ’Ахз зблалһ! Слһз кһ пейгамберлһкз ёдерз
 (14) длдһһз,
 (15) Кһһз соһлемексһз, клвһһмз һчһһдекһһһ се-
 (16) зэрз длдһһз.

- (17) **САРРА,**
 (18) ’Авраамһһһз дһһһдэ дһзз чокѠһз
 (19) һлһзз ёдерз.
 (20) ’А ’Авраамз! блκз һлсһлз дһзз чокѠһз һлһзз
 (21) ёдерһмз,
 (22) ’Иштэ блгрһмһ блшз ёттһһмз, йртһκз соһ-
 (23) лемени дһлэрһмз.
 (24) Һлһһ нэ соһлэрсеһз, саврһле флκһрз дһһһлэрһмз,

13

- (1) Χέρη ηέ ἔμρη ἑδέρσενη, καρσναλμακκήζη κα-
- (2) βδλж ἑδέρημж,
- (3) Ἐένη βδ εόζη ἰцηλίδηρη δεδίκче βένη зε-
- (4) χηρηенήρημж.
- (5) Ἰκλήμж ἰлт-юстж δλδпж, даχά зїадé серсемле-
- (6) нήρημж,
- (7) Χέμη χαρηетленήпж, βδкδфж δлмасηηή ηε-
- (8) тέρημж.
- (9) Нэдρη βδ зехηρηή εόζη, ἰгнамасηηή дηλέ-
- (10) рημж,
- (11) Ἐηά ἑлварήρημж, ἰгзη капалή дδрмажсηηηж,
- (12) Хлбэрж вэрж банá, Исаккьηηж ἰцсηηηή гїор-
- (13) меесηηηж.
- (14) **ἸΒΡΑΗΜЖ.**
- (15) Ἰртгкж саκλαάмаюпж, βδ тárзηηе
- (16) хлбэрж верьрж.
- (17) Ἐшідж шімди Кадηηηήμж, ηстэрж ѓлж ἑφένди
- (18) Ἰллахηηηήμж,
- (19) Кендсηηέ кδρβáηηж δлдηсδηηж Ἰεάкж ἑвла-
- (20) дηηηήμж.
- (21) Χέρη χαлдé βδ кδρβани, енздéηηж мдцээрретж

- (22) днлѣрѣ,
- (23) Хѣмѣ бѣнѣ богазлапѣ, ѡтешѣ коѡмамѣ да
- (24) ѡстѣрѣ.

14

- (1) Ѡстѣрѣ ки бѣрѣ дагда бѣнѣ кевѣмѣ кендѣ
- (2) ѣлѣмѣ,
- (3) Хѣмѣ топѣнѣ бѣтѣрѣмѣ, шѣкѣрѣ ѣдѣрѣкѣ дн-
- (4) лѣмѣ.
- (5) Ѡмдѣ ѣнѣ ѡкнлѣнѣ Ѡсакѣ гѡздѣнѣ ѡнѣснѣ,
- (6) Вѣ хѣпѣ тѣнѣ, вѣ цѣнѣ ѡгрѣлѣннѣ ѡздѣнѣ
- (7) чѣкарѣснѣ.
- (8) Зѣра бѣ ѣмѣрѣ ѡрдѣнѣмѣзѣ Ѡлѣхѣнѣ фѣр-
- (9) мѣнѣдѣрѣ,
- (10) Ѡтѣлѣтѣнѣ кѣлѣлѣннѣ, тѣнѣмѣкѣлѣнѣнѣ тѣтѣ-
- (11) бѣрѣдѣрѣ.
- (12) Ѡмдѣ ѣнѣ бѣ ѡштѣ шѣкѣрѣлѣ дѣлѣснѣ, хѣчѣ
- (13) ѡнѣцѣнѣмѣ,
- (14) Ѡкнлѣнѣ ѡвѣрѣтѣ гѣбѣ сѣбѣрѣ ѣдѣснѣ, сѣ-
- (15) кнѣнѣ гѡцѣнѣмѣ.
- (16) Зѣра Ѡлѣлѣхѣ, ѡкнѣмѣздѣнѣ ѣмѣрѣлѣ ѡстѣрѣ ѡ-
- (17) гѣлѣмѣдѣзѣ,
- (18) Ѡмѣрѣ ѡцѣрѣ ѡлѣсѣнѣ, ѡлѣсѣнѣ бѣ сѣвѣгнѣ гѡ-

- (19) λδμδζδ.
 (20) Ἰρτνικζ ἔβλάδζ βηζήμζ δεήλζ, ἦλλε Ἰλλλ-
 (21) χήνζ κενδνενήνζ,
 (22) Чδнкн ἔμρζ ἔττῆ, ζῳτῳ δδρμαγᾶ χλττῆ
 (23) ἰόκζ κημκενήνζ.

15

- (1) **СЯРРЯ,**
 (2) **Бδнларῆ ἔшнттнктῆ башларῳ бδ**
 (3) **Фнганларнле.**
 (4) Βᾶῆ! не зεχнрлῆ χλβλδῆшз; бῆ нῆ ἰδρέκз члрп-
 (5) масῆднрз;
 (6) Βᾶῆ! нᾶснлз λтῆшз; бᾶῆ! нᾶснлз бδцδтῳз
 (7) гᾶкмасῆднрз;
 (8) Βᾶῆ! нᾶснлз енцᾶкτнрз κн факῆрз ἰδрегнмῆ сλ-
 (9) планδῆ;
 (10) Зῆра цῆерῆмζ ἰδзв бῆнζ χλнцῆрнле шῆмδн гᾶрлланδῆ.
 (11) Шῆмδн нᾶснлз дλᾶнῆпз δδрлῆмζ κн цλнῆмζ
 (12) чῆкмасеннз;
 (13) Бδ ἔβλδδῆмζ δλмектῆ, нᾶснлз бδцδтῳмζ
 (14) ἠκῆλмасеннз;
 (15) Кῆшкῆ бδ ἠχтῆрлнктᾶ, λмᾶ, бῆ сλгῆрз δлсλ-
 (16) мнδн,

- (17) Πύνη γιοζλερίμζ γιορδπζ, κδλάκ-нле дδй-
- (18) масамндн.
- (19) Ξήχζ! шн́мдн с́ннζ δγλβмδ кн, γιοζβмζ бл-
- (20) карάκζ, ηττηρήρηмζ,
- (21) ΞЮζζ б́ннζ χанцерлёрнле βδρδλδπζ γараланн́-
- (22) рнмζ.
- (23) Н́снлζ днванé δλμαλнмζ; н́снлζ βδн́ дла-

16

- (1) на́мζ,
- (2) Πδ ζεχρήнн χλβερн́, кнмлерé н́κκλζ έδδπζ λ-
- (3) гнада́ннмζ;
- (4) Ξ́мáннζ δλεδннζ γά Тангрн́мζ! βδ газепннн́ дδ-
- (5) ρδд́снннζ,
- (6) Πδ έмнρηндé нδφδζδнδ тепд́лζ βδюрд́снннζ.
- (7) С́όλζ λδдалéтτζ χанцерннн́ кзнннд́а саклаδ́снннζ.
- (8) Ξόлζ γ́нн́ мepχλμεтн́н-нле бнзлeрн́ юκκλ-
- (9) δ́снннζ.
- (10) Кé ηнсаφн́н-нле βδ γ́о́ннζ γарнпλнγнмннζé баќснннζ
- (11) Πδ ηχт́арлнκт́а βδ έβладнмннζн́ с́ггζ бра-
- (12) κ́снннζ.
- (13) Ξ́йχотτζ δнδннζ δλδмδнδéннζ έββелζ, βенн́мζ
- (14) цанн́мζ λ́л́снннζ,

- (15) Ревá гїормеесннз кн, бенї дгѸлєѸзз бракásннз.
 (16) Яхз! шнмдн такатнмз канпз длдѸ, кєєндн
 (17) їорегнмз,
 (18) Шнмдн їолѸрѸмз, гєтнрннз євладннн бнрз
 (19) гїорегнмз.
 (20) ДѸрáмммз їапншннз бєнá, знра цєннмз чн-
 (21) кїорз.
 (22) цєннмз лхнрз нефєєтєднрз, дмѸрз вєктнмз
 (23) єнтїорз.

17

- (1) **АНТЯ,**
 (2) Исмнндє длннз царїє чагрншнрз.
 (3) ЯѸ сдннкз хнзметдєшлнрз, оѸлєшннз, їрдн-
 (4) млáшннз,
 (5) Хáєє Ваднннмз гáфнлз їолѸрз, бáкннз, л-
 (6) глáшннз.
 (7) **ТАМАРЬ,**
 (8) Исмнндє длннз царїє цєвáпз єдєрз.
 (9) Ннчннз соїлємєзєєннз, сєбєєпнєзз ннчннз бєн-
 (10) лїорз;
 (11) Нєєн бáрдн; ннчннз длѸ гнєбн бєєзн сєр-
 (12) рїорз;

(13) Γέλινης τδτδνης κλδνρλλήμz, γάτaγινά κομ-

(14) λήμz,

(15) Βδνδνης εάγz καλαцаγί ίόκz, чаресинé ба-

(16) κλήμz.

(17) **’ΑΒΡΑΗΑΜ,**

(18) **’Αγγλσίνρz κενδί βλσιννά.**

(19) Βάχz βένz φλκнρά, χλήφz δλδβ βένz δερδί,

(20) нé чарé,

(21) Χλήφz βένz дертлн нхтїарá, βάχz βένz λ-

(22) цнлн педерé.

(23) Δέρтz ούстδнé дёр(т)z, λтéшz ούстδнé λтéшz

(24) εачнлді,

18

(1) ’Нлкz λгрнлáρz ούстδнé, βлшкá λгрнлáρz

(2) λчнлді.

(3) Хéλε ’εαλκн́μz δλмесннé фермáнz δλδнδβ,

(4) ’Н βδ φлκн́ρz έχлнмннз δλмесн нéρεде βδ-

(5) λδнδβ.

(6) Πένz βδ χллн дδюртмакн́зз βδнδ φн́κρz έтлн-

(7) шнδнмz,

(8) Хéρz χáлz κδртδлмáзз δλδρz дею хеслпл-

(9) мн́шнδнмz.

- (10) Κέσικε κδλακларήμz σαγήρz, γιοzλερήμz κίορz
- (11) δλίηδн,
- (12) Бѣ ѡцилі ѡшлері, дѡнмазз γορμέзз κалάνδн.
- (13) Κέσικε βѣ зорлѣ ценкτέ ѱрегнмz демήрz δλάνδн
- (14) Борцѡмѣ ѣдѡ ѣдѡпz, Тангрїѡ шѡкюрz ѣтсέμндн
- (15) Ѵемма ѡѡнкн тένz злѡфz тнрz, ѣдецέκτнрz
- (16) хокмѡнѣ,
- (17) дѡмάνz гнєі длгїтz, хнлелі ѣзлмннz
- (18) топѡнѣ.
- (19) Брѡкz ѣѡ ѣфінднмz, хлѡкz ѣднцїмz, βέ ѣра-
- (20) деннмz,
- (21) Ѵфкэмнлє дграснннz беннмz злѡфz δλάνz
- (22) теннмz.
- (23) Знра снѡ κδλλѡкz ѣтмектэднрz фнкрнмz
- (24) βέ ѱренмz,

19

- (1) Хέμн теннмннз тлхєнрѡтz, дерманннн γορεнмz
- (2) Ѵѱртнкz банѡ дѡрмѡкz їоктѡрz, ѣдѡ ѣденмz
- (3) борцѡмѣ,
- (4) Ѵѡцнлє внтнренмz, Ѵллэхннз ѣтτнγн ма-
- (5) тлѡβѡнѣ.
- (6) Ѵѡ ѣфένднмz ѡцра δлѡѡнz сєнннз ѣмрн(н)z, βέ нѡфѡзѡнz,

- (7) Ἐμνηρηδέηνз дншарί чнкμάззз бδ φακήρз
 (8) κδλδηνз.
 (9) Ζήρα бδнδ, банά верένз, вé λλάνз сені́нз ἔ-
 (10) μρήнднрз,
 (11) Чδнкн χέпз ἔнлнклерн верένз, сені́нз керε-
 (12) мінднрз.

- (13) ἸΠΓΕΛΛ
 (14) Ἰάνн Мелекз цевάпз ἔдέρз.
 (15) Φакінз γὰ Ἰβραάμз, бδ ἠχτῆρлнкτá λлдánмa,
 (16) Ἰλλαχίνз верднгί ἔвладн, ἄртнкз сені́н-
 (17) днрз εánмa.
 (18) Ἰόкз χέманз ἔвλάτз, ἦλλε тені́нз даχί се-
 (19) нінз де́лднрз,
 (20) Хέμн ἔβннз, ἔशलнз, рнзгннз, вé ἔχлннз се-
 (21) нінз де́лднрз
 (22) Ἰмдн бакнннпз, дδшδнδпз, дδрмa; бакн́тз
 (23) гечнктн́,
 (24) Хέманз давраннпз, εόлз γáná λс́сннз керε-

20

- (1) кннз кнлнцн́.
 (2) Сéнз ἱρέκнле, χнзметгкарларннн́ давранднр́сннз
 (3) Ἰπτεшн́ ἔлннέ λлн́пз, чоцδгδ оу́анднр́сннз.

- (4) Γάρρα κалκίπз, гнѣтгнннзні гїормекі́зз да-
- (5) вράнаεннз,
- (6) Κадήρз δλδγδннз κλδάρз, цάχѣтз ѓδѣпз іο-
- (7) λδνά влράεннз.

(8) **ΊΒΡΑΪΜ.**

(9) **Чагнрірз χнзметκκκларннί.**

- (10) Ίγ Γύμπανз, Γόφερз, χάεз κδλλάρнмз οὔλ-
- (11) нίпз κалκίεнзз,
- (12) Ίκннί́зз да нлλзнмεннί́зз, δѣрмаюпз да-
- (13) вранίεнзз.
- (14) δѣрманнз, тѣзз ѓλδнз, зήρα Ίλλάχз бεннί ѓ-
- (15) вдріорз,
- (16) Ίκλнмδά, φнκнмδέ δланннз ѓδεнннί н-
- (17) εтѣіорз.

(18) **ΧНЗМЕТΚΑΡΛΑΡЪ,**

(19) **цεβάпз ѓдѣрз.**

- (20) Ίга, нκнмί́зз да χάζнрнεз, λάκннз бѣ ѓцелé
- (21) нε δλά;
- (22) Бѣ гамлнί ѓцнлнί чагнрманнннз σεβεпнί нε δλά;
- (23) Γεβαχά даχнί нκнί εαχάѣтз вάρз, εεнз οὔλн-
- (24) дннз, κδшанднннз,

- (1) Νέδνρз βδ ἄцнλένз, не һшһнз в́рз кн боһлэ
- (2) χαζнρλανδһнз;
- (3) Сенһнз боһлэ ѿркенз калкчгннһ чһчз гһор-
- (4) медркз,
- (5) Ѓлнбл бһрз һшһнз в́рднрз, ἄцнлһ χέμз
- (6) дδһ́лмлднкз.
- (7) **’ИВР’ИИМ**
- (8) **цев́лпз ѿд́рз χнзметкарлрнн́.**
- (9) ’Ицнлемһ в́е ἄκнлмд́, κалбнмд́е δланларһ,
- (10) Βακτһмз ιοκτδρз, снзлер́е ἄγнатмл́ δнларһ.
- (11) Χέμλнз χ́рз не д́рсеμз, сһзз т́езз ѓлпмл́
- (12) баќасеннсз,
- (13) ’Игзһмз днлһмз, снз́е деднгннһ, χέμенз
- (14) тδт́́асеннсз.
- (15) Ч́окз ἄтеш́е ѿтншецекз δдδнз ἄлһпз багл-
- (16) ἄснзз,
- (17) ’Ир́актнрз ιολδμδзз, бһрз χһйвλн́ ἰοκλε-
- (18) де́нзз.
- (19) ’Иллаχнм́ бһрз κδρβ́анз εδнм́́актнрз бе-
- (20) нһмз мδρадһ́мз,
- (21) Χέμн берв́ерз ἄлм́кз һс́т́ернмз татлһ ѿ-
- (22) влдһ́м!

(23) Ήμδη τέζζ δλδπζ, χέρζ шей тоπλλόπζ δλ-

(24) βρανάειηζζ,

22

(1) Οήζζ δλ βδ κδρβανδά, βεραβερημδέ βδλδ-

(2) ηάειηζζ.

(3) **СОФЕРЪ**

(4) Ήμληηδέ δλάνη χηζμετκάρη ζεβάπη εδέρη.

(5) Ήγα, βδ κδρβανή κη εδεцекеηηηζ λδεττήηηζ ούζερέ,

(6) Ήετέρειηηζ κοηηλαρδάνη βήηζ шей εμρήηηηζ

(7) ούζερέ.

(8) Ηήηζ ηικημήςζ τέζче κοιόηηζ εδρδεδηέ βαρληήμζ,

(9) Κοόηζ μδ, κδζδ, δλάκη μη ηετέρειηηηζ γετη-

(10) ρελήμζ,

(11) **ЪВРЪАМЪ.**

(12) ζεβάπη εδέρη δηηλρά.

(13) Χέη βειήμζ εαδήκη κδλλρήμζ βδ κδρβανδά

(14) βδ γιόηηζ,

(15) Κοόηζ, κδζδ, δλάκη ηητηηζά ετμέζζ, ηε δλ

(16) κοιόηηζ.

(17) Οήζζ χέμληηζ τέζζ δαβράηηηηηηζ, βειήμζ κδρβαν-

(18) ηήμζ βάρηηηηζ,

(19) Погазлаиациаки κδζδ, βειήμζ χηζηηημδά

(20) βάρδης.

(21) Ἰβραήμ,

(22) Γενέ κενδή βασηνά σολληήρ.

(23) Πένυ βαρλήμυ κερκίηυ, βηγαημέ ἰ-

(24) λήμυ.

23

(1) Κενδημή ἰελάηυ ἴρεκλή, ἔλημη δειμήρ ἰ-

(2) πλήμυ.

(3) Ἰτέωυ ἠχίηυ ἰκαцаκλήρ ἰλήπυ, χηκλήμυ ἰο-

(4) λδμά,

(5) Βακήττυ εαδωштδ, βακίημαδημυ εαηημά

(6) εολδμά.

(7) Φακίρυ Βάρρα οὔδηήπυ, κалκмаксіэυ βένυ

(8) δεβρηλήμυ,

(9) Ζήρα κалκάρсе, γέηε ἰγλαшцаціктырυ ἠέηηυ

(10) δαδηλήμυ;

(11) Πένυ ὄλυ γυηδέηυ γυηештένυ εακηηηηήμυ ἔ-

(12) βλαδή,

(13) Πῶ γύηυ, βῶ ἔλλέρυ εοгазлацаціктырυ ὀηῶ

(14) ἰλλδή.

(15) Πῶ ἔλημδεκί βηηηηήшυ ὀλήηυ κερκίηυ κη-

(16) λήηυ βηχάκυ,

- (17) Πέκκз чо́ккз кійметлі севгюлмһнһз боһнδ
- (18) кевеццэккз.
- (19) БѸ сáгз ѿлһмдэ тѸтѸѸгѸмз о́дѸнз іáкaцa-
- (20) κλάρз,
- (21) БѸ гю́нз цһгерһмһ ітцешз о́лaцaκλάρз.
- (22) ѿѿртһкз дѸрaцáкз вaкһтѸз кáлмaдһ бéнз дa-
- (23) врaнлһмз,
- (24) ѿѿфéндһ ѿллaхнмһнз ѿмрһннѿ ѿдá ѿтмeгé бa-
- 24**
- (1) κλһмз.
- (2) Ёéнз шн́мдһ влaрһмз ѿвлaднмһнз іáтáкз ѿ-
- (3) рһнé,
- (4) ОѸсѸлцe оѸѿндһрһпз, тéзз вaрлһмз мa-
- (5) хáлз ѿрһнé.
- (6) Ёéлһ тéзз дaврaнлһмз, гнделһмз бн́зз іo-
- (7) лѸмѸзá.
- (8) ѿн́лeннпз, бáкмaлһмз eлгнмззá oлѸмѸзá.
- (9) Сeзц́eз, шaмaтaсн́зз, ѿллaхннз ѿмрһннѿ вн-
- (10) тeрнлһмз,
- (11) Шн́мдһ Сáррa дaлгнннкeнз чо́цѸгѸ гю́тѸ-
- (12) рeлһмз.
- (13) ѿнтá,

(14) Ήμισινδέ δλάνζ царіе цевáпз ѿдѣрз,

(15) Тáмaрз ѱеминдѣ δλάνζ царіеѣ.

(16) Ή Тáмaрз бакáримз ки Вaдниниmíзз дaвpa-

(17) нiорз,

(18) Ъа́йгiнникенз, гiозлeрнинi а́чiпз о́у́а́нiорз.

(19) Се́рдiпз а́гамизá мѡждѣ хaвeрнинi вeрѣснинз,

(20) Вaдниниmизiнз о́у́а́нiпз днрлдигнинi дeѣ-

(21) снинз.

(22) **ТѢМАРЬ.**

(23) Ήμισиндѣ δλάνζ царіе цевáпз ѿдѣрз,

(24) Ήвpaлmá.

25

(1) Ёга а́цiнiмa iорегнинi гнрiпз кaсaвeтлѣнmе,

(2) Ήштѣ Вaдiнз бaйгинниктáнз а́ндi, кe-

(3) дeрлѣнmе.

(4) Хѣмн кaлкiпз, гeлiпз, сeнi вѡлmáлá сaвa-

(5) шiрз,

(6) Ήмmа кoркѡдѡндáнз, чoцѡкz гнeнi а́глaшiрз.

(7) Нiчиннз а́глáрсиннз дeю́ сoрдѡкz, вiрз сóзз

(8) сoйлѣмeдн,

(9) Хѣмaнз сeнi а́гнáрз, бнзѣ хiчz цевáпз вѣр-

(10) мeдн.

(11) Σάνκη βήρз мираκλή гнєй, һікй тарлаФά ба-

(12) кннһрз,

(13) Сенй да касаветҗлй гїордџҗндєнз хабєрз

(14) бекленһрз.

(15) Дџрма йга, гӑнннӑ барһпз снбӑлз вџюрӑсннз,

(16) Заваллӑйӑ йцйӑпз, вџюрџпз тевеллџ вєрєсннз.

(17) **’АВРАЙМЪ.**

(18) **Кєндй башннӑ сойленһрз.**

(19) Фаκһрз κһзз сннһрз кн, банӑ ханрлй хабєрз

(20) гєтһрдй,

(21) Ёнлмєзз кн џнџнз оҗӑнмєсй банӑ кєдєрз

(22) вєрдй.

(23) Зйра шймдн вџ йшй чоцџгӑ дџюрацӑκтһрз,

(24) Хазйрз йшй вєзџпз, тлзєдєнз йшлєрз чн-

26

(1) κарацӑκтһрз.

(2) ’Ахз! кєшке бһрлзз дахӑ бӑйгһнз гӑтсӑйдн,

(3) ’Ондӑнз бһрз шєй џлмӑзз, кєшке бӑйгһнз

(4) κалсӑйдн.

(5) Тєкз бєнз чоцџгӑ йлйпз, һраκлашйпз гнтсє-

(6) мдн,

(7) ’Онџн оҗӑннйпз κалκтһгннй дџйӑпз гїӑрмє-

(8) сѣмндн.

(9) **ТАМАРЪ,**

(10) Немндѣ олінз царїѣ, Сѣрра Ка-

(11) динннѣ соѣленїрз.

(12) Оѣѣнз Кадннїмз, оѣѣнз, їрегннї шѣнз ѣнлѣ,

(13) Факрннї денштнрїпз, бѣ ѣѣ Зарннї мѣнз

(14) ѣнлѣ.

(15) Ёклннї дернѣ, кѣркма, тнчтрїѣпз ѣглѣшма-

(16) лсннз,

(17) Бѣ ѣцн созлерї бошлѣ, ѣртнкз днлннѣ ѣл-

(18) мллсннз.

(19) **САРРА,**

(20) Гѣне ѣглѣшарѣкз соѣленїрз,

(21) Бошлѣннз, брѣкннз бѣнн, ѣѣ! кѣшке бѣ гїѣнз

(22) ѣлѣмндн,

(23) Ёѣѣ! ѣ Ёбраѣмз, бѣ Ёлакнїмз їѣлѣнѣѣѣ

(24) гїѣрѣмндн.

27

(1) Ёѣѣ! ѣцапз ѣлз бнрз танѣмз бнчнрдн мн да-

(2) гннз їѣлѣнѣ;

(3) Ёѣѣ! кнмлѣрз їѣдз ѣчтн бѣндѣнз, ѣлз гїѣ-

(4) зѣмѣнз нѣрѣнѣ;

- (5) **ΤΑΜΑΡΗ,**
- (6) **Γένε צעבאָפּז עֵדערז גאַרראַ.**
- (7) **Ваднінімз чоцџкз бџраддәһрз лциһнмадсһнз,**
- (8) **’Агамз да ебдәдһрз, лгллшһпз һнцһтме-**
- (9) **есһнз.**
- (10) **’Нштте бәкз, чоцџкз ләтлгһндә һрәхәтләһһорз,**
- (11) **’Агәмз да бџраддә дһрз, кһнлцһннә кџшә-**
- (12) **һһорз.**
- (13) **Хнзметкәрләрлә соһлешһпз һшһнә бакһнһрз,**
- (14) **Фәкәтз бһрәзз мерәклә дџрџрз гһбә гһо-**
- (15) **рџнџрз.**
- (16) **’АВРАЯМЪ,**

- (17) **Γένε κενдә бәшһнә соһленһрз.**
- (18) **’Ахз! Гәррәмһнз фһглһнндәһнз шәшкһнз дә-**
- (19) **дџмз һә ләпләмз;**
- (20) **’Ебләдз лциһнә, лбрәтз дәрәдә, хәһгһсһнә лә-**
- (21) **һәһмз,**
- (22) **’Аһннә вәрәһмз, дһнә бһрәзз теселәд едәһмз,**
- (23) **Сесләрһннә кессһнз, вәкһтәтһрз, бәһнз йәлџмә**
- (24) **гһдәһмз.**

28

- (1) **САРРА,**

- (2) Γένε ἀγλασπράκκζ σοήλενήρζ.
- (3) Ἰχζ! πενημδέ цанимζ іоктѣрζ, зій ђлѣ κѣ-
- (4) ветһіμζ,
- (5) Кѣ дердһнз лтешн іактһ бенн, іоктѣрζ тл-
- (6) клтһмζ.
- (7) Серемз ђлѣмз дѣшѣорѣмз, наснлз іактһ
- (8) дѣрһмζ;
- (9) Ἰκλήμζ зій ђлѣ, шһмдн наснлз һбадегέ
- (10) варһмζ;
- (11) ἸΒΡΑΗΜΖ,
- (12) Βασιλῆρζ ђϋτζ βερμεέ.
- (13) Ἰχζ! ἰ̄ σεβγυλί Βαδннһмζ, чоцѣκλѣκζ ε̄тме,
- (14) Кѣ хнзметз Ἰλλαχһнз ε̄мрһдрζ, чекмелн,
- (15) зһтз гһтме.
- (16) Кілкζ іаннма гелз, һкн тараφннā долашма,
- (17) Кѣндһнз хһрһнз іокζ, бошā φηγһнз ε̄δѣпз
- (18) ігλlшма.
- (19) Кѣ ε̄βлāдз іанма кн βнзһмζ кендн малн-
- (20) мһзднрζ,
- (21) Кѣнѣ βеренз, βέ һсгеенз, кендн Ἰλλαχн-
- (22) мһзднрζ,
- (23) Ποηλέ ђлѣнце, ἰ̄ φακһрζ, ннчннз ігλlрζ сн-

(24) злърениз,

29

(1) Пифилé нйчннз бéнз факйрз йхтїарй да

(2) юрйрениз,

(3) ъртннз аглашмá бактй дeйлз, ã зáбaллн фa-

(4) кйрз,

(5) Пйрй бйрнмнзé тeсeллй бeрйпз, êтмeлй ca-

(6) бѣрз.

(7) **САРРА,**

(8) Гéне дѣрáмaюпз аглашйрз.

(9) Кáй! нé коркдѣлъ хнкмéттнрз; шашáрнмз бѣ

(10) йштé,

(11) Ѳглѣмѣнз гáнйпз, кйóлз олдѣгѣнѣ бéнз êшнт-

(12) тнктé,

(13) Ѳхз! нáснлз дeмйрз йрeклй ôлѣпз дaннмa-

(14) лйнмз;

(15) Пашкá чарé юóкз, бéнз да лтeшé дѣшѣпз

(16) гáнмáлйнмз.

(17) Ѳфз! гá бeбaсй, éнз нáснлз бaсйпз бoгaзлa-

(18) лцáкениз;

(19) Пойлé бйрз êблaдá нáснлз кййпз дaннa-

(20) цáкениз;

- (21) Πάρη δηλέ κη, γιοζλερίηηζ καραρίηηζ, γιορμέζηζ
 (22) δλίσηηζ.
 (23) Ξβλαδίηηζ δηδιδέ ϰανσίηηζ γάττιγινή βηλέζηζ
 (24) δλίσηηζ.

30

- (1) Ξΐχη! ήςηληζ γοζδνέ βακαϰάκηηηζ γηλαίοηηζ δηλ-
 (2) λειηήρκειηηζ;
 (3) Βέ τενϰαζή, κζζδ γηβή ηηραίοηηζ μελεηηήρ-
 (4) κειηηη;
 (5) Ξΐχη γά σεβγιοή Ξβλαδίηηζ, ήερεε γηδεϰέκηηηζ;
 (6) Ηέρεε σεηή ηςτεδηλέηηζ, ηε σεηηέ βαραϰάκ-
 (7) κειηηη;
 (8) Χληγή λήηηζ, χληγή λφτλσηηδά, ήε γίοηηζ βέ ήε
 (9) ζαμάηηηζ;
 (10) Δονδίοηηζ γελεϰέκηηηζ δεύο, βεκλεςήηηζ σεηήηηζ
 (11) λήηηηζ βεβάνηηζ;
 (12) Ξΐχη! ήςηληζ γορεγιμήηηζ γάπρακλαρή τιητρέμε-
 (13) κειηηη;
 (14) Ηήςηληζ λδινή Ξλλεηδέ δεύοηηζ βαγρίηηζ πα-
 (15) ραλίηημαςηηηζ,
 (16) Ξΐχη! Ξβλαδίηηζ, ήςηληζ ληρηληγινή κηηηλα-
 (17) ηηήηηηζ;

- (18) Πάσηλз башкá һисандá сесиннá дóйóпз дала-
- (19) һáһмз;
- (20) Χάηγη κάμηλз чоцáгá бензедéһмз бéһз сеннá;
- (21) Ничинз себгюли ёβладһмз, тéзjе тéриκз
- (22) ёттгинз беннá;
- (23) ʼһндз дасóһнз себгюли дóгλмз, χέρз һéκадарз
- (24) ғáлшáрсемз,

31

- (1) Башкá оʼшáкз сесиннá ёшндóпз, гjоζóһé
- (2) бакáрсемз.
- (3) Хéманз башнмá ёйóпз, карá ёрэ бакáрз д-
- (4) лáһмз,
- (5) А́һма еλ гюнднз áцн дердннá лгһáрз д-
- (6) лáһмз.
- (7) **ʼАВРАҺМЗ,**
- (8) **цебáпз ёдерз Гáррл.**
- (9) Гáррл, áртнκз ётéрз цнгернмé лтешз елчáр-
- (10) сннз,
- (11) Ётншáрз бéһз нхтjа́рá тóрλ дертлéрз á-
- (12) чáрсннз.
- (13) ʼЮреғнмá áцнтма, кенднмé бнчáκз соκáрнмз,
- (14) ʼÁртнκз донóпз гелмéмз, кенднмá кjа́рз

- (15) γακάρημz.
- (16) Ἰκλινή δεβσηρήпz, cδчларηηά τoйбé εἰδέηηηz,
- (17) Зήpa бδ cозлέρηηε Ἰλλαχά χαττá εἰδέρ-
- (18) cηηz.
- (19) Ηίηε cδz δλμαzз аглάρcηηηz; κημέ κаршá δδ-
- (20) ρδρcδηηz;
- (21) Ηίηηηηz Ἰλλαχίηηz ηηшлepηηή λpамαγá δτδ-
- (22) ρδρcδηηz;
- (23) Тeηηηίηzз цaηηηηίηzз, εἰβλaдηηίηzз, дoβлeтч-
- (24) ηίηzз;

32

- (1) цδμλeηá Ἰλλαχίηηηηz, íоктδρz χήηz cох-
- (2) пeтηηηίηzз.
- (3) Хéμaηz дoвá εἰηλέ κη, бéηz χδзδρδηá βap-
- (4) дηκτá,
- (5) Γδ κδρβaηá κaбδλz εἰδδпz, κaзeбηηá δδ-
- (6) ρδdá.
- (7) Ἰpтηηκz εἰηлeηáηz дδpмacηηá χóшz гiормe-
- (8) мeлiηηz,
- (9) Βapήпz чoцδγδ oуaηдηηpмaηá дδpмaмaλiηηz.
- (10) **САРРА,**
- (11) **Соηлeηáρz κeηдá бaшηηá.**

- (12) Ἰχθὺς! Σεβγυλί βήρξ τανέμξ, σενή βδ κάρά ἰ-
 (13) ρεκτέ,
 (14) Τεμάμξ δοκδξξ ἄη τашидήμξ βδ φакήρξ
 (15) ραχнмδέ.
 (16) Τεμάμξ οὔτξ σενέ ἔμξηρήπξ, βερδήμξ σανά
 (17) εδδδμδ,
 (18) Сένξ ἡδίνξ γῶξлернмίνξ ηδρδ, σανά βερ-
 (19) днмξ οὔмδδδμδ.
 (20) Ἰγацинξ φηлнξн гнєн, сєнξ ἄртнпξ βδηδδкчє
 (21) Сеβннрднмξ καμнлξ χαραкетлерннн гῶρ-
 (22) дδкчє.
 (23) Сένξ κη шнмдн шнмшєкξ гнєн тэξξ κἀпξ δ-

33

- (1) λαцáкєннξ,
 (2) Πєннн ή ἰδρέκнлє, βέ κнмлєрэ βρακαцáкєннξ;
 (3) Ἰртнкξ βδηдлнξ сῶρα βένξ σєнснξξ ηáσнлξ ἰá-
 (4) шлцáннмξ;
 (5) Пδ ἄχнрξ βактнмнн да, κнмэ гювєннпξ фє-
 (6) ραχлннннмξ;
 (7) Ἰχθὺς! ηέ τδρδδ σεβннчξ φєрáχξ ἔттнкξ βнξξ
 (8) ἔрξ ἄβρέтξ;
 (9) Ннце κη Ἰллáχξ σєнн βнξэ ἔтмншнєє χнм-

- (10) μέτζ.
- (11) Ηέκαδάρζ шάζζ δλμδшδδδ φακίρζ Ἰβρα-
- (12) άμζ χανесή;
- (13) Ηίце κη δδηαά γελδίνζ, догδδнζ сένζ бήрζ
- (14) тланесή.
- (15) Ηάηηλζ шήмдн тгэзје меракά доηδδ ὄλζ фе-
- (16) ράχζ;
- (17) Ηάηηλζ χέπнсн φηγάνηле долдδ, χεї бάχζ;
- (18) **ἸΒΡΑΗΜΛ.**
- (19) **Γέηε цебáпз ἑδέρζ Сáррл.**
- (20) Ἰртнкз бошлá бδ σοζлерή, Ἰ Каднннмз чарé ίόκτδρζ,
- (21) Χέρζ χάλζ бδ δлецéктнрζ, сенннζ аглаамáнζ
- (22) сáлтз бóштδрζ.
- (23) Ηδ σοζлерήнζ шефаснзδнрζ, фáклдз Ἰλλαχн

34

- (1) һнцнδήсннζ,
- (2) ἑдеценмнзз кδрβανн да нафнлé геттнрнр-
- (3) сннз.
- (4) Бошлá бδ άχδзарн, Ἰтз бδ гáмз касабетлерн,
- (5) Ἰλλαχá шδкрζ ἑтз, дннлé сένζ βеннмз на-
- (6) сахатлерн.
- (7) **САРРА,**

(8) Βύνηδάνη σορά βασιλαδί δεμεέ.

(9) Ίβ βενήμζ σαδικανέ ξρήμζ κάλκζ γήτζ σε-

(10) λλέττλε,

(11) Чѣникѣ ѿλλάχζ ξμρήδνρζ, δδρμα γήτζ χλ-

(12) ρρέττλε.

(13) Χέμανζ διλέρμζ Τανγρηδάνη ὄλζ βαραца-

(14) ήνζ δαγλάρζ,

(15) Керсінζ снзэ фера́χζ, βέ εδττλε καρσιήκζ

(16) βαλλάρζ.

(17) Χέμανζ Ἰλλάχζ нїѡзнимі кабѣлζ ξδδπζ, ἰ-

(18) цисінζ сана,

(19) Дага варінца гелсінζ снзэ бѣрζ фераχлі

(20) εέεζ сада.

(21) САРРА,

(22) Соуленήρζ.

(23) Ώштé ὄλζ οὔμρδμδνζ варі, гїозδμδнζ нδρδ

(24) ξβладήμζ,

35

(1) Ώнδ κн Ἰλλάχζ банά μαχάλζ гїόρμεди

(2) ἰνκκλδдήμζ.

(3) Ώштé ὄλζ гана́нζ мδμζ κн, сэнζ δнδ соунде-

(4) рецэксннζ,

- (5) Нштѣ ѡлз кѡзѡ ки, сѣнз ѡнѡ вѡ гѡнз ѡл-
- (6) дѡрецѣкѣннз.
- (7) Кѡзѡ мнслнѣ гѡтнпз, кѡшз мнслнѣ ѡгѡмактѡ-
- (8) днрз,
- (9) Пѣбасннннз ннслфснзнгннн дѡшѡнѡпз дѡр-
- (10) мактѡднрз.
- (11) Пѡкз нѡснлз зѡвѡлнѣ, сѣзмншз гнѣнѣ кѡсѡвѣ-
- (12) тлнѣ ѡгѡрз,
- (13) Юзѡ, бѣнзнѣ бѡзѡлѡпз, сѡрѡрнпз, мѣрѡклнѣ
- (14) дѡрѡрз.
- (15) Пѡкз сѡфѡтннѡ, вѣ шѡ мѡзѡлѡмз ѡзѡнѡнз нѡ-
- (16) кнѣннѡ.
- (17) Сѡнз ки ѡлѡмѡнѡ бнлмншз гнѣнѣ, бѡкз шѡ
- (18) гѡтншннѡ.
- (19) ѡѡхѡ! сѡвѡднѡмз, ѡцѡвѡ бнрз ѡцнѣ дѡшз мѡ
- (20) гѡрѡнѡрѡннз;
- (21) ѡнѡнз нчннз мн бѡнлѣ мѣрѡклнѣ гѡтнпз дѡ-
- (22) рѡнѡрѡннз;
- (23) ѡкшѡлмз сѣнз тѡтлнѣ ѡгѡлѡѡ, сѣвѣрѣкз гѡтнр-
- (24) тлнншнннннннн,
- 36**
- (1) Пѣнз дѡ сѣвнннпз фѣрѡхнлѣ ѡзѡнѣ бѡклнѣ-

- (2) шнднмз.
 (3) Сені гӱтнрднпз татлн оуникӱнӱ бакнннрднмз,
 (4) Слнӱ бактннкчӱ хошлланнпз, чокз себнннрн-

- (5) днмз.
 (6) Сннз кн гӱтнрнкенз, сойлешнрдннз беннмнле,
 (7) Бннз да онларӱ бакнпз себнннрднмз се-

- (8) ннннле.
 (9) Шнмдн нн нчннз бенн бракнпз бендннз ӱ-

- (10) нрнлнрсннз;
 (11) Нӱснлз бенн каранлнкчӱ, бн меракчӱ бра-

- (12) кнрсннз;
 (13) **’ЯВРЯЙМӱ.**
 (14) **ЦЕБАПЗ ӒДЕРЗ СӱРРА.**

- (15) Бтме ӱ Кдднннмз! Бӱ ӱгллшмаларн бра-

- (16) клсннз,
 (17) ’Охшларӱкз, гнндрнпз, халлалашнпз ӱнрн-

- (18) лсннз.
 (19) Коркарнмз бӱ ӱгллшмӱннле ншн сездерецнннз
 (20) ’Ода коркӱпз бӱ харекетнннле хафлендн-

- (21) рецннннз.
 (22) **САРРА,**
 (23) **ЦЕБАПЗ ӒДЕРЗ.**

(24) Ἰχθὺς! γὰρ νῆσσοις ἰστέκις, ἐνὲ νῆσσοις δαμν-

37

(1) μάστιξ;

(2) Χέμιν νῆσσοις ἐστὶν χαβερὶ δὲ ἰορμακίσις ἐσ-

(3) κλαμάστιξ;

(4) Οὐρανὸς χεῖρ ἰσχυροῦ ἐστὶν τανέμιν, ἐνὲ ἐσ-

(5) κλαμάστιξ,

(6) Κλάκις κη δαμασκήν ἰσχυροῦ ἐστωρ ἐστὶν ἐσ-

(7) κλαμάστιξ.

(8) Κλάκις ἰσχυροῦ ἐστὶν, ἐνὲ ἰσχυροῦ ἐστωρ ἐστὶν ἐσ-

(9) κλαμάστιξ,

(10) ἐστωρ ἐστὶν ἐστωρ ἐστὶν ἐστωρ ἐστὶν ἐστωρ-

(11) κλαμάστιξ.

(12) Κλάκις ἐστωρ ἐστὶν ἐστωρ ἐστὶν ἐστωρ ἐστωρ ἐσ-

(13) κλαμάστιξ.

(14) ἐστωρ ἐστὶν ἐστωρ ἐστωρ ἐστωρ ἐστωρ ἐστωρ

(15) κλαμάστιξ

(16) Ἰχθὺς! ἐστωρ ἐστὶν κλάκις, χεῖρ ἐστωρ ἐστωρ ἐσ-

(17) ἐστωρ ἐστωρ ἐστωρ ἐστωρ ἐστωρ ἐστωρ,

(18) ἐστωρ ἐστωρ ἐστωρ ἐστωρ ἐστωρ ἐστωρ ἐστωρ

(19) κλαμάστιξ.

(20) **ἸΣΡΑΗΛΙΤΑΙ,**

(21) ЦЕΒΑΠΖ ΕΔΕΡΖ ΓΑΡΡΑΛ.

(22) Ἦ Γάρρα ἀγλασάρικζ σοηλέσιμε εδςζ δλίςηηζ,

(23) Γαηά ρηζά εδέρημζ εδραδανζ ἀρηλίςηηζ.

(24) Κδ ἄζηηή σοζλέρηλε ζοцδγδ οὔαηηήρμα,

38

(1) Λαλακή βοшлаί, δεμηήρζ ἰορέκζ ὄλζ, εδραδα

(2) δδρμα.

(3) **ΓΑΡΡΑ,**

(4) ЦЕΒΑΠΖ ΕΔΕΡΖ ἸΒΡΑΙΜΑ.

(5) Ἦχζ! εφένδημζ, εμηήηηζ οὔζερέ ἄρηηκζ εδςζ

(6) δλαήμζ,

(7) Λίκηηηζ ἠζηήηηηλε φακηηή έέηηζ οὔαηηήρμα-

(8) ἠμζ,

(9) Πηη(?)ηήμζ κη Ἰχρηηήηηζ δδϋηηδηδέ δαβεηηήηηρζ,

(10) Ἰἠέ δηηαδἠήμζ κη, βηηςηηλέρζ κη ραγεε-

(11) ηηήηηρζ.

(12) **ἸΒΡΑΙΜΑ,**

(13) ЦЕΒΑΠΖ ΕΔΕΡΖ ΓΑΡΡΑΛ.

(14) Ἰςπαηηηή βηηά βέρζ, έέηηζ εδραδα δδρμα,

(15) Χέμη χέρζ ηέ σοηλέρζε ζοцδκζ, έέηηζ εηηη-

(16) δδρζ δδἠμα.

(17) Γέηηζ δηηηηζ κακκηηηηηηή ἡἰορμέηηζ ζαήζζ δε-

- (18) ήλδνρз,
- (19) Ζήρα εένз δнѢ гїорѢнце дѢрмаѡ мѢмкнѢ
- (20) деήλδνρз.
- (21) Ηνλнρнмз кн εένз гїόзз гλшнннί ε̂дерέкз до-
- (22) кецέкєннз,
- (23) ЧоцѢкз да ферасетлнδнρз, коркάρнмз сездн-
- (24) рецέкєннз.

39

- (1) Ηνλнρнмз кн флκнρз, κλκάρнкєнз єнá бλ-
- (2) κнннρнδн,
- (3) Хέμн οϋ̂λнннцє λнндєнз єоннδнá єρнлнρнδн.
- (4) Шн́мδн εένз οϋ̂λнδнρнρєєнз гέμє єнá єρн-
- (5) λцáктнρз,
- (6) Єένз да λγλλшмκєнѢзз дѢрáмюпз бєллн
- (7) δλцáктнρз.
- (8) Єένз бáρз ѡлз ε̂ннί ιορтѢλѢкз ε̂сплєнннί гє-
- (9) тнρέєннз,
- (10) Тέзз ѡлз, єнá нїáзз ε̂дєрнмз бѢ єозлєрнί
- (11) бнтнρέєннз.
- (12) Хέμн εένз гλнннδá дѢрма бѢрданз єлвѢшá-
- (13) єннз,
- (14) Юрегнлн́ нѢзмє бολáкнм Ιєєлκнί єáγз κλ-

(15) εδωσίσην.

(16) **ΓΑΡΡΑ,**

(17) **Цεβάπз ἑδέρз Ἰβραλλμά.**

(18) Ἰштé гетһрдһмз, талһхсһзз факһрһнзз іор-

(19) тδλδγδнδ,

(20) Χέρз генидһкче, һлэмз һмренирһди оусл-

(21) пλδγδнδ.

(22) Ἰχз! Ἰштé пδһлάρз εδ γóнз ἄз канларá

(23) боһнацáктһрз

(24) Факһрз ἑβладһмз, елбá ἑһнидэһз бога-

40

(1) зланацáктһрз.

(2) **ἸΒΡΑΗΜ,**

(3) **Цεβάпз ἑδέрз Γάρρα.**

(4) Ἰχз! ἰá Γάρρα елнá ἰцїѳпз, εδһларһ бошла-

(5) лсһнз,

(6) Иδради еһзз чһктһктáнз сóра ἰγλαмаá

(7) елшлаáсһнз.

(8) Χδελα кһ Ἰλλάχз ἑмрһдһрз ἰгһттáнз нé кáрз

(9) ἑδέрсһнз,

(10) Χέманз һлфһлé тенé цефá, цанһмá, еһнз оуадһрһ-

(11) рһмз,

(12) Βακίττς εαδΰστδ, βέντ οϋεδλιε κδσιανδν-

(13) ρήριμτ.

(14) **СЯРРЯ**

(15) **цебáптз ѿдέρз 'Ивраллмá.**

(16) 'Нштé сέντ δнδ οϋ'анднρήптз κалднρήнцал-

(17) декз,

(18) Хέμн ге'нднρήптз, енрέρз енрέρз, κδσιадήн-

(19) цалдекз.

(20) Ѓέντ варáιμτ σακλαναίμτ, κенд'и башнмá λ-

(21) глашан'иμτ,

(22) Λάκннτз сóгρα ηζ'и́нτз в'έρз κн, бáрн б'и́рз

41

(1) χαλαλλашан'иμτ.

(2) Хέμн б'и́рз σαχάττз λгзнн'и, ѳзδнδ, г'орδптз δ-

(3) п'и́μτ,

(4) Сóгρα 'Илалχά ѿμανέττз, βé санá т'εсл'иμτ

(5) ѿден'иμτ.

(6) **'ИВРЯИМЪ**

(7) **цебáптз ѿдέρз Сáррл.**

(8) Пoшлá д'εрнμτ санá бδнлар'и, 'Илалχз κερ'иμ-

(9) днрз,

(10) 'Ншлаллалχ енз'ε багншлар'и, κендн'и λ-

- (11) λήμδηρζ.
 (12) Πέλκη μελεκλερηνέ ἔμρζ ἔδέρζ σακνηηρλάρζ
 (13) βδηδ,
 (14) Χέμη δλδμδέηζ, χέμη λττεшттένζ κδρτληρ-
 (15) λάρζ βδηδ.
 (16) Ζήρα κδδρέττζ σαχνηήδηρζ, βέ χέρζ шее ка-
 (17) δήρδηρζ,
 (18) Ηήце κη ἔμρζ ἔδέρεε, цέμη μελεκλέρζ ἔ-
 (19) μρηνέ χαζήρδηρζ.

(20)

САРРА

(21)

Кенді башинна сойленіръ.

(22) Βάη! Βάη! χάνφζ βένζ φακηρά, εάνζ κη βενή

(23) λβδтμάκζ ηсттерз βδ созлёрле,

(24) Нислз камілз δλάνζ λдемлёрз, деллері

42

(1) λβηδηρλάρζ тδρлδ δютлёрле.

(2)

’АВРААМЪ

(3)

Савашіръ ’Ісаакі оу’андηρмасηна.

(4) ’Ісаакіμз, іа’ δγλδμз ’Ісаакз оу’анасηηз,

(5) Βάκз ἔспавηηή гіннέсηηз, βέ довалмі λ-

(6) λасηηз.

(7)

’ІСААКЪ

- (8) Цεβάπз Ἐδέρз.
- (9) Ḫένз κήμσннз; нé сoйлéрсннз; ннчннз докани́р-
- (10) сннз бани́;
- (11) Ḫенн́мз оḷн́кδмз в́арз, докδнма рнцá Ḫ-
- (12) д́ернмз сани́.

(13) **ἸΒΡΑΗΜ**

- (14) Ἰεκράрз цεβάπз Ἐδέрз.
- (15) Oḷáнз ἰ себгюлн́мз, оḷáнз, сенн́ оḷанднр́анз
- (16) б́енз н́мз,
- (17) Ἰцелелн́ н́шн́мз в́арз, δнδнз н́чннз сенн́ н́-
- (18) с́т́ернмз.

(19) **ἸСАΑΚ**

- (20) Цεβάπз Ἐδέрз.
- (21) Ḫράκз бенн́ оḷандн́рма, далгн́нз оḷн́кδд́а-
- (22) нмз,
- (23) Ḫεβαχ́á влкн́тз ч́окт́δрз, з́нра татлн́ н́-
- (24) рaχлт́т́á н́мз.

43

- (1) Ἰἰδ педерн́мз Ἰἰλλαχ́н́ себ́ерсенз, бенн́ оḷанн́-
- (2) дн́рма,
- (3) Ḫοшла́ ннцн́тме, б́нразз с́брз Ḫ́тз бенн́
- (4) κλлдн́рма.

(5)

ἸΑΒΡΑΪΜΛ,

(6)

Κενδή βασηνά σοιληνέρζ, χέμζ γέ-

(7)

νε οὔανδρημαῶ εβασήρζ.

(8)

Πακάριμζ κη βασκῶ βασκίτζ, βοήλέ ληηρα-

(9)

σμάζηδη,

(10)

Φακίρζ, ιεζμήςπτηρζ χαιηνή, ίόχεια καρ-

(11)

σηλασμάζηδη.

(12)

Οὔάνζ οὔαζμζ κάλκζ, σηνήηηλε βαχχέέ ηηδε-

(13)

צעήσζ,

(14)

Πῶ γιόνζ ίορτῶδῶρζ, βεραβέρζ βαρήπζ κῶρ-

(15)

εάνζ κεσεצעήσζ.

(16)

ἸΣΑΑΚΛ,

(17)

צעβάπζ ἔδέρζ πεδερή Ἰβραλλμά

(18)

Ποσλά, βράκζ βενί ἰῶ σεβγιολή πεδερήμζ!

(19)

Πένζ μεκτῆπζ βασκτηηδά, οὔανήρζ και-

(20)

κάρζ ηηδέρημζ.

(21)

ἸΑΒΡΑΪΜΛ,

(22)

צעβάπζ ἔδέρζ Σάρλα.

(23)

ἸἸ Σάρρα Βαδνηήμζ! Ἰλλαχά δοβά ἔτμεέ

(24)

δῶρέηηηζ.

44

(1)

Χέμζ εῶ ληρηηκτῶ βαγρηηή, τῶσζ δεμήρζ

- (2) κηλίςηηζ.
- (3) Δοβά ἔττζ κη Ἰσαίκηλε εάγζ εαλέμζ γελελήμζ,
- (4) Οανά χανρλί χαβέρηλε σεβηηζλίκζ βερελήμζ.
- (5) **САРРА,**
- (6) Б᚛ εοζλερέ καρσηηλίκζ цевάпζ ἔδέρζ.
- (7) Ἰχζ! ἄρτηκζ δεεцеημζ καίμαδη, ηηштé δ᚛-
- (8) ραцáημζ,
- (9) Эηηηηηά ἱάτáηζ χαηηελέρζ гηεή δтδρá-
- (10) цáημζ.
- (11) Ηίςηλζ δηηάρζ καпδηηηζ ε᚛рδлδ᚛гδηá ελκαρ-
- (12) лáρζ,
- (13) Ἰцáελ цεηлáтτζ μη γεηáορζ деáο κορκαρ-
- (14) лáρζ.
- (15) Ἰцáελ ἔηιερημηηζή εαгллáпζ δлδ᚛рецéкζ μη;
- (16) Ἰόχса εηηελερέ ἰцáппζ ἰзáтτζ ἔдецéкζ μη;
- (17) Ηίςηλζ δηηάρζ ε᚛ κορκάκζ феефеелеéрηле δ᚛-
- (18) рδρлáρсе,
- (19) Ηéηζ да εóηлеце κορκαцáημζ, καпδáο ε᚛-
- (20) рδρлáρсе,
- (21) Χέρζ γελεηήηζ ἰгзηηá ελκήпζ κ᚛лáкζ βε-
- (22) рецéημζ,
- (23) Хáсз ἔβлáдημηήηζ ἰцηлá χαβερηηηή гáοзе-

(24) δεцένμz.

45

(1) ἸΑΒΡΑΗΜz,

(2) Γένε цевάпz εἰδέρz Ἰσαακά.

(3) Κάλκz τаттáи δγλδμz, бήzз дδρμáиpз íο-

(4) λδμδzά гндελήμz,

(5) Кδ γíοηz βαρλλήμz, βεραβέρz зέφкz σεφά

(6) εἰδελήμz.

(7) ἸСАИKz

(8) цевáпz εἰδέρz Педерηné.

(9) Ἰχz! íá Педерήμz, ηήчηηz βαλндémz íáηημά

(10) гélμeíοpз;

(11) Ηήчηηz ò βeηή гeηηдηpмéзz; бδ ηшé λκλήμz

(12) εἰpμeíοpз,

(13) Cέηz χήчz íáηημά гeλήпz, βeηή гeηηдηpмe-

(14) зηдηηz,

(15) Ἰλλe cάлтz ληάμz гюлδшeрéкz гeлήpз, cέηz

(16) гeлмéзηдηηz.

(17) Ηήчηηz шíмдη βαλндémz ηcтéмeдη, бδpαδ íá-

(18) ηημά гeлмeшηηí,

(19) Кáрдηpз бήpз ceбéпz, зήpа гíοpдδμz á-

(20) глáшapάкz òдacηηά гηpмeшηηí.

- (21) ἸΒΡΑΪΜΑ
 (22) ЦЕΒΑΠΖ ἘΔΕΡΖ Ἰελλκά.
 (23) ὩΓΛΩΜΖ, ΒΛΗΔΕΝΖ ἠΐΝΗΖ ΦΕΣΦΕΕ ἜΤΜΕ, ΖΗ-
 (24) ρα ἠΐΗ ΒΑΡΖ,

46

- (1) Ἰολά λζΝίΜΖ δλάνζ ἰζηκλάρηηηζ τεδαρηκη-
 (2) ηή ἰπάρζ.
 (3) ἸΟΑΪΚΑ,
 (4) ЦЕΒΑΠΖ ἘΔΕΡΖ Πεδερί Ἰβρλλμά.
 (5) Ἰ ΠεδερίΜΖ! χλβέρζ βέρζ βλνά, ηέρее βλρ-
 (6) μάκζ ἠετέρηηηηζ;
 (7) Ἰκшамá δΟηεμέζΜῖηηηζ κη, βδρλδλ τλἰάΜΖ
 (8) Ἐδέηηηηηζ;

- (9) ἸΒΡΑΪΜΑ
 (10) ЦЕΒΑΠΖ ἘΔΕΡΖ Ἰελλκά.
 (11) ἸΓἰ δΓΛΩΜΖ, κδρβλάνζ κεεΜεέ βλρλζλἰηηζ βήρζ
 (12) δλγá,
 (13) Ζλδε τολφζ ἔρδηηηηζ, λάκηηηηζ βήρλζηη ἠ-
 (14) ράκτἠηηηηζ βδρλδ.
 (15) Κδηδἰηηηηζ ἠΐΝΗΖ δλ βληηδένηηηζ κλσβετλἰ βδλδ-
 (16) ηδρζ.
 (17) Ζήρλ δεδἰηηηηζ κη, βεκλέΜε, βήηηη δλγá κλλ-

(18) μάκκζ γϊορδνδρζ.

(19) **ΊΓΑΨΚΖ**

(20) **צעבאָפּז ןדערז פּעדערן ׳הברלמאָ.**

(21) ״׳ה פּעדערןמז סענז ׳הערנדענז בדוראָ גנדעסנז

(22) בענז דא געל׳הרמז,

(23) פּענז סענ׳ה ןלש׳הרמז, לאַקנז באלנדעמ-

(24) **לע קאבדשמאסנ׳ה דהל׳הרמז.**

47

(1) **ΊΓΑΨΚΖ**

(2) **בלנדע׳ינלע קאבדשמאק׳א,**

(3) **סאָררא צעבאָפּז ןדערז ׳סאאָאָ.**

(4) **חאָ׳דע סעבגױל׳ה ןגל׳מז, בע סגננאצאָקז ןלמ׳-**

(5) **ד׳מז יױלד׳ה באַרעסנז,**

(6) **חאָ׳דע גױזל׳מזנז נד׳ר׳, ןלמ׳רד׳מזנז באַר׳,**

(7) **חאָ׳רז דױבאמ׳ה אַלעסנז.**

(8) **ΊΓΑΨΚΖ**

(9) **צעבאָפּז ןדערז באלנדעסנ׳ה.**

(10) **״׳חז, גאָ באלנדעמז! סענ׳נז חױקז יױפדשמל׳ר׳נז**

(11) **בענ׳ה פּעספּעסלער׳ה קױדל׳רז,**

(12) **חעמ׳ה גױזל׳ערנדענז אַקאָנז, ׳הרמאָקז גנב׳ה**

(13) **גאָשמל׳ר׳נז בענ׳ה קױקד׳ט׳דל׳רז.**

(14) **׳ה אַצנל׳ה דערד׳נז באַרד׳רז ק׳ה, אַגלאָפּז ס׳זעז**

- (15) δλμάζειννζ,
 (16) Ыκάρημζ κη βλштάνηζ τηρηαγάδεκζ, ίοπ-
 (17) мектѣнζ доймáζεινнζ.

(18) **СЯРРЯ**

(19) **цєвápηζ έδέρηζ Ίєллκá.**

(20) Χάηηζ όγλδμζ, βήηζ дерднμζ ίόκτδρζ, φεε-

(21) фееде κλίμα,

(22) доβáμζ ούζερηηδέ δλά, βáηζ дагдá ηβá-

(23) дѣтѣ ѣтѣ дѣрмá.

48

(1) **ЊСЯЯКЯ**

(2) **цєвápηζ έδέρηζ βλлηдеєηηέ.**

(3) Βλлηдé! бéηζ дагдá сєηннζ ηчннζ έллмáηηζ

(4) дєвшнρєцѣнμζ,

(5) Χέμζ έίό ραχζαλί άγáηζ чнчєклєрђ гєтн-

(6) ρєцѣнμζ.

(7) Ышкá бδλδηáηηζ тολφζ шєйлердéηηζ топлá-

(8) цáημζ,

(9) Ёгерηζ дáсκαλοδμζ áρáρє, дé κη γáηηηζ

(10) βαρцáημζ.

(11) **СЯРРЯ**

(12) **цєвápηζ έδέρηζ Ίєллκá.**

(13) ʼОгдмз, ʼлз шʼ татлі армдтларі, ʼаннид́а

(14) бʼлʼнцʼнз,

(15) Бʼнларі акшамд́анз верднл́ерз, саклад́нмз

(16) сен́нз н́чнз.

(17) ʼʼлз бʼнларі сакла́ кн, сʼсʼзлʼгʼнʼ кес́еннз,

(18) З́ира б́лз гнбн ч́окз татл́днрз, ʼ кн бн-

(19) л́еннз.

(20) ʼОҪАҪКҪ

(21) цев́апз ʼд́ерз балндесн́е.

(22) ʼ Балнд́е! бʼ созл́ернз ʼо ʼмм́а, нн́чннз ʼ-

(23) гл́рсннз.

(24) ʼен́нмз н́чнз б́рз сезднѓнз кед́ерз б́рз

49

(1) мн дʼюр́асннз;

(2) Бʼ гамл́и давранншлар́ннз, бан́а ч́окз мерл-

(3) кл́и фесфес́е вер́орз,

(4) ʼоҫа б́енз бʼ даѓа варн́нца, ʼртнкз ʼрл-

(5) данз ʼнмемекз мн сезнл́орз.

(6) ʼАВРАҪМҪ,

(7) цев́апз ʼд́ерз ʼсаќа.

(8) ʼОгдмз ʼртнкз дʼрмалнмз б́зз ʼолдм́-

(9) з́а варал́нмз.

- (10) Каралимз еһэз еџ гюһз, џлз гюзэлз саран
 (11) еџлалімз.
 (12) Чџнкн еһэз гндеценсз, лһанз џнџнз һчһнз л-
 (13) глшһрз,
 (14) џнџнз һчһнз гһнмнздә дџрмәзз, каршн-
 (15) дһнз бакншһрз.

(16) **’АВРАИМЪ**

- (17) **цевәпз џдәрз сәрранныз царїелернне.**
 (18) ’Анта, Тамарь, капџю кнчлеюпз каднннн-
 (19) зһнз гһннә барәснннсз,
 (20) Зһра шһмдн башкә бакнчтһнз зәдә снзә
 (21) мџхтәцтһрз, гһннндә дџрәснннсз.
 (22) Гһннндә еџлџнәснннсз кн, гһнннзз кәлмасннз,
 (23) Зһра еһрәзз кәхрснә бәрз, дџшџнџпз ме-
 (24) рәкз йлмасннз.

50

(1) **ТАМАРЬ**

- (2) **цевәпз џдәрз лгаснә ’Авраамә.**
 (3) ’Олџнз џфенднмз, халнмнзә гюрә савлшн-
 (4) рнсз,
 (5) Кадннмнзһнз хәрз хнзметгнне оҟсанмак-
 (6) снзз џгрлшһрнсз.

- (7) ἸΣΑΪΑΚΑ
- (8) ЦЕΒΑΠΩ ΕΔΕΡΩ ΠΕΔΕΡΗΝΕ.
- (9) Ἦ ΕΦΕΝΔΗΜΪ ΔΑΧΑ ΣΑΒΑΧΩ ΟΛΜΑΔΗ, ΗΝΙΧΗΩ
- (10) ΕΒΜΕΛΙΝΩ;
- (11) ΜΗΝΑΣΙΠΩ ΗΣΕ ΓΙΟΝΕΣΗΝΩ ΔΟΓΜΑΣΗΝΗ ΒΕΚΛΕ-
- (12) ΜΕΛΙΝΩ.

- (13) ἸΒΡΑΪΜΩ
- (14) ЦЕΒΑΠΩ ΕΔΕΡΩ ἸΣΑΚΑ.
- (15) ὍΓΔΩΜΩ! ἸΛΛΑΧΩ ΕΑΝΑ ἘΜΡΩ ΕΤΤΗ ΚΗ, ἘΡΚΕΩ
- (16) ΔΑΒΡΑΝΑΙΩΜΩ,
- (17) ЧΗΚΑΙΩΜΩ ΙΟΚΣΕΚΩ ΔΑΓΔΑ, ΚΕΝΔΗΣΗΝΕ ΚΩΡΒΑΝΩ
- (18) ΕΩΝΑΙΩΜΩ.
- (19) ΧΕΜΗ ΕΩΝΩ ΔΑ ΕΩΡΩΔΩ ΚΗ, ΣΕΝΗ ΔΑ ΑΛΑΙΩΜΩ
- (20) ΕΑΝΗΜΑ,
- (21) ΧΑΤΤΑ ΟΥΓΡΕΝΕΣΗΩ, ΗΣΗΩ ΚΩΡΒΑΝΩ ΕΩΝΑ-
- (22) ΡΗΩ ἸΛΛΑΧΗΜΑ.
- (23) ἮΣΤΓΕ ΕΩΝΩ ΕΗΛΕΣΗΩ ὍΓΔΩ, ἸΛΛΑΧΩ ἘΜΡΗ
- (24) ΔΑΔΩΓΩΝΩ,

51

- (1) ἮΡΤΗΚΩ ΚΗΜΩ ΕΗΛΗΡΩ ΕΩΝΩΝΩ ΣΗΡΗ ΧΗΚΜΕ-
- (2) ΤΗ ΝΕ ΔΑΔΩΓΩΝΩ.
- (3) ἸΣΑΪΑΚΑ

- (4) ЦЕΒΛΠΖ ἘΔέρζ Πεδερνήε.
- (5) Ἴβ Πεδερήμζ σοήλέ βανά, νέδνρζ ἔττηγίνζ
- (6) κδρδнтδλάρζ;
- (7) Νέδнρζ βδ κενδή βашннά ἑπτηγίνζ σο-
- (8) κрантнларζ;
- (9) Βακάρημζ κн βοζδλмδштδρζ шеклίνζ βέ ῥ-
- (10) зδнζ,
- (11) Χέμн гамлн гѳорδнδюрζ днлннζ βέ σοζδнζ.
- (12) Ἴκλннζ долашнқз, гѳозлєрннζ βδланнқз гѳо-
- (13) рδнδρζ,
- (14) Соήλέ βανά ἑλβαρнрнмζ, нє далгннζ βδ-
- (15) лδнδρζ;
- (16) Ἴштé βєрлєєрζ ἄркадἄшнєз, ἵштé βєрлєєрζ
- (17) ѳорδрδєз,
- (18) Ἴншлллахз дагá βαρнрζ, ὄлз сефаллрн
- (19) гѳорδрδєз.
- (20) Ἴштé бєнз сеѳннєрєкз, гюлδшєрєкз ѳолδ ῥ-
- (21) рδрδмз.
- (22) Λάκннζ сенннζ ῥзδнδ гамлн каслєтлн гѳо-
- (23) рδрδмз.
- (24) Себєпз нєднрζ бнлмємζ, нїázз Ἐдєрнмζ соή-

- (1) λέ βανά,
- (2) Соиλέ, λμάνз, ѿφένди Педерімз! рица ѿ-
- (3) дерімз саниά.
- (4) Βάρисα βήρз дердінз, χλβέρз βέρз βανά да
- (5) βилишеλίμз,
- (6) Сенінниле дертз ѿртагі гиві, βεραβέρз οῦ-
- (7) лешелімз.
- (8) Χαφнφленднреімз сені, βѣ λγήрз дертз ѿ-
- (9) кюндένз,
- (10) Чогѣѣ βανά βέρз да, λзні саниά калсініз
- (11) βѣ гюндένз.
- (12) **ἸΒΡΑΗΜ**
- (13) **Цεβάпз ѿдерз Ἰσακιά.**
- (14) Ὠγѣмз! Ἰλλαχίνз һсминне βѣ гюнз кѣрβάνз
- (15) кецеценмз
- (16) Ὠнѣнз һчінз дѣшѣнѣрѣмз ки не тарзιά ѿ-
- (17) деценмз
- (18) Хемн чѣнкн һβадэтз срлсіднрз, чѣкз λглл-
- (19) шмалінмз,
- (20) Ἰλλάχз βένз гюнаχκωρή, λφз ѿтсініз дею
- (21) гѣлвармалінмз.
- (22) Ἰштэ βѣ фннкнрлэрднрз, βениά мερακларιά дѣ-

- (23) шδρεпλέρз,
 (24) Ыһләрдһрз бени дшшднерекз, лһрз, лһрз

53

- (1) іордденлэрз.

(2)

СОФЕРҖ

(3)

Һеминдэ дланз хнзметкарз цевáпз

(4)

Ӏдерз Сӱмпанз һеминдэ дланз

(5)

хнзметкарá.

- (6) ӱӀ Сӱмпанз бакáрһмз кһ лгамһзз меракһн-

(7) дһрз,

- (8) Сормалһм мһ бһрз дахн, һнчһнз дал-

(9) галһдһрз;

- (10) ӱӀ кардáшз, бдӱ галһн гӱордпз сӱрмамамһнзз

(11) гáкһшмáзз,

- (12) Каралһмз, соралһмз, дердн һэдһрз биле-

(13) лһмз, дӱрмáкз дáлмáзз

- (14) Ыһзз ӱӀгамһзһнз едһкәнә Ӏмектáрз кдәлл-

(15) рһнз,

- (16) Хелбәтте Ӏфәндимһнзһнз дердһннә сордпз

(17) билмелһнз.

- (18) ӱӀ Сӱмпанз, сәнз ӱӀгамһзһнә теңхәлá чәгһрá-

(19) сһнз,

- (20) Ինքս օրջանլե տեփտիշի ճերեկս ԵրԺնի
 (21) ԵրԺնի.
 (22) Ինքս յօւջիջ Ենքս տերտիփնլե իննմա յաղորդի-
 (23) թնլ,
 (24) Ենքս ԵրԺրկենք, ՚Պղամիջք յեկնիմեսնիք ԵրԺ

54

- (1) Ինքս.
 (2) Զնրա իղամիջք, կաճննիմնիջա, ԵրԺն ԵրԺնի
 (3) Ինքս,
 (4) Ինքնիք կճակարհիք ԵրԺն ճիշտիմիշի-
 (5) ԵրԺ.
 (6) ԵրԺնիքն ԵրԺ, իննմաճիք, ԵրԺն ճԵրԺնիք
 (7) կճրԵնք,
 (8) Ինքն ճիշտիմիք ԵրԺն, կճիք ԵրԺն յնքնի-
 (9) ԵրԺն ինքն.

(10) ՅՄՍՍՍՍ

- (11) յԵրԺն ճԵրԺն ՅԵրԺն յնքնիմնիք.
 (12) Ինքն ՅԵրԺն նե ԵրԺնիք; յնքն ԵրԺն ճԵրԺնիք յնքն-
 (13) ԵրԺն;
 (14) ՚Պղա ճԵրԺնի կճրԵնք ճԵրԺնիք, ԵրԺն յնքնի-
 (15) ԵրԺնիք!
 (16) Ինքն ԵրԺն յնքնիք, իղամիջք ՚Պղամիք յնքնի-

- (17) тмесннз,
 (18) 'Иа́лкз да бабаси́ к'Ѹрба́нз ѿдеце́кз з'анз
 (19) ѿтмесннз.
 (20) 'Ибра́лмз, богазласи́нз 'Илакнi! б'Ѹ на́снлз ѿ-
 (21) л'Ѹрз!
 (22) б'Ѹ сохпетнí кнiмз днлннí лiнiрз, кнiмз нi-
 (23) нлнiрз!

55

- (1) **СОФЕРЪ**
 (2) Гeнe цeвaлпз ѿдeрз С'Ѹмпaнз хнзметдaшннa,
 (3) 'И С'Ѹмпaнз, бaрз, б'Ѹ дeднклeрнлнi, сoрз кн
 (4) лгнaлiсннз,
 (5) б'Ѹ к'Ѹлaклaрз сeсз лгнaлaкiкз нiчiнз вeрнл-
 (6) днгннí тaнaлiсннз.
 (7) Лaкннз i' Гioнлeрз С'Ѹлтaннi, сeнз мeдeт'тз oр-
 (8) ллштирaсннз,
 (9) б'Ѹ С'Ѹмпaнa дeднклeрнлнi хнлaл'фa чнкaрa-
 (10) сннз.

- (11) **СИМПАНЪ**
 (12) 'Ислнндe ѿлiнз хнзметкaрз
 (13) снбaлз ѿдeрз лгaснi 'Ибралмa.
 (14) 'Инци́нмe ѿфeнднмз, б'Ѹ снбaлз ѿдeцeи́мз сох-

- (15) πετέ,
- (16) γενδέης βήρз керέμз днлэрнмз, βδ σοραца-
- (17) ήμз сохπετέ.
- (18) Νέδнρз шδ γενήнз чо́кз снκлетήнз; βнзέ χλ-
- (19) βέρз βερέсннз,
- (20) Зήра ἑήднρз κн, βήρз ἄдеμέ дердннί βнл-
- (21) днрэсннз.
- (22) Βακήтз даχά γεцэднρз, βαρεήнз βнράзз οῦ-
- (23) юнеδнз чоцδкз,
- (24) Γένз βнзέ βδ кейфїетн́ н́аκλз ἑδέсннз βήρз

56

- (1) ἄзз βδцδкз.
- (2) Ἰстэ́рзнсз, шδ снκλადнγн́нз сн́рз нэднρз; βн-
- (3) зé βнлднрэсннз,
- (4) Кé ἕгερз βδ созδ башкаснн́а дэ́рсеκз, βнзн́
- (5) δлдδрэсннз.
- (6) **ἸΒΡЯЯМЪ**
- (7) **цеβάпз ἑδέρз Γύμπαнз χнзметκωρнн́а.**
- (8) Ἴа δгλδмз Γύμπαнз, βεнн́мз дердн́мз чо́кз
- (9) βδю́ктδρз,
- (10) Кé снзé н́аκλз ἕтсέμз да, χн́чз βήρз шнφ́а
- (11) ю́ктδρз,

(12) Ζήρα χέρζ νέ γαπάλμζ, βδ ήσπτένζ ιόκτδρζ σε-

(13) λαμεπλίκζ,

(14) Χέμανζ εήζζ βδ γοцδкζ δδιονδιδέ ζάνηζ

(15) εαχδεπλίκζ.

(16) **ΟΥΜΠΑΝΖ**

(17) κενδή βασηνή σολληήρζ βέ χέμη

(18) цевάпζ ζδέρζ 'ήβραλλιά.

(19) Χέη Τληγρήμζ! ήήνηζ βήρζ ζμήνηζ βέ κιδέμζ

(20) χηζμετκάρζ

(21) Πήλμεσηζ ζφένδισηνηζ ίορεγηιδέ, νέ δέρττζ

(22) βάρζ.

(23) 'ή λγάμζ, εένηζ βηλήρσηζ κη, τεεελλδ, дер-

(24) δήνηζ μεχλεμήδηρζ,

57

(1) Χέρζ χάνγη γάρά κονδλεά, χέρζ χαλδέ

(2) шифлλήδηρζ.

(3) **'ΑΒΡΑΪΜΖ,**

(4) цевάпζ ζδέρζ Ουμπανζ χηζμετκάρηνηά.

(5) 'ή δγλδμζ! λκλιμδά βέ φηκρημδέ δλάνζ κδ-

(6) ρδηтδларή,

(7) Κέ βδ βενή βδρδγένζ γόκζ καραηλίκζ βδ-

(8) λδтларή.

- (9) Ἰστέριμζ шήмдн, ἰᾶ βήραзданζ δδюрһиμζ
 (10) ензэ,
 (11) Зһра енһириμζ кн, бδ гюнз, ἰᾶ ἰәриηζ чика-
 (12) цакз һзэ.
 (13) Калдһ кн һестэриμζ, Ἰсаакһиμζ енрәззз ἰәтма-
 (14) еннһ,
 (15) Оүюмалһ кн, зһра һестемэмζ бδ созлери
 (16) ддһмасыннһ.

ἸΒΡΑΗΜΖ

- (17) **ЦЕБАПЗ** ἕдэръ оглδ Ἰсаакһ.
 (18) ᾠгдмζ сэнζ юрдддһнз, вәрз бһрз миктәрз
 (19) ἰәтәсннз,
 (20) Шδ агациннз алтиндә енрәззз ἰәтһпз оүю-
 (21) лсннз.
 (22) Хемн хнркамн сереиμζ, зһра сәлтз совδкз
 (23) топрәктһрз,
 (24)

58

- (1) Бактһнз мн шһмдн, һаснз ἕн һрәхәтз ἰә-
 (2) тәктһрз.

ἸСΑΑΚΖ

- (4) Ἰәтмак вәририкенз кендһ башннһ
 (5) соһленһрз,

- (6) ὡφz! χόκz ἰρδλмδшδмz, шδ конδλмδшz ἱά-
 (7) тага́ вара́мz,
 (8) Γήραzз οὔτοάмz да, бδ ἰοργδнлδгδ чнка-
 (9) ρλήмz.

(10) **ἸΒΡΑΗΜ**

(11) **ЦЕВÁПZ ἘΔÉPZ χηzметткарларнá.**

- (12) ὤβñ, βενήмz саднканé κδλλарήмz, βé ἔβλα-
 (13) тларήмz,
 (14) Γέληнz шн́мдн ἡшн́тннz, нédнpз βενήмz
 (15) маслаχатларήмz.
 (16) Кδ λκшáмz гецé ннефнндá, ἡшнт́тн́мz Ме-
 (17) лéκz λгзнндáнz,
 (18) Ὁгλδмz Ἰεακн́, Ἰαλλáχz ἡετéἰοpз гἰόgз
 (19) ἰδзδндéнz.
 (20) Хéмz бо́лé бн́pз тpетн́бнлe κн, δлeцéκтнpз бδ
 (21) δгλδмz,
 (22) Δñнá κδρδλλалндáнz δδýо́лмдн бо́лé ἰολδмz.
 (23) Ἰαλλáχz ἔмpз ἔт́тн́ κн, βéнz ἔлн́мнлe βοга-
 (24) злλδн́мz.

59

- (1) Хéмн χοшнδт́лδκнлe κδρβáнz гнeб́ δнδ ἱά-
 (2) κλήмz.

- (3) Ήσπτέ τήνικη Ήλλαχίνηζ έμρη έδδδρζ, έένη έρ-
- (4) τήκζ δδράμαμζ,
- (5) Χέρζ χάλζ, έδηδ έδ γιόνη κδρβάνηζ έτμεκ-
- (6) ενζζ έβέ βράμαμζ.
- (7) Οήζζ δα τήνικη άγναδνήζζ, βενήμζ σακλή δ-
- (8) λάνη δερδμή,
- (9) Ήρτηκζ σόρμαιήνζ, ζήρα ναφιλέ ήνцндηρ-
- (10) εννηεζ κενδμή.
- (11) **ΟΛΜΠΑΝΑ**
- (12) Ήεμινδέ δλάνη χηζμετκάρζ цевίпζ
- (13) έδέρζ Ήβραλλα.
- (14) Ήцдипз! ήήчннζ βοήλέ δλεδнζ; едакá βερсéнζ
- (15) δλμάζμн;
- (16) Ήάχóтз башкá τάρзнле, бднδнζ чаресн бд-
- (17) λδнмáзз мн;
- (18) Ѓήрζ άтá, έβладннн бoгазламаá гáтнрсннζ!
- (19) Ѓήрζ едчδ, вé бнрζ кабахатн δлмакннзз
- (20) юлдδρсδнζ.
- (21) Ѓδ ήшз άлемé чóкζ άгнрζ, χέμн сoвδкз гю-
- (22) рδнецéкз,
- (23) Χέμн χέрζ κнмζ ήшнднпз дδάρса, сенн зéмз
- (24) έдецéкз.

60

(1)

ἸΒΡΑΪΜΑ

(2)

Цεβάπз ἑδέρз χηзметкάρларηηά.

(3)

Ἰδῶ χῶηκη Ἰλλαχῆμз ἑμрз ἑδέрз, εδῆά κар-

(4)

шῆ δῶδλμμάзз,

(5)

Хέμз κῶзῶ гηεῆ βοгазлμμалῆ, εашка́ чарé

(6)

εδῶδημμάзз.

(7)

ἸΟΦΕΡΑ

(8)

ἡμνηδέ δλίηз χηзметкάρз це-

(9)

εάпз ἑδέрз Ἰβραμμά.

(10)

Ἰга ηέδηрз εῶ сойледηκлерῆηз; ἑῆ δῶшδῆ-

(11)

εηηз,

(12)

Чоцῶгῶ ηαφηλέ ἑрé, ηῆчηηз ἰολδῶрéεηηз,

(13)

Ἰκληηῆ δεβшῆрз, εάкз κη гагλήшз ἡγῆάμμ-

(14)

εηηз.

(15)

Ἰῶ μηсηлῆ рῶά, εé χαλλεré ἡδῆημμ-

(16)

εηηз.

(17)

Ἰῆ Ἰβραῆμз! εῶ Μελέкз созῶ деηῆз, рῶά δλ-

(18)

μалῆдηрз,

(19)

Хéрз χῆлз, εῶ сeηῆ ἡηцηдеηлéрз οὔηкῶ χλ-

(20)

αλλерῆдηрз,

(21)

Ἠé μῶμкῆηз κη, Ἰλλαχημῆзз сeηдéηз боῆлé

- (22) τεκλήφz διλεσίηz;
- (23) ὄκη χέμz μερχαμετλήδηz, ηήχηνz βδῶ
- (24) ἔμz ἔήλεσίηz;

61

- (1) ὄνηz κη шерайтz мизанή, χάκz οὔzερέ ταρ-
- (2) τηλήz,
- (3) Ηάσλz βδ ἡштé ηική ταραφά μελλенήпz
- (4) ἔγηλήz.
- (5) ἤλλήz сληά ἔβλίδz, βé τорδηλήz βίδz ἔтμή-
- (6) шндн,
- (7) Шімдн ηήχηνz доисδῶz; δηλή κенді δε-
- (8) мшz ηді.
- (9) Сάρра χέμн κηсіz, χέμz чоқz ηхтїарлан-
- (10) мшz ηді.
- (11) Χαμнлé δλῶz доюрмактінz οὔмδтсδzлан-
- (12) мшндн.
- (13) Хéпz ηнсληλήz βδ χηκμέтz ηχίνz тел-
- (14) цδz κалді,
- (15) Шімдн десінz κη гаксіηz, βδ ἄцанпz
- (16) δлдῶ.
- (17) Фηκρηндémηδηz ἤλλήz сληά ηé βίδz ἔтμή-
- (18) шндн,

- (19) Ήλακίνης ζδρετί, ήλδήςζ γηβή чогалсінз
- (20) демншз ήдн.
- (21) Хέμз δεдн, ήλέμз онδ башз бнлнпз, сецндé
- (22) ѿтсннлérз,
- (23) Вé бδλδтлárз онδнз ήчннз дáйма рaχмéтз
- (24) вepсннлérз.

62

- (1) Сéнз шнмдн саннрсннз кн, 'ήλλάχз онδ кδρ-
- (2) бáнз днлéтoрз,
- (3) ѿ бнлмéзми кн, ήχтїарлгннзδá ήχтнзá ѿдíoрз.
- (4) Пoшлá бδ coзлepн, бδнларн ήκннндáнз чн-
- (5) καρáсннз,
- (6) Пδ ήχтїарлнктá, ннчннз цанннá κaχнpз
- (7) бδлδδpáсннз;
- (8) Пoшлá бδ фнкнрлepн, ѱpегнндéнз дaγадáсннз,
- (9) Шнмдн бδ зeмандá, ннчннз ήсмннн кéмз
- (10) дδγoрдáсннз;
- (11) Cδчéδзз, ceбepснз, ннчннз бδ чоцδγδ δлδδpéсннз;
- (12) Ннчннз κeндннн зaлнмз, вé κaнлн ήтá дe-
- (13) днpéсннз;
- (14) Хéпз ήλέмз, дoстлárз, вé гáтлárз, чоцδγδ ce-
- (15) вepлérз,

- (16) Ζήρα χέπз чоцδκлардάνз καμνίλз, βέ ού-
- (17) ελδ бнлнрлέρз.
- (18) Χέμн чόκз гáкншнκλί, βέ гюзéléз гїорδнδрдδ,
- (19) Χέμн чόκз χλκκá бáшз δλδρз деіó ού-
- (20) мδтгз δλδнδрдδ.
- (21) Сéнз шíмдн нáснлз бδнδ κανларá βεленднре-
- (22) цéκсннз,
- (23) Χέμн κаднннмнзí нáснлз δгδлeδзз éδδпз,
- (24) гарнпленднрецéκсннз.

63

- (1) Χελεбéтгге δмрδ λχнренéδεκз санá καρεзлana-
- (2) цáктнрз,
- (3) 'Илáнз éφένднмз, сáкннáсннз, бδ ншз фе-
- (4) нá δлацáктнрз.
- (5) Χέμн Сáрра κадíннле, днрлнгнннзз бoзδлацá-
- (6) κтнрз,
- (7) Ζήρα сенí χέρз гїордδкче, гóрегí χнρεлana-
- (8) цáктнрз.
- (9) 'Илáнз éφένднмз, гéлз денштнрз бδ φнκрí,
- (10) бáрма бδ іoлá,
- (11) Χέμн κανλί λтá дедртгме κендннé, бoйлé δгδлá.
- (12) **’ΑΒΡΑΗΑΜ,**

- (11) Чoцѡгѡ ѡстѣрсе кенді малідрз, бѣзз нѣ де-
- (12) мелісз;
- (13) Зѣра бѣнз да, чоцѡкз да, балндесі да, кен-
- (14) ді кѡлесісз.
- (15) ’Ѡнѡнз ѡчїнз хїчз ѡнцнмлемз, ѡлле фера-
- (16) хланїрмз,
- (17) Зѣра бѡ сннмдѣ дахї, бенї себднгнѣ гю-
- (18) венїрмз.
- (19) Бїкз кн, башкаснндїнз зѡдѣ бенї ѡланїкз
- (20) бїрз кнмсѣ гнбї северз ѡлдѡ,
- (21) Бѣнз нїснлз ѡнѡ гюцендремз; бїкз кн,
- (22) бѡ кѡрбїнз ѡшннѣ бенї сечѣрз ѡлдѡ,
- (23) Тенїмз ѡгерз бїразз ѡцїрса да, хелбѣтз
- (24) сїбрз ѡтмелн,

65

- (1) Зѣра каршнї дѡрмїкз хаталїдрз, ѡѡ хе-
- (2) сїпз ѡтмелнї.
- (3) ’Ѡгерз ѡнсанлїрз банї канлнї ѡтї, вѣ залїмз
- (4) да дерлѣрсе,
- (5) Бѣнз канїлмз, фїкачтз ѡдї ѡлсѡнз ’ѡлїлїхз
- (6) нѣ кн днлѣрсе.
- (7) ’Ѡгерз ѡнаснї да ѡцнннїрз, ѡнцнннїрз, вѣ ѡглїрсе,

- (8) Ὀνδῆνз да ἄντηνί соῦνδῆρз, ннцѣ бῆρз κἄчз
- (9) γῶнз саβάρсе.
- (10) Πένз бакμάмз ἄгрнлᾶρз, ἄгнчлᾶρз, ἄκннμά
- (11) κοῦμμά,
- (12) Ἴλλε βενίμз χῆпз цаχтῆмз, Ἴλλαχί χο-
- (13) шланднрμμά.
- (14) Ζῆρα χῆρз ἔρδέ χазῆρз назῆρз δᾶнз, ὄлз
- (15) χᾶκз Тангрῆ,
- (16) Ποῦλέ σεβῆρз ὄлз днндᾶρз, βέ садῆκз δ-
- (17) λᾶнз κῶλλарῆ
- (18) Κιμῆнз ἄκλή кадῆрднρз, ὀнδῆнз срларннᾶ ἔρ-
- (19) меснῆ;
- (20) Κέ κнмῆнз фнкрῆ ἔтншῆρз, днларῆ χεᾶпз
- (21) ἔтмеснῆ;
- (22) Χέμз βένз βῶ Ἴλλαχῆнз ἔт(т)нγῆ текннφῆ ἄρ-
- (23) зῶлᾶрднмз,
- (24) Κέ κендῆ κенднμέ φῆκρз ἔдῶпз, чоктᾶнз

66

- (1) βδнῶ κῶлᾶрднмз.
- (2) Сένз ἡсѣ ἰ Софῆρз, шῆмдн βενῆ чеβнрμῆέ са-
- (3) влшῆрсннз,
- (4) Нῆчннз φῆκρз ἔттнγῆмз κῶрβανῆ бошлат-

- (5) маӓ члншнрѣннз.
- (6) ъѠгѡмз ѡклннн дѣвшнрѣ, бѣннмз ѡцнндннмз
- (7) ѡѡтѡрѣ,
- (8) Хѣменз, ѡлӓчз ѣмрннн тѣзз ѣдӓ ѣтмѣѣ
- (9) цӓхтнмз чѡктѡрѣ.
- (10) Тѣнз ѡддтмаларннннз топѡѡ герн брӓкнн-
- (11) рнмз,
- (12) Пѣннмз ѡклнмз, ѡлӓчӓ ѣранмӓ бӓкннн-
- (13) рнмз.
- (14) Сѣнз хѣменз Сѡмплнз нлѣ бѣрлѣѣрѣ бѡдӓ дѡ-
- (15) рӓсннз,
- (16) Пѣнз чѡцѡѡнлѣ дӓгӓ чнкарнмз, снзз ѡ-
- (17) тѡрӓснннннз.
- (18) ъѠрдӓ шѡкюрленерѣкз, бѡѡ кѣсѣрнмз ѣкарнмз.
- (19) Сѣннчз бѣ фѣрӓхнлѣ борцѡѡннз ѣдлсннӓ бл-
- (20) кӓрнмз.
- (21) Пѣнз чѡцѡѡ ѡѡнднрӓннмз, знрӓ кнмнддннѡрѣ,
- (22) Хѣмн сӓгӓ сӓлӓ бӓкнннпз, бѣнн ѡрннѡрѣ.
- (23) Кӓлкз тӓтлн ѣблӓднмз, чѡкз ѡѡѡдннз ѡр-
- (24) тннз ѣтншнрѣ,
- 67**
- (1) Кӓлкз шѡ ѡдѡнларнн тѣзѣ бӓглӓѡпз бнрлѣ-

- (2) штірз.
- (3) Хайде йлз бѳнларі ѳглѳмз, дага вара-
- (4) лімз,
- (5) Хнзметкарлрз бѳрдá калсінз, бнзз іолá
- (6) чнкалімз.
- (7) Ѓнзз варалімз сеніннле, 'Йллаха́ кѳреáнз
- (8) сѳналімз,
- (9) 'Йллахтáнз бахшнші, сáлтз ģлнннзз бн-
- (10) злэрз йллнмз.
- (11) **ЎГАЯК.**
- (12) Хнзметкарлардáнз йнрлднктáнсора
- (13) Педері 'Йвраамá цева́пз ѳдэрз.
- (14) 'Й бабáмз, бакáрнмз кн, йтэшз ģакацáкларі
- (15) ѳлнндé,
- (16) Хэмз ģорѳорѳмз кеєкннз бнчáкларі бе-
- (17) лнндé,
- (18) Ѓэнз да йштé йхтнзá ѳдецэєкз ѳдѳнларі тá-
- (19) шнрнмз,
- (20) Лáкннз кѳреанлікз, кóчз, кѳзѳ іóкз, ѳнá
- (21) шашн́пз бакншн́рнмз.
- (22) **'ЙВРЯЙМ,**
- (23) цева́пз ѳдэрз ѳглѳ 'Йєлáкá.

(24) Ὠγλδμз βδ дагда кδρβανλήκз, κδζδ χέμз δ-

68

(1) λάκз чоқтδρз,

(2) Ἰσπεδнгнмнзн кесέρηεз, δнδнз һчһнз гю-

(3) члδкз іόκτδρз.

(4) ἸСЯЯКЯ,

(5) Гéне цевáпз ѿдéрз Педерннé.

(6) ἸѠ Педéрз! һштé оўчз гюндδρз іόлз ѱрδме-

(7) ктé свлшһрнз,

(8) Пһрлзз δтδρалһмз днннеелһмз да, гéне оў-

(9) лшһрнз.

(10) ἸВРЯЯМЯ

(11) Кенд́и башинн́а, гáвáшз соһленн́рз.

(12) ἸѠчз δγλδμз! цаннһнз тнттремеснн́и, гюрмегé

(13) мн ѿвéрсннз,

(14) Ἰκλһнз, фнкрһнз дагалацанн́и, гюрмегé

(15) мн севéрсннз.

(16) Ἰвéрсннз іόлз һчһнз, λάκннз ннцé кн іолδ бн-

(17) тнрецéксннз,

(18) Пδ гюзéрз тени́, Ѡ факһрз! снчрáркенз δ-

(19) лδ гюрецéксннз.

(20) Чδнкн ѡртнкз ѿмрз δлδнánз ма-

- (21) χαλέ οὔλασῆπζ, ἔτῆσῆπζ,
- (22) Ἰβραάμζ ἰσκαρέεε-
 (23) βάπζ ἔδέρζ Ἰσακιά.
- (24) Ὠγδμζ! ἠσῆτέ γεαδῆκζ ἠβεδέτῆζ ἔρῆνέ, ἄρ-

69

- (1) τῆκζ δαδῆλαρή ἔρέεε βρακῆσῆζ.
- (2) Ὠζ ἄρδδλαδῆμῆζ κδρβανῆζ, σῆμδν βακ-
 (3) τῆδῆρζ, γέλζ σερῆνέεε βρακῆσῆζ.

ἸΣΑΑΚ

- (5) εεβάπζ ἔδέρζ πεδερῆ Ἰβραάμιά.
- (6) Ἰβ Πεδερῆμζ! δέμῆζ γῶρδμζ κῆ σακῆ ἄ-
 (7) γλασῆπζ, χέμζ γῶζλερῆνῆ σῆλέρῆδῆζ,
- (8) Ἰστέρῆμζ κῆ βανῆ σῆλέεεσῆζ, ζῆρα ἠσῆτ-
 (9) τῆμζ κῆ γῆζῆ βῆρζ σῆῆ σῆλέρῆδῆζ.

ἸΒΡΑΑΜ

- (11) εεβάπζ ἔδέρζ δγδ Ἰσακιά.
- (12) Ὠγδμζ, βδ σῶρδδγδνδ βένζ σῆνῆ χλεβέρζ βε-
 (13) ρεεεμζ,
- (14) Λῆκῆζ βράκζ σῆμδν, ζῆρα βένζ ἠβεδέτῆζ
 (15) ἔδεεεμζ.
- (16) Χέμῆ βδ κδρβανῆζ ἠῆῆνζ βῆρζ κδρβανῆζ κδ-
 (17) ραεεμζ,

(18) Сѣнз шимднлікз бѣразз ѡтѣрз, бѣнз бѣн-

(19) ларі донадацѣнмз.

(20) **ЇСАЯКЪ**

(21) цевѣпз ѣдѣрз Педері Ївраллѣ.

(22) Їѣ бабѣмз! бакѣрнмз кн мѣхѣднѣднз, хѣмз ѡ-

(23) кліннз дѣргѣндѣрз,

(24) Брѣкз шімдн бєні, зѣра бакѣрнмз кн бѣ-

70

(1) цѣтѣднз іоргѣндѣрз.

(2) **ЇВРѢЯМЪ**

(3) Кєнді башнѣ соѣленѣрз.

(4) Їхз! ѡглѣмз! сєні коцалнгимнѣ дѣдгѣ са-

(5) нѣрднмз,

(6) Хѣмз сєні сєвгюлнмѣ ѡмрѣднѣднз фєрѣхлнгѣ

(7) бнлѣрднмз.

(8) Зѣра кн сѣнз догалі бѣразз сєрннлікз ѡлнн-

(9) шнднмз

(10) Хѣмз хѣрз сєклетнмдѣ, сєні сѣгз ѣлнмз

(11) сѣннѣшнднмз.

(12) Їмѣнз ѣ Рѣбєнмз! бѣ сѣхѣтѣ банѣ кѣбѣтѣ

(13) вєрѣсннз,

(14) Зѣра бѣдѣкз цєнкѣ ѡгрѣшѣцѣнмз ѣрднмз ѣ-

- (15) δέσνηζ.
 (16) Ὑγερζ βένζ ἰχῶζάρζ ἔδῶπζ, ἰγλάρσαμ δα
 (17) ἠνζήνμеесннζ,
 (18) Теңіётъ χαλίδηρζ, εῶ ἰζνδнгнмá гюцэн-
 (19) меесннζ,

(20) **ἸСАЯКЪ**

- (21) **ЦЕВА́ПЪ ἘДÉРЪ ПЕДЕРÍ ἸВРААМÁ.**
 (22) Πεβά γέλζ, ἰππтнгнмá κδρβανχанеé βακίсннζ,
 (23) Хέπнсн χλζήрдηρζ, χέμεнζ κδρβανлн́кζ κδ-
 (24) зῶю́ εῶλίсннζ.

71

- (1) Тέζζ δλζ ἰá πεдерíμζ, εῶ γю́нζ εῶ ἠшí бнтн-
 (2) релíμζ,
 (3) Э́ηра ἄртнкζ ἀнаμí ἄρζῶλδн́μζ, ἔβé гн-
 (4) делíμζ.

(5) **ἸВРААМЪ**

- (6) **ЦЕВА́ПЪ ἘДÉРЪ δΓΛῶ Ἰсаакá.**
 (7) Ἰχζ! гюзῶмδннζ нδρῶ δγλῶμζ, сéнζ ἄртнкζ ге-
 (8) рí δóнмеецéксннζ,
 (9) Пδндáнζ сóрл, ἰнлн́, βé φακήρζ βαβανí
 (10) гюрмеецéксннζ.

(11) **ἸСАЯКЪ**

(12) цеβάпз ѐдѐрз педерн ’Авраамá.

(13) ’Уфз! ѐ бевáмз не соһлѐреннз; д’д’мз ѐ-

(14) рнлдн́,

(15) к’д’ц’д’т’д’мá бнѐрз лѐѐфз д’д’ш’т’д’, ѐрегн́мз

(16) бнлдн́.

(17) ’АВРААМЪ

(18) цеβάпз ѐдѐрз д’г’д’ ’Исаакá.

(19) ’Д’г’д’м! снá д’грáш’цáк’з л’цн́ д’ертлѐрз н-

(20) чн́нз ’Аллахá ш’д’к’рз ѐдѐсннз,

(21) ’Олз сáк’лдн’гн́мз снрá, шн́мдн б’д’к’д’фз

(22) д’л’д’н’це н’тáл’т’з ѐдѐсннз.

(23) Кѐрз шн́мдн ш’óлз нáзн́к’з ѐлл’ернн́ тáт’лн’цѐ

(24) д’пѐн́мз,

72

(1) Хѐмн х’л’л’л’л’л’ш’арáк’з, л’ппн’е д’н’л’рн́ сá-

(2) рл́н́мз.

(3) ’Нш’тѐ шн́мдн с’енн́, кáн’пз ѐ’т’м’емн́мз в’áктн́

(4) о’л’л’ш’тн́,

(5) Сѐнз сннз д’лз к’д’р’евáнз д’л’цáк’з к’д’з’д’ д’е-

(6) ј’óпз х’л’л’л’л’л’ш’тн́.

(7) Кѐрз шн́мдн ѐлл’ернн́ вѐ л’áк’л’рнн́ б’áглá-

(8) л’н́мз,

- (9) Кѐнз кн даха сенинне гюлмеденз аглаа-
- (10) нмз.
- (11) **ЎСАЯКЪ**
- (12) **цевáпъ эдёръ Педернъ Ўбраммá.**
- (13) Ў! бабáмъ, эгеръ сѐнз бѣ дфкелн фнкрн де-
- (14) нштгнрмѐсенз, пншманъ длацáкннз,
- (15) Знра кн бѣ ншле, дѣнада фенá бѣ кор-
- (16) кѣлѣ дрнѐкъ бракцáкннз.
- (17) Сѐнз хнчъ бѣ назлн бѣюттѣдѣнз ѣвладн á-
- (18) цнмáзмнннз;
- (19) Нáслъ мехѣднлѣкъ нле дѣрдѣоръ, хнчъ бак-
- (20) мáзмнннз;
- (21) Кѣмѣдѣоръ сойледнгннз бакчелѣръ бѣ сарнлáръ
- (22) Кѣнлáрмнднръ гечѐнз юртѣ гюнѣ деднгннз
- (23) сефалáръ;
- (24) Кáбá áцаба шѣ нрмáкъ гнѣн аглашáнз гю-

73

- (1) злѣрнмъ,
- (2) Кѣ камншъ мнслн чнчнрѐенз шѣ назнѣкъ
- (3) тѐнз ѣзаллрнмъ.
- (4) Сенинз áклннá бѣ гюзлѣрннѣ гюрднмѣзъ мн;
- (5) Кѐнз ѣвладннз длдѣгѣмѣ фнкрннѣ кондѣр-

- (6) μάξξ μι;
- (7) Ἰχξ ἱ βλεβάμ! νέ δλδδ ὄλξ σεήνιξ τπτπλί δ-
- (8) πδσλερίνιξ;
- (9) Οὔηδττδνμδ σόλξ цандάνξ εἶτττιγίνιξ σε-
- (10) вгюлі τδτδσλλρίνιξ,
- (11) Πένξ шімди ὄλξ τπτπλί мδχαβεεττιндένξ нά-
- (12) снлξ ληρηλλцάνιμξ;
- (13) Ἰόχса елнίρενнξ κη шімди οὔιόρελκξ δέ-
- (14) фа οὔφнацάνιμξ.
- (15) Ἰχξ ἱ βλεβάμξ! βενί κδξδξ μнсллі богазла-
- (16) μάκξ ηίνιξ μι βελέρндннξ;
- (17) Ἰόχса боһлэ κδρβάνξ гнбн лтештэ гакμάκξ
- (18) ηίνιξ μι βεκлέρндннξ;

ἸΒΡΑΪΜΑ

- (20) цевáпξ εἰέρξ δγδ Ἰελλκá.
- (21) Ὀγδμξ! εδ εἴμρξ Тангрннннднрξ биздένξ εδ-
- (22) нδ дилéюрξ,
- (23) Кδρδд сеήнιξ нлзн́κξ вδцδτδнξ гандигннн́
- (24) ηετéюрξ.

74

- (1) ἸМди ὄγδμξ, ἄρτнκξ βένξ педерннэ гюцэн-
- (2) меесннξ,

(3) КѢ текліѣз беніѣмз деіѣлз, 'Аллухіндирз

(4) ѡнцінмеееннз.

(5) **ЊААКК**

(6) цевѣѣпз ѣдѣрз Педерн 'Аврлмѣ.

(7) 'А блѣѣмз! бѣнз ѣвладнѣ мѣрхлмѣтз ѣдѣпз

(8) ѣціѣеннз,

(9) КѢ фнкрѣ дѣнштнрѣпз, бѢ ѡшѣ ѣклиндѣнз

(10) чнкарѣеннз.

(11) 'Ѣгерз бѣрз деѣѣ гѣцендрмѣншнсемз да бѣнз сенѣ

(12) 'Окѣоз мнелѣн снчрадѣпз бѣдѣртмѣ сенз бенѣ.

(13) **'АВР'ААМЗ**

(14) Гѣне цевѣѣпз ѣдѣрз ѡглѢ 'Алакаѣ.

(15) 'А ѡглѢмз! санѣ деѣѣмз кн, бѢ ѡшѣ 'Аллухз

(16) ѣмрз ѣтмѣнштнрз,

(17) Хѣмз цлннмѣнз санцнннѣ, снзнсннѣ кендн-

(18) сѣ енлмѣнштнрз.

(19) **ЊААКК**

(20) СѢѣѣлз ѣдѣрз педерн 'Аврлмѣ.

(21) 'Ахз! ѣцабѣ бѢ ѡштѣнз блнндѣмз да хлѣберлѣ-

(22) мн ѡдѣ;

(23) Кнлсѣндн ѣцабѣ бенѣ ѡрегннде саклѣрмн ѡдѣ;

(24) 'Аврлѣмз цевѣѣпз ѣдѣрз ѡглѢ 'Алакаѣ.

75

(1) ὄγλδμз! бέли балиδέнда бδнδ билипз дδй-

(2) мδшδδδ,

(3) Λίκνηз Ἰλλάχз εἰμρή δλδδγδндάνз κλίλз

(4) δλмδшδδδ.

(5) ἸϢΑΪΚΖ

(6) Ἰονληνίρз κенді башинά.

(7) Ωφз! шімди агнадімз ки! онδнз да хлвері

(8) бάρндн,

(9) Ζήρα βενίμленз беталлшίркенз, ἰχз чекіпз

(10) аглάρндн.

(11) Πένз да сезмішз ндімз, зήра тнттнρεερέκз

(12) дδρδρδδδ,

(13) Χέμз боғзланацáкз кδшз мнеллі мεχεδнз

(14) гѳорδнδρδδδ.

(15) Ηίце ки βενί тδтδпз, ѳзδмдένз агзнмдánз

(16) δпмδшδδδ,

(17) Πндімз ки агзн, дδдаκларн зεχнрлі, бέ

(18) κδρδмδшδδδ.

(19) Ἰчн́кз δшкарé бндімз ки, ѳрегн гáрлалнмншндн,

(20) Ḡένз целлáтз, бένз кδρβанлікз кδзδδ δлдδ-

(21) гδмδ сезмішндн.

(22)

ἸΣΑΪΑΚΑ

(23)

εὐδάνηζ ἰόρα цевάпз ἑδέρз, πεδερή Ἰβρααμά,

(24)

Ἰἄ βαβάμз! ὕθκн εὐ текλίφз Ἰλλάχз ἑμρή-

76

(1)

днрз, хелбѣтз бнлмеліднрз,

(2)

λίκннз εὐ ἑβладннἄ ἡζήнз βέρз κн санἄ бн-

(3)

рлзз тафїѣтз ἑтмеліднрз.

(4)

Ἰπтнда ἑἵцѣ баглаḡсннз ἰакларнмἄ, βέ χέμн

(5)

ἑллернмἄ,

(6)

Хέμз бенἄ богазламаḡ ἰтнрднκτἄ, δртѣ-

(7)

сннз гїозлернмἄ.

(8)

Зїра богазламаκτἄ корκάρнмз κн цабалάρ-

(9)

кенз санἄ докδнδρδмз,

(10)

Шнмдн ἰόнз ἰнрнлнκτἄ, цаннмἄ кедерлἄ

(11)

тoхмѣтз елхнбн δлδρδмз.

(12)

Хέμз нїḡзз ἑдέρнмз κн, ὄлз εὐ Ἰслакн ба-

(13)

глаḡцἄннз ἰζнсз ἑллέρнлє,

(14)

Ἰδ гннз εὐ ἑβладннἄ ἑβлогнєз ἑдѣсннз χἄ-

(15)

нрз доллέρнлє.

(16)

Ἰмдн цаннἄмз банἄ ἰцἄρἄκз, гїозлерннз ἰ-

(17)

глашарἄκз.

(18)

Вέρз банἄ цандἄнз χἄнрз долларннἄ χἄ-

(19) лаллашарákз.

(20) **’АВРААМЪ**

(21) **ЦЕБÁПЪ ЭДÉРЪ ОГЛЪ ’Исаакá.**

(22) ОгЛмъ! доВамíнь доВасí бЪ юлдá оўЗерн-

(23) дÉ олсЪнъ,

(24) ПогаЗланíпъ, гáнíпъ, лнрнлÁркенъ берáе-

77

(1) рнндÉ олсЪнъ.

(2) ’ОгЛмъ бнЗлÉръ ’Иллáхъ Эмрннíнь Эдсннá

(3) свлшллíмъ,

(4) ’О кендсí бнЗÉ гáрднмлшнръ, гÉлъ бíзъ

(5) хлаллшллíмъ.

(6) СÉнъ хÉменъ керемннí днлсэрékъ доВлá дЪрá-

(7) сннъ,

(8) ХÉмн хошнЪтлЪкнлэ, гÉлъ боЙнЪнЪ оўЗЪ-

(9) дáсннъ.

(10) ’ОмрЪнЪ, генчлгннí, дЪшднЪпъ лцíмáсннъ,

(11) Сáколъ бЪ кЪрбáнлнктáнъ коркЪпъ кáчíн-

(12) мáсннъ.

(13) Зíрá нÉ мЪтлЪ сáнá кн, шíмдн нíце боГá-

(14) Злнáцáксннъ,

(15) Вáрíпъ ’Иллáхíнь чóкъ бáхшншлáрннá нá-

- (16) ήλιος διατάσσεται.
- (17) Χέλιος είναι ορατός βαρδίκης άχρηστικής είναι
- (18) ζενίτης κελύφης,
- (19) Όραση και χημειωτική χύδρηνά Με-
- (20) λεκέρη κηλέρη ήτταίτη ταπύλρη.
- (21) Ζενίτης δια εϛ σχετικής κηλέρη, άνηδέ αν-
- (22) ρηλεξέκτηρη,
- (23) Κέ ζανίτης δαχή 'Άλλήχρ όνδνδέ ζενδέ ζ-
- (24) δεξέκτηρη

78

- (1) Κέσκη ζενίτης ζανίτης χηκέρκη, ζενίτης δαχή
- (2) ζανίτης χηκέρη,
- (3) Χέλιος ζενίτης ζανίτης βερεβέρη Όραση βα-
- (4) ρήρη ήραχταλήδη.
- (5) Κέσκη σήμη ζενί δια ήστέρηδη εϛ 'Άλληχρ-
- (6) μήχρ,
- (7) Ηϛ σαχίτη άτештé γανέρηκης ζενίτης ή-
- (8) κημήχρ.
- (9) Δίκτης ή χάρη και γανίτης ζενί ήστέρη φερ-
- (10) μαννδά,
- (11) Φάκατη είναι γανίτης κούχρ όλδγδνδ ανέρη
- (12) εϛ κδρβανδά.

(13) Ἦμδн εένз шн́мдн ὄγλδ́мз, һεαδέ́тз έтмегέ

(14) εακά́сннз,

(15) Ὁόρα гέλз, εδ́ λгаці́ннз κтoкюне́ εашнн́η κο-

(16) λ́сннз.

(17) Ἰῶαῶκλ,

(18) цεεάπз έδέρз педер́η Ἰερααμά.

(19) Ἦχз ἰά εαεά́мз! н́нлз, εέ н́ερεε έмрз έдέρсннз

(20) κн днзлєрнл́η κοάηмз;

(21) Н́εηлз δ́юне́, εέ н́εηлз εεφал́ δαεέ́тз έ-

(22) д́єрсннз κн т́εз́ε εлар́ηмз.

(23) Ἦшт́ε ἰά Педер́ηмз! εένз ἄртнκз χέρз ήшн́ ερα-

(24) κήρнмз,

79

(1) Ἰεμρή́ннз οὔзρέ һεαδέ́тз έтмеснне́ χазнр-

(2) лан́ήрнмз.

(3) Ἰῶαῶκλ,

(4) εδ́ εозлєрдéнз εόρα, εарн́пз дн́зз

(5) чoкќпз һεαδέ́тз έтмегέ δδ́-

(6) ρδ́рз εδ́ т́άρзнлє.

(7) Ἦη έрлєрн́, гтoклєрн́, εέ цéμн λлємлєрн́, тoкτ́άνз

(8) εάρз έдéнз Тангр́ηмз,

(9) Ἦη χаз́ήрз, наз́ήрз δл́άνз, чóкз мєρχамéтз

- (10) ελχιπὴ ἐφένδι Ἰλλαχίμz.
- (11) Γένz εῖ ἐτῆνά κῶλδὴδὴz δὸβαεῖννὴ κλεῖλz ἐ-
- (12) δέεῖννz,
- (13) Χέμz εῖ ἠῶzλερῆμὴ μερχαμετῆννιλε μαγ-
- (14) εῖλz ἐδέεῖννz.
- (15) Διλέρῆμz ἰᾶ ἐφένδιμz εἶραzз δὴνᾶδά ἰᾶσᾶ-
- (16) ἦμz.
- (17) Χάτῆτᾶ ἰτᾶλᾶρῆμῆννὴz ἠχῆτῆᾶρῆνῆννᾶ ἰᾶρᾶ-
- (18) ἠᾶἦμz.
- (19) Ἐμᾶ ἐῖγερz εἶνzέ μερχαμέτz ἰᾶκῆσᾶμᾶzῆε γῶ-
- (20) ἠᾶκᾶῖρz ὀλδᾶγᾶμᾶδᾶννz,
- (21) Ἐμᾶz ἐῖτz κῆ ἰצעλᾶἦμῆλε цаἦἦμz ἰλῆνῆῆννz,
- (22) λᾶκῆννz ἰφz ἐῖτz εῖ zᾶἦἦμz ἰὸλδᾶμᾶ κῶλδ-
- (23) ἠδᾶἦἦννz.
- (24) Χέμῆ γέεε βαῖᾶμz, ἰγᾶzῆμὴ βέ γῶzλερῆμὴ κᾶ-

80

- (1) πατῆῆννz,
- (2) βέ κενδῆῆ μεzαρῆμὴ ἰῆῆῆννz, τῶπᾶῖγῆλε τε-
- (3) ἠἦμὴ ὀρῆτεῖδῆννz.
- (4) Κεεκῆῆννz κῆἦῆῆz βογαzῆμᾶ δὸκᾶνδᾶγᾶδᾶ ἰῶρ-
- (5) μεεῖννz,
- (6) Κορῆδᾶλᾶ βέ zᾶἦἦμz ὀλδᾶμᾶλε, οὔρῆεῖῆῆῆz ὀλ-

(7) мееһмз.

(8) **ԴՅԱԿԿ**

(9) ԵՆԴԱՆԶ ԵՐԱ ՇԵՎԱՅ ԶԵՐԶ ՔԵԴԵ-

(10) ՐԻ ԴԵՐԱԼԱՄԱ.

(11) ԻՆ ՇԵՎԵՅՈՒՆ ՔԵԴԵՐԻՄԶ! ԴՐԿՆԻԿԶ ԵՆԴԻՄԶ ԿՆ ԵՃ

(12) ԿՆԶՄԵՂԻՇ ԿԵԵԴԻՆԶ ԾԼԱՄԱՇՇԱԿՏԻՐԶ,

(13) ՉՏՆԻԿՆ ԴԼԼԱԿՇ ԵՐԼԵ ԶՄՐԶ ԶԻՄԻՆ, ԵՃ ՆՃ-

(14) ՓՃՅՅ ԵՆԴՆԻՄ ԿՆ ԴԵՐԻ ԿԱՄԱՄԱՇՇԱԿՏԻՐԶ.

(15) ԼԱԿՆԻԶ ՇԻՄԱԿՆ ԵՃ ԵՐՈՆԶ ԼԻՐՆԻԿՏԻՂԱ ՇԵՆԴԵՆԶ ԵՃ-

(16) ՆՃ ՄԱՂԼՈՒՅ ԶԵՐԻՄԶ,

(17) ԽՈԳԶՆԻՄԱ ԵՆԿԱԳԻ ԴՆԱՄՏԻՐԻՐՆԶ ԵՐԳԶԼԱՐԿԵՆԶ

(18) ԻՆՇԱՓՅ ՕՂՅՐԵ ԿԵՄԵՆԻ ԴՆԼԵՐԻՄԶ.

(19) ԿԵՄՆ ԵՆԻ ԾՄՄԱՐԱՐԱԿԶ, ԴՅԱՄՍԶ ԴՅԱՄՍԶ ԵՆԿԱԳԻ

(20) ՉԵԿԵՐԵԿԶ ԿԵՇԵՏՆԻԶ,

(21) ԿԱՂՏԻՂԱ ԴԻՅՅԶ ԴՄՆԻՄԱ ԵԱԿԱՏՆԻԶ, ԿԵՄՆ Զ-

(22) ԴԵՇԵՆԻՄԶ ՆԻՇՅԼԵՐԻ ԻՄՆԴԵՏՆԻԶ.

(23) ԵՆԶ ԵԱՆԱ, ԵՆԶ ԵԱՆԱ ԵԱԿՆՍԱԼԻՄԶ, ԵԱԿԱԻՄԶ

(24) ԿՆ ԵՆԶ ԿԱՐԱՐԵՂԵՆԵՇԵԿՄՆՏՆԻԶ.

81

(1) ԵԱԿԱԻՄԶ ԵՆԶ ՓԱԿԻՐԶ ԴՇԱԿԶ, ԶԵՅԼԱԴԻՆԶ

(2) ԾԼԾԾԾԾՄՃ ԿԱՏԻՐՆԻԵ ԴԵՂԻՐԵՇԵԿՄՆՏՆԻԶ.

(3) ԿԵՄԶ ԵՆԻ ԿՈՅՆԶ ԴՆԵԻ ԾՆՃՆԴԵ ԵՆԿԱԴՆԴՆԻՄԻ

- (4) γῶρδνце,
- (5) Ἰορεγννὴ μνλλήμz τδτδπz, χέμz δδρδ-
- (6) δάσнnз δφкенὴ βενὴ γατнrήнце.
- (7) Χέμz санά γαλварήнmз, богазланднкτάνz εόρα
- (8) банά башкá ηζιέττз љтмеесннз,
- (9) Γῆнн ἄтештé тенимὴ γακίпz, κiόлз љдδпz
- (10) мδстакнлз рδзгарá βέρмеесннз.
- (11) Теκράрз, текрáрз санá ηῖάзз љдέρнmз, βενὴ
- (12) γακмаδ маχáлз γῶрмеесннз,
- (13) Факíрз блндéмz да ηшндδпz зваллiά
- (14) дёртз о´стδнé дёртз βёрмеесiнз.
- (15) Зiра бéлкн богазланипз δадδγδмá разн δ-
- (16) лδрз χέμz катланирз,
- (17) Λiкннз ἄтешiннз зехнрлi χαβερннi ηшнт-
- (18) мектé бнлнрiмz кн зорланирз.
- (19) Яхз γá блндéмz! нéредесннз; гелсéнз βениmз
- (20) баглi δадδγδмδ γῶрсéнннн,
- (21) Пнрi бнрнмнзнi γῶрмектé, чaгрншарáкz бéнз
- (22) δλδγорδmз дею санá сéсз βерсéмннн.
- (23) Χέμн сендé ἄφлiкz днлөөрéкz, ἄглaшарáкz
- (24) сенiннлe χαλλаллшсáмннн,

- (1) Хэмз сенһинле татли, татли дпдшерекз,
- (2) сенз бени, бенз сени кдцакласемди.
- (3) Яхз я валидемз! яртникз варипз бени гатл-
- (4) гмда блмаацакениз,
- (5) Бени дхшадракз оуандирпз, гендирпз кал-
- (6) дирмаацакениз.
- (7) Иштэ бенз карз гнев эрепз, бенз сенденз
- (8) сенз бенденз анрилацакениз,
- (9) Мэмз шафкэ гнев союндпз, караликз и-
- (10) чинде блданацакениз.
- (11) Бмма бд ишэ эмрз денз Тангримизз снэ
- (12) тееелд верпз дледнз,
- (13) Сенз да юрегини слеврз ташэ гпипз, цанинз
- (14) катланирз дледнз.
- (15) Яхз я бабамз! эгерз бенз сени бирз дефа ин-
- (16) циттһимне чоцкдккта,
- (17) Шимди яфз денз дованэ вересениз бенз
- (18) дгднз Илакэ бд юлцдккта.
- (19) Я бабамз! гелз шимди мдхавбетнле бени д-
- (20) перекз дованэ вересениз,
- (21) Ке дһмз аклинданз чикармаюпз бенз се-
- (22) нинз дгднз длдгдмд белеесениз.

(23) Яхз я бавамз! яцаба шимди башимй кеме-

(24) ге наенлз ёлнин оуздацакеннз;

83

(1) Хемн еџ ацли дџмџле анрлмамнзја на-

(2) енлз даанацакеннз;

(3) Яманз я бавамз еџ дефа да еџ ёвлдниннз

(4) нџзнини кавџлз ёдесиннз,

(5) Ыџ гюнз сенденз херз не ки днледимз, ве

(6) херз не днлерсемз текмилз ёдесиннз.

(7) Сенденз еџнџ днлеримз ки каршимда дџрџпз,

(8) ёлнде килцинини гџоренмз,

(9) Ве онданз сора гиннма гелесиннз ки, олз

(10) мџварекз ёллернини опеимз.

(11) Хемн нџџз ёдеримз ки бенн багларкенз чоки

(12) еџкма бираз џфка бракисиннз,

(13) Ыракз бенн сенн бираз бакимз, сенз бирз

(14) мнктарз каршимда дџрасиннз.

(15) Олз ёллерз ки бирз бакитџ, бенз факирз 1-

(16) саки чоки дџшамншларди,

(17) Ликннз дџшаркенз еџ еџгюнз ёдецекерн

(18) ншн ничиннз баня агнатмамншларди

(19) Яџ Бавамз! гелз бенн татли, татли опеиннз ки

- (20) сaná χέρз нэ кн дэрсемз беллээсннз,
 (21) Нпчнда сaná басіетһімз бδδρз кн, валнде-
 (22) мэ венімз һчһнз теееллδ ёһлеесннз.
 (23) Дһһма валндемһнз ёһннндһнз лһрһлмаларкз
 (24) һрачатландһрһсннз,

84

- (1) Кδ гһнз бһнз лхретгэ барһпз, һрачатлана-
 (2) цанмһ ёһцэ лгнатчһрһсннз.
 (3) Хэмз ёвнмнздэ венімз хёрз нёкладарз оу-
 (4) флікз дефеклерһмз бδлδнδρε,
 (5) Ёһнн ёспабэ бэ кнчтабларэ мδталаһкз, хёрз
 (6) нелерһмз дδρε.
 (7) цδмлесннн венімз кючδкз сандһкз сепётз һ-
 (8) чннэ коюпз долдδрһсннннз,
 (9) Топδнδ кδншδмδзδнз δглδ δлһнз севгюлһ
 (10) Ёлнсеёкз достδмэ берёсннннз.
 (11) Зһра о хёмз тһндашһмз, вэ ёштташһмз, хёмн
 (12) севгюлһ хһсз достδмδδδ,
 (13) Схолһонз да берабёрз δкδркннз, чокз ёһ-
 (14) лнклерннһ гһрдδмδδδ.
 (15) Хёмн бδ хабёрз берднһмз Ёлнсеёкз достδ-
 (16) мδ венімз ёһнмэ кофһсннз,

- (17) Ենչ да ե՛ջ Դսականչ ծաճմճնե Ինչինմեբբեքչ
- (18) Մճքրչ Իլե կաճլանանչ.
- (19) Եե իքնչ ինչնմչ Իկրաբամնչա, եե ճշնմե ծոս-
- (20) Կճմա, շալմչ ցոճճբեննչ,
- (21) Եե Դսկալոճճմչ да շոճրբե, եենչ Իքրեճե
- (22) Եարճնցմննչ իաբերննի Եբբեննչ
- (23) Եենչ да Ի՛ Յաբալմչ! Իճլաննչ մճիաբբեճննա
- (24) Եանա ծոբանի Եբբեննչ.

85

- (1) Իճճե Իրճննչ եենչ Եաճեճնմի ճեկմիլչ ճճ-
- (2) Կնմչ, շենչ да ցելչ ճնմճն Իճննի
- (3) Ենճնբեննչ.
- (4) Իիչ Ի՛ Յաբալմչ! շենչ կն Եենի ծոճճրճճնչ, նա-
- (5) շնչ ճնմճն Եանա Իճնմաճեննչ;
- (6) Մեճեճչ ճնլե, Ի՛ Իճրճեննմչ, Իիչ Ի՛ Եան-
- (7) ճեմչ ննչննչ Եենն Իրամաճեննչ;
- (8) **Իճճճճճճ**
- (9) Եճ շոճլերի ճննեճնճճենչ շորա, Դսա-
- (10) կնի Իճճնրճնիճչ, Եաճլաճնի
- (11) Եճնալրի շոճլեմեճննե.
- (12) Օղճմչ շակննա ճարնճնիճչ ճաբալաճաճեննչ, ճն-
- (13) րա Եենի да ծաճճրճբեննչ,

- (14) Ἰβλαρήριμζ εανά, βδ βηγάκζ λιτσιεηνά βή-
 (15) ραζζ δαάηζ, шήмди кδртδλδρεδηζ.
 (16) Ηήρζ миктάρζ гїозлерηηή δртδпз, έρε догрδ
 (17) έюлδпз бакάεηηζ,
 (18) Ἐφένδιμηζηηζ έμρηηή έδά έтμέκζ ηήηηζ
 (19) βήρζ εαχάττζ λιцїά даηηάεηηζ.
 (20) Ἰμάηζ татлі δγλδмζ, βήρζ миктάρζ ελшηηή
 (21) λшлá έηδηρέεηηζ,
 (22) Ηεηήмζ έппцáηηмζ ηшή гїормееεηηζ, χέμeηζ
 (23) χакá шδкρζ έδέεηηζ.

86

- (1) **ἸΒΡΑΗΜΖ**
 (2) **βδ** εозлердéηζ εόρα βηчагинή чикл-
 (3) ρήпз, Ἰεακκήηζ εοгазηηά έηηη-
 (4) штηηρήρκεηζ, Ἰάλλαχά шδкρζ
 (5) έдерéкз дова́ έдéрз.

- (6) Ἰη Тангрήмζ! ηштé κλεδλζ έттгήмζ έμрз фер-
 (7) ланηηή,
 (8) Сéηζ да κλεδлζ, βé μαγεδлζ έηηε βδ кδρ-
 (9) баними.

(10) **ἸΒΡΑΗΜΖ**

- (11) **βδ** εозлёрηηε βηчагі έηηηштηηмактá, Ἰη-

- (12) λαχταάλε κενδισινέ βήρз Мелέκз
- (13) τλίνз εδδπз, μέκзз εττηρήрз
- (14) Ίσαακί βοгазламаκτάνз.
- (15) Ήμδι όлз τλίνз δλδνήнз Ме-
- (16) λέкз, Ήλλαχίνз εμρηνί χα-
- (17) βέρз βερήрз, εδδ δεμελέ-
- (18) ρηλε.
- (19) Ήβραάμз, га Ήβραάμз! βηчагнннί κζίνннά че-
- (20) κέεηнз,
- (21) Ζήра εвтκίνз Меланкз εвтκннί гечтí бой-
- (22) лé βηλέεηнз.
- (23) Нé мδтлδ санá, βé εδδ χαρаретлá ηχтнкатннá,
- (24) Ζήра εμса́лз δлаца́кз іо́ктδрз, εδδ сені́нз

87

- (1) садакатннá.
- (2) Хлкнκάτз чόкз тεαцδπз βερδí εδδ сені́нз мδ-
- (3) хаββетінз,
- (4) Ήнδнз ηчінз εδδ гіóнз тáчз áлδннн́зз, сéнз
- (5) βé εδδ εβладінз.
- (6) Хáкκá εδδ όграштнгінз ценκтé, чόкз каχρηмáнз
- (7) εδδλδндδнз,
- (8) Ζήра δннннн́нз мδхаββетннδένз áлδанмáзз

- (9) гѳорѳндѳнз.
- (10) Шнмдн чоцѳгѳ чозѳѳннз чармѳкѳтѳнз, боѳлѳ-
- (11) днрѳ ѳлларѳннз ферманнѳ,
- (12) Знра ѳртннз санѳ багншладнѳ, нѳтемѳѳз
- (13) ѳѳѳнднмнзѳ боѳлѳ кѳѳбаннѳ.
- (14) Нѳ мѳтлѳ сана, хѳн сднннз кѳлз, бѳ хѳмн
- (15) ѳмннз магеѳлз ѳдѳмз,
- (16) Знра сѳнз фѳлкатѳ дѳрдѳнз ѳлларѳннз мѳ-
- (17) хабѳѳтнндѳ кабнѳ, бѳ мѳхкѳмз.
- (18) ѳѳѳндн ѳлларѳннз ѳгнаднѳ, бѳ внаднѳ сѳ-
- (19) нннз бѳ сднннз ѳрегнннѳ,
- (20) ѳндѳнз ннннз ѳвлогнѳѳ ѳтѳтн сѳннѳ бѳ ѳхлн-
- (21) ннѳ, хѳмн бѳ татлнѳ ѳвладнннѳ.
- (22) ѳвладнннз ханрлнѳ бѳ ѳмѳрлѳ ѳлѳ, хѳмз зѳре-
- (23) тнѳ ѳртѳрѳ ѳлѳѳнз,
- (24) бѳ ѳгачларнннз ѳпракларнѳ, бѳ гѳокѳннз нлдн-

88

- (1) зларнѳ кадѳрѳ ѳлѳѳнз.
- (2) нѳлн ѳѳѳнднмнзѳ, сѳнннз бѳ кадѳрѳ чоѳкз
- (3) сѳтѳкнннѳ ѳнѳѳѳ влнѳрдн,
- (4) лѳкннз бѳ кѳѳбаннз тѳртнѳннлѳ ѳлѳмѳ да
- (5) ѳгнаѳтмѳѳѳ, нѳѳѳѳѳпз днлѳрдн.

- (6) Ζήρα κη Ἰλλαχίνηζ βήλμεδηγη, χήχηζ σακλή γη-
- (7) ζλή βήρζ шей ἰόκτδρζ,
- (8) Χέρεκешηηζ καλεννή φηκρηνή τανήρζ βηλήρζ,
- (9) ζήρα χοκμδ χηκμετή ἰόκτδρζ.
- (10) Λάκηηζ βδ γεχέηζ ἰορτδδάνζ, σαηά ἔμρζ ἔττη-
- (11) γη βδ χηζμέτηλε,
- (12) Ἰστεδή κη цδмле ἰλεμέ σεηή βηλδηρσίηηζ βδ
- (13) χηκμέττζ βέ ηβρέττηλε.
- (14) Ἰλέμζ σεηδέηηζ ἰρθέκζ ἰλήηζ Ἰλλαχίνηζ ἔμρ-
- (15) ηέ ηηγαίττζ ἔδέρζ δλεδηλάρζ,
- (16) цδмлен χηρρέττηλε Ἰλλαχά шδкрζ ἔτμε-
- (17) κτέ σαηά βεηζέρζ δλεδηλάρζ.

(18)

ἸΒΡἸΑΜΛ.

- (19) βδ φεραχμή χλεβηή ηηηητμεκτέ, βα-
- (20) шларζ Ἰλλαχά шδкрζ ἔτμε-
- (21) γέ βδ ροζλέρηλε.
- (22) Χέη цδмлен ζάπττζ ἔδέηηζ, ἔρληρἰηηζ βέ γῶη-
- (23) лерἰηηζ Патншахі.
- (24) Сέηηζ сηηηζ цέμη ηησεηηλάρἰηηζ καλεβληρἰηή

89

- (1) τηηηλῶηηζ χάκζ Ἰλλαχἰ.
- (2) Мάδεμζ κη βδ γῶηηζ βδ κδλδηά βδῶκζ ηηηεττζ

- (3) ἔττιήνσε,
- (4) Λίκνηз ἄφз ἔтз εῖ χῆδῆτῆά, χέρз нέ так-
- (5) снрἄтз ἔттиήнσε.
- (6) Ὕгерз εῖ ἑβλδнмнἡ богазлммактἡ коркἡкз
- (7) дῶрмῶшнσεм.
- (8) Кé факἡрз влндесἡнле берабёрз ἡглашмἡ-
- (9) шнσεмз.
- (10) Кῶ такснрἡтз фнкрнмнзἡнз денἡдрз, ἡлле
- (11) теннмнзἡндрз,
- (12) Ἦнсἡнце ἡцннмἡшнсакз, ἄфз ἔтмéкз сἡзз
- (13) Ἦллахнмнзἡндрз.
- (14) Шἡмдн ἑмрἡнз οὔзρέ, баглнчнларἡ чозме-
- (15) гé вларἡмз,
- (16) Кé εῖ ἡзἡтз ἑттигἡнз чоцῶгῶ ὀпмегé дῶр-
- (17) ἡмз.
- (18) Ὕἡ ὀгῶмз, ἡштé сenn чоздῶмз, вἡрз до-
- (19) влἶ дῶрἡсннз,
- (20) Сenn багншлἡἡнз Ἦллахἡ шῶкρз ἑтмéé
- (21) вларἡсннз.
- (22) Ὕрэ дἡзз чоκἡῶпз, хакἡ догрῶ гἡῶзз ἡшἡ
- (23) докéсннз,
- (24) Зἡра ὀнῶнз ἑмрἡнле εῖ кῶрбἡнз тевтἡлз

90

- (1) δλδ σεβννέσννζ.
- (2) Πένζ ησπτέ κλρσνκνί κλννλάρζ λρσσνδα βήρζ
- (3) κόκζ γϊορδϊορδμζ,
- (4) Ήλλλχζ βδνδ σενίννζ έρηννέ κδρβάνζ δλεδνζ
- (5) δεϊό, γϊοηδερδνί σννίορδμζ.
- (6) Ήλλλχζ έχσάνζ έτμνίσππνρζ βδνδ βνζλέρζ η-
- (7) χίννζ,
- (8) Βδ δλγδάνζ κδρβάνζ έτμεκσνύζζ ένεμεελδμζ
- (9) ηχίννζ.
- (10) Σννδν βένζ σεβννερέκζ, βδνδ πδπτμλλ ά βλ-
- (11) ραίνμζ,
- (12) Βέ Ήλλλχά σδκδρλενερέκζ κδρβάνζ έτμεγέ
- (13) δδρλνμζ.
- (14) **Ίσλλκλ,**
- (15) **Πεδερννίννζ έμρην ούζερé, Ήλλλχά σδκρζ**
- (16) **έδερέκζ, ηβλδέππζ έτμεγέ δδρδδ**
- (17) **βδ δεμελέρηνλε.**
- (18) Χέη μδβλρεκλνί Ήλλλχνμζ! ηεμννέ σδκρζ έ-
- (19) δέρηνμζ,
- (20) Ήμρηννζ δλμακσνύζζ, γλπράκζ δδσμέζζ δεϊό
- (21) ηνκράρζ έδέρηνμζ.

- (22) Κὺ φεραχίμζ ηχίνζ шδκρζ ἔτμεγέ ἀκλήμζ
 (23) ἔρμέζζ,
 (24) Χέμζ σεήνζ χικμετлериннὴ νάκλζ ἔτμεγέ

91

- (1) днлímζ донмéζζ.
 (2) Ὕμμα ἔгерζ ἀчмалнὴ δλδρєлнζ βєнίμζ юрегн-
 (3) мнί,
 (4) Ἰἄзнлн бδлацáкєннζ ἀκλнмдánζ соñлєдн-
 (5) κлєрнмнί.

ἸΒΡΑΪΜΖ

- (7) цєвáпζ ἔдéрζ δγλδ Ἰєлáкá.
 (8) Ὕγλδмζ, бáкζ, нáєнлζ κοχδнζ ἀκκларнὴ бá-
 (9) глнлмнштнрζ,
 (10) Κὺ σεήнζ ἔρннέ бδ γюнζ Ἰллáχтánζ юл-
 (11) лнлмнштнрζ.
 (12) Шнмдн кδрєánζ ἔдлєнὴ ηчínζ бéнζ бδнδ богá-
 (13) злáрнмζ,
 (14) Ἰптндá ἱáннпζ, сóрá κюáζ δлмáкζ ηчínζ
 (15) ἱáкáрнмζ.
 (16) Ἰἄ ἡтáлтлн δγλδмζ! нáлζ δлýєннζ дoвáлл-
 (17) рнмá,
 (18) Слнá дoвá ἔдєнίμζ, χéñ цáннίμζ, гéлζ ἱá-

- (19) ηημά.
- (20) ὄγλδμζ ηςτέρσενζ, δγδλζ δγδλά άλλένηζ δο-
- (21) λларημή,
- (22) Κλβδλζ έδέσνηζ βδ εληά δλάνζ ηλαχατλα-
- (23) ρημή.
- (24) Χέρζ δλημζ Ἰλλαχίνζ κορκδςδνδ ἱορεγηνδέ τδ-

92

- (1) τλένηζ,
- (2) Γληά Χέρζ ηέ κη έμρζ έδέρσε, цδμλεσνηη
- (3) έδά έδέσνηζ.
- (4) Ἰελα έμρηνδένηζ δησρηί, εακνηά χήκμαδσνηζ,
- (5) Πενήμζ βδ ηλαχαττημή ἰκληνδάνζ χηκάρ-
- (6) μαδσνηζ
- (7) ὄβερζ ηςτέρσενζ, έβλδδζ, δεβλέτζ, βέ ραγβέτζ
- (8) βδλάνηζ,
- (9) Ἰλλάχζ έμρηνέ ηταατλή, βέ χαρρετλή δ-
- (10) λένηζ.

ἸΣΑΑΚ

- (12) цевáпз έδέρζ Πεδερή Ἰβραλλμά.
- (13) ἸἸ Πεδερήμζ τέζζ δλεβρηήπζ έβμηνηζέ οὔ-
- (14) λшлλήμζ,
- (15) Βακήτζ εβδштδ, βαρηλήμζ βλνδεμέ κλ-

- (16) вѣшалі́мъ.
- (17) Корка́рнмъ гѣчъ калі́рѣакъ, ке́дннн́ ѡлѡ-
- (18) рѡрѣ вѣч́агнле,
- (19) Зѣра вѣзъ лнрнл́ркенъ дѡрѡрдѡ чѡкъ дм-
- (20) гннл́гнле.
- (21) Ыштѣ вѣзъ кѡртард́нкъ, ѡн́а да вѣрѣ мѡждѣ
- (22) о҃҃ллштнрл́мъ,
- (23) Ѡ Факнр́н да фѣрахлндрн́пъ нрлхлчл-
- (24) штнрл́мъ.

93

- (1) Ѡѡхъ ѣ влндрѣмъ! шн́мдн вѡ хлнрл́н хлбер́н
- (2) ншнчтмектѣ, н́снлз се́вннецѣ́кннъ;
- (3) Ыѡ фѣрахл́н хлбер́н кн, мѡстакнлз вллд́нъ
- (4) члчл́н хѣмъ ѣ́н гѡре́цѣ́кннъ.
- (5) **ѠВРѠМЪ**
- (6) **це́в́апъ ѣ́дѣрѣ ѡгѡѡ Ысаќа.**
- (7) Ѡгѡѡмъ, в́лшъ о҃҃гѡѡнѣ, х́нчъ дѡрмакн́зъ ѡ-
- (8) цнлѣ влрл́мъ,
- (9) Ѡмма влцн́бчнрѣ кн, н́птнда кѡллрнмнз́н
- (10) вѡлл́мъ.
- (11) Зѣра ѡнл́рѣ да, се́ннъ ѡле́це́гннн́ ншндр́пъ
- (12) дѡѡ́нце,

- (13) Πενήμιλε ἀγλασηρλάρηδι, θζλερί κδρδύόντζε.
- (14) Ήμδι θηларή βδλδπз, χέμη θηларήда εεβηη-
- (15) дηρελήμз,
- (16) Χέμη βηησίηλε, тέзз валиденé мδждé гїон-
- (17) дерелі́мз.
- (18) Таріфз êделі́мз кη, валидені карши́дāнз гїор-
- (19) мектé,
- (20) Чаггисі́нз кη шдкρз δλεδнз 'Йлааχά, 'Йεаікз
- (21) еелметтé.
- (22) Зіра 'Йεаκίηз êρηné, 'Йлааχз βήρз кóчз іол-
- (23) ладі,
- (24) Кочδ κδρβāнз êттηρīпз, 'Йεаκί йфз êηледі

94

- (1) **ΉΒΡΑΪΜΗΝΑ**
- (2) Ήμρη ο΄ζερέ, χηзметκωρлάρз да-
- (3) гінз êттегнндé βεκлέρηкенз, Сϋмпанз
- (4) ηςμнндé δλāнз χηзметκάρз, цевāпз
- (5) êдéρз Сóфeρз ηςμнндé δλāнз χηз-
- (6) метдашиннā.
- (7) Ή Сóфeρз! ηκншмāзз βήзз βδρда влснфе-
- (8) снзз дδρмaмнāзз,
- (9) Ήλλε вaцнбтηρз вaрīпз, ηгаларηмнзнī η-

- (10) ραμμήζζ.
- (11) Βαράλήμζ δαγδά, φακηρларή λραϊόπζ βδλα-
- (12) λήμζ,
- (13) Πέλη, Ήγαμήζζ βηζέ ζμρζ ζτττή κη βδρλ-
- (14) да каалаήμζ.
- (15) Λάκηνηζ γέλζ βδ γιόηηζ βδ πεμεηηηηή ηδττμάζζ
- (16) δαλλήμζ,
- (17) Ήηηακζ βδ φακήρζ Ήγαμηζηή λραμμά βλ-
- (18) ραλήμζ,
- (19) Ζήρα κη ηήμδη τσцδγδηδ κδρβάνηζ ζδδπζ
- (20) богазламактá.
- (21) Чόκζ τδρλδ πεεελλαχά μηχτáττηρζ βδηά
- (22) дадηмактá.
- (23) Χέρηζ χάλζ έλληηήζζ καлмактá, κεδησηηή δλ-
- (24) δδρδρζ,

95

- (1) Ζήρα Ήλακá δλάνηζ τόκζ μηχλβεεττή, βδηδ
- (2) гїоетδρδρζ.

(3)

СОФЕРЪ

(4)

Ήεμηηδέ δλάνηζ χηημεττκάρζ, цеβάпζ

(5)

ζδέρηζ ζύμπαηηζ ηεμηηηδέ δλάνηζ χηη-

(6)

метдашηηά.

- (7) Χάκνικατ'з ἃ Σύμπαν'з! εἶ ἀκλινή χόκ'з βε-
- (8) γενήμ'з,
- (9) Ἦμ'ди т'г'з да'г'и варма'д' бакал'и'м'з, εἶ-
- (10) н'δ' χόк'з хошланд'и'м'з.
- (11) Ἔμμα шό'л'з каршнд'и'н'з гелен'и'р'з κήμ'ди'н'з,
- (12) δ'δ'р' бакал'и'м'з,
- (13) Ἰ'г'л'ш'ар'ά'κ'μ'и, ἰ'ό'χ'ε' г'ю'л'ε'р'ε'κ'μ'и гел'и'р'л'ε'р'з
- (14) ἀ'г'на'λλ'и'м'з.
- (15) Χέ'ε'ε' ш'δ' ὀ'нд'έ'н'з ἰ'ρ'δ'н'έ'н'з ἀ'γα'μ'и'з'з Ἰ'β'ε'ρ'α'α'μ'ά
- (16) β'ε'н'з'έ'р'з,
- (17) Ἔμμα шό'л'з ἀ'ρ'κ'α'с'и'нд'и'н'з гел'έ'н'з, κ'и'μ'έ
- (18) β'ε'н'з'έ'р'з;

(19)

ΟΛΥΜΠΙΑΝ'З

(20)

ц'ε'β'ά'п'з ἑ'δ'έ'р'з С'ό'φ'ε'р'ε.

- (21) δ'δ'р'з бакал'и'м'з, χάκνικατ'з, εἶ ἀ'ρ'κ'α'δ'α'κ'ή Ἰ-
- (22) ε'ά'ί'к'з δ'λ'μ'α'λ'и',
- (23) Β'ά'κ'α'а б'α'ш'к'ά κ'и'μ'ε'е' де'и'л'з, ἦ'л'л'ε' χ'έ'р'з χ'ά'л'з
- (24) ὅ' δ'λ'μ'α'λ'и'.

96

- (1) Ὀ'λ'δ'δ' κ'и' Ἰ'λλ'ά'χ'з, Ἰ'ε'α'κ'ή ἰ'φ'з ἑ'τ'μ'и'ш'т'и'р'з
- (2) εἶ κ'δ'ρ'ε'λ'α'нд'и'н'з,
- (3) Χ'έ'р'з χ'ά'л'з, Т'α'н'г'р'и' т'α'ί'л'е' β'ά'з'з г'ε'ч'и'ш'т'и'р'з

- (4) εὖ φερμανδάνη.
- (5) Ἦστέ, χάκικιτῆ Ἰσαίκτηρῶ, σὺκῶ εὐδελίμῶ,
- (6) Ἰλλαχηνιζά,
- (7) Ἦ Ἰλλάχῶ! σὺκῶ δασῶ, εὖ γιόνῶ ἠνιέτῶ
- (8) εἴτῆ Ἰγαμνιζά.
- (9) Χηζμετκάρλῶρῶ εὐνιάρῶ σοῖλεσε-
- (10) ρέκῶ ἠλερῶ δογρῶ βαρμικτά, ἠστέ
- (11) Ἰβρααμά κινδῶσῶσῶ Ἰσαίκνιλε κε-
- (12) βαρέρῶ, βέ βασιλινιάρῶ ἠκνιῶ ἐνρ-
- (13) λικτέ Ἰβρααμά σοῖλεμεέ.
- (14) Χόσῶ γελδῶ Ἰ Ἰγαμνιζῶ Ἰβραάμῶ, ἠχῶτῶρ-
- (15) ληγιנדά ἠέ μδῶτῶ εἰνά,
- (16) Βάκῶ κη Ἰλλάχῶ εἰνικλερῶνιῶ κερσινιῶκῶ,
- (17) ἠσνιζ φεραχῶνιῶ κερδῶ εἰνά.
- (18) **ἸΒΡΑΑΜΑ**
- (19) **κεβάπῶ εὐδέρῶ χηζμετκάρλῶρῶνιῶ.**
- (20) Χόσῶ εὐδῶσῶ Ἦ εἰνικνιῶ δῶσῶλλῶρῶνιῶ, εὖ
- (21) γιόνῶ σεβνιελῶνιῶ,
- (22) Ἰλλαχηνιζά ἠβαδέτῶ εὐδῶπῶ, σὺκῶρῶλέρῶ
- (23) Ἰρῶ εὐδελίμῶ.
- (24) Κανδῶ κη εἰνῶ Ἰ δῶσῶνιῶ Σῶμπανῶ, σερδῶρῶνιῶ

- (1) ზვე ბარსინზ,
- (2) КоршТмакнѣзз, каршнданз Сърраж, та-
- (3) тлі татлі чагрასинз.
- (4) Ніце кн кадиннімз Сърраї каршнданз гїоре-
- (5) цѣксинз,
- (6) Севннерѣкз гюлшперѣкз мѣждѣ хаберннї бе-
- (7) рѣсинз.
- (8) Хїтте та нрактанз агнасїнз кн чоцѣкз єгз
- (9) єллемѣттерз,
- (10) Бнлсїнз кн бѣ хїкз шералтз 'Иллухтанз
- (11) бнзѣ бнрз мѣрбѣттерз.

(12) **СИМΠΑИЗ**

- (13) **ЦЕВАПЗ** ზდერз აგასი 'Ивραამა.
- (14) 'Игїамз, бѣ ხდუტა ბანა ტარნფз хцѣтз де-
- (15) нїз, бѣнз оҗсднѣ бнлнрнмз,
- (16) Бѣнз бѣ хлнрлн мѣждѣ хаберннї їолдї се-
- (17) нрднркенз, тї каршнданз чагрнрнмз.

(18) **'ИВРАИИЗ**

- (19) **Бѣнѣ** გონდერდნკტენз სორა, ცევაპз
- (20) ზდერз დგლ 'Исаაკა, бѣ Софერз хнз-
- (21) **მეტკარნა.**
- (22) Хїнденз бнзз да лкшїамз დლмакнѣзз, ტѣзз ზ-

- (23) вѣ враллѣмъ,
 (24) Зѣра бѣзъ ѣвѣ гамлѣ брактѣнкъ, валипъ

98

- (1) Ферахѣ вѣллѣмъ.
 (2) Бѣнларъ вѣ созлерины оузериндѣйкенъ
 (3) ѣвдѣ Гѣрранины гѣнѣнда калѣны ца-
 (4) рѣелердѣны енрси ѣнта ѣсминдѣ ѡ-
 (5) лѣны царѣе, сокагѣ чикѣпъ, ѡлла-
 (6) ра бакнѣнрди, вѣ ѡрада дѣрдѣгѣ
 (7) ѣрдѣ вѣшладѣ кендѣ вѣшнѣ соѣ-
 (8) лемѣе вѣ демелѣрле.
 (9) ѣхъ! хангѣ ѡла чикѣмъ; хангѣ ѡрманѣ вѣ-
 (10) раѣмъ; нѣрѣе бакѣмъ;
 (11) ѣгалъ ѣвраллѣ вѣ ѣсакѣ нѣрелерде ѣ-
 (12) раѣмъ; кнмлерѣ сорѣмъ;
 (13) ѣцѣва кѣрларѣ мн чикѣмъ; ѡхѣе ѡрманларѣ
 (14) мн бакѣмъ;
 (15) ѣцѣвѣ вѣрада мн дѣрамъ; ѡхѣе оула да-
 (16) гларѣ мн чикѣмъ;
 (17) ѣхъ! ѣ факѣръ ѣакларѣмъ, шѣмди кѣветле-
 (18) нѣпъ тѣзъ ѡрдѣсннъ,
 (19) ѣманъ ѡлѣнъ ѣ днзлерины, вѣ ѡлѣ даѣ-

- (20) нһрз длаеннинсз.
- (21) Зһра бѣ Исакһинз кѣрбӑнз длаенниннз ха-
- (22) верһ,
- (23) Кадниннмз Сӑрран юлдрецектһрз бднѣнз
- (24) кедерһ.

99

- (1) Бгерз бѣ гӱнз, оѣлшнпз гелмезлӑрне сӑгз
- (2) геллмӑтз,
- (3) Хӑрз хӑлз кадниннмзӑ дграшцакктһрз бһрз
- (4) харакӑтз.

АНТӐ

- (6) Кендӑ башинӑ бѣнларӑ сойленӑркенз
- (7) каршиндӑнз Сӱмпанн сенредерекз гел-
- (8) днгниӑ гӱорѣпз, башладӑ демее.
- (9) Ӑӑцаба шӱлз каршиндӑнз гюлшперекз севһн-
- (10) чнле гелӑнз кӑмдһрз;
- (11) Ӑллерӑнле банӑ һшарӑтз верһпз чӑгршӑорз
- (12) гӑгнеба бнаднгиӑмдһрз.
- (13) Мѣстакимз, ензһмз хнзметкӑрз Сӱмпана
- (14) бензӑрз, ѣмма нӑчинз гӑлнннӑздһрз;
- (15) Хӑрз хӑлз, гӑ делнрнмнштһрз, гӑхотз ензӑ
- (16) бһрз ханрлӑ хабӑрз гетнрмнштһрз.

(17)

СИМПАНА

(18)

Нѣце кн ѡнта царїен гѡрмѡшѡсе,

(19)

ѡбѡлѡ ѡдерѡ бѡ демелернле.

(20)

Иѡ ѡнта, кѡзѡ, нѣ ѡчїнѡ чнктїнѡ бѡ їѡлѡ ѡѡ-

(21)

зєрннѣ;

(22)

Нїчннѡ бєнзїнѡ сарарїпѡ, солгѡнлѡкѡ дѡштѡ

(23)

їѡзѡне;

(24)

ѡїколѡ каднннлнзѡнѡ бїрѡ фєнѡ хлбєрѡ лн

100

(1)

гєтнрдїнѡ;

(2)

Тѣзѡ хлбєрѡ вєрєсннѡ, зїрѡ бєнѡ хлнрлї

(3)

хлбєрѡ гєтнрдїмѡ.

(4)

Бнлєсннѡ кн ѡгѡмнлє 'Іслѡкѡ 'ѡллѡхѡ сєцнѡдѣ

(5)

ѡтннлєрѡ,

(6)

Бѡ гїѡнѡ бѡ хѡѡстѡ мѡстѡкнлѡ кѡрлнцѣ

(7)

чнктнлєрѡ.

(8)

'Нштѣ бєнї гїѡндєрднлєрѡ кн ѡвѣ мѡждѣ гє-

(9)

тнрєнїмѡ,

(10)

Бѡ мѡждѣмѡ фєрѡхлїднрѡ, бєнѡ влрѡнїмѡ

(11)

хлбєрѡ вєрєнїмѡ.

(12)

ѡНТѡ

(13)

Бѡнлѡрї ѡштнмєктѣ бѡшлѡдн 'ѡл-

- (14) λαχά шδίκρз ετμεέ, εδ демелέρηле.
- (15) Χάμδз δλεδнз ена, їа цёмн ялемлерінз χάλκз
- (16) εднцнсі εфёмдн вё ехнён,
- (17) Їδ χηρλί мδждёнле себннднрдн ензн χάλκ-
- (18) ка іόκτδρз ηнсэфннннз χεεεбн.
- (19) Шнмдн εδ гюнз шенленднрдннз Сάρра ка-
- (20) днннмнзн εδ φεραχλί χεбёрηле,
- (21) Энра φακнρз χέρз χάλз δлецёмдн Ήεαίκз
- (22) ηчннз яцнлі кебёрηле.
- (23) Ήнδнз ηчннз бёнз чнκτнмз κн, агámз Ήερα-
- (24) λнн яρλλнмз,

101

- (1) Вё Сάρра кадннз яχнρз нефεεтё δλδγδ-
- (2) нδ дδγορλнмз.
- (3) Λάκннз їа Сϋмπαη, дδρз εακαнмз εнцё агна-
- (4) дάεннз,
- (5) Нё їαптн Ήεραάмз κн, καρλί чнκτн бнн
- (6) дδγοράεннз.

(7) ΟΜΠΑΝΖ

- (8) цεβάπз εдёрз Янτα царїеэ
- (9) Я кázз шнмдн εδρλδλ дδρδπз εοηленмеэ εακ-
- (10) τнмз іόκτδρз,

- (11) Ἰγναμάικζ ἠετῆρενεζ ἔβε γελέεινεζ, ζήρα ἔ-
- (12) βεδήμζ χόκτδρζ.
- (13) Ἐἷ! βηλδήμζ κη, εἶνεζ ἰορδευέεκζ χηλίνεζ ἰόκ-
- (14) τδρζ βένεζ γηδευένμζ,
- (15) Ἰνὶ χηβέρεζ ἠράμαμην, εἶνεζ μδζδε ἔττηштт-
- (16) ρευένμζ.
- (17) Φακῆρζ Ἐάρα κενδή βησινά γαμλε-
- (18) ἠήπζ ἄγλασηρένεζ, βησινά ἡννιδά
- (19) ὀληλάρη ἡλβάρμαδ, βδ δεμελέρηλε.
- (20) Ἰλλήχζ ἔσκηνέ, γέληνεζ βενή κολληρμδάνεζ τδ-
- (21) τδρζ κληδρῆσιννεζ,
- (22) Ἰολλάρη βακμάικζ ἠχῆνεζ, βενή βήρζ ἰόλζ
- (23) οὔζερηνέ χηκάρῆσιννεζ.
- (24) Ἰοδάνεζ γελήπζ γеченлери γῶρεῖμζ βέ σορῆμζ,

102

- (1) Βδ ἠшттῆνεζ βηλδικερῆ βάρνε βήρζ χηβέρεζ
- (2) ἄλημζ.
- (3) Ἰἷ Τάμαрь ἰοрегнмдῆ βήρζ χηφηφλήικζ σεζέρημζ
- (4) ἄцаба нῆ ὀλά;
- (5) Ἰοрегнмдῆ βήρζ серῆνεζ ρδζγάρζ δολλші-
- (6) ορζ χέμενεζ χηηρῆ ὀλά.
- (7) Ἰἷ φακῆρζ κζζζ, γέλζ βηνά βήρζεζ ἡρδημμη-

(8) шáсннз.

(9) Гіоһнδмé бһрз фeрáχз дδштδ, 'Аллáχз

(10) сéнз оўллштһрáсннз.

(11) **ТЯМАРЬ**

(12) **цeвáпз ёдéрз Гáррa.**

(13) Гя Кадннһмз! һншлллáχз ханрлһ хабeрлéрз

(14) вáрдһрз,

(15) Зһрa шoйлé агнaдһмз кн, шóлз гeлéнз хa-

(16) вeрдáрдһрз.

(17) Шóлз кaршндaкһ сeлeнһ гaннндáнз сeвннeрéкз

(18) гeлeнһ гіoрδюрмδсδнз;

(19) 'Нштé чeшмé бaшннá гeлдн, чaгрншaрáкз

(20) сeсннһ дδáюрмδсδнз;

(21) **СЯРЯ**

(22) **цeвáпз ёдéрз Тáмaрa.**

(23) O бнзһмз хнзмeткaрнмнзздһрз, сδсз о́лз дδрз

(24) бaкaлһмз,

103

(1) Нé coйліoрз агнaмáмз, дδр кн ённ дδa-

(2) һмз.

(3) **ТЯМАРЬ**

(4) **цeвáпз ёдéрз Гáррa,**

(5) Їѧ Кадннѧ! гѧозѧнѧ ѧндѧ чѧцѧкѧ селамѧтѧ

(6) хѧмѧ берабѧрднѧ,

(7) Зѧра мѧждѧ, мѧждѧ деѧ чѧгрнѧѧѧ, бѧ

(8) бѧрѧ хѧнрлѧ хѧбѧрднѧ.

(9) **САРРА**

(10) Φακѧрѧ соѧленѧрѧ κενдѧ бѧшннѧ.

(11) ѧѧхѧ! ѧрегѧмѧ чѧрпннѧѧрѧ, нѧ замѧнѧ ѧннмѧ

(12) гелѧцѧкѧтнѧ,

(13) ѧѧцѧбѧ бѧ гелѧнѧ хѧзметѧкѧрѧ нѧ хѧбѧрѧ бѧ-

(14) рѧцѧкѧтнѧ;

(15) **СІМПАНА**

(16) Сѧррѧннѧ ѧнннѧ ѧκλασнѧѧ бѧшлѧ-

(17) дѧ деμѧѧ.

(18) Кадннѧмѧ! ѧштѧ севгѧѧ ѧгѧѧнѧ гелѧѧрѧ,

(19) мѧждѧмѧ хѧзнрѧлѧѧннѧ,

(20) ѧштѧ ѧгѧмнѧ ѧлѧ гѧозѧнѧнѧ нѧрѧ ѧκλα-

(21) штѧ, вѧрѧ κѧршнѧлѧѧннѧ.

(22) Хѧпѧ ѧгрнѧрѧ бѧ зѧхнрѧлѧрѧ, бѧ хѧпѧ ѧнтѧлѧрѧ

(23) сѧвднѧлѧрѧ,

(24) Хѧпнѧ бѧ гѧѧнѧ фѧрѧхѧ бѧ сѧвннѧцѧ тѧвдѧлѧ

104

(1) ѧдѧлѧрѧ.

- (2) Χέπз догтлάρз вé χησίμз άκαραβιλλάρз шн́мдн
- (3) топлансннлάρз.
- (4) Όλιомδέηз κδρτари́пз гелéηз Όσακά каршн́
- (5) варсннлάρз.
- (6) Όштé σεβγюлн́ Όσακн́ηηз гáκλαштн́, вáρз каршн-
- (7) ллáсннз,
- (8) Олз в́рз тлн́é δλн́ηз татлн́ ёвладннн́ κδ-
- (9) цаклалáсннз.
- (10) **СЯРРЯ**
- (11) Бδ мδждé χαβερннн́ ηшнтмектé бл-
- (12) шладн́ себннмее́, вδ демелёрнле.
- (13) Хéη χанрлн́ мδждецн́! нéднрз вδ ёттнгн́ηз фе-
- (14) раχлн́ хаβёрз;
- (15) Олз δδманлн́ δλн́ηз даглáρз, шн́мдн олдδ
- (16) цóкз днлбёрз.
- (17) Хáмδз δлeδηз санá ёδ Тангрн́мз, з́ηра сéηз
- (18) вердн́ηз цнχанá селлмётз,
- (19) Сéηз шн́мдн Όβραάμз κδδδн́а да ёχсáηз
- (20) ёнлeдн́ηз мерхамётз,
- (21) Ыéηн χáмδз δлeδηз санá, з́ηра вδ гю́ηз сéηз
- (22) лцндн́ηз χалангнн́а,
- (23) Ыé дертлернмé шнфалн́кз, вé ёрегнмé фе-

(24) ραχλίκη βερδίνη βένη ηχτῖαρά.

105

(1) Ημνη ἄ χόκη μερχαμετλή ἐφένδημζ шδкюζ

(2) ἐδέρημζ ἰζήεζ ηέμνηέ,

(3) Σεμαλέρζ, βέ ἔρζ ἰῶδ цδмлевη ητλάττζ ἔ-

(4) δέρζ χάκη ἐμρηνέ.

(5) ἤρτηκηζ шήμνη δεττδρζ βέρζ βανά κη, Ἴελλ-

(6) κή γῶρμεγέ βλαρήμζ,

(7) Ζήρα ἰκλήμζ περδшάνηζ, φηκρήμζ εἰβρημζ

(8) ἰόκτδρζ δδρλήμζ.

(9) ἤχζ σεβγюη δγλδμζ χόшζ гелдίνηζ, κήμζ βε-

(10) ηή τδτцацáкτηρζ;

(11) Ζήρα κалκήпζ δδρámαμζ, σεβηηчтéηζ ца-

(12) ηήμζ чηкачáкτηρζ.

(13) Γέλζ δγλδμζ εἰρη σéηζ βεηή κδцаκляóпζ κал-

(14) дηрáсηηζ,

(15) Wφζ, ὠφζ шδкюрζ, λάκηηζ цанήμζ чηκáτ-

(16) орζ гέλζ κδртарáсηηζ.

(17) **ЦЕВАРЪ**

(18) **ЦЕВАПЪ ЭДЕРЪ ВЛНДЕСЯ ГАРРА.**

(19) Βάληδε ηштé βένη ἔβλδίνηζ, εἰγζ σελαμέττζ

(20) гелдінμζ φεράχζ δδρδρδμζ,

- (21) 'Нштé 'Аллахз бени, ёрз алтиндάνз дн-
 (22) рилдн, елнá теслнмз δλδρδмз.
 (23) Ннчннз себннмэзсннз; ннчннз бенимнле сойле-
 (24) шнпз бени δχшамáзсннз;

106

- (1) 'А балндé! бэнз δглδнз 'Исáкз денáлмнмз;
 (2) ннчннз бени агнамáзсннз.
 (3) 'Фвелкн агрнлáрз еавδштδ, гáзнлаллáрз бозδл-
 (4) δδ,
 (5) Шнмдн лнчлáрз себннцé донδпз ённэ тевднлз
 (6) δлдδ.
 (7) Бδ гннз бδ φεραχлн гннδмδзδ бнзз себнне-
 (8) лнмз,
 (9) Μεζαρδάνз калктнмз, сáгз бракáнз 'Ал-
 (10) лáчá шδκρз ёделнмз.

(11) **САРРА**

- (12) **цебáпз ёдёрз δглδ 'Исáкá.**
 (13) Хéн себгнолн δглδмз, гéлз шнмдн сенн кδца-
 (14) κλαύпз, πατлн, πατлн δπεнмз,
 (15) 'Οндáнз сóра сенн λзáтз ёдδпз, бáгншл-
 (16) áнз 'Аллахá, шδκюрлёрз ёденмз.

(17) **'ΑΒΡΑΑΜΑ**

- (18) Ηἴψε κη ἔχλη Γάρραλ κβδσμδσδ-
- (19) εα, βαλλадή φερύχληε σοΐλεσμεί
- (20) εδ δεμελέρηλε.
- (21) Βῆ κλδννήμζ, βηλήρμνσνηζ εληά νέ σοΐλέρη-
- (22) δημζ βηρή βηρημνζδένηζ ἄρηλήρκενηζ,
- (23) Ἰένζ εληά δούτγζ νασηχέτγζ βερήπζ, εένζ κλ-
- (24) εβετλενήπζ εληά δρηλήπζ κλχηρληλήρ-
- 107**
- (1) κενζ;
- (2) Εληά δεμέζμν ἠδήμζ κη, χέρζ κήμζ Ἰάλλαχά
- (3) οὔμδδδδδ βαγλάρεε,
- (4) Εακνημληή κη, δηδνηζ ἔμρηνέ ζήτγζ δδρημ-
- (5) σνηζ, ζήρη φενά δλδρζ κερσηλήρσε.
- (6) Ἰακτῆνημν σῆμδν ἠσνηζ Ἰάλλαχζ μερχαμέτγζ
- (7) ἔδδπζ βηζή σεβηνδρηδή;
- (8) Χέμζ βηζή, χέμζ ἔβλδνμνηζή, χέμζ χανε-
- (9) μνηζή ἠσνηζ σηνλετρηδή;
- (10) Ἡμδν σῆμδν εδ ἔβλδνμνήζελε εδδδσμληαρή
- (11) εοσλλάσνηζ,
- (12) Βαρήπζ χέπζ εανήνηζ βέ κλεβήνηλε Ἰάλλαχά
- (13) σδκρζ ἔτμεέ εαλλάσνηζ.
- (14) Χάηδε εδ ἄκσάμζ εεβαχάδεκζ Ἰάλλαχά σδκρόρζ

- (15) доасини берелимз,
- (16) Вэ гӱрннз да вӱ ӕвладимнзӕннз дӱмдӕннз
- (17) дирнлмӕ иортуӕннӕ ӕделӕмз.
- (18) Каралимз Ӕллахӕ коркарӕккз вӕ тнчтнрерӕккз
- (19) сечндӕ киллӕмз,
- (20) Бӱ казевиннӕ ӕфз ӕтчтигӕ ичӕннз оӱрӕчнлӕ
- (21) ивддӕтз дӱрлӕмз.
- (22) Пӕлн бӱрз кӕмсеинннз днлӕ вӕ ӕкнӕ, финкӕрӕ,
- (23) ӕтншмӕзз,
- (24) цанзӕннӕ оӱзрерӕ Ӕллахӕ шӕкккз ӕтмсеиннӕ

108

- (1) кӕмсе гнрншмӕзз.
- (2) Зӕра нӕ чӕккз вӱхӱрлӕрз тӱтӱрз, вӕ нӕ чӕккз
- (3) мӱмлӕрз ӕкмалӕрнлӕ,
- (4) Вӕ нӕ цнхлӕнннз топдннӕ ӕдннннз, нӕ оӱрӕ кюр-
- (5) ӕлӕрз кӱрмалӕрнлӕ.
- (6) Ӕллахӕ хослӕнднрмасиннӕ вӱнлӕрнлӕ, мӱмкӕнннз
- (7) дӕлӕмзз,
- (8) Зӕра кендсеиннӕ вӱнлардӕннз чнркӕннз бӱрз
- (9) шӕннӕ дӕлӕмзз.
- (10) Ӕллӕ Ӕллахӕ дӕлӕцӕккз, магбӱлз хедӕтӕ, кл-
- (11) бӕннз харрергӕнннз,

- (12) Ζήρα φάκatz σήτκнλε мδχλαбетнмнзні ηστέρz
 (13) χεδіемнзэ мδχтáчz деήλδηρz.
 (14) Сένz ші́мδн іá Ваднн́мz гέλz, έβладнм́зz
 (15) βέ χанемнзніле βεραβέρz,
 (16) Χέпнмнзz тoπлaнн́пz, 'Йллaχδ' λзнмншaнá
 (17) шδкpз έδελ́мz цδмлемнзz βεραβέρz
 (18) Пέлн бδ' гю́нz шδкpз έδεл́мz, бнзэ έχcáнz
 (19) έттгн́гí ηнлетлере каршнл́кz.
 (20) Хέμz бнзэ багншладнѓгí, бδ' чókz φεραχл́гí
 (21) έйлкклерé каршнл́кz.

(22)

’ЯВР’ЯЯМЪ

- (23) Бδ' созлeрдéнz cópa έχл́гí Сáρpан,
 (24) βέ έβладн́ 'Йcлaкн́, βέ χέпz χанеснн-

109

- (1) дé бδ'λδнaнлaр́гí бaшннá тoπлaл́пz
 (2) бaшлaдн́ 'Йллaχá шδкpз έтмeé,
 (3) бδ' дeмeлeрнлe.
 (4) Йá χáлкz έднц́гí έφéндн пeдepнм́зz, χáмδz δл-
 (5) cδнz cанá,
 (6) Ш́мδн βé дaн́мz, βέ έβeд́eтлeрeдeкz
 (7) шδкpз δлcδнz cанá.
 (8) Йá ceмaнн́нz, βé λpз́ннz cαχ́пz έφéнднcн κa-

- (9) Δήμητρος σαττανατίνης,
- (10) Χέμνι κδλλαρήννε ιόκτδρς καρζήννι βέ λ-
- (11) δαβετίνης.
- (12) Σεμαδά δλάνη Μελεκλέρς, βέ ερδέ δλάνη 'Η-
- (13) ζηζλέρς,
- (14) Ηάνηλς εανά εεηνδέ κζλήπς, εενί τταζιμ-
- (15) λέρς.
- (16) Ηδ κδλλαρήννι δαχή, εέννι λζήεζ πεδέρς 'Ηλλα-
- (17) χημνζά.
- (18) Σεέννι γαρδεννιμνζέ, βέ εέννι εφένδι εαχινβιμνζά
- (19) Σεεηνδέ κζλήπς, εανά ημάνη εδεεεήεζ δμρδ-
- (20) μδζς λχηρενέδεκς,
- (21) Ζήρα εέννι ηδίνη καδίμς 'Ηλλαχμνίζς, βέ
- (22) εέννι εηνς εβένηλς εβενήετλερέδεκς.
- (23) Χαμδδληλλαχς
- (24) Τεμάμ δλδδ.

BEŞİNCİ BÖLÜM

SÖZLÜK-DİZİN

A

a:	Dikkat çekmek için kullanılan hitap ünlemi.	a. [11/10], [28/23], [29/3], [33/20], [36/15], [37/22], [46/5], [48/22], [50/9], [53/10], [55/3], [56/8], [56/23], [57/5], [63/15], [66/2], [67/14], [68/18], [72/13], [74/7], [74/15], [94/7], [101/9], [106/1]
acab:	Acaba.	a. [74/23], [98/15]
acaba:	Acaba.	a. [35/19], [44/13], [44/15], [72/24], [74/21], [82/23], [98/13], [99/9], [102/4], [103/13]
acap:	Acaba.	a. [27/1]
acayıp:	1. Tuhaf. 2. Şaşılacak şey.	a. [59/14], [61/15]
acele:	Çabucak, derhal.	a. [2/8], [2/12], [20/20] a.+lı [42/17]
acı:	1. Acı. 2. Ağrı.	a. [26/17], [31/5], [35/19], [71/19] a.+lı [10/4], [12/9], [17/22], [18/12], [20/22], [21/5], [37/24], [44/23], [47/14], [83/1], [100/22] a.+lıdır [13/3] a.+sı [27/20], [65/8] a.+sına [85/14] a.+sını [13/12] a.+ya [85/19]
acı-:	1. Ağrımak. 2. Merhamet etmek.	a.+dığımı [70/18] a.+dın [104/22] a.+mayasın [77/10]

		a.+maz [72/18]
		a.+mazsın [85/5]
		a.+r [7/20]
		a.+rsa [64/23]
		a.+sın [34/18]
		a.+yarak [76/16]
		a.+yasın [4/21], [74/8]
		a.+yup [25/16], [40/4], [44/16]
acın-:	Kederlenmek.	a.+dığım [66/6]
		a.+ır [65/7]
		a.+ma [25/1]
		a.+mayasın [27/7]
		a.+mışısak [89/12]
acıt-:	Acıtmak.	a.+ma [31/13]
acile:	Çabucak, derhal.	a. [19/4], [93/8]
		a.+mi [21/9]
		a.+n [21/1]
aç-:	Açmak.	a.+arım [11/24]
		a.+arsın [31/12]
		a.+ılacaktır [77/17]
		a.+ıldı [18/2]
		a.+ıp [24/18]
		a.+malı [91/2]
		a.+sın [80/2]
açık:	Açık.	a. [75/19]
ad:	Ad, isim.	a.+ımı [30/14]
adalet:	Adalet.	a. [16/7]
adavet:	Düşmanlık.	a.+in [109/11]
adem:	İnsan, adam.	a. [87/15]
		a.+e [55/20]

		a.+ler [41/24]
adet:	Adet, görenek.	a.+in [22/5]
af:	Af, bağışlama.	a. edeceğini [7/12]
		a. edüp [82/17]
		a. et [79/22], [89/4]
		a. etmek [89/12]
		a. etmiştir [96/1]
		a. etsin [52/20]
		a. ettiği [107/20]
		a. eyledi [93/24]
		a.+lık [81/23]
afta:	Hafta.	a.+sında [30/8]
aga:	1. Zenginlik ve kerem sahibi. 2. Büyüklerle hitap ederken kullanılan ünvan.	a. [20/20], [25/1], [25/15], [60/10], [22/5]
		a.+larımızı [94/9]
		a.+m [27/8], [27/11], [56/23], [97/14], [98/11], [100/4], [100/23], [103/20]
		a.+mız [53/6], [53/24], [54/2], [54/16], [94/13], [95/15], [96/14]
		a.+mıza [24/19], [96/8]
		a.+mızı [53/18], [94/17]
		a.+mızın [53/14]
		a.+sı [50/2], [55/13], [97/13]
ağaç:	Ağaç.	a. [48/5]
		a.+ın > ağacın [32/20], [57/21], [78/15]
		a.+ların [87/24]
ağır:	Ağır.	a.+dır [10/3], [52/8], [52/24], [52/24], [59/21]
ağırlaş-:	Ağırlaşmak.	a.+maz [43/8]
ağıt:	Ağıt.	a.+lar [65/10]
		a.+tan [40/8]

ağız:	Ağız.	a.+ı > ağı [13/11], [75/17] a.+ım > ağım [8/17], [21/13] a.+ımdan > ağımda [75/15] a.+ımı > ağımı [11/24], [79/24] a.+ına > ağına [44/21] a.+ından > ağından [58/17] a.+ını > ağını [41/2]
ağla-:	Ağlamak.	a.+man [33/21], [36/19] a.+maya [40/6] a.+r [28/23], [75/10] a.+rsam [70/16] a.+rse [65/7] a.+rsın [25/7], [31/19], [48/23] a.+yayım [72/10] a.+yup [2/14], [30/1], [47/14]
ağlaş-:	Ağlaşmak.	a.+acaktır [23/9] a.+an [72/24] a.+arak [26/20], [28/2], [37/22], [45/20], [76/17], [81/23], [95/13] a.+ayım [40/21] a.+ın [17/6] a.+ıp [27/8], [69/7] a.+ır [17/18], [25/6], [29/8], [49/13] a.+ırken [101/18] a.+ırlar [93/13] a.+ma [28/18], [29/3] a.+mağa [5/17] a.+maksız [8/3], [39/6] a.+maları [36/15] a.+malıyım [52/19]

		a.+mayasın [26/16]
		a.+mış [89/8]
ağrı:	Ağrı, acı.	a.+lar [18/1], [18/1], [65/10], [103/22], [106/3]
		a.+larını [14/6]
		a.+nın [9/24]
ah:	Acı, piŝmanlık, acıma, özlem vs. duyguları ifade etmek için kullanılan ünlem.	a. [3/1], [3/3], [3/5], [3/8], [3/15], [4/1], [4/18], [5/21], [9/24], [10/13], [12/13], [15/19], [16/16], [26/2], [26/21], [26/23], [27/1], [27/3], [27/18], [28/3], [28/13], [29/13], [30/1], [30/5], [30/12], [30/16], [32/12], [33/7], [35/19], [36/24], [37/16], [38/5], [39/22], [40/4], [44/7], [45/9], [47/10], [68/12], [70/4], [71/7], [73/7], [73/15], [74/21], [75/9], [81/19], [82/3], [82/15], [82/23], [85/4], [85/6], [93/1], [98/9], [98/17], [103/11], [105/9]
		a. u zar [26/13], [70/16]
		a. u zarı [34/4]
ahir:	Son.	a. [16/22], [33/5], [101/1]
		a.+enedek [63/1], [109/20]
ahret:	Ahret, öbür dünya.	a.+e [84/1], [84/21]
		a.+in [38/9]
ak-:	Akmak.	a.+an [47/12]
akıl:	1. Akıl, us. 2. Hafıza. 3. Fikir.	a.+ı > akılı [65/18], [107/22]
		a.+ım > aklım [13/5], [28/9], [45/11], [66/12], [90/22], [105/7]
		a.+ıma > aklıma [65/10]
		a.+ımda > aklımda [20/16], [21/9], [57/5], [91/4]

		a.+ın > aklın [51/12], [68/14], [69/23]
		a.+ına > aklına [73/4]
		a.+ından > aklından [62/4], [74/9], [82/21], [92/5]
		a.+ını > aklını [26/15], [31/16], [60/13], [66/6], [95/7]
		a.+ı [14/14]
akılane:	Akıllıca.	a. [14/5]
akraba:	Akraba, hısım.	a.+lar [104/2]
		a.+mıza [84/19]
akşam:	Akşam.	a. [35/23], [58/16], [97/22], [107/14]
		a.+a [46/7]
		a.+dan [48/15]
al:	Al, koyu kırmızı.	a. [39/22]
al-:	Almak.	a. [5/14], [48/13], [48/17], [67/3]
		a.+adı [23/14]
		a.+an [19/9]
		a.+asın [2/6], [6/24], [16/14], [37/13], [42/6], [47/7], [91/20]
		a.+asınız [11/3]
		a.+dınız [87/4]
		a.+ınsın [79/21]
		a.+ ıp [20/3], [21/15], [23/3], [26/5], [88/14]
		a.+ ır [54/22]
		a.+lım [67/10]
		a.+ma [11/1]
		a.+mak [21/21]
		a.+masın [49/24]
		a.+masına [5/10]
		a.+mayasın [26/18]

		a.+mış [70/8]
		a.+sın [14/18]
		a.+yım [22/24], [50/19], [102/2]
aldan-:	Aldanmak.	a.+ırsın [63/20]
		a.+ma [19/15]
		a.+mayasın [60/16]
		a.+maz [87/8]
aldat-:	Aldatmak.	a.+ırsın > aldadırsın [9/6]
		a.+malarının [66/10]
alef:	Alev, ateş.	a. [71/15]
alem:	1. Dünya. 2. Herkes.	a. [39/20], [61/21], [62/14], [88/14]
		a.+e [59/21], [88/4], [88/12]
		a.+leri [79/7]
		a.+lerin [100/15]
alim:	Allah'ın isimlerinden biri (ilmi ezeli ve ebedi olan)	a.+dir [41/11]
Allah:	Allah, Tanrı.	A. [1/16], [2/2], [6/20], [14/16], [20/14], [33/9], [34/11], [34/17], [35/1], [40/8], [41/8], [50/15], [50/23], [52/20], [58/18], [58/23], [61/5], [61/17], [62/1], [63/21], [65/5], [66/8], [74/15], [75/3], [75/24], [77/2], [77/23], [78/2], [78/23], [80/13], [90/4], [90/6], [92/9], [93/22], [96/1], [96/7], [96/16], [101/20], [102/9], [105/21], [107/6]
		A.+a [II/5], [8/23], [31/17], [34/5], [41/4], [43/23], [66/12], [67/7], [71/20], [86/4], [88/16], [88/20], [89/20], [90/12], [90/15], [93/20], [100/4], [100/13], [106/9],

		[106/16], [107/2], [107/12], [107/14], [107/18], [107/23], [108/10], [109/2] A.+ı [2/14], [5/18], [33/23], [43/1], [65/12], [89/1], [108/6] A.+ım [5/14], [60/3], [79/10], [90/18] A.+ıma [21/19], [50/22] A.+ımın [23/24] A.+ımız [13/18], [60/21], [87/18], [109/17] A.+ımıza [96/6], [96/22], [109/17] A.+ımızdır [28/22] A.+ımızdır [89/13] A.+ın [1/9], [1/12], [1/15], [2/17], [14/8], [14/21], [19/4], [19/16], [24/9], [28/14], [31/21], [52/14], [59/3], [65/22], [77/15], [78/15], [86/16], [87/11], [87/16], [88/6], [88/14], [91/24] A.+ındır [32/1], [74/3] A.+taale [86/12] A.+tan [3/5], [67/9], [91/10], [97/10] A.+u azim-i şan [108/16]
alt:	Alt.	a.-üst [13/5] a.+ında [57/21] a.+ından [105/21]
ama:	Kör.	a. [15/15]
aman:	1. İmdat. 2. Şaşkınlık, yalvarma, endişe, uyarı için kullanılan ünlem.	a. [16/4], [52/2], [63/3], [63/9], [70/12], [83/3], [85/20], [98/19]
ana:	Anne.	a.+m [45/15] a.+mı [71/3]

		a.+n [30/11], [49/12]
		a.+nı [71/9]
		a.+sı [65/7]
ancak:	1. Sadece. 2. Fakat.	a. [5/4], [94/17]
and:	Yemin.	a. olsun [30/23]
angel:	Melek.	a. [1/4], [0019/13]
anı:	Onu.	a. [2/2], [3/22]
aniden:	Aniden, ansızın.	a. [4/10], [39/3], [77/21]
anla-:	Anlamak.	a.+dım [35/2]
anler:	Onlar.	a.+in [5/10]
anna-:	Anlamak.	a.+dasın [101/4]
		a.+dayım [10/7], [16/3]
		a.+dı [87/18]
		a.+dım [75/7], [102/16]
		a.+dınız [59/7]
		a.+mak [55/5], [88/5], [101/11]
		a.+maksız [9/20]
		a.+mam [103/1]
		a.+masını [13/9]
		a.+mayasın [60/14]
		a.+mayayım [7/18]
		a.+mazsın [106/2]
		a.+r [6/5], [25/9], [31/5], [63/21]
		a.+sın [97/8]
		a.+şılır [9/12]
		a.+tmamışlar [83/18]
		a.+tmaya [21/10]
		a.+ttırasın [84/2]
		a.+yacaksın [11/10]
		a.+yalım [95/14]

		a.+yasın [55/4]
		a.+yasınız [II/4]
		a.+yup [63/17]
ant:	Ant, yemin.	a.+lar [106/5]
Anta:	Erkek ismi.	A. [III/10], [17/1], [24/13], [49/18], [99/5], [98/4], [99/18], [99/20], [100/12], [101/8],
app:	Sevgi.	a. [72/1]
ara:	Ara.	a.+sında [90/2]
ara-:	Aramak.	a.+mağa [31/21]
		a.+mamız [94/10]
		a.+maya [94/17]
		a.+mazsın [85/7]
		a.+nıor [66/22]
		a.+rse [48/9]
		a.+yayım [98/11], [100/24]
		a.+yup [94/11]
arka:	Arka, peş.	a.+daki [95/21]
		a.+nda [37/18]
		a.+sından [95/17]
arkadaş:	Arkadaş, dost.	a. [37/18]
		a.+ıs [51/16]
art:	Art, arka.	a.+ına > ardına [37/10]
art-:	Artmak.	a.+ar [87/23]
		a.+ıp [32/20]
armut:	Armut.	a.+ları [48/13]
artık:	Artık.	a. [2/13], [4/4], [6/24], [9/18], [12/22], [13/15], [14/20], [19/2], [19/16], [23/22], [26/17], [29/3], [31/9], [31/14], [32/7], [33/3], [33/20], [38/5], [44/7], [49/4], [49/8], [51/1], [59/3], [59/9], [66/23],

		[68/20], [69/1], [71/3], [71/7], [74/1], [78/23], [80/11], [82/3], [85/1], [87/12], [105/5]
arz:	1. Sunma. 2. Yeryüzü.	a. edelim [96/23] a.-ı hal [8/23] a.+ın [109/8]
arzula-:	Arzulamak, istemek.	a.+dığımız [69/2] a.+dım [71/3] a.+r [65/23]
as-:	Asmak.	a.+asın [19/24]
asitane:	Başkent.	a.+de [I/10]
asla:	Hiçbir zaman, kesinlikle.	a. [7/5], [92/4]
aslan:	Aslan.	a. [23/1]
aşaya:	Aşağı.	a. [85/21]
aşkäre:	Açık, belli.	a. [68/22]
at-:	1. Atmak. 2. Vazgeçmek.	a. [34/4]
ata:	Baba.	a. [54/14], [59/18], [62/12], [63/11], [65/3] a.+lar [II/4] a.+larımın [79/17] a.+lık [84/23] a.+sına [7/8]
ateş:	Ateş.	a. [15/6], [17/23], [17/23], [23/3], [23/21], [31/9], [67/14] a.+e [13/23], [21/15], [29/15] a.+i [20/3], [28/5] a.+in [81/17] a.+te [8/3], [73/17], [78/7], [81/9] a.+ten [41/14]

Avraam:	Erkek ismi, İbrahim.	<p>A. [II/6], [III/5], [1/6], [2/23], [6/13], [8/7], [8/15], [9/22], [10/13], [11/6], [12/11], [12/20], [13/14], [17/17], [19/15], [20/8], [21/7], [22/11], [22/21], [25/17], [26/23], [27/16], [28/11], [31/7], [33/12], [33/18], [36/13], [37/20], [38/12], [40/2], [41/6], [42/2], [42/13], [43/5], [43/21], [45/1], [45/22], [46/9], [49/6], [49/16], [50/13], [52/12], [54/16], [54/20], [56/6], [57/3], [57/17], [58/10], [60/1], [60/17], [63/12], [67/22], [68/10], [68/22], [69/10], [70/2], [71/5], [71/17], [73/19], [74/13], [74/24], [76/20], [85/8], [86/1], [86/10], [86/19], [88/18], [91/6], [93/5], [96/14], [96/18], [97/18], [101/5], [104/19], [106/17], [108/22]</p> <p>A.+a [24/24], [38/4], [39/17], [40/15],[43/17], [46/4], [46/20], [50/2], [55/13], [56/18], [59/13], [60/9], [67/13], [69/5], [69/21], [70/21], [71/12], [72/12], [74/6], [74/20], [75/23], [80/10], [92/12], [95/15], [96/11], [96/13], [97/13]</p> <p>A.+ı [98/11],[100/23],</p> <p>A.+ın [I/2], [III/8], [1/2], [5/21], [12/18], [94/1]</p>
avret:	Kadın.	a. [14/14], [27/20], [33/8]
avıt-:	Avutmak, teselli etmek.	a.+ırlar > avıdırlar [42/1]
avut-:	Avutmak, teselli etmek.	a.+mak [41/23]

ay:	Ay.	a. [32/14] a.+ın [30/8]
ayak:	Ayak.	a.+a > ayağa [1/6] a.+ları [91/8] a.+larım [98/17] a.+larımı [76/4] a.+larını [72/7] a.+ta [28/7]
aydın:	Aydın.	a. [103/5]
ayıl-:	Ayılmak, ayıkmak.	a.+dı [25/2]
ayır-:	Ayırmak, uzaklaştırmak.	a.+ırım [54/1]
ayırı:	Ayrı.	a.+lığına [30/16] a.+lıkta [44/1], [76/10], [80/15]
ayırıl-:	Ayrılmak.	a.+acaksın [82/8] a.+acayım [73/12] a.+asın [36/18], [37/23] a.+dıktan [67/12] a.+ırken [76/24], [92/19], [106/22] a.+ırsın [36/10] a.+mamıza [83/1] a.+mayarak [83/23]
ayıt:	Ağıt.	a.+lar [103/22]
az:	Az.	a. [56/1] a.+ı [52/10]
azat:	Serbestlik.	a. edecek [44/16] a. edüp [106/15] a. ettiğin [89/16] a.+lık [5/5]
azık:	Yolculuk için	a.+ların [46/1]

	hazırlanan yiyecek.	
azim:	Büyük.	a.-i şana [103/16] a.-i şanımdan [64/5]
azis:	Aziz, değerli.	a. [76/13], [105/2], [109/16]
aziz:	1. Hıristiyanlıkta ermiş kişi, veli. 2. Mukaddes.	a. [1/17] a.+ler [109/13]
B		
baba:	Baba.	b. [70/22], [72/24] b.+m [67/14], [69/22], [71/13], [72/13], [73/7], [73/15], [74/7], [75/24], [78/19], [79/24], [82/15], [82/19], [82/23], [83/3], [83/19], [84/23], [85/4] b.+n [30/11] b.+nı [71/9] b.+sı [29/17], [54/18] b.+sının [35/9]
bağır:	Bağır, kalp.	b.+ım > bağırım [30/14] b.+ımı > bağırım [12/22] b.+ımı > bağırımı [11/23], [44/1]
bağışla-:	Bağışlamak, affetmek.	b.+dı [87/12] b.+dığı [108/20] b.+r [41/10] b.+yan [89/20], [106/15]
bağla-:	Bağlamak.	b.+nmıştır [91/9] b.+rken [83/11] b.+rse [107/3] b.+yacayın [76/13] b.+yasın [76/4] b.+yasız [21/16]

		b.+yayım [72/8]
		b.+yup [44/15], [67/1]
bağlantı:	Bukağı.	b.+ları [89/14]
bağlı:	Bağlı, bağlanmış olan.	b. [81/20]
bahçe:	Bahçe.	b.+ler [72/21]
		b.+ye [43/12]
bahşış:	Armağan, hediye.	b.+ı [67/9]
		b.+larına [77/15]
bak-:	Bakmak.	b. [12/20], [27/10], [35/11], [35/15], [35/17], [60/13], [64/19], [64/21], [91/8], [96/16]
		b.+acaksın [30/1]
		b.+alım [17/16], [95/9], [95/12], [95/21]
		b.+ar [31/3]
		b.+arak [15/20]
		b.+arım [24/16], [43/8], [47/16], [51/9], [53/6], [66/20], [67/14], [69/22], [69/24]
		b.+arken [3/12]
		b.+arlar [44/12]
		b.+arsem [31/2]
		b.+asenis [21/12]
		b.+asın [1/8], [4/19], [16/10], [37/5], [37/15], [69/3], [70/22], [78/14], [80/21], [85/17]
		b.+ayım [3/21], [24/1], [80/23], [81/1], [83/13], [98/10], [98/14], [101/3], [102/24]
		b.+ın [17/5]
		b.+ınıp [19/22], [66/22]
		b.+ınır [25/12], [27/13], [39/2], [98/6]

		b.+ınırdım [36/3]
		b.+ınırım [66/13]
		b.+ınmayayım [23/5]
		b.+ıp [36/7], [44/21]
		b.+ışalım [80/23]
		b.+ışır [49/15]
		b.+ışırım [67/21]
		b.+mak [101/22]
		b.+mam [65/10]
		b.+mayalım [24/8]
		b.+maz [72/19]
		b.+mış [36/2]
		b.+tıkça [36/4]
		b.+tın [58/1], [107/6]
bal:	Bal.	b. [48/18]
		b.+dan [93/3]
		b.+lar [34/16]
balık:	Balık.	b. [3/19]
bana:	Bana.	b. [3/1], [5/2], [5/6], [5/12], [6/16], [6/24], [7/21], [8/11], [9/8], [9/16], [9/18], [10/10], [10/19], [12/5], [12/24], [13/12], [16/20], [19/2], [19/9], [25/19], [25/21], [35/1], [37/4], [38/14], [40/4], [42/10], [46/5], [49/2], [50/15], [51/5], [51/14], [52/1], [52/4], [52/10], [65/3], [69/8], [70/12], [76/16], [76/18], [80/23], [81/8], [83/18], [84/24], [85/5], [97/14], [99/11], [101/5], [102/7], [105/5], [106/24]
bakış:	Bakış, hediye.	b. [5/12]
bari:	Bari, hiç olmazsa.	b. [6/22], [29/21], [40/22], [105/13]

bas-:	Basmak.	b.+ıp [29/17] b.+maya [I/6]
basmahane:	Basım evi.	b.+sinde [I/11]
baş:	Baş.	b. [93/7] b. bilip [61/21] b. ettim [12/22] b. olur [62/19] b.+ıma [40/20] b.+ımı [31/3], [82/23] b.+ına [2/24], [9/23], [12/12], [17/18], [22/22], [25/18], [27/17], [32/11], [41/21], [43/6], [51/7], [56/17], [58/4], [68/11], [70/3], [75/6], [98/7], [99/6], [101/17], [102/19], [103/10], [109/1] b.+ımı [78/15], [85/20] b.+tan [47/16]
başka:	Başka, diğer.	b. [2/13], [18/1], [29/15], [30/18], [31/1], [43/8], [48/7], [49/20], [59/16], [60/5], [81/8], [95/23] b.+sına [56/4] b.+sından [64/19]
başla-:	Başlamak.	b.+dı [10/12], [34/8], [85/10], [98/7], [99/8], [100/13], [101/18], [103/16], [104/12], [106/19], [109/2] b.+dılar [96/12] b.+r [15/2], [28/12], [88/19] b.+yasın [40/7], [107/13]
baygın:	Baygın, bayılmış kimse.	b. [24/18], [26/2], [26/3] b.+lıktan [25/2]
bayıl-:	Bayılmak.	b.+dı [71/16]

		b.+1or > baylıor [17/10]
beğen-:	Beğenmek.	b.+dim [95/8]
bekle-:	Beklemek.	b.+me [46/17]
		b.+liyis [50/12]
		b.+nir [25/14]
		b.+r [73/18], [94/3]
		b.+sin [30/10]
bel:	Bel.	b.+inde [67/17]
belendir-:	Bulaştırmak.	b.+eceksin [62/22]
beli:	Evet, tabii.	b. [7/3], [7/10], [10/20], [24/6], [75/1], [88/2], [94/13], [104/21], [107/22], [108/18]
belki:	Belki.	b. [10/21], [41/12], [81/15]
belle-:	Akılda tutmak, bilmek.	b.+yesin [82/22], [83/20]
belli:	Belli.	b. olacaktır [39/6]
ben:	Ben.	b. [2/7], [4/20], [5/8], [6/5], [6/9], [6/22], [7/1], [7/7], [10/6], [11/4], [11/24], [12/3], [12/15], [13/3], [13/23], [17/19], [17/19], [17/21], [17/21], [18/6], [22/23], [23/7], [23/11], [23/22], [24/2], [26/5], [27/23], [29/1], [29/11], [29/15], [30/20], [31/11], [32/3], [33/3], [36/1], [36/7], [38/7], [40/10], [40/12], [40/20], [41/22], [43/19], [44/19], [46/22], [46/23], [48/3], [49/4], [51/20], [52/20], [53/22], [54/8], [58/23], [59/3], [64/13], [64/21], [65/5], [65/10], [65/22], [66/16], [66/21], [67/18], [69/12], [69/14], [69/18], [70/16], [72/ 9], [73/5], [73/11], [74/1], [74/7], [74/11], [75/11], [75/20], [78/23], [80/23], [81/1], [81/21],

[82/2], [82/7], [82/15], [82/17], [82/21],
[83/15], [84/1], [84/21], [85/1], [90/2],
[90/10], [91/12], [97/15], [97/16], [100/2],
[100/10], [100/23], [101/14], [101/15],
[104/24], [105/19], [106/1], [106/23]

b.+de [3/7]

b.+den [5/8], [6/20], [27/3], [36/9], [82/8]

b.+i [4/21], [4/24], [9/6], [9/24], [11/17],
[16/15], [20/14], [26/21], [28/5], [30/22],
[33/2], [36/9], [36/11], [37/14], [41/22],
[42/21], [43/1], [43/3], [43/18], [45/11],
[45/13], [47/11], [47/13], [52/22], [52/24],
[57/7], [64/17], [64/19], [64/22], [66/2],
[66/22], [69/24], [73/15], [74/12], [74/23],
[75/15], [76/6], [78/5], [80/19], [81/3],
[81/6], [81/11], [82/2], [82/3], [82/5],
[82/19], [83/11], [83/13], [83/19], [85/4],
[85/7], [85/13], [100/8], [101/20], [101/22],
[105/9], [105/13], [105/21], [105/24],
[106/2]

b.+im [5/19], [5/20], [9/14], [16/13],
[18/21], [21/20], [22/13], [22/17], [22/19],
[34/5], [34/9], [36/6], [37/12], [42/11],
[42/16], [48/24], [54/4], [56/8], [58/12],
[58/14], [59/7], [65/12], [66/6], [66/12],
[74/3], [78/1], [81/19], [83/22], [84/3],
[84/7], [84/16], [85/22], [91/2], [92/5],
[93/13], [105/23]

b.+imdir [11/4]

b.+imlen [75/9]

beniz:	Beniz.	b.+i > benzi [17/11], [35/13] b.+in > benzin [99/22]
benze-:	Benzemek.	b.+r [88/17], [95/16], [95/18], [99/14]
benzet-:	Benzetmek.	b.+eyim > benzedeyim [30/20]
beraber:	Beraber, birlikte.	b. [2/11], [21/21], [43/14], [45/5], [51/16], [51/16], [52/6], [66/14], [78/3], [84/13], [89/8], [96/11], [108/15], [108/17] b.+dir [103/6] b.+imde [22/1] b.+inde [76/24] b.+ine [2/6] b.+r [73/16]
besle-:	Beslemek, büyütmek.	b. [4/2], [5/22]
bet:	Kötü.	b. olunur [III/3]
beyan:	Beyan, açıklama.	b.+tır [15/8]
bıçak:	Bıçak.	b. [92/18]
bıçag:	Bıçak.	b. [2/5], [23/16], [31/13], [85/14] b.+ı > bıçağı [80/17], [80/19], [86/11] b.+ımı > bıçağımı [22/23] b.+ını > bıçağını [86/2], [86/19] b.+ları [67/16]
bıçak:	Bıçak.	b.+di [87/18] b.+diğimdir [99/12] b.+dikleri [102/1] b.+dim [6/18], [9/16], [38/9], [75/17], [75/19], [80/11], [80/14], [101/13] b.+diresin [55/21], [56/3] b.+diresin [88/12] b.+elim [53/12]
bil-:	Bilmek.	

		b.+en [6/11]
		b.+esin [48/19], [50/23], [86/22], [100/4]
		b.+eyim [11/5]
		b.+ip [7/19], [11/10], [61/21], [64/2], [75/1]
		b.+ir [51/1], [88/3], [88/8]
		b.+irdim [70/7]
		b.+irim [7/11], [10/20], [11/14], [38/21], [39/1], [57/11], [81/18]
		b.+irler [62/17]
		b.+irsin [56/23]
		b.+işelim [52/5]
		b.+mediği [88/6]
		b.+melidir [76/1]
		b.+meliyis [53/17]
		b.+mem [3/3], [10/3], [51/24]
		b.+mesin [56/21]
		b.+mez [6/3], [25/21], [29/23], [62/3]
		b.+mezsen [63/17]
		b.+miş [35/17]
		b.+miştir [74/18]
		b.+seydi [74/23]
		b.+sin [97/10]
		b.+sinler [38/10]
bile-:	Bilemek.	b.+nmiş [23/15]
bin:	Bin.	b. [15/10], [15/21]
bir:	Bir.	b. [1/16], [2/1], [6/1], [6/22], [9/8], [10/17], [10/21], [14/1], [16/18], [21/5], [21/17], [21/19], [22/6], [25/7], [25/11], [26/3], [27/1], [29/19], [32/12], [33/13], [34/19], [35/19], [37/4], [40/22], [41/2], [45/19],

		[46/11], [47/20], [48/24], [52/4], [53/8], [53/20], [53/22], [55/16], [55/20], [55/24], [56/10], [56/19], [57/19], [58/20], [59/18], [59/19], [59/19], [64/6], [64/20], [65/8], [69/9], [69/16], [71/15], [74/11], [82/15], [83/13], [83/15], [85/16], [85/19], [85/20], [86/12], [88/7], [90/2], [92/21], [93/22]
		b.+er [II/9], [40/18], [40/18]
		b.+i [10/4], [29/5], [81/21]
		b.+imize [29/5]
		b.+imizi [81/21]
		b.+inden [10/4]
		b.+isi [9/24], [10/1]
		b.+isiyle [93/16]
birlik:	Birlik.	b.+te [96/12]
biraz:	Biraz.	b. [26/2], [27/14], [27/22], [43/3], [46/13], [49/23], [55/22], [57/13], [57/21], [58/8], [64/23], [68/8], [69/19], [70/8], [76/2], [79/15], [83/12], [83/13], [85/14]
		b.+dan [57/9]
birleştir-:	Birleştirmek.	b. [67/2]
bit-:	Bitmek, sona ermek.	b.+ior [16/23]
		b.+irdi [27/1]
		b.+ireceksin [68/17]
		b.+irelim [24/10], [71/2]
		b.+iresin [2/12], [39/11], [85/3]
		b.+ireyim [14/3], [19/4]
		b.+irmeli [2/15]
		b.+meksiz [11/12]
biz:	Biz.	b. [4/12], [22/8], [24/6], [33/7], [40/6],

		[45/3], [46/17], [49/8], [49/10], [49/12], [53/14], [64/11], [67/5], [67/7], [77/4], [92/19], [92/21], [94/7], [97/22], [97/24], [106/7]
		b.+den [13/21], [73/21]
		b.+e [25/9], [33/9], [41/10], [55/18], [55/24], [56/3], [63/23], [77/4], [79/19], [94/13], [97/11], [99/15], [108/18], [108/20]
		b.+i [8/23], [56/4], [100/17], [107/7], [107/8]
		b.+im [7/3], [14/20], [28/19], [99/13], [102/23]
		b.+ler [67/10], [77/2], [90/6]
		b.+lere [4/1], [44/16]
		b.+leri [16/8]
boğaz:	Boğaz.	b.+ıma [80/4], [80/17]
		b.+ıma [86/3]
boğazla-:	Boğazlamak.	b.+mağa [7/1]
		b.+mak [73/15]
		b.+makta [76/8], [89/6], [94/20]
		b.+maktan [86/14]
		b.+malı [60/5]
		b.+manın [7/9]
		b.+maya [3/16], [59/18], [76/6]
		b.+nacak [22/19], [75/13]
		b.+nacaksın [77/14]
		b.+nacaktır [40/1]
		b.+ndıktan [81/7]
		b.+nıp [76/24], [81/15]
		b.+rım [91/13]

		b.+rken [80/17]
		b.+sın [54/20]
		b.+yup [2/10], [13/23]
		b.+yacaksın [29/18]
		b.+yacaktır [23/13]
		b.+yayım [58/24]
bolakim:	Olsun ki, inşallah.	b. [39/14]
borç:	Borç.	b.+um > borcum [5/20]
		b.+umu > borcumu [18/14], [19/3]
		b.+umun > borcumun [66/19]
		b.+unu > borcunu [64/9]
boş:	Boş.	b.+a [28/17]
		b.+tur [33/22]
boşla-:	Boşlamak, bırakmak.	b. [26/17], [33/20], [34/4], [38/1], [41/8], [43/3], [43/18], [54/16], [62/4], [62/8]
		b.+tmaya [66/4]
		b.+yasın [40/5], [107/11]
		b.+yın [26/21]
boyan-:	Boyanmak.	b.+acaktır [39/23]
boyun:	Boyun.	b.+u > boynu [23/17]
		b.+una > boynuna [39/3], [77/8]
boz-:	Bozmak.	b.+ulacaktır [63/6]
		b.+uldu [106/4]
		b.+ulmuştur [51/9]
		b.+ulup [35/13]
		b.+up [25/24]
böğür-:	Böğürmek, bağırmak.	b.+üp [3/19]
böyle:	Böyle.	b. [21/1], [21/3], [28/23], [29/19], [35/21], [43/8], [54/4], [54/8], [58/20], [58/22],

		[59/14], [60/21], [63/11], [65/16], [73/17], [80/13], [86/21], [87/13]
		b.+ce [44/19]
		b.+dir [2/17], [87/10]
brak-:	1. Bırakmak, teslim etmek. 2. Salıvermek. 3. İzin vermek.	b. [5/15], [18/19], [42/21], [43/18], [69/14], [69/24], [83/13] b.+acaksın [33/2], [72/16] b.+an [106/9] b.+asın [16/12], [16/15], [36/16], [69/1], [83/12] b.+ın [26/21] b.+ıp [2/19], [36/9] b.+ırım [66/11], [78/24] b.+ırsın [36/12] b.+ma [5/20], [6/24] b.+tık [97/24]
bu:	Bu.	b. [II/1], [1/16], [1/19], [2/12], [2/15], [3/4], [3/5], [3/7], [3/9], [3/10], [3/10], [4/20], [5/4], [5/12], [5/14], [5/16], [5/23], [6/16], [6/20], [7/9], [7/10], [7/14], [7/21], [7/23], [7/23], [8/7], [8/11], [8/13], [9/20], [10/8], [10/23], [11/8], [12/5], [12/7], [12/9], [13/3], [13/9], [13/15], [13/21], [14/8], [14/12], [14/18], [15/2], [15/13], [15/15], [16/2], [16/4], [16/6], [16/10], [16/11], [16/11], [18/4], [18/6], [18/12], [18/13], [19/7], [19/15], [20/20], [20/22], [21/1], [22/1], [22/5], [22/13], [22/14], [23/13], [23/13], [23/15], [23/19], [23/21], [25/23], [26/13], [26/17], [26/21], [28/5], [28/14],

[28/19], [29/9], [31/5], [31/17], [32/5],
[32/12], [32/14], [33/5], [33/20], [33/21],
[33/23], [34/4], [34/4], [35/5], [36/15],
[36/19], [36/20], [37/2], [37/24], [39/10],
[39/22], [41/23], [43/14], [44/1], [44/6],
[44/17], [45/5], [45/11], [48/22], [49/2],
[49/4], [49/10], [51/7], [52/8], [52/11],
[52/14], [52/22], [54/12], [54/14], [54/16],
[54/20], [54/22], [55/3], [55/5], [55/9],
[55/14], [55/16], [55/24], [56/4], [56/12],
[56/14], [57/7], [57/11], [57/15], [58/8],
[58/16], [58/20], [59/5], [59/21], [60/10],
[60/15], [60/17], [60/19], [61/3], [61/13],
[61/15], [62/4], [62/6], [62/8], [62/9],
[62/11], [63/3], [63/9], [63/10], [63/15],
[63/19], [63/21], [64/17], [64/22], [65/22],
[67/24], [68/18], [69/12], [69/16], [70/12],
[70/18], [71/1], [71/1], [72/13], [72/15],
[72/17], [72/21], [73/21], [74/3], [74/9],
[74/9], [74/15], [74/21], [75/24], [76/2],
[76/12], [76/14], [76/22], [77/11], [77/21],
[78/5], [78/12], [78/15], [79/4], [79/6],
[79/11], [79/13], [79/22], [80/11], [80/13],
[80/15], [82/11], [82/18], [83/1], [83/3],
[83/3], [83/5], [83/17], [84/1], [84/15],
[84/17], [85/9], [85/14], [86/2], [86/8],
[86/11], [86/17], [86/23], [86/24], [87/2],
[87/4], [87/5], [87/6], [87/19], [87/21],
[88/2], [88/4], [88/10], [88/11], [88/12],
[88/19], [88/21], [89/2], [89/2], [89/4],

[89/6], [89/10], [89/16], [89/24], [90/8],
[90/17], [90/22], [91/10], [91/10], [91/22],
[92/5], [93/1], [93/3], [94/15], [94/15],
[94/17], [95/7], [95/21], [96/2], [96/4],
[96/7], [96/20], [97/10], [97/14], [97/16],
[98/2], [98/8], [98/19], [98/21], [99/1],
[99/19], [99/20], [100/6], [100/6], [100/10],
[100/14], [100/17], [100/19], [100/20],
[101/19], [102/1], [103/7], [103/13],
[103/24], [104/11], [104/12], [104/13],
[104/21], [106/7], [106/7], [106/20],
[107/10], [107/14], [107/16], [107/20],
[108/18], [108/20], [108/23], [109/3],
[109/16]
b.+dur [59/3], [83/21]
b.+na [15/23], [60/3], [94/21]
b.+nda [66/14]
b.+ndan [28/17], [33/3], [34/8], [71/9],
[75/23], [80/9]
b.+ni [10/2]
b.+nlar [72/22], [98/2], [108/6]
b.+nlara [9/5], [12/2]
b.+nlardan [108/8]
b.+nlardır [52/24]
b.+nları [10/12], [15/2], [40/4], [41/8],
[48/15], [48/17], [62/4], [67/3], [69/18],
[85/11], [96/9], [99/6], [100/13]
b.+nların [10/6]
b.+nнар [8/10]
b.+nu [II/8], [II/9], [7/6], [14/1], [15/17],

[18/6], [19/9], [28/21], [41/13], [41/15],
[50/19], [50/23], [53/10], [59/5], [60/3],
[60/23], [62/21], [66/1], [66/18], [73/21],
[75/1], [80/15], [83/7], [90/4], [90/6],
[90/10], [91/12], [95/1], [95/9], [97/19]
b.+nun [17/15], [46/15], [51/1], [59/16],
[98/23]

bucuk: Buçuk.

b. [56/1]

bugün: Bugün.

b. [83/17]

buhur: Buhur.

b.+lar [108/2]

bul-: Bulmak.

b.+acaksın [91/4]

b.+alım [49/11], [93/10], [94/12], [98/1]

b.+asın [70/24], [92/8]

b.+asınız [II/8]

b.+du [4/11]

b.+duk [96/20]

b.+durasın [62/7]

b.+maya [25/4]

b.+up [93/14]

b.+ur [4/15]

bulanık: Bulanık.

b. [51/12]

bulun-: Bulunmak.

b.+acaksın [82/10]

b.+an [48/7]

b.+anları [109/1]

b.+asınıs [49/22]

b.+asız [22/2]

b.+du [18/5]

b.+dun [87/7]

b.+maz [59/17], [60/6]

b.+sun [48/14]

		b.+ur [46/16], [51/15]
		b.+urse [84/4]
buluşma:	Buluşma.	b.+ları [107/10]
bulut:	Bulut.	b.+lar [61/23]
		b.+ları [57/8]
		b.+unu > buludunu [2/21]
bura:	Bu yer.	b.+da [III/3], [38/1], [38/14], [46/7], [73/23], [94/7], [94/13], [98/15], [101/9]
		b.+dadır [27/7], [27/11]
		b.+dan [6/5], [9/20], [37/23], [39/12], [40/6]
		b.+ya [45/17], [46/14]
burda:	Burada.	b. [67/5]
bur-:	Açmak.	b.+ulduğuna [44/11]
		b.+urlarse [44/20]
buyur-:	Buyurmak.	b.+a [46/21]
		b.+asın [25/15]
		b.+dasın [16/6]
		b.+du [50/19]
		b.+up [25/16]
		b.+urum [5/7]
bürü-:	Sarmak.	b.+yen [57/7]
büyü-:	Büyümek.	b.+dükçe [32/20]
		b.+ttüğün [72/17]
		b.+yüp [4/14]
büyük:	Büyük.	b. [70/14], [89/2]
		b.+tür [56/9]
büyür-:	Böğürmek, bağırarak.	b.+tme [74/12]
C		
cabala-:	Çırpınmak.	c.+mayasın [85/12]

caht:	Ceht, uğraşma.	c.+rken [76/8] c. edüp [20/6] c.+ım [65/12], [66/9]
caiz:	Uygun.	c. [38/17] c.+i [107/24]
can:	Can.	c. [14/6] c.+a [I/3], [II/8] c.+dan [73/9], [76/18] c.+ım [15/11], [16/14], [16/20], [16/22], [28/3], [76/16], [78/2], [79/21], [91/18], [105/11], [105/15] c.+ıma [7/15], [40/10], [76/10] c.+ımın [74/17] c.+ımız [31/23] c.+ın [68/12], [77/23], [78/1], [78/3], [82/13], [107/12] c.+ıma [62/6] c.+ını [63/15] c.+sız [29/23]
canavarlık:	Zalimlik.	c. [3/16]
cariye:	Cariye.	c. [17/2], [17/8], [24/14], [24/23], [26/10], [98/5] c.+leri [III/11] c.+lerden [98/3] c.+lerine [49/17] c.+ye [24/15], [101/8] c.+yi [99/18]
cefa:	Eziyet.	c. [40/10]
cellat:	Cellat.	c. [44/13], [75/20] c.+ın [37/10]

cem:	Topluluk.	c.-i [41/18], [79/7], [88/24], [100/15]
cenk:	Savaş.	c.+e [70/14] c.+te [18/13], [87/6]
cennet:	Cennet.	c. [77/18]
cesaret:	Cesaret.	c. [3/15] c.+im [11/12]
cevap:	Cevap.	c. eder [11/7], [12/2], [17/8], [19/14], [20/19], [21/8], [22/4], [22/12], [24/14], [24/23], [27/6], [31/8], [33/19], [36/14], [36/23], [37/21], [38/4], [38/13], [39/17], [40/3], [40/15], [41/7], [42/8], [42/14], [42/20], [43/17], [43/22], [44/6], [45/2], [45/8], [45/22], [46/4], [46/10], [46/20], [47/3], [47/9], [47/19], [48/2], [48/12], [48/21], [49/7], [49/17], [50/2], [50/8], [50/14], [51/4], [52/13], [53/3], [54/11], [55/2], [56/7], [56/18], [57/4], [57/18], [58/11], [59/12], [60/2], [60/8], [63/13], [67/13], [67/23], [68/5], [68/22], [69/5], [69/11], [69/21], [70/21], [71/6], [71/12], [71/18], [72/12], [73/20], [74/6], [74/14], [74/24], [75/23], [76/21], [78/18], [80/9], [91/7], [92/12], [93/6], [94/4], [95/4], [95/20], [96/19], [97/13], [97/19], [101/8], [102/12], [102/22], [103/4], [105/18], [106/12] c. verir [8/16] c. vermedi [25/9]
ciğer:	Ciğer.	c.+ime [31/9] c.+imi [23/21]

cihan:	Cihan, evren.	c.+a [104/18] c.+ın [108/4]
ciyer:	Ciğer.	c.+im [15/10]
cümle:	Bütün, hepsi.	c. [88/12] c.+miz [7/3], [108/17] c.+si [32/1], [88/16], [105/3] c.+sini [84/7], [92/2] c.+yi [88/22]

Ç

çabala-:	Tepinmek.	ç.+rken [3/18]
çağır-:	Çağırmaq.	ç.+asın [53/19], [97/3] ç.+ır [20/9] ç.+ırım [53/23], [97/17] ç.+manın [20/22] ç.+sın [93/20]
çağraş-:	Hitap etmek, bağırmaq.	ç.+ıor [99/11]
çağrış-:	Hitap etmek, bağırmaq.	ç.+arak [81/21], [102/19] ç.+ır [17/2] ç.+ıp [85/12] ç.+yor [103/7]
çalı:	Çalı.	ç.+lar [90/2]
çalış-:	Çalışmaq.	ç.+ırsın [66/5]
çare:	Çare.	ç. [6/18], [7/14], [17/20], [29/15], [33/20], [60/5], [78/9] ç.+si [59/16] ç.+sine [17/15] ç.+sizdir [6/22]
çarmuk:	Halat, ip.	ç.+tan [87/10]
çarp-:	Çarpmaq.	ç.+ınıor [103/11]

		ç.+masıdır [15/5]
çavdır-:	İleri sürmek, fırlatmak.	ç.+asın [2/22]
çek-:	Çekmek.	ç.+erek [80/20] ç.+esin [86/20] ç.+ip [75/9] ç.+meli [28/14]
çekin-:	Çekinmek.	ç.+ip [12/5] ç.+mesin [53/24]
çeşme:	Çeşme.	ç. [102/19]
çevir-:	Çevirmek.	ç.+ir [64/8] ç.+meye [66/2]
çık-:	Çıkmak.	ç.+acak [57/11] ç.+acaktır [105/12] ç.+alım [67/6] ç.+arım [66/16] ç.+asın [2/9] ç.+aydı [78/2] ç.+aydım [54/8] ç.+ayım [23/3], [50/17], [98/9], [98/13], [98/16] ç.+ayor [105/15] ç.+ıor [16/21] ç.+ıp [98/5] ç.+masın [15/12] ç.+mayasın [92/4] ç.+maz [19/7] ç.+tı [101/5] ç.+tıktan [40/6] ç.+tıler [100/7]

		ç.+tım [100/23]
		ç.+tın [99/20]
çıkarmak:	Çıkarmak.	ç.+acaktır [26/1]
		ç.+asın [14/7], [55/10], [62/5], [74/10]
		ç.+asınıs [101/23]
		ç.+ayım [58/9]
		ç.+ıp [86/2]
		ç.+ken [78/1]
		ç.+mayasın [92/6]
		ç.+mayup [82/21]
çiçek:	Çiçek.	ç.+leri [48/5]
çirkin:	Çirkin, kötü.	ç. [108/8]
çocuk:	Çocuk.	ç. [25/6], [27/7], [27/10], [38/15], [38/23], [55/23], [56/14], [64/13], [66/16], [97/8], [103/5]
		ç.+a [25/23], [30/23]
		ç.+lardan [62/16]
		ç.+u > çocuğu [2/11], [20/3], [24/11], [26/5], [32/9], [37/24], [53/22], [60/12], [62/11], [62/14], [64/11], [66/21], [87/10], [89/16]
		ç.+un > çocuğun [4/24]
		ç.+unu > çocuğunu [94/19]
çoğalmak:	Çoğalmak.	ç.+sın [61/19]
çocukluk:	Çocuk olma durumu.	ç. etme [28/13]
		ç.+ta [82/16]
çok:	Çok.	ç. [1/3], [3/1], [5/6], [10/17], [11/16], [21/15], [23/17], [36/4], [47/10], [48/18], [49/2], [52/18], [55/18], [56/8], [57/7], [59/21], [61/9], [62/18], [62/19], [66/23],

		[77/15], [79/9], [83/11], [83/16], [84/13], [87/2], [87/6], [88/2], [92/19], [94/21], 95/1], [95/7], [95/10], [104/16], [105/1], [108/2], [108/2], [108/20]
		ç.+tur [7/17], [9/2], [9/17], [11/15], [42/23], [66/9], [68/1], [88/9], [101/12]
		ç.+unu > çoğunu [52/10]
çoktan:	Çoktan.	ç. [65/24]
çök-:	Çökmek.	ç.+üp [8/23], [12/18], [12/20], [79/5], [89/22]
çöz-:	Çözmek.	ç.+düm [89/18]
		ç.+esin [87/10]
		ç.+meğe [89/14]
çünkü:	Çünkü.	ç. [6/16], [6/20], [7/14], [11/2], [11/8], [14/22], [18/15], [19/11], [34/11], [49/12], [52/18], [59/3], [59/7], [60/3], [68/20], [75/24], [80/13], [

D

da:	Da.	d. [7/6], [7/12], [8/11], [11/5], [11/24], [13/23], [20/12], [20/20], [22/1], [22/15], [25/13], [27/8], [27/11], [29/1], [29/15], [33/5], [34/2], [36/1], [36/7], [36/20], [38/23], [39/6], [44/19], [46/15], [46/22], [50/19], [50/19], [52/4], [52/10], [54/4], [54/18], [56/10], [58/8], [59/7], [64/13], [64/13], [64/13], [64/23], [65/4], [65/7], [65/8], [67/18], [68/8], [70/16], [74/11], [74/21], [75/1], [75/7], [75/11], [77/21], [78/5], [81/13], [82/13], [83/3], [84/17], [84/21], [84/23], [85/2], [85/13], [86/8],
-----	-----	--

		[88/4], [92/21], [92/23], [93/11], [93/14], [97/22], [104/19], [107/16]
dağ:	Dağ.	d.+a [2/7], [34/19], [46/12], [49/4], [51/18], [66/16], [67/3], [67/24], [95/9] d.+da [14/1], [46/17], [47/22], [48/3], [50/17], [54/6], [94/11] d+dan [90/8] d.+ın [2/8], [27/2], [94/3] d.+lar [34/14], [104/15] d.+lara [98/15]
dağal-:	Dağılmak.	d.+acayını [68/14]
dağat-:	Dağıtmak.	d.+asın > dağadasın [2/21], [62/8]
dağıt-:	Dağıtmak.	d. [18/17]
daha:	Daha.	d. [10/1], [13/5], [26/2], [50/12], [55/22], [72/9]
dahi:	Daha, üstelik, bile.	d. [9/2], [12/9], [19/18], [20/23], [53/8], [64/17], [77/23], [78/1], [109/16]
daim:	1. Sürekli. 2. Her zaman	d. [82/21], [91/24], [109/6]
dalgalı:	Gamlı, hüznü.	d.+dır [53/9]
dalgın:	Dalgın, düşünceli.	d. [24/11], [42/21], [51/14] d.+lğ [92/19]
darıl-:	Darılmak, üzölmek.	d.+ıp [106/24]
daskaloz:	Hoca, öğretmen.	d.+um [48/9], [84/21]
davet:	Davet, çağırma.	d. edersin [78/21]
davetli:	Davet edilmiş.	d. olduğun [37/6] d.+dir [38/9]
davran-:	Harekete geçmek.	d.+alım [24/6] d.+asın [20/5] d.+asız [20/13], [21/24]

		d.+ayım [23/8], [23/23], [50/16]
		d.+durasın [20/2]
		d.+ın [22/17]
		d.+ıp [19/24], [92/13]
		d.+yor [24/17]
davranış:	Hareket.	d.+ların [49/2]
dayak:	Dayak, destek.	d.+ı > dayağı [70/4]
dayan-:	Dayanmak, sabretmek.	d. [85/15]
		d.+acaksın [29/20], [83/2]
		d.+asın [14/12], [85/19]
		d.+ayım [10/6], [16/1], [23/1], [30/19]
		d.+ır [98/19]
		d.+ıp [15/11]
		d.+makta [94/22]
		d.+malı [37/1]
		d.+malıyım [29/14]
dayma:	Daima.	d. [31/5], [61/23], [83/23]
de:	De.	d. [11/4]
de-:	Demek.	d. [48/9]
		d.+di [61/21]
		d.+diğin [72/22]
		d.+diğini [21/13]
		d.+dikçe [13/3]
		d.+diklerimi [55/3], [55/9]
		d.+dim [46/17], [74/15]
		d.+diresin [62/13]
		d.+dirtme [63/11]
		d.+meğe [10/12]
		d.+meliyis [64/12]
		d.+meye [34/8], [99/8], [103/17]

		d.+mez [107/2]
		d.+mezsın [9/9]
		d.+miş [54/2], [54/6], [61/8], [61/20]
		d.+rim [41/8]
		d.+rlerse [65/4]
		d.+sek [56/4]
		d.+sem [21/11], [83/20]
		d.+sen [12/7]
		d.+sın [61/15]
		d.+yeceyim [44/7]
		d.+yesın [24/21]
		d.+yüp [30/14], [72/5]
defa:	Defa, kere.	d. [73/13], [74/11], [82/15], [83/3]
deli:	Deli, çıldırmış.	d.+leri [41/24]
delir-:	Delirmek, çıldırmak.	d.+miştir [99/15]
deme:	Demek işi.	d.+ler [86/17], [90/17], [98/8], [99/19], [100/14], [101/19], [104/12], [106/20], [109/3]
demin:	Demiz, az önce.	d. [69/6]
demir:	Demir.	d. [18/13], [23/1], [29/13], [38/1], [44/1]
derman:	İlaç, şifa.	d. [3/7], [6/19]
		d.+nımı [19/1]
derne-:	Toplamak.	d. [26/15]
dert:	Dert, sıkıntı.	d. [17/23], [52/6], [52/8], [56/21], [81/14], [81/14]
		d.+i > derdi [10/15], [27/20], [53/12]
		d.+im > derdim [47/20], [56/8]
		d.+imi > derdimi [59/8]
		d.+in > derdin [9/8], [9/16], [28/5], [37/14], [47/14], [52/4], [56/23]

		d.+ini > derdini [9/20], [31/5], [53/16], [53/20], [55/20]
		d.+ler [11/4], [31/11], [71/19]
		d.+lerime [104/23]
		d.+li [17/19], [17/21]
destur:	İzin, müsaade.	d. [105/5]
devlet:	1. Büyüklük, zenginlik. 2. Mutluluk.	d. [5/14], [92/7]
devşir-:	Toplamak.	d. [60/13], [66/6] d.+eceyim [48/4] d.+ip [31/16]
deyil:	Değil.	d. [1/10], [14/20], [29/3], [60/17], [74/3], [95/23], [97/14] d. miyim [106/1] d.+dir [19/19], [19/21], [38/18], [38/20], [89/10], [108/13]
deyiştir-:	Değiştirmek.	d. [63/9] d.+din [4/16] d.+ip [26/13] d.+mesen [72/14]
deyü:	Diye.	d. [18/8], [25/7], [30/10], [44/13], [52/20], [53/24], [62/19], [81/22], [90/5], [90/20], [103/7]
dışarı:	Dışarı.	d. [19/7], [92/4]
dil:	Dil.	d.+i [107/22] d.+im [8/19], [10/20], [14/4], [21/13], [91/1] d.+in [9/10], [51/11] d.+ine [10/24], [26/17], [54/22]
dilber:	Güzel, hoş.	d. [104/16]

dile-:	Dilemek, istemek.	d.+dim [83/5] d.+me [7/1] d.+r [13/22], [78/11], [88/5] d.+rim [12/23], [13/10], [34/13], [46/24], [55/16], [79/15], [80/18], [83/7] d.+rse [65/6] d.+rsem [83/6] d.+rsin [11/9] d.+sin [60/22] d.+yerek [77/6], [81/23] d.+yor [62/2], [73/22]
dille-:	Söylemek, konuşmak.	d. [29/21] d.+niyen [III/2] d.+şirken [30/2]
dinne-:	Dinlemek.	d.+dikten [85/9] d.+rim [12/24]
dinnen-:	Dinlenmek.	d.+elim [68/8]
dindar:	Dindar, dine bağlı olan.	d. [65/16]
dinle-:	Dinlemek.	d. [34/5]
diril-:	Dirilmek.	d.+di [105/21] d.+diğini [24/20] d.+elecektir [77/22] d.+me [107/17]
dirlik:	Huzur, rahatlık.	d.+iniz > dirliğiniz [63/5]
divane:	Deli, çılgın.	d. [15/23]
diyiştir-:	Değiştirmek.	d.+ip [74/9]
diz:	Diz.	d. [6/14] d. çöküp [8/23], [12/18], [12/20], [79/4], [89/22]

		d.+lerim [98/19]
		d.+lerimi [78/20]
doa:	Dua.	d.+ler [76/15]
		d.+larımı [91/21]
		d.+larımı [76/18]
		d.+sını [107/15]
doğ-:	Doğmak.	d.+alı [70/8]
		d.+duğunda [5/16]
		d.+dun [33/13]
		d.+malı [4/13]
		d.+masını [50/11]
		d.+urdun [85/4]
doğru:	Doğru, gerçek.	d. [9/16], [85/16], [89/22], [96/10]
dokan-:	Dokunmak.	d.+ırsın [42/10]
dokun-:	Dokunmak.	d.+duğunu [80/4]
		d.+ma [42/11]
		d.+urum [76/9]
dokuz:	Dokuz sayısı.	d. [32/14]
dol-:	Dolmak.	d.+du [33/17]
		d.+durasınıs [84/8]
dolaş-:	Dolaşmak.	d.+ıor [102/5]
		d.+ma [28/16]
		d.+madan [9/12]
dolaşık:	Dolaşık, karışmış olan.	d. [51/12]
donat-:	1. Giydirip kuşatmak. 2. Süslemek.	d.+acayım > donadacayım [69/19]
		d.+alım > donadalım [38/10]
dost:	Dost, arkadaş.	d.+lar [62/14], [104/2]
		d.+uma [84/10], [84/19]

		d.+umu [84/15]
		d.+umudu [84/12]
dova:	Dua.	d. [4/2], [4/3], [5/22]
		d. eder [86/5]
		d. edeyim [91/18]
		d. et [44/3]
		d. etmeye [43/23]
		d. eyle [32/3]
		d.+larım [37/16]
		d.+larıma [91/17]
		d.+m [47/22]
		d.+mı [37/12], [42/5], [47/7]
		d.+mın [76/22]
		d.+nı [82/17], [82/20], [84/24]
		d.+sı [76/22]
		d.+sını [79/11]
		d.+ya [6/11], [77/6], [89/18]
doy-:	Doymak.	d.+mazsın [47/17]
doyurt-:	Doyurmak.	d.+maktan [61/11]
dök-:	Dökmek.	d.+eceksin [38/22]
		d.+esin [89/23]
dön-:	Dönmek.	d.+dü [33/15]
		d.+emez [46/7]
		d.+meğe [7/14]
		d.+mesine [6/18]
		d.+meyeceksin [71/8]
		d.+mez [91/1]
		d.+sün [61/7]
		d.+üp [30/10], [31/14], [106/5]
dövlet:	1. Zenginlik. 2.	d.+imiz [31/24]

	Mutluluk.	
döyün-:	Dövünmek.	d.+üp [6/7]
dudak:	Dudak.	d.+ları [75/17]
duman:	1. Duman. 2. Sis.	d. [18/17]
		d.+lı [104/15]
dur-:	Durmak.	d. [95/21]
		d.+acak [23/22]
		d.+acayım [44/8]
		d.+amam [16/20], [59/4]
		d.+amayup [29/8], [39/6]
		d.+amaz [64/1]
		d.+asın [43/24], [66/15], [77/7], [83/14], [89/19]
		d.+asınıs [49/21]
		d.+ayım [6/12], [15/11], [28/8], [89/17], [90/13]
		d.+du [90/16]
		d.+dun [87/16]
		d.+ma [19/22], [25/15], [34/11], [38/2], [38/14], [39/12], [47/23]
		d.+mağa [14/22]
		d.+maya [38/19]
		d.+mamalıyım [32/9]
		d.+mak [19/2], [53/13], [65/1]
		d.+maksız [93/7]
		d.+maktadır [35/10]
		d.+masımı [32/7]
		d.+mayalım [49/8]
		d.+mayasın [13/11]
		d.+mayın [20/14]

		d.+mayup [20/12], [45/3]
		d.+maz [49/14]
		d.+muş [89/7]
		d.+uda [32/6]
		d.+udasın [16/5], [81/5]
		d.+ulmaz [60/4]
		d.+up [83/7]
		d.+ur [27/14], [35/14], [79/5]
		d.+urdu [92/19]
		d.+urse [84/6]
		d.+urlarse [44/18]
		d.+ursun [31/20]
		d.+urudu [75/12]
		d.+uyorsun [35/22]
		d.+uyur [72/19]
durgun:	Sakin.	d.+dur [69/23]
duşman:	Düşman.	d. [11/17]
		d.+lı [5/23]
duy-:	Duymak.	d.+arsa [59/23]
		d.+arsın [11/11]
		d.+ayım [103/2]
		d.+ayur [102/20]
		d.+ma [38/16]
		d.+masam [15/18]
		d.+masımı [57/16]
		d.+maz [18/12]
		d.+muşudu [75/2]
		d.+uynce [93/12]
		d.+ulmadı [58/22]
		d.+ulmadık [21/6]

		d.+up [26/7], [30/18]
		d.+ur [10/19]
		d.+uracaktır [25/23]
		d.+urasın [49/1], [101/6]
		d.+urayım [57/9], [101/2]
		d.+urdasın [62/10]
		d.+urmaksız [37/2]
		d.+urtmağa [11/12]
		d.+uyurtmaksız [18/6]
dünya:	Dünya, cihan.	d. [58/22]
		d.+da [72/15], [79/15]
		d.+nın [87/8]
		d.+ya [33/13]
düş:	Rüya.	d. [35/19]
düş-:	Düşmek.	d.+mez [90/20]
		d. +tü [71/15], [99/22], [102/9]
		d.+üp [29/15]
		d.+üyurum [28/7]
düşün-:	Düşünmek.	d.+erek [52/24]
		d.+esin [60/11]
		d.+üp [19/22], [49/23], [77/10]
		d.+ürüm [52/16]
düşür-:	Düşürmek.	d.+enler [52/23]
düyün:	Düğün.	d.+ünde [38/9], [56/14]
E		
ebed:	Sonu olmayan gelecek zaman.	e.-il ebediyetlerde [109/22]
ebediyet:	Sonsuzluk.	e.+lerede [109/6], [109/22]
ecel:	Ecel, ömrün son anı.	e.+im [79/21]
eda:	1. Ödeme, verme. 2.	e. edesin [92/3]

	Yerine getirme.	e. edeyim [19/2] e. edüp [18/14] e. etmeğe [23/24], [66/8] e. etmek [85/18] e. olsun [65/5] e.+sı [91/12] e.+sına [3/7], [66/19], [77/2] e.+sını [20/16]
efendi:	1. Rab. 2. Sahip. 3. Bey.	e. [13/17], [23/24], [52/2], [79/10], [87/18], [100/16], [109/4], [109/18] e.+m [4/1], [4/18], [5/2], [7/7], [10/8], [18/19], [19/6], [38/5], [50/3], [50/9], [55/14], [63/3], [63/9], [79/15], [105/1] e.+miz [87/13], [88/2] e.+mizin [53/16], [85/18] e.+si [109/8] e.+sinin [56/21]
efenti:	1. Rab. 2. Sahip. 3. Bey.	e.+mizin [6/9]
eğer:	Eğer.	e. [12/7], [48/9], [56/4], [64/23], [65/3], [65/7], [70/16], [74/11], [79/19], [82/15], [89/6], [91/2], [92/7], [99/1]
eğil-:	Eğilmek.	e.+ir [61/4]
ehil:	Karı kocadan her biri.	e.+i > ehli [III/6], [106/18], [108/23] e.+imin > ehlimin [18/4] e.+in > ehlin [19/20] e.+ini > ehlini [87/20]
ehsan:	İhsan, bağışlama.	e. [90/6], [104/19], [108/18]
Eliseyek:	Erkek ismi.	E. [84/10], [84/15]
el:	El.	e.+im [58/23], [70/10]

		e.+imde [23/19]
		e.+imdeki [23/15]
		e.+imi [23/1]
		e.+imle [14/2]
		e.+inde [67/15], [83/8]
		e.+inden [1/16], [39/24]
		e.+ine [20/3]
		e.+ini [82/24]
		e.+ler [3/22], [23/13], [76/13], [83/15]
		e.+lerde [30/14]
		e.+lerim [3/12]
		e.+lerimi [76/5]
		e.+lerimizi [44/15]
		e.+lerini [71/23], [72/7], [83/10]
		e.+leriyle [99/11]
elma:	Elma.	e.+lar [48/3]
emanet:	Emanet.	e. [41/4]
emektar:	Emektar, hizmette bulunan.	e. [53/14]
emin:	Emin, güvenilir.	e. [56/19], [87/15]
emir:	Emir, buyruk.	e. [1/7]
		e.+i [7/21]
		e.+i > emri [2/17], [14/8], [50/23], [59/3], [63/21], [75/3], [90/15], [94/2]
		e.+idir > emridir [28/14], [34/11], [40/8], [75/24]
		e.+in [3/7]
		e.+in > emrin [4/8], [8/1], [19/6], [22/6], [38/5], [79/1], [89/14], [90/20]
		e.+inden > emrinden [92/4]

		e.+indir > emrindir [19/10]
		e.+ine > emrine [41/19], [88/14], [92/9], [105/4], [107/4]
		e.+ini > emrini [2/18], [23/24], [24/9], [64/9], [66/8], [85/18], [86/16]
		e.+inin > emrinin [77/2]
		e.+inde [16/6]
		e.+inden [19/7]
		e.+iyle > emriyle [89/24]
		e.+lere [63/23]
emr:	Emir, buyruk.	e. [14/16], [73/21], [86/6]
		e. eden [82/11]
		e. eder [41/12], [60/3]
		e. ederse [41/18], [64/4], [92/2]
		e. edersen [13/1]
		e. edersin [78/19]
		e. et [79/21]
		e. etme [7/7]
		e. etmiştir [74/16]
		e. etti [14/22], [50/15], [58/23], [80/13], [94/13]
		e. ettiği [88/10]
		e. eylesin [60/24]
		e. olunan [68/20]
emma:	Ama.	e. [4/22], [5/19], [7/14], [18/15], [25/6], [48/22], [79/19], [82/11], [91/2], [93/9], [95/11], [95/17], [99/14]
emsal:	Benzerler.	e. [86/24]
emzir-:	Emzirmek.	e.+ip [32/16]
en-:	İnmek.	e.+diresin [85/21]

		e.+emeyelüm [90/8]
		e.+memek [49/5]
er:	1. Er. 2. Koca.	e. [33/8]
		e.+im [34/9]
er-:	Ermek.	e.+mesine [65/19]
		e.+meyor [45/12]
		e.+mez [90/23]
ere-:	Erimek.	e.+yip [82/7]
erken:	Erken.	e. [21/3], [50/15]
espap:	Elbise.	e.+a > espaba [84/5]
		e.+ını [38/14]
		e.+ını > espabını [37/8], [39/8], [42/5]
eş:	Eş, çift.	e.+ime [84/19]
		e.+in [19/20]
eşbu:	İşbu.	e. [III/1]
eşid-:	İşitmek, duymak.	e. [1/14], [6/22], [13/17]
		e.+dikte [11/21], [15/2], [29/12]
		e.+ilmemiş [7/23]
		e.+irsin [11/16]
		e.+miş [54/4]
		e.+mişindir [10/17]
		e.+tim [54/8]
		e.+üp [1/7], [31/1], [38/16]
eşk:	Aşk.	e.+ine [101/20]
et-:	Etmek.	e. [4/24], [5/10], [10/23], [34/5], [43/3],
		[44/3], [47/23], [79/21], [79/22], [89/4]
		e.+eceğin > edeceğin [11/14]
		e.+eceğini > edeceğini [7/12]
		e.+ecek > edecek [44/16], [54/18], [59/24],
		[67/18]

e.+ecekleri > edecekleri [83/17]
e.+eceansin > edeceksin [11/16], [22/5]
e.+eceedtir > edecectir [12/10], [18/15],
[77/24]
e.+eceedyim > edeceeyim [2/7], [52/17],
[54/6], [55/14], [69/15], [80/22]
e.+eceedyimiz > edeceeyimiz [34/2]
e.+eceedyis > edeceeyis [109/19]
e.+elim > edelim [45/6], [93/18], [96/5],
[96/23], [106/10], [107/17], [108/17],
[108/18]
e.+em > edem [8/3], [10/2]
e.+en > eden [79/8], [82/11], [88/22]
e.+er > eder [6/15], [8/6], [11/7], [12/2],
[12/13], [12/19], [17/8], [19/14], [20/19],
[21/8], [22/4], [22/12], [24/14], [24/23],
[27/6], [31/8], [33/18], [36/14], [36/23],
[37/21], [38/4], [38/18], [39/17], [40/3],
[40/15], [41/7], [41/12], [42/8], [42/14],
[42/20], [43/17], [43/22], [44/6], [45/2],
[45/8], [45/22], [46/4], [46/10], [46/20],
[47/3], [47/9], [47/19], [48/2], [48/12],
[48/21], [49/7], [49/17], [50/2], [50/8],
[50/14], [51/4], [52/13], [53/4], [54/11],
[55/2], [55/13], [56/7], [56/18], [57/4],
[57/18], [58/11], [59/13], [60/2], [60/3],
[60/9], [63/13], [67/13], [68/5], [68/23],
[69/5], [69/11], [69/21], [70/21], [71/6],
[71/12], [71/18], [72/12], [73/20], [74/6],
[74/14], [74/20], [74/24], [75/23], [76/21],

[78/18], [80/9], [86/5], [88/15], [91/7],
[92/12], [93/6], [94/5], [95/5], [95/20],
[96/19], [97/13], [97/20], [99/19], [101/8]
e.+erek > ederek [14/3], [38/21], [53/20],
[86/5], [90/16]
e.+erim > ederim [4/18], [7/2], [12/21],
[13/2], [37/23], [39/10], [42/12], [51/24],
[52/3], [76/12], [80/16], [81/11], [83/11],
[90/19], [90/21]
e.+erse > ederse [41/18], [64/4], [92/2]
e.+ersen > edersen [13/1]
e.+ersin > edersin [31/18], [40/9], [63/16],
[78/19], [78/22]
e.+esin > edesin [2/18], [14/14], [31/16],
[46/8], [55/24], [70/15], [71/20], [71/22],
[76/14], [79/12], [79/14], [83/4], [83/6],
[85/23], [91/22], [92/3]
e.+eyim > edeyim [3/15], [3/16], [7/24],
[19/2], [27/22], [41/5], [91/18], [106/16]
e.+ici > edici [109/4]
e.+icim > edicim [18/19]
e.+icisi > edicisi [100/16]
e.+in [II/6], [56/14]
e.+ior [62/3]
e.+me [1/18], [2/14], [5/17], [7/7], [10/8],
[10/19], [28/13], [36/15], [45/23]
e.+meğe [23/24], [66/8], [78/13], [79/5],
[88/20], [90/12], [90/16], [90/22], [90/24]
e.+mek [4/22], [85/18], [89/12]
e.+meksiz [59/5], [90/8]

e.+mekte [64/9], [88/16]
e.+mektedir [18/23]
e.+meli [29/5], [64/24], [65/2]
e.+melidir [76/3]
e.+memin [72/3]
e.+menin [10/13]
e.+mesin [54/19]
e.+mesine [7/21], [65/21], [79/1], [107/24]
e.+mesini [2/3]
e.+meye [43/23], [89/20], [100/14],
[107/13], [109/2]
e.+meyeceyene [11/19]
e.+meyesin [81/8]
e.+mez [9/19], [22/15]
e.+mezsın [9/7]
e.+miş [18/7], [33/9], [61/5], [61/17]
e.+ miştir [74/16], [90/6], [96/1]
e.+sem [18/14], [56/10]
e.+sin [5/15], [52/20], [54/14]
e.+sinler [61/22]
e.+ti [5/21], [10/1], [14/22], [27/3], [50/15],
[58/23], [80/13], [87/20], [94/13]
e.+tiği [19/4], [63/23], [65/22], [88/10],
[107/20], [108/19]
e.+tiğim [5/16], [66/4]
e.+tiğimi [7/11]
e.+tiğin [3/10], [4/3], [6/20], [8/11], [51/5],
[73/9], [89/3], [89/16], [104/13]
e.+tik [33/7]
e.+tiler [100/5]

		e.+tim [12/22], [85/1], [86/6], [89/5]
		e.+tin [30/22], [96/8]
		e.+tireceksin [11/18]
		e.+tirenlere [II/9]
		e.+tirip [93/24]
		e.+tirir [86/13]
		e.+üp > edüp [16/2], [18/14], [20/6],
		[28/17], [32/5], [34/17], [62/23], [63/18],
		[65/24], [70/16], [74/7], [81/9], [82/17],
		[86/13], [94/19], [96/22], [106/15], [107/7]
etek:	Etek.	e.+i > eteği [94/3]
etna:	Edna, çok aşağı.	e. [79/11]
etraf:	Taraflar, çevre.	e.+ımız [6/3]
ev:	Ev, bina.	e.+de [98/3]
		e.+dedir [27/8]
		e.+e [59/6], [71/3], [97/1], [97/22], [100/8],
		[101/11]
		e.+i [19/20], [97/24]
		e.+imize [92/13]
		e.+imizde [84/3]
ev-:	Acele etmek.	e.+ersin [68/13], [68/16]
		e.+meliyis [50/10]
evedi:	Acele.	e.+m [101/12]
evdir-:	Acele ettirmek.	e.+ior [20/15]
evel:	Daha önce.	e.+ki [106/3]
evlad:	Evlat, çocuk.	e. [7/9], [14/20], [27/20], [28/19], [61/5],
		[92/7]
		e.+a [29/19]
		e.+ı [19/16], [23/12], [72/17]
		e.+ım [7/18], [15/13], [21/22], [30/5],

		[30/16], [30/21], [34/24], [35/19], [37/12], [37/16], [66/23]
		e.+ımı [16/18], [89/6]
		e.+ımın [5/16], [24/2], [44/23]
		e.+ımız [13/20], [31/23]
		e.+ımızı [16/11]
		e.+ın [29/23], [73/5], [81/1], [87/5], [87/22]
		e.+ına [74/7], [76/2]
		e.+ını [2/1], [2/10], [59/18], [76/14], [87/21]
		e.+ının [83/3]
evlat:	Evlad, çocuk.	e. [19/18]
		e.+lar [II/4]
		e.+larım [58/13]
evlogis:	Kutsama.	e. edesin [76/14]
		e. etti [87/20]
evvel:	Evvel, önce.	e. [16/13]
ey:	Hitap için kullanılan ünlem.	e. [17/3], [58/12], [89/18], [96/20], [101/13], [106/21]
ey-:	Eğmek.	e.+üp [31/3]
eyce:	İyice, oldukça iyi.	e. [38/10]
eyi:	İyi.	e. [58/1], [60/10], [65/1], [93/4], [101/15], [103/1]
		e.+dir [55/20]
		e.+ye [106/5]
eyice:	İyice, oldukça iyi.	e. [76/4], [84/2], [88/3]
eylen-:	Oyalanmak, beklemek.	e.+ip [24/8]
eyilik:	İyilik.	e.+lere [108/21]
		e.+leri [19/11]
		e.+lerin [5/17]

		e.+lerini [84/14]
eyle-:	Etmek, yapmak.	e. [10/9], [26/12], [26/14], [32/3], [85/6], [86/8]
		e.+di [93/24]
		e.+din [104/20]
		e.+sin [60/24]
		e.+yesin [83/22]
eylen-:	Oyalanmak, durmak.	e.+ip [24/8], [32/7]
		e.+me [2/14]
eylik:	İyilik.	e.+e > eyliğe [64/8]
		e.+lerine [96/16]
eyü:	İyi.	e. [48/5], [48/22]
eyül-:	Eğilmek.	e.+üp [85/17]
eza:	Aza, organlar.	e.+larım [73/3]
ezam:	Azam, büyük.	e.+ın [18/17]
F		
fakad:	Fakat, ama.	f. [33/23]
fakat:	Fakat, ama.	f. [27/14], [65/5], [78/11], [87/16], [108/12]
fakir:	Zavallı.	f. [4/10], [6/1], [6/7], [7/8], [9/20], [11/10], [11/22], [12/3], [12/9], [12/24], [15/8], [18/4], [19/7], [23/7], [25/19], [28/23], [29/1], [29/4], [32/14], [33/11], [39/1], [39/24], [43/10], [68/18], [71/9], [81/1], [81/13], [83/15], [89/8], [94/17], [98/17], [100/21], [101/17], [102/7], [103/10]
		f.+a [4/20], [17/19], [41/22]
		f.+i [38/7], [92/23]
		f.+in [39/18]
		f.+lar [4/12]
		f.+ları [94/11]

ferahlan-:	Sevinmek.	f. [63/3], [72/15], [99/24], [107/5] f. [33/7], [33/16], [34/15], [36/1], [66/19], [102/9], [105/20], [106/19] f.+a [64/8], [103/24] f.+1 [5/16], [98/1] f.+ım [90/22] f.+lı [34/19], [88/19], [93/3], [100/20], [104/14], [106/7], [108/20] f.+lıdır [100/10] f.+lığı [70/6] f.+lık [96/17], [104/24] f.+ayım [33/6] f.+ırım [64/16] f.+dırıp [92/23] f.+lidir [38/23]
feraset:	Çabuk kavrama, anlama.	
ferman:	Buyruk, emir.	f. [3/6], [5/11], [6/17], [7/14], [18/3] f.+dan [96/4] f.+1 [2/17], [87/11] f.+ıdır [14/9] f.+ında [78/10] f.+ını [86/7]
fesfese:	Vesvese, vehim.	f. [49/3] f. etme [45/23] f.+de [47/21] f.+ler [44/17] f.+lere [47/11]
figan:	Feryat, haykırma.	f. [33/17] f. edüp [28/17] f.+ından [27/18]

		f.+lar [15/3]
fikir:	1. Düşünce. 2. Akıl.	f.+i > fikri [63/9], [65/20], [72/13], [74/9], [107/22]
		f.+im > fikrim [18/23], [105/7]
		f.+imde > fikrimde [20/16], [57/5]
		f.+imizin > fikrimizin [89/10]
		f.+in > fikrin [68/14]
		f.+inde > fikrinde [61/17]
		f.+ine > fikrine [73/5]
		f.+ini > fikrini [26/13], [88/8]
		f.+lerdir [52/22]
		f.+leri [62/8]
fikr:	1. Düşünce. 2. Akıl.	f. edüp [65/24]
		f. etmiş [18/6]
		f. ettiğim [66/4]
filiz:	Filiz.	f.+i [32/20]
G		
gafil:	Haberi olmayan, dalgın.	g. [17/5] g.+in [6/7]
galiba:	Galiba.	g. [21/5], [99/12]
gam:	Gam, kaygı.	g. [34/4] g.+lı [8/13], [20/22], [49/2], [51/11], [51/22], [53/10], [97/24]
gamlen-:	Kederlenmek.	g.+ip [101/17]
gariplendir-:	Üzmek, küstürmek.	g.+eceksin [62/24]
gariplik:	Üzüntü.	g.+imize > garipliğimize [16/10]
gayret:	Çaba, zahmet.	g. [3/16] [3/22], [7/24] g.+iyle [I/6]
gazep:	Gazap, öfke.	g.+ini [16/4]
gece:	Gece.	g. [58/16]

		g.+dir [55/22]
geç:	Geç.	g. kalırsak [92/17]
geç-:	Geçmek.	g.+en [72/22]
		g.+enleri [101/24]
		g.+miştir [96/3]
		g.+ti [86/21]
geçik-:	Gecikmek.	g.+ti [19/23]
gel-:	Gelmek.	g. [8/11], [63/9], [69/3], [70/22], [77/4], [77/8], [78/15], [82/19], [83/19], [85/2], [91/18], [94/15], [102/7], [105/13], [105/16], [106/13], [108/14]
		g.+di [3/1], [102/19]
		g.+diğini [99/7]
		g.+dik [68/24]
		g.+dim [105/20]
		g.+din [33/13], [96/14], [105/9]
		g.+eceksin [30/10]
		g.+ecektir [103/12]
		g.+elim [44/3]
		g.+en [95/17], [99/10], [102/15], [103/13], [104/4]
		g.+eni [102/18]
		g.+enin [44/21]
		g.+enler [95/11]
		g.+esin [83/9], [101/11]
		g.+in [17/13], [58/14], [101/20]
		g.+ior [44/13], [103/18]
		g.+ip [25/4], [45/13], [101/24]
		g.+ir [45/15]
		g.+irim [46/22]

		g.+irler [95/13]
		g.+mem [31/14]
		g.+mesini [45/18]
		g.+meyor [45/10]
		g.+mez [45/16]
		g.+mezler [99/1]
		g.+sen [81/19]
		g.+sin [34/19]
		g.+ini > gençliğini [77/10]
gençlik:	Gençlik.	
gene:	Yine, gene.	g. [10/21], [22/22], [23/9], [26/20], [27/6], [27/17], [28/2], [29/8], [33/19], [39/4], [43/7], [45/2], [55/2], [68/5], [68/8], [74/14], [79/24]
geri:	Geri.	g. [6/18], [7/14], [11/1], [66/10], [71/7], [80/14]
getir-:	Getirmek.	g.+di [25/20]
		g.+diği [6/17]
		g.+diğin [3/6]
		g.+dim [1/7], [39/18], [100/3]
		g.+din [100/1]
		g.+ecek [81/2]
		g.+eceyim [48/6]
		g.+elim [22/10]
		g.+esin [39/9]
		g.+eyim [100/9]
		g.+in [16/18]
		g.+irsin [34/3]
		g.+miştir [99/16]
gey-:	Giyemek.	g.+dirip [36/17], [40/18], [82/5]
		g.+esin [37/9]

		g.+indikçe [39/20]
		g.+indirmez [45/11], [45/13]
gibi:	Gibi, benzer.	g. [3/13], [3/17], [3/19], [5/8], [8/1], [8/21], [11/22], [14/14], [17/11], [18/17], [25/6], [25/11], [27/14], [30/3], [32/20], [32/23], [35/11], [35/17], [44/9], [47/12], [48/18], [52/6], [54/8], [59/1], [60/5], [61/19], [64/20], [72/24], [73/17], [81/3], [82/7], [82/9]
gir-:	Girmek.	g.+ip [25/1]
		g.+mesini [45/20]
giriş-:	Girişmek, bir şey yapmaya başlamak.	g.+mez [108/1]
git-:	Gitmek.	g. [34/9], [34/11]
		g.+eceksin > gideceksin [30/5]
		g.+eceyim > gideceyim [101/14]
		g.+eceyis > gideceyis [43/13], [49/12]
		g.+elim > gidelim [24/6], [45/4], [71/4]
		g.+erim > giderim [43/20]
		g.+esin > gidesin [2/20], [37/11], [46/21]
		g.+eyim > gideyim [27/24]
		g.+me [28/15]
		g.+mez [9/21]
		g.+sem [26/6]
		g.+tiğinizi [20/4]
giyin-:	Giyinmek.	g.+esin [42/5]
gizli:	Gizli, açık ve belli olmayan.	g. [69/9], [88/6]
göcen-:	Gücenmek, küsmek.	g.+me [14/15]
gök:	Gök.	g. [58/18]

		g.+leri [79/7]
		g.+ün [87/24]
göneş:	Güneş.	g.+in [50/11]
gör-:	Görmek.	g.+düğünden [25/13]
		g.+dükçe [32/22], [63/7]
		g.+düm [45/19], [69/6]
		g.+dümudu [84/14]
		g.+eceksin [68/19]
		g.+eğim [16/19]
		g.+eyim [19/1], [83/8]
		g.+medi [35/1]
		g.+medik [21/4]
		g.+meğe [68/12], [68/14]
		g.+mekte [81/21]
		g.+meksiz [20/4]
		g.+memeliyim [32/8]
		g.+men [38/17]
		g.+mesem [26/8]
		g.+meyeceksin [71/10]
		g.+meyesin [13/13], [16/15], [81/12], [85/22]
		g.+meyeyim [80/5]
		g.+mez [18/12], [29/21]
		g.+sem [26/24]
		g.+sen [81/20]
		g.+ünce [38/19], [81/4]
		g.+ündün [87/9]
		g.+ünecek [59/22]
		g.+ünmez [73/4]
		g.+ünür [27/15], [46/18], [51/11], [51/13]

		g.+ünürdü [62/18]
		g.+ünürudu [75/14]
		g.+üp [15/17], [41/2], [53/10]
		g.+ürüm [5/9], [51/23]
		g.+ürüs [51/19]
		g.+üyorsun [35/20]
		g.+üyorum [90/3]
		g.+üyurum [67/16]
göre:	Göre, uygun olarak.	g. [50/3]
götür-:	Götürmek, yanına almak.	g.+elim [24/12]
göy:	Gök.	g.+esin [84/20]
		g.+den [1/7]
		g.+ler [55/7]
		g.+lere [2/22]
		g.+lerin [88/22]
göyün:	Gönül.	g.+üme > göynüme [102/9]
göz:	Göz.	g. [4/18], [38/21], [80/21], [89/22]
		g.+den [14/5]
		g.+ler [3/21]
		g.+lerim [3/12], [15/17], [18/10], [73/1]
		g.+lerimi [76/7], [79/24]
		g.+lerimin [32/18]
		g.+lerin [9/10], [10/15], [29/21], [51/12], [76/16]
		g.+lerinden [47/12]
		g.+lerine [73/4]
		g.+lerini [24/18], [69/7], [85/16]
		g.+üm [15/19]
		g.+ümün [27/4], [34/23], [47/6], [71/7]
		g.+üne [31/1]

gözel:	Güzel, hoş.	g. [68/18]
gözet-:	1. Görmek. 2. Aramak.	g.+edeceyim > gözedeceyim [44/24] g.+me [2/13]
gücen-:	Gücenmek, küsmek.	g.+direyim [64/21] g.+dirmiş [74/11] g.+ir [2/14] g.+meyesin [70/19], [74/2]
güçlük:	Güç, kuvvet.	g. [68/3]
gül:	Gül.	g.+ümüzü [14/19]
gül-:	Gülmek.	g.+meden [72/9]
gülüş-:	Gülüşmek, karşılıklı gülmek.	g.+erek [45/15], [51/20]
güman:	Şüphe.	g. [1/19]
gün:	Gün.	g. [1/16], [7/23], [12/7], [16/10], [22/14], [23/13], [23/21], [26/21], [30/8], [35/5], [39/22], [43/14], [45/5], [49/10], [52/14], [57/11], [59/5], [65/9], [71/1], [76/14], [83/5], [84/1], [87/4], [89/2], [91/10] g.+den [23/11], [52/11] g.+dür [68/6] g.+edek [2/15] g.+ü [72/22] g.+ün [31/5]
günah:	Günah, kötülük.	g.+ım [4/22], [5/19]
günahkâr:	Günahkar, günah işleyen.	g. [63/15], [79/19] g.+ı [52/20]
güneş:	Güneş.	g.+ten [23/11]
gütür-:	Götürmek.	g.+esin [2/11]
güven-:	Güvenmek.	g.+ip [33/5] g.+irim [64/18]

güzel:	Güzel, hoş.	g. [49/10], [62/18]
H		
haber:	Haber.	h. [2/13], [10/18], [25/13], [25/19], [44/4], [99/16], [99/24], [100/3], [100/20], [101/15], [102/1], [103/13], [104/14] h. ver [12/3], [13/12], [46/5], [52/4] h. verdiğim [84/15] h. vereceyim [69/12] h. veresin [55/19], [100/2] h. vereyim [100/11] h. verir [13/16], [86/16] h.+dir [103/8] h.+e [12/9] h.+i [6/2], [16/2], [37/2], [75/7], [88/19], [93/1], [93/3], [98/22] h.+ini [24/19], [44/23], [81/17], [84/22], [97/6], [97/16], [104/11] h.+ler [102/13] h.+li [74/21]
haberdar:	Haberi olan kimse.	h.+dır [102/16]
hacet:	İhtiyaç, gereken şey.	h. [97/14]
hacı:	Hıristiyanlıkta kutsal yerlere gitmiş kişi.	h. [I/7]
hafif:	Hafif, kolay.	h. [10/3]
hafiflendir-:	Hafiflendirmek.	h.+eyim [52/8]
hafiflik:	Hafirlik, hafif olma durumu.	h. [102/3]
haflendir-:	Hayıflanmak, üzülmek.	h.+eceksin [36/21]
hak:	1. Doğru, gerçek. 2.	h. [61/1], [65/15], [89/1], [97/10], [105/4]

	Allah.	h.+a [85/23], [89/22]
hakikat:	Hakikat, gerçek.	h. [87/2], [95/7]
hakka:	Gerçekten.	h. [87/6], [100/17]
hal:	Hal, durum.	h. [2/15], [8/24], [18/8], [33/21], [59/5], [60/19], [94/23], [95/23], [96/3], [99/3], [99/15], [100/21] h.+de [13/21], [57/1] h.+dir [3/15] h.+i [18/6] h.+idir [70/18] h.+imize [50/3] h.+in [101/13] h.+ini [43/10] h.+alım [77/5] h.+arak [72/1], [76/19] h.+ayım [41/1] h.+ıp [36/17] h.+sam [81/24] h.+tı [72/6]
halallaş-:	Vedalaşmak.	h.+ına > halayığına [104/22]
halayık:	Yaratılmış olan, kul.	h. [18/19], [100/15], [109/4] h.+a [62/19]
halk:	Halk, cemaat.	h. olsun [100/15], [104/17], [104/21], [109/4] h.+ülillah [109/23]
hamd:	Allah'a duyulan şükranlık.	h. [4/11] h. olup [61/11]
hamile:	Hamile.	h. [4/4]
hamilelik:	Hamile olma durumu.	h. [15/10]
hancer:	Hançer, kılıç.	

		h.+ini [16/7]
		h.+ler [15/21]
hane:	Ev.	h.+miz [108/15]
		h.+mizi [107/8]
		h.+si [5/21], [33/12]
		h.+sinde [108/24]
hangi:	Hangi.	h.+sına [27/20]
hangi:	Hangi.	h. [30/8], [30/8], [30/20], [57/1], [98/9], [98/9]
		h.+si [10/3], [10/3]
hapis:	Tutuklu, mahpus.	h.+ler [44/9]
hareket:	Hareket.	h. [III/7], [99/4]
		h.+lerini [32/22]
hararet:	Coşkunluk, canlanma.	h. [34/12], [88/16]
		h.+li [86/23], [92/9]
		h.+lidir [108/11]
hararetlen-:	Canlanmak, hareketlenmek.	h.+ecek [80/24]
		h.+ip [13/7]
hareket:	Hareket.	h.+in [36/20]
has:	Has, özgü.	h. [1/9], [2/1], [17/5], [20/10], [44/23], [84/12]
hastalık:	Hastalık.	h. [5/2]
hata:	Hata, yanlışlık.	h. ettiğimi [7/10]
		h.+lıdır [65/1]
hatır:	Hatıra, hafıza.	h.+ına [81/2]
hatta:	Bile, hem de.	h. [7/18], [31/17], [50/21], [79/17], [80/21], [97/8]
hatt:	1. Had, sınır. 2. Mertebe.	h.+ı [14/22]
hava:	Hava.	h. [5/23]

havadiş:	Havadiş, olay.	h. [2/13], [3/9], [15/4]
hayal:	Hayal, rüya.	h. [63/19] h.+lere [60/15] h.+leridir [60/20]
hayde:	Haydi.	h. [47/4], [47/6], [67/3], [107/14] h.+n [97/22]
hayıf:	Üzüntü.	h. [17/19], [17/21], [41/22]
hayır:	1. Hayır, yok. 2. İyilik.	h. [4/3], [8/17], [47/20], [37/16], [47/7], [76/14], [76/18] h. etmez [9/18] h.+ın > hayrın [28/17] h.+lar [4/14] h.+lı [25/19], [44/4], [87/22], [93/1], [97/16], [99/16], [100/2], [100/17], [102/6], [102/13], [103/8], [104/13]
hayvan:	Hayvan.	h.+a [21/17]
hazret:	Aziz, kutsal.	h.-i Avraam [I/1], [II/6] h.-i Avraamın [1/1]
hazır:	Hazır.	h. [25/24], [65/14], [79/9] h.+ımda [22/19] h.+ıs [20/20] h.+dır [41/19], [70/23]
hazırla-:	Hazırlamak.	h.+yasın [103/19]
hazırlan-:	Hazırlanmak.	h.+dın [21/2] h.+ırım [79/2]
hekaye:	Hikaye, öykü.	h.+si [I/5], [1/3]
helasetçi:	Kurtarıcı.	h.+miz [77/19]
helbet:	Elbet.	h. [64/23], [76/1]
helbette:	Elbet.	h. [53/16], [63/1]
hele:	Hele, özellikle.	h. [18/3], [95/15]

hem:	Ve, bir de.	h. [II/5], [2/8], [3/13], [3/17], [4/6], [13/23], [21/5], [43/6], [48/5], [58/20], [60/5], [60/23], [61/9], [61/21], [65/22], [67/16], [67/24], [69/7], [69/22], [70/6], [70/10], [74/17], [75/13], [76/6], [76/12], [79/13], [81/3], [81/5], [81/7], [81/16], [82/1], [84/3], [84/11], [87/21], [87/22], [90/24], [107/8], [108/20]
heman:	Hemen, derhal.	h. [8/19], [19/18], [19/24], [21/11], [22/17], [25/9], [31/3], [32/3], [34/13], [34/17], [40/10], [56/14], [
hemen:	Hemen.	h. [21/13], [64/9], [66/8], [66/14], [70/23], [77/6], [85/22]
hemi:	Ve, hem.	h. [1/18], [7/21], [11/22], [13/7], [14/3], [19/1], [19/20], [21/21], [25/4], [37/2], [38/15], [39/3], [39/12], [40/18], [41/2], [41/14], [41/14], [44/1], [47/12], [50/19], [51/11], [52/18], [56/17], [57/23], [59/1], [59/21], [59/23], [61/9], [62/18], [62/19], [62/23], [63/11], [63/5], [64/2], [66/22], [69/16], [72/1], [76/4], [77/8], [77/17], [78/8], [78/17], [79/24], [80/19], [81/23], [83/1], [83/11], [84/11], [84/15], [87/14], [93/16], [109/10]
hep:	1. Hepsi. 2. Her zaman.	h. [5/14], [5/15], [14/6], [19/11], [61/13], [62/14], [62/16], [65/12], [84/19], [103/22], [104/2] h.+imiz [108/16] h.+isi [33/17], [70/23], [103/24] h.+isini [5/6]

her:	Her.	h. [21/11], [21/23], [30/23], [37/18], [38/15], [39/20], [41/16], [44/21], [50/5], [56/12], [57/1], [59/23], [63/7], [64/9], [65/14], [70/10], [78/23], [83/5], [83/6], [83/20], [84/3], [84/5], [88/4], [91/24] h. hal [2/15], [18/8], [33/21], [59/5], [60/19], [94/23], [96/3], [99/3], [99/15] h. halde [13/21] h. hangi [57/1] h. ne [13/1], [64/4]
herkes:	Herkes, her kişi.	h.+in [88/8]
hesap:	Hesap.	h. etmeli [65/1] h. etmesine [65/20]
hesapla-:	Hesaplamak, sanmak.	h.+mış [18/9]
hey:	Hitap için kullanılan ünlem.	h. [3/8], [10/8], [22/13], [33/17], [37/4], [56/19], [88/22], [87/14], [90/18], [91/18], [104/13], [106/13]
hırka:	Hırka, üst elbise.	h.+mı [57/23]
hırslan-:	Öfkelenmek.	h.+acaktır [63/8]
hısım:	Akraba.	h. [84/19], [104/2]
hiç:	Hiç.	h. [14/12], [21/3], [25/9], [32/1], [45/13], [54/12], [56/10], [64/15], [72/17], [72/19], [88/6]
hikmet:	Bilgelik.	h. [61/13], [64/2], [88/13] h.+i [51/1], [88/9] h.+tir [29/9]
hilaf:	Ters, zıt.	h.+a [55/9]
hille:	Hile, aldatma.	h.+li [18/17]
himmet:	Yardım, ihsan.	h. [33/10]

hizmet:	Hizmet, görev.	h. [28/14], [80/12], [88/11] h.+e [7/23] h.+ine [50/5]
hizmetdaş:	Hizmet arkadaşı.	h.+ına [54/11], [55/2] h.+lar [17/3]
hizmetkâr:	Hizmetkar, hizmetçi.	h. [22/4], [53/3], [55/12], [56/20], [59/12], [60/8] h.+a [53/5] h.+ına [56/7], [57/4], [63/14] h.+lar [20/18], [27/13], [67/5], [96/9] h.+lardan [67/12] h.+ları [III/8] h.+larına [21/8], [58/11], [60/2] h.+larımı [20/2], [20/9]
horanta:	Ev halkı.	h.+sınca [II/6]
hoş:	Hoş, iyi.	h. [32/7] h. bulduk [96/20] h. geldin [96/14], [105/9]
hoşlan-:	Hoşlanmak, sevmek.	h.+dım [95/10] h.+dırmasına [108/6] h.+dırmaya [67/13] h.+ıp [36/4]
hoşnutluk:	Hoşnut olma durumu, razılık.	h. [59/1], [77/8]
höküm:	Hüküm.	h.+ü > hökmü [88/9] h.+ün > hökmün [7/16] h.+ünü > hökmünü [18/16]
husus:	Konu, iş.	h.+ta [89/4], [97/14], [100/6]
husussa:	Özellikle.	h. [40/8]
huzur:	1. İç rahatlığı. 2.	h.+una [6/10], [32/3]

	Birinin bulunduğu yer.	h.+unda [77/19]
I		
ıra-:	Gecikmek.	1.+mamalı [101/15]
ırahat:	1. Rahat. 2. Dinlenme.	1. [9/18], [58/1] 1.+tayım [42/24]
ırahatlan-:	Dinlenmek.	1.+acak [9/14] 1.+acayımı [84/1] 1.+anaydı [78/4] 1.+dırasın [83/24] 1.+yor [27/10]
ırahalaştır-:	Dinlendirmek.	1.+alım [92/24]
ırak:	Uzak.	1.+tan [97/8] 1.+tır [21/17], [46/14]
ıraklaş-:	Uzaklaşmak.	1.+ıp [26/5]
ırmak:	İrmak, nehir.	1. [47/12], [72/24]
İ		
i-:	İmek, cevher fiili.	i.+di [18/14], [26/6], [26/8], [26/22], [26/24], [39/2], [39/3], [39/20], [43/9], [43/11], [54/3], [54/5], [54/6], [61/6], [61/8], [61/10], [61/12], [61/18], [61/20], [74/22], [74/23], [75/8], [75/10], [75/19], [75/21], [81/20], [81/22], [81/24], [82/2], [83/16], [83/18], [88/3], [88/5], [93/13], [98/6] i.+dim [18/9], [35/24], [36/2], [36/5], [36/7], [65/23], [66/1], [70/9], [70/11], [75/11], [106/21], [107/2] i.+din [32/18], [45/14], [45/16], [69/7], [69/9], [73/16], [73/18], [109/21]

ibadet:	İbadet, Allah'a tapma.	i. [8/19], [52/18], [68/24], [107/21] i. edeceyim [69/14] i. eder [6/15] i. edüp [96/22] i. et [47/22] i. etmeğe [78/13], [79/5], [90/16] i. etmesine [79/1] i. etmezsın [9/6]
ibret:	Bir olaydan çıkarılan ders.	i. [II/3], [88/13]
icra:	Yerine getirme, uygulama.	i. [14/18], [19/6] i. etmesine [7/21]
iç:	İç.	i.+ine [84/8]
için:	İçin.	i. [4/16], [4/22], [8/19], [9/6], [11/17], [35/21], [36/9], [42/17], [46/15], [48/3], [48/24], [49/12], [49/14], [52/16], [55/5], [61/13], [61/23], [64/15], [68/2], [68/16], [69/16], [71/20], [73/16], [73/18], [83/22], [85/18], [87/4], [87/20], [90/7], [90/9], [90/22], [91/12], [91/14], [99/20], [100/22], [100/23], [101/22], [107/20] i.+dir [7/3]
içinde:	İçinde.	i. [III/1], [82/10] i.+kini [12/15]
içün:	İçin.	i. [48/16]
ierodiakon:	Keşiş olan dyakon, din görevlisi.	i. [I/8]
ihtikat:	İnanma, inanç.	i.+ına [86/23]
ihhtiyar:	İhtiyar, yaşlı.	i. [4/6]

		i.+a [31/11], [104/24]
		i.+1 [29/1]
ihtiyarlan-:	Yaşlanmak.	i.+mış [61/9]
ihtiyarlık:	İhtiyarlık, yaşlı olma durumu.	i. [4/20]
		i.+a [17/21]
		i.+ımda > ihtiyarlığımda [3/10]
		i.+ında > ihtiyarlığında [79/17], [96/14]
		i.+ımızda > ihtiyarlığımızda [62/3]
		i.+ta [15/15], [16/11], [19/15], [62/6]
ihiza:	İhtiyaç.	i. edecek [67/18]
		i. edior [62/3]
		i. etmez [22/15]
iken:	İken, cevher fiilinin zaman bildiren şekli.	i. [9/24], [24/11], [24/18], [36/6], [39/1], [58/4], [94/3]
iki:	İki sayısı.	i. [20/23], [25/11], [28/16], [61/3]
		i.+miz [20/20], [22/8], [78/8]
		i.+mizden [14/16]
		i.+mize [4/3]
		i.+si [10/4], [96/12]
		i.+sine [10/6]
ikrar:	1. Açıklama. 2. Tasdik etme.	i. ederim [90/21]
ikrarlık:	1. Açıklama durumu. 2. Tasdik etme durumu.	i. [19/11]
ilayık:	Layık, uygun.	i. [64/19]
ilazım:	Lazım, gerek.	i.+sın [20/12]
ile:	İle, birlikte.	i. [3/15], [3/16], [3/21], [3/21], [3/22], [3/22], [4/8], [4/14], [5/14], [5/15], [6/7], [7/10], [8/13], [8/21], [12/24], [13/15],

[14/4], [14/12], [14/16], [15/3], [15/10],
[15/17], [15/21], [16/8], [16/10], [18/21],
[20/2], [27/13], [31/17], [33/2], [33/17],
[34/10], [34/12], [34/15], [36/1], [36/6],
[36/8], [36/19], [36/20], [37/24], [38/7],
[40/12], [41/23], [42/1], [43/12], [44/3],
[44/4], [44/17], [44/17], [46/23], [52/6],
[53/20], [53/22], [58/20], [58/23], [59/1],
[59/16], [63/5], [63/15], [63/19], [66/14],
[66/16], [66/19], [67/7], [72/1], [72/9],
[72/19], [76/13], [76/15], [77/8], [78/3],
[78/7], [79/6], [79/13], [79/21], [80/2],
[81/24], [82/1], [82/19], [84/18], [84/23],
[86/11], [86/18], [88/4], [88/11], [88/13],
[88/16], [88/21], [90/17], [92/18], [92/20],
[93/13], [96/11], [98/8], [99/10], [99/19],
[100/4], [100/14], [100/20], [100/22],
[101/19], [103/20], [104/12], [105/23],
[106/19], [106/20], [107/12], [107/20],
[108/3], [108/5], [108/6], [108/12],
[108/15], [109/3], [109/10]

ileri:	İleri.	i. [96/10] i.+den [46/21], [46/21]
ille:	1. Tam tersine. 2. Özellikle.	i. [8/17], [14/20], [19/18], [64/15], [89/10], [95/23]
iman:	İman.	i. edeceyis [109/19]
imdi:	1. Öyle ise. 2. Şimdi.	i. [II/3], [2/6], [2/18], [9/1], [14/5], [14/12], [19/22], [21/23], [74/1], [76/16], [78/13], [86/15], [93/14], [95/9], [105/1], [107/10]
imren-:	Özenmek,	i.+ir [39/20]

	arzulamak.	
inan-:	İnanmak.	i.+ır [54/23]
inayet:	Lutuf, iyilik.	i. ettin [89/2], [96/7]
		i.+ini [4/17]
		i.+lere [108/19]
incin-:	İncinmek.	i.+ir [65/7]
		i.+me [14/13]
		i.+mem [64/15]
		i.+meyerek [84/17]
		i.+meyesin [70/17], [74/4]
incit-:	İncitmek.	i.+enler > incidenler [60/19]
		i.+irsin > incidirsin [34/1]
		i.+irsinis > incidirsinis [59/9]
		i.+me [43/3]
		i.+meyeceğine [11/21]
		i.+meyesin [27/9]
		i.+tim [82/16]
insaf:	İnsaf, merhametli davranma.	i. [80/18]
		i.+ın [16/10]
		i.+ının [100/18]
insafsızlık:	İnsafsızlık, merhametsiz davranma.	i.+ını > insafsızlığını [35/9]
insan:	İnsan.	i. [4/8], [64/6], [64/9]
		i.+ce [89/12]
		i.+da [30/18]
		i.+lar [61/13], [65/3]
		i.+ların [88/24]
inşallah:	“Allah nasip ederse” anlamına gelen söz.	i. [41/10], [51/18], [102/13]

İoanikiy:	Erkek ismi.	İ.+a [I/7]
iptida:	İlk önce, evvela.	i. [76/4], [83/21], [91/14], [93/9]
İsaak:	Erkek ismi, İshak.	İ. [III/7], [13/19], [42/4], [42/7], [42/19], [43/16], [44/3], [45/7], [46/3], [46/19], [47/1], [47/8], [48/1], [48/20], [50/7], [51/3], [54/18], [54/20], [58/3], [67/11], [68/4], [69/4], [69/20], [70/20], [71/11], [72/11], [74/5], [74/19], [75/5], [75/22], [78/17], [79/3], [80/8], [81/1], [90/14], [92/11] İ.+a [5/4], [45/2], [45/22], [46/10], [47/3], [47/19], [48/12], [49/7], [50/14], [52/13], [57/18], [67/23], [68/23], [69/11], [71/6], [71/18], [73/20], [74/14], [74/24], [76/21], [82/18], [91/7], [93/6] İ.+ı [5/15], [7/18], [14/15], [39/14], [42/3], [58/18], [76/12], [83/15], [85/9], [86/14] İ.+ım [3/17], [5/20], [18/3], [26/23], [42/4], [57/13] İ.+ımı [6/24], [8/1] İ.+ımız [12/7] İ.+ın [2/5], [13/12], [61/19], [84/17], [86/3]
ise:	İse, cevher fiilinin şart ekli şekli.	i. [33/9], [50/11], [66/2], [74/11], [79/19], [82/16], [89/3], [89/5], [99/1], [102/1] i.+m [89/7], [89/9]
isim:	İsim, ad.	i.+inde > isminde [17/2], [17/8], [22/4], [24/14], [24/15], [24/23], [26/10], [53/3], [53/4], [55/12], [59/12], [60/8], [63/13], [94/4], [94/5], [95/4], [95/5], [98/4] i.+ine > ismine [52/14], [90/18], [105/2]

		i.+ini > ismini [62/9]
iste-:	İstemek, arzulamak.	i.+di [88/12]
		i.+diğimizi [68/2]
		i.+diğin [5/13]
		i.+diler [30/6]
		i.+medi [45/17]
		i.+mem [57/15]
		i.+mez [87/12]
		i.+r [1/16], [2/2], [2/4], [13/17], [13/24], [14/1], [14/16], [41/23], [78/9], [108/12]
		i.+rim [13/8], [21/21], [42/18], [57/9], [57/13], [69/8]
		i.+ris [56/2]
		i.+rse [64/11]
		i.+rsen [4/23], [22/6], [22/9], [28/21], [91/20], [92/7], [101/11]
		i.+rsin [46/6]
		i.+seydi [78/5]
		i.+yor [20/17], [58/18], [73/24]
		i.+yüp [88/5]
iş:	İş, olay.	i. [54/12], [59/21], [68/6]
		i.+e [45/11]
		i.+i [25/23], [25/24], [36/19], [45/24], [63/19], [71/1], [74/9], [74/15], [78/23], [82/11], [83/18], [85/22]
		i.+im [42/17]
		i.+in [21/1], [21/5]
		i.+ine [27/13], [64/22]
		i.+ini [7/9], [85/2]
		i.+le [72/15]

		i.+ler [11/14], [25/24]
		i.+leri [18/12]
		i.+lerini [31/21]
		i.+te [14/12], [29/10], [61/3]
		i.+ten [6/2], [56/12], [74/21]
işit-:	İşitmek, duymak.	i.+esin > işidesin [1/12], [80/22]
		i.+ilmiş > işidilmiş [54/14]
		i.+in [58/14]
		i.+ip > işidip [59/23], [93/11]
		i.+mekte [81/17], [88/19], [93/2]
		i.+mesin [54/17]
		i.+tim [5/8], [58/16], [69/8]
		i.+üp > işidüp [81/13]
işte:	İşte.	i. [12/22], [25/2], [27/10], [34/23], [35/3], [35/5], [39/18], [39/22], [40/16], [44/7], [50/23], [51/16], [51/16], [51/20], [52/22], [59/3], [67/18], [68/24], [72/3], [78/23], [82/7], [85/1], [86/6], [89/19], [90/2], [92/21], [96/5], [100/8], [102/19], [103/20], [104/6], [105/21]
itaat:	Emre uyma, uysallık.	i. [5/15], [77/20]
		i. eder [88/15], [105/3]
		i. edesin [71/22]
		i.+li [14/10], [37/12], [91/16], [92/9]
itayet:	İtaat, emre uyma.	i. [II/4]
itir-:	Yitirmek, kaybetmek.	i.+irim [15/20]
izin:	İzin.	i. ver [40/22], [76/2]
		i.+in > iznin [38/7]
iziyet:	Eziyet.	i. etmeyesin [81/8]

izzet:	1.Saygı. 2. Büyüklik.	i. [II/5]
K		
kabahat:	Kabahat, suç.	k.+1 [59/19]
kabul:	Kabul.	k. [86/8] k. ederim [13/2] k. edesin [2/18], [79/11], [83/4], [91/22] k. edüp [32/5], [34/17] k. ettim [86/6]
kaç:	Kaç, ne kadar.	k. [65/8]
kaç-:	Kaçmak.	k.+mağa [7/5]
kaçın-:	Kaçınmak.	k.+mayasın [77/12]
kadar:	Kadar.	k. [20/6], [88/1], [88/2]
kadem:	Sadık.	k. [56/19]
kadın:	1. Hanım. 2. Kadın.	k. [25/2], [63/5], [101/1], [103/5] k.+ım [8/17], [10/7], [11/8], [17/5], [17/17], [26/12], [27/7], [28/13], [33/20], [36/15], [43/23], [97/4], [98/23], [102/13], [103/18], [108/14] k.+ımız [24/16] k.+ımıza [54/2], [98/3] k.+ımızdan [99/24] k.+ımızı [62/23], [100/19] k.+ımızın [24/20], [50/5] k.+ına [26/11] k.+ımızın [49/18]
kadir:	Kuvvet sahibi, güçlü.	k. [20/6] k.+dir [41/17], [65/18]
kahır:	Kahır, keder.	k. [62/6] k.+ını > kahrını [10/9]

		k.+ısı > kahrısı [49/23]
kahrıman:	Kahraman, cesur.	k. [87/6]
kal-:	Kalmak.	k.+acağı [17/15]
		k.+alım [94/14]
		k.+an [98/3]
		k.+aydı [18/12]
		k.+dı [57/13], [61/14], [96/24]
		k.+ıp [20/4]
		k.+ırsak [92/17]
		k.+ma [9/1], [47/21]
		k.+madı [3/7], [10/14], [23/22], [44/7]
		k.+mak [46/18]
		k.+makta [94/23]
		k.+masın [49/22]
		k.+mayacaktır [80/14]
		k.+saydı [26/4]
		k.+sın [52/10], [67/5]
kalb:	Kalp, yrek.	k.+im [12/15]
		k.+imde [21/9]
		k.+ini [88/8]
		k.+leri [6/11]
		k.+lerini [88/24]
kaldır-:	Kaldırmak, yok etmek.	k.+alım [17/13]
		k.+asınıs [101/21]
		k.+ıncayadek [40/17]
		k.+ıp [4/17]
		k.+ma [43/4]
		k.+mayacaksın [82/6]
kalk-:	Kalkmak.	k. [2/19], [28/16], [34/9], [37/6], [37/8], [37/12], [37/14], [37/16], [42/5], [43/12],

		[45/3], [66/23], [67/1]
		k.+ar [39/1], [43/20]
		k.+arse [23/9]
		k.+asın [1/6]
		k.+asız [20/11]
		k.+ıp [6/9], [6/14], [25/4]
		k.+tığını [21/3], [26/7], [38/17]
kamış:	Kamış.	k. [3/13], [73/2]
kan:	Kan.	k.+ın [77/21]
		k.+lara [39/22], [62/21]
		k.+lı [62/12], [63/11], [65/3]
kapalı:	Kapalı.	k. [13/11]
kapat-:	Kapatmak.	k.+sın [80/1]
kapu:	Kapı.	k.+ları [77/18]
		k.+nun [44/11]
		k.+yu [44/19], [49/18]
kar:	Kar.	k. [82/7]
kara:	1. Siyah. 2. Talihsiz.	k. [5/23], [31/3], [32/12]
karanlık:	Karanlık.	k. [2/21], [57/7], [82/9]
		k.+ta [36/11]
karar-:	1. Siyahlaşmak. 2. Karanlık olmak.	k.+ıp [29/21]
		k.+mıştır [9/11]
kardaş:	Kardeş.	k. [53/10]
karezlan-:	Öfkelenmek.	k.+acaktır [63/2]
karişik:	Karişik, karma olan.	k. [34/15], [44/6]
karşı:	Karşı, önünde.	k. [6/11], [31/19], [60/3], [63/23]
		k.+dan [49/15], [93/18], [95/11], [97/2], [97/4], [97/17], [99/7], [99/9]
		k.+kı [90/2]
		k.+mda [83/7], [83/14]

karşıla-:	1. Karşılamak. 2. Reddetmek.	k.+maksız [13/1]
karşılaş-:	Karşılaşmak.	k.+maz [43/11]
karşılık:	Karşılık, cevaben.	k. [9/5], [12/2], [96/16]
kasavet:	Gam, keder.	k.+leri [34/4]
kasavetlen-:	Üzülme.	k.+me [25/1]
kasavetli:	Kederli.	k. [25/13], [35/12], [46/15], [51/22]
katlan-:	1. İki kat olamk. 2. Katlanmak, tahammül etmek.	k.+asın [84/18] k.+ayım [30/17] k.+ır [81/16], [82/14]
kavi:	Kuvvetli, güçlü.	k. [87/17]
kavrul-:	Kavrulmak.	k.+muştur [9/13]
kavuş-:	Kavuşmak, buluşmak.	k.+alım [92/16] k.+asın [39/15] k.+makta [47/2] k.+masını [46/24] k.+tular [96/11]
kaygı:	Kaygı.	k.+sız [1/10]
kayıl:	Razı.	k. [75/3] k.+ım [65/5]
kayıp:	Kayıp.	k. etmemin [72/3] k. olacaksın [32/23] k. oldu [16/16]
Kazanlık:	Yer ismi.	K. [I/8]
kazep:	Gazap.	k. [4/1] k. etme [10/8] k.+ini > kazebini [4/17], [32/5]
kâmil:	Kâmil, hoş.	k. [30/20], [32/21], [41/24], [62/16]
kâr:	Kâr, çıkar, kazanç.	k. edersin [40/8] k.+lı [101/5]

keder:	Keder, kahr.	k.+lıce [100/6] k. [10/19], [25/21], [48/24], [100/22] k.+i [6/4], [98/24] k.+li [76/10]
kederlen-:	Kederlenmek, üzülmek.	k.+me [25/3]
kem:	Kötü.	k. [62/9]
kemlik:	Kötülük.	k.+i > kemliği [64/8]
kendi:	Kendi.	k. [2/24], [9/23], [12/12], [14/1], [17/18], [22/22], [25/18], [27/17], [28/19], [28/21], [32/11], [40/20], [41/21], [43/6], [51/7], [56/16], [58/4], [61/7], [64/11], [64/13], [65/24], [68/11], [70/3], [75/6], [98/7], [99/6], [103/10] k.+me [31/13], [65/24] k.+mi [23/1], [31/14], [59/10] k.+ine [63/11] k.+ni [4/10], [11/19], [62/12], [92/17] k.+si [41/10], [74/17], [80/2] k.+sine [50/17], [86/12], [108/8] k.+sini [94/23] k.+sinin [14/21]
kendü:	Kendi.	k.+si [77/4] k.+sine [13/19]
kerem:	Kerem, merhamet.	k. [55/16] k.+dir [19/12] k.+ini [77/6]
kerim:	Cömert, merhametli.	k.+dir [41/9]
kes-:	Kesmek.	k.+ecek [23/18] k.+eceyim [52/15]

		k.+eceyis [43/15]
		k.+erim [66/18]
		k.+eris [68/2]
		k.+esin [48/17], [80/20]
		k.+eyim [14/1]
		k.+ildi [16/16]
		k.+meğe [82/23]
		k.+meni [80/18]
		k.+meye [46/11]
		k.+sin [27/23]
keskin:	Keskin.	k. [9/24], [20/1], [22/23], [23/15], [67/16], [80/4]
keşke:	Keşke, olsa.	k. [15/15], [18/10], [18/13], [26/2], [26/3], [26/21], [54/8]
keyfiyet:	Mesele, vasıf.	k.+i [55/24]
kıl-:	Kılmak, yapmak.	k.+alım [107/19]
		k.+ar [77/20]
		k.+arım [8/22]
		k.+asın [44/2]
		k.+ıp [109/14], [109/19]
kılıç:	Kılıç.	k. [22/23], [23/16], [80/4]
		k.+ı > kılıcı [20/1]
		k.+ını > kılıcını [27/11], [83/8]
kımıldan-:	Kımıldanmak, dürtülmek.	k.+ıor [66/21]
		k.+ır [8/20]
kın:	Kesici aletlerin kılıfı.	k.+ına [86/19]
		k.+ında [16/7]
kır:	Kır, tarla.	k.+lara [98/13]
kısır:	Kısır.	k. [61/9]
kıy-:	Kıymak, acımamak.	k.+ar [31/14]

kıymet:	Kıymet, değer.	k.+ıp [29/19]
kız:	Kız.	k.+li [23/17]
ki:	Ki.	k. [25/19], [99/20], [101/9], [102/7]
		k. [1/12], [2/4], [4/12], [4/12], [5/8], [5/9], [6/5], [6/18], [9/10], [9/12], [9/16], [11/10], [11/16], [12/7], [14/1], [15/8], [15/11], [15/19], [16/15], [21/1], [22/5], [24/16], [25/19], [25/21], [28/19], [29/21], [32/3], [32/23], [33/9], [33/13], [35/1], [35/3], [35/5], [36/6], [37/6], [38/9], [38/10], [38/10], [38/21], [39/1], [40/8], [40/22], [41/18], [43/8], [44/3], [46/7], [46/17], [47/14], [47/16], [48/9], [48/17], [48/18], [49/22], [50/15], [50/19], [51/9], [52/16], [53/6], [54/6], [55/3], [55/20], [56/23], [57/11], [57/13], [57/15], [58/20], [58/23], [60/13], [60/21], [60/23], [61/1], [61/15], [62/1], [62/3], [64/4], [64/19], [64/21], [65/6], [67/14], [68/16], [69/6], [69/8], [69/9], [69/22], [69/24], [70/8], [72/9], [72/15], [73/13], [74/15], [75/7], [75/15], [75/17], [75/19], [76/2], [76/8], [76/12], [77/13], [77/19], [78/9], [78/20], [78/22], [79/21], [80/11], [80/14], [80/14], [81/18], [83/5], [83/7], [83/9], [83/11], [83/15], [83/19], [83/20], [83/21], [85/4], [88/6], [88/12], [89/2], [92/2], [93/3], [93/9], [93/18], [93/20], [94/13], [94/19], [96/1], [96/16], [96/24], [97/4], [97/8], [97/10], [99/18], [100/4], [100/8], [100/23], [101/5],

		[101/13], [102/15], [103/1], [105/5], [106/18], [107/2], [107/4]
kim:	Kim.	k. [5/21], [51/1], [54/22], [54/22], [59/23], [105/9], [107/2] k.+dir [95/11], [99/10] k.+e [31/19], [33/5], [95/17] k.+in [8/13], [65/18], [65/20] k.+ler [27/3] k.+lere [16/2], [33/2], [98/12] k.+sin [42/9]
kimense:	Kimse.	k.+ler [III/2]
kimse:	Kimse.	k. [63/23], [64/2], [64/20], [95/23], [108/1] k.+nin [14/23], [107/22]
kitap:	Kitap.	k.+lara > kitablara [84/5]
kitapçaaz:	Kitapçık.	k.+ı [II/1] k.+ın [III/1]
kitle-:	Kilitlemek.	k.+yüp [49/18]
ko-:	Komak, koymak.	k.+dular [47/11] k.+nulmuş [58/6] k.+nulsa [57/1]
kocalık:	İhtiyarlık, yaşlılık.	k.+ımın > kocalığımın [70/4]
koç:	Koç.	k. [22/9], [22/15], [67/20], [90/3], [93/22] k.+u [93/24] k.+un [91/8]
kol:	Kol.	k.+larımdan [101/20]
kork-:	Korkmak.	k.+acayım [44/17] k.+arak [107/18] k.+arım [11/17], [36/19], [38/23], [76/8], [92/17] k.+arlar [44/14]

		k.+ma [26/15]
		k.+up [10/19], [36/20], [77/11]
		k.+uttular [47/13]
korkak:	Korkak.	k. [44/17], [89/6]
korku:	Korku.	k. [3/1], [12/5]
		k.+lu [29/9], [72/15], [80/6]
		k.+sundan [25/6]
		k.+sunu [91/24]
korkut-:	Korkutmak.	k.+maksız [97/2]
koy-:	Koymak.	k.+alım [17/14]
		k.+asın [2/5], [78/16], [84/16]
		k.+ayım [78/20]
		k.+durmaz [73/6]
		k.+mamı [13/23]
		k.+maya [65/11]
		k.+up [84/8]
koyun:	Koyun.	k. [22/8], [22/16], [81/3]
		k.+lardan [22/6]
kök:	Kök.	k.+ünde [78/15]
köle:	Köle, kul.	k.+siyiz [64/14]
kör:	Kör, görmeyen.	k. [18/10]
köy:	Köy.	k.+inden [I/9]
kucakla-:	Kucaklamak, sarılmak.	k.+şsam [82/2]
		k.+yasın [104/9]
		k.+yup [105/13], [106/13]
kudret:	Kudret.	k. [41/16]
kul:	Kul, hizmetkar.	k. [87/14]
		k.+ları [65/17]
		k.+larım [20/10], [22/13], [58/12]
		k.+larımızı [93/9]

		k.+ların [109/10], [109/16]
		k.+larımı [14/10]
		k.+larıyı [53/16]
		k.+u [1/9]
		k.+un [19/8]
		k.+una [10/8], [89/2], [104/19]
		k.+unu [5/14], [6/22]
		k.+unun [79/11]
		k.+unuzdandır [79/23]
kulak:	Kulak.	k. [15/17], [44/21]
		k.+lar [55/5]
		k.+larım [18/10], [54/4]
kulluk:	Kulluk.	k. etmektedir [18/23]
		k. etsin [5/15]
kunşu:	Komşu.	k.+muzun [84/9]
kur-:	Kurmak.	k.+acayım [69/17]
		k.+ar [66/1]
		k.+malar [108/5]
		k.+ulalıdan [58/22]
kurban:	Kurban.	k. [II/4], [1/3], [1/17], [2/2], [5/13], [8/1], [13/19], [21/19], [43/15], [46/11], [50/17], [50/21], [52/14], [54/7], [59/1], [62/1], [64/22], [67/7], [69/16], [72/5], [73/17], [88/4], [89/24], [90/4], [91/12], [98/21]
		k. edecek [54/18]
		k. edüp [94/19]
		k. etmeğe [90/12]
		k. etmeksiz [59/5], [90/8]
		k. etsin [54/14]
		k. ettirip [93/24]

		k.+da [22/1], [22/13], [78/12]
		k.+dan [96/2]
		k.+ı [2/16], [13/21], [22/5], [32/5], [34/2], [66/4], [87/13]
		k.+ım [22/18]
		k.+ımı [86/9]
		k.+ın [69/2]
kurbanhane:	Kurbanın yakıldığı yer.	k. [69/16] k.+ye [70/22]
kurbanlık:	1. Kurban edilecek hayvan. 2. Kurban etme durumu.	k. [5/4], [67/20], [67/24], [70/23], [75/20] k.+tan [77/11]
kurtar-:	Kurtarmak.	k.+amaz [64/6] k.+asın [105/16] k.+dık [92/20] k.+ıp [104/4] k.+ırlar [41/15]
kurtul-:	Kurtulmak.	k.+maz [18/8] k.+ursun [85/15]
kuru-:	Kurumak.	k.+muş [9/10] k.+muşudu [75/18] k.+yunce [93/13]
kuruntu:	1. Yanlış düşünme. 2. Korkuya düşme.	k.+lar [51/6] k.+ları [57/6] k.+nun [2/21]
kuş:	Kuş.	k. [35/7], [75/13]
kuşan-:	Kuşanmak, giyinmek.	k.+dım [20/24] k.+dırırım [40/13] k.+yor [27/12]
kuşat-:	Kuşatmak, sarmak.	k.+an > kuşadan [6/3]

kuvet:	Kuvvet, güç.	k.+ıncayadek > kuşadıncayadek [40/19] k. [7/16], [7/22], [10/9], [70/12] k.+im [28/4]
kuvetlen-:	Güçlenmek.	k.+ip [98/17]
kuzu:	Kuzu.	k. [2/4], [3/17], [22/9], [22/15], [22/19], [30/3], [35/5], [35/7], [60/5], [67/20], [67/24], [72/5], [73/15], [75/20] k.+yu [70/24]
küçük:	Küçük.	k. [84/7]
kül:	Kül.	k. [29/11], [78/11], [91/14] k. edüp [81/9]
kürsü:	1. Kürsü. 2. Sunak.	k.+ler [108/4]
L		
labıt:	Kesin, şüphesiz.	l. [10/17]
lakin:	Ama, lakin.	l. [4/6], [4/16], [5/12], [7/1], [7/7], [7/12], [10/21], [11/12], [20/20], [38/7], [40/22], [46/13], [46/23], [51/22], [55/7], [67/20], [68/16], [69/14], [75/3], [76/2], [79/22], [80/15], [81/17], [83/17], [88/4], [88/10], [89/4], [94/15], [101/3], [105/15]
lalka:	Ağıt.	l.+yı [38/1]
lazım:	Lazım, gerek.	l. [46/1]
M		
madem:	Madem, -diğine göre.	m. ki [89/2]
magbul:	Kabul edilen.	m. [79/13], [87/15], [108/10] m. edesin [79/13] m. eyle [86/8]
mahal:	1. Yer, mekan. 2. Uygun.	m. [24/5] m. görmedi [35/1]

		m. görmeyesin [81/11]
		m.+e [68/21]
mal:	Mal, mülk.	m.+ıdır [64/11]
		m.+ımızdır [28/20]
maslahat:	Hayır getiren şey.	m.+larım [58/15]
matlup:	İstenilen şey.	m. ederim [80/16]
		m.+unu > matlubunu [1/13], [19/5]
matlübat:	İstenilen şeyler.	m. [6/21]
mazlüm:	Zulüm görmüş kimse.	m. [35/15]
medet:	Yardım.	m. [55/8]
		m. eyle [85/6]
mehlem:	1. Merhem, ilaç. 2. Çare.	m.+idir [56/24]
mehsun:	Mahzun, üzünlü.	m. [75/13]
		m.+sun [69/22]
mehsunluk:	Kederli olma durumu.	m. [72/19]
meks:	Durma.	m. ettirir [86/13]
mektep:	Mektep, okul.	m. [43/19]
melaik:	Melekler.	m. [86/21]
		m.+ten [1/14]
melek:	Melek.	m. [III/4], [1/5], [3/5], [19/14], [58/16], [60/17], [86/12], [86/15]
		m.+in [6/16]
		m.+ler [41/18], [77/19], [109/12]
		m.+lerine [41/12]
meleş-:	Kuzu gibi bağırmak.	m.+irken [30/4]
men:	İyilik etme.	m. eyle [26/13]
menfaat:	Fayda, çıkar.	m.+li [I/4]

menfayet:	Menfaat, çıkar.	m. [II/8]
merak:	Kaygı.	m. [49/23] m.+a [33/15] m.+ı [64/8] m.+lı [27/14], [35/13], [35/21], [49/3] m.+lıdır [53/7] m.+ta [36/11]
merhamet:	Merhamet.	m. [6/23], [79/9] m. edüp [74/7], [107/6] m. et [10/23] m.+in [16/8], [79/13], [79/19], [104/20] m.+li [105/1] m.+lidir [60/23]
meyillen-:	Eğilmek, yanlamak.	m.+ip [61/24]
mezar:	1. Mezar.	m.+dan [106/9] m.+ımı [80/2]
mı:	Mı, soru eki.	m. [22/9], [49/1], [53/8], [58/1], [59/15], [59/17], [73/6], [74/23], [95/13], [98/13], [98/14], [98/15], [98/16], [107/6] m.+dır [72/22] m.+sın [8/9], [8/9], [72/18], [72/20]
mi:	Mi, soru eki.	m. [27/1], [35/21], [44/13], [44/15], [49/5], [62/3], [68/13], [68/15], [73/4], [73/16], [73/18], [74/21], [99/24] m.+dir [54/13], [54/15] m.+sin [81/2], [106/21] m.+yim [106/1] m.+yis [46/7]
miktar:	Miktar.	m. [57/19], [83/14], [85/16], [85/20]
milayim:	Mülayim, yumuşak.	m. [81/5]

minasip:	Uygun.	m. [50/11]
miraklı:	Kaygılı, dalgın.	m. [25/11]
misal:	Benzer, gibi.	m.+i [35/7], [73/2], [73/15], [74/12], [75/13]
misil:	Eş, benzer.	m.+i > misli [3/19], [35/7] m.+li [60/15]
mismil:	Temiz.	m. [1/18]
mizan:	Mahşer günündä herkesin yaptıklarının tartılacağı ölçü.	m.+ı [61/1]
mu:	Mu, soru eki.	m. [22/9], [73/9] m.+dur [72/21] m.+sun [102/18], [102/20] m.+yum [3/3]
mubarek:	Değerli, kutsal.	m. [83/10] m.+li [90/18]
muhabbet:	Sevgi.	m. [82/19], [84/23] m.+in [87/3] m.+inde [87/17] m.+inden [73/11], [87/8]
muhabet:	Muhabbet, sevgi.	m.+imizi [108/12]
muhebbet:	Muhabbet, sevgi.	m.+i [95/1]
muhkem:	Dayanıklı, kuvvetli.	m. [87/17]
muhtac:	İhtiyacı olan kimse.	m.+tır [49/21]
muhtaç:	İhtiyacı olan kimse.	m. [108/13] m.+tır [94/21]
mum:	Mum.	m. [35/3], [82/9] m.+lar [108/3]
murat:	Murat, dilek.	m.+ıma > muradıma [21/20]
musahibet:	Karşılıklı konuşma,	m. [8/12]

	sohbet.	
mutlu:	Mutlu.	m. [77/13], [86/23], [87/14], [96/15]
mü:	Mü, soru eki.	m. [35/19]
mücerret:	Saf, yalnız.	m. [13/21]
müjde:	Müjde, iyi haber.	m. [24/19], [92/21], [93/16], [97/6], [97/16], [100/8], [101/15], [103/7], [103/7], [104/11] m.+ci [104/13] m.+m [100/10] m.+mi [103/19] m.+yle [100/17]
mümkün:	Mümkün.	m. [7/5], [38/19], [60/21]
mümkün:	Mümkün.	m. [108/6]
mürvet:	Mürüvvet, cömertlik.	m.+tir [97/11]
müstakil:	Serbest, bağımsız.	m. [81/10], [93/3], [100/6]
müstakim:	Doğru, gerçek.	m. [99/13]
mütaalik:	Yükselen.	m. [84/5]
N		
nafile:	Boşuna.	n. [29/1], [34/2], [40/10], [59/9], [60/12]
nahiye:	Bölge.	n.+sinden [1/9]
nail:	Muradına eren.	n. [78/19] n. olacaksın [77/15] n. olasın [91/16]
nakıs:	Eksik, kusurlu.	n.+ına [35/16]
nakl:	Aktarma, anlatma.	n. edesin [55/24] n. edüp [16/2] n. etmeğe [90/24] n. etsem [56/10]
nasahat:	Nasihet, öğüt.	n.+ımı [92/5] n.+larımı [91/23] n.+leri [34/6]

nasihet:	Nasihah, öğüt.	n. [II/2], [106/23]
nasıl:	Nasıl.	n. [II/5], [3/12], [315], [3/21], [5/1], [10/1], [10/6], [10/7], [12/20], [15/6], [15/6], [15/8], [15/11], [15/13], [15/23], [15/23], [23/9], [28/7], [28/9], [29/13], [29/17], [29/19], [30/1], [30/12], [30/14], [30/16], [30/18], [33/3], [33/15], [33/17], [35/11], [36/11], [36/24], [37/2], [41/24], [44/11], [44/17], [50/21], [54/20], [58/1], [61/3], [62/21], [62/23], [64/21], [72/19], [73/11], [78/21], [78/21], [82/24], [83/1], [85/4], [91/8], [93/2], [96/17], [107/6], [107/9], [109/14]
nazar:	Bakış, bakma.	n. edem [8/3]
nazır:	Bakan kimse.	n. [65/14], [79/9]
nazik:	Nazik, zarif.	n. [71/23], [73/2], [73/23]
nazlı:	Nazlı.	n. [72/17]
ne:	Ne.	n. [3/4], [3/16], [3/21], [3/22], [3/22], [4/16], [4/24], [5/8], [5/9], [9/6], [12/24], [13/1], [15/4], [15/4], [17/20], [20/21], [20/22], [21/1], [21/11], [22/15], [27/19], [29/9], [30/6], [30/8], [30/8], [33/2], [33/7], [36/9], [36/24], [38/15], [40/8], [42/9], [47/14], [51/2], [51/14], [52/16], [54/12], [56/12], [56/21], [60/21], [61/17], [63/17], [64/4], [64/11], [65/6], [71/13], [73/7], [77/13], [78/9], [83/5], [83/6], [83/20], [86/23], [87/14], [89/4], [92/2], [96/15], [99/20], [101/5], [102/4], [103/1], [103/11], [103/13], [106/21], [108/2], [108/2],

		[108/4], [108/4]
		n.+dir [3/5], [3/8], [3/10], [8/8], [8/10], [8/11], [8/13], [12/3], [13/9], [21/1], [51/5], [51/7], [51/24], [53/13], [55/18], [56/2], [58/14], [60/10], [104/13]
		n.+lerin [84/6]
		n.+si [17/11]
nefes:	Nefes, soluk.	n.+te [101/1]
		n.+tedir [16/22]
nekadar:	Ne kadar.	n. [30/23], [33/11], [84/3]
nere:	Nere, hangi yer.	n.+de [18/4]
		n.+den [5/23]
		n.+desin [81/19]
		n.+lerde [98/11]
		n.+ye [30/5], [30/6], [46/5], [78/19], [98/10]
nısf:	Yarı, yarım.	n.+ında > nısfında [58/16]
nice:	Nasıl.	n. [4/12], [11/10], [31/19], [33/9], [33/13], [41/18], [65/8], [68/16], [75/15], [77/13], [97/4], [99/18], [106/18]
niçin:	Niçin, neden.	n. [9/8], [17/9], [17/11], [25/7], [28/23], [29/1], [30/21], [31/21], [42/9], [45/9], [45/11], [45/17], [48/22], [50/9], [53/8], [56/19], [59/14], [60/12], [60/23], [61/7], [62/6], [62/9], [62/11], [62/12], [66/4], [83/18], [85/7], [99/14], [99/22], [105/23], [105/23], [106/2]
nimet:	Nimet, iyilik.	n.+in [4/14]
niyaz:	Yalvarma.	n. eder [12/19]
		n. ederim [4/18], [7/1], [12/20], [39/10], [51/24], [76/12], [81/11], [83/11]

		n.-ile [8/21]
		n.+ımı [34/17]
		n.+ını [83/4]
		n.+ime [10/23]
		n.+leri [80/22]
		n.+lerimi [79/13]
niyet:	Niyet, amaç.	n.+ini [4/16]
nur:	Nur, manevi aydınlık.	n.+u [32/18], [34/23], [47/6], [71/7], [103/20]
nüfuz:	Sözü geçme.	n.+unu [2/22], [27/4]
		n. [80/13]
		n.+un [19/6]
		n.+unu [1/16], [16/6]
O		
o:	O.	o. [36/20], [45/11], [60/23], [62/3], [77/4], [84/11], [92/23], [95/24], [102/23]
		o.+na [7/4], [27/22], [67/20], [92/21], [92/24]
		o.+ndan [7/5], [26/3], [83/9], [106/15]
		o.+nlar [44/11], [44/17], [93/11]
		o.+lara [22/12], [36/7]
		o.+ları [21/10], [61/7], [65/20], [72/1], [93/14], [93/14]
		o.+nu [23/13], [35/1], [35/3], [35/5], [38/19], [40/16], [59/1], [61/21], [62/1], [64/21]
		o.+nun [11/17], [16/13], [25/21], [26/7], [35/21], [38/17], [42/17], [49/12], [49/14], [52/16], [61/1], [61/23], [63/23], [64/2], [64/6], [64/15], [65/8], [65/18], [68/2],

		[75/7], [87/4], [87/20], [89/24], [100/23], [107/4]
oda:	Oda.	o.+sına [45/20]
odun:	Odun.	o. [21/15], [23/19] o.+ları [67/1], [67/18], [69/1]
of:	Sıkıntı, ağrı, şikayet bildiren ünlem.	o. [29/17], [58/6], [71/13], [75/7], [105/15], [105/15]
oğraş-:	Uğraşmak.	o.+acak [71/19] o.+acaktır [99/3] o.+acayım [70/14] o.+ıp [III/2] o.+ırıs [50/6] o.+sın [18/21] o.+tı [5/23] o.+tığın [87/6]
oğul:	Oğul.	o. [91/20] o.+a [63/11], [91/20] o.+larım [96/20] o.+u > oğlu [III/7], [67/23], [69/11], [71/6], [71/18], [73/20], [74/14], [74/24], [76/21], [84/9], [91/7], [93/6], [97/20], [106/12] o.+um > oğlum [30/23], [42/4], [43/12], [45/3], [45/23], [46/11], [47/4], [47/20], [48/13], [49/8], [50/15], [50/23], [52/14], [56/8], [57/5], [57/18], [57/19], [58/18], [58/21], [66/6], [67/3], [67/24], [68/12], [68/24], [69/12], [70/4], [71/7], [71/19], [73/21], [74/1], [74/15], [75/1], [76/22], [77/2], [78/13], [85/12], [85/20], [89/18], [91/8], [91/16], [91/20], [93/7], [96/24],

		[105/9], [105/13], [106/13]
		o.+un > oğlun [82/18], [82/22], [103/18], [106/1]
		o.+umu > oğlumu [15/19], [35/23]
		o.+umuzu > oğlumuzu [14/17]
		o.+umun > oğlumun [29/11]
		o.+suz [16/15], [62/23]
ohşsa-:	Okşamak.	o.+mışlar [83/16]
		o.+rken [83/17]
		o.+mazsın [105/24]
		o.+yarak [36/17], [80/19], [82/5]
oku-:	Okumak.	o.+dukta [II/8]
		o.+rken [84/13]
		o.+yanlar [II/3]
		o.+yanlara [II/1]
		o.+yun [II/9]
ol:	O.	o. [1/14], [2/1], [4/3], [13/17], [16/8], [23/11], [27/1], [27/3], [33/15], [34/13], [34/23], [35/3], [35/5], [39/8], [51/18], [64/4], [65/14], [65/16], [69/2], [71/1], [71/21], [72/5], [73/7], [73/11], [76/12], [83/9], [83/15], [99/24], [103/20], [104/8], [104/15]
ol-:	Olmak.	o. [38/1], [39/10], [77/11], [102/23]
		o.+a [20/21], [20/22], [22/4], [47/22], [87/22], [102/4], [102/6]
		o.+acak [54/12], [72/5], [86/24], [108/10]
		o.+acaklar [23/21]
		o.+acaksın [33/1], [72/14], [77/16]
		o.+acaktır [39/7], [63/4]

o.+alım [94/16]
o.+amaz [108/7], [108/9]
o.+an [1/12], [11/4], [17/2], [17/8], [18/21],
[23/15], [24/14], [24/15], [24/23], [26/10],
[37/10], [41/24], [46/1], [53/3], [53/4],
[55/12], [57/5], [59/7], [59/12], [60/8],
[63/13], [65/14], [65/17], [79/9], [84/9],
[86/15], [94/4], [94/5], [95/1], [95/4],
[95/5], [98/4], [104/8], [104/15], [109/12],
[109/12]
o.+anın [20/16]
o.+anlara [101/19]
o.+anları [21/9]
o.+asın [9/3], [29/22], [29/14], [37/22],
[91/16], [92/10]
o.+asınıs [98/20]
o.+aydı [18/11], [18/13]
o.+ayım [31/4], [31/6], [38/6]
o.+du [4/9], [16/16], [17/19], [28/3], [28/9],
[61/16], [64/20], [64/22], [73/7], [90/1],
[96/1], [104/15], [106/6], [109/24]
o.+duğuma [81/15]
o.+duğumu [73/5], [75/20], [81/2], [81/20],
[82/22]
o.+duğumuzdan [79/20]
o.+duğun [20/6], [37/6]
o.+duğundan [4/6], [75/3]
o.+duğunu [7/18], [29/11], [50/24], [51/2],
[63/21], [78/11], [101/1]
o.+dular [104/1]

o.+dum [27/19], [28/7]
o.+dun [12/14], [12/16]
o.+ma [10/23]
o.+madı [50/9]
o.+mak [11/8], [91/14]
o.+maksız [59/19], [90/20], [97/22]
o.+malı [1/18], [9/8], [95/22], [95/24]
o.+malıdır [60/18]
o.+masın [4/1], [6/6]
o.+masını [13/7]
o.+masının [98/21]
o.+mayacaktır [80/12]
o.+mayayım [7/20], [15/23]
o.+maz [26/3], [31/19], [53/13], [59/15]
o.+mazsın [47/15]
o.+muşudu [33/11], [75/4]
o.+sam [15/16]
o.+sun [5/12], [14/18], [16/4], [19/6],
[30/23], [37/17], [37/19], [50/3], [59/14],
[65/5], [76/23], [77/1], [82/12], [82/14],
[87/23], [88/1], [90/4], [93/20], [96/7],
[98/19], [100/15], [104/17], [104/21],
[109/5], [109/7]
o.+sunlar [88/15], [88/17]
o.+un [20/14]
o.+unan [1/14], [68/20], [86/15]
o.+unca [28/23]
o.+unce [71/22]
o.+undu [18/3]
o.+unsun [13/19]

		o.+unur [III/3]
		o.+unurdu [62/20]
		o.+up [7/10], [13/5], [21/23], [29/13], [61/11]
		o.+ur [II/5], [4/13], [18/8], [54/21], [62/19], [81/16], [107/5]
		o.+ursan [91/2]
		o.+urum [76/11], [105/22]
olak:	Oğlak.	o. [2/4], [3/17], [22/9], [22/15], [68/1]
ora:	O yer.	o.+da [66/18], [77/19], [78/3], [98/6]
		o.+dan [49/5]
		o.+ya [77/17]
orman:	Orman.	o.+a [98/9]
		o.+lara [98/13]
ortak:	Ortak, eş.	o.+ı > ortağı [52/6]
otur-:	Oturmak.	o. [69/18]
		o.+acayım [44/10]
		o.+alım [68/8]
		o.+asınıs [66/17]
		o.+up [6/15]
		o.+ursun [31/22]
Ö		
öd:	Öd, safra.	ö.+üm [71/13]
ödeş-:	Ödeşmek.	ö.+meğe [5/20]
öfke:	Öfke.	ö.+li [72/13]
		ö.+m [18/21]
		ö.+ni [81/6]
öğüt:	Öğüt, nasihat.	ö. [28/12]
		ö.+ler [42/1]
öküz:	Öküz.	ö. [3/19], [74/12]

öl-:	Ölmek.	ö.+eceğini [93/11] ö.+ecektir [12/8], [33/21], [58/20] ö.+eceydi [100/21] ö.+mekte [15/13] ö.+mesi [18/4] ö.+mesin [6/8] ö.+mesine [18/3] ö.+meyeyim [80/7] ö.+sem [26/22] ö.+üyurum [81/22]
öldür-:	Öldürmek.	ö.+ecek [44/15] ö.+eceansin [35/6] ö.+ecektir [37/14], [98/23] ö.+esin [56/5], [62/11] ö.+ür [92/17], [94/24] ö.+ürsün [85/13]
ölü:	Ölü.	ö. [17/11], [68/19]
ölüm:	Ölüm.	ö. [7/3], [58/22] ö.+den [104/4], [107/16] ö.+üle [80/6], [83/1] ö.+ün [35/17] ö.+ünden [16/13], [41/14] ö.+üne [84/17]
ömür:	Ömür, hayat.	ö. [16/22] ö.+lü [87/22] ö.+ü > ömrü [63/1] ö.+ümün > ömrümün [70/6] ö.+ümüz > ömrümüz [109/19] ö.+ünü > ömrünü [77/10]
ön:	Ön.	ö.+den [95/15]

		ö.+ünde [12/18], [29/23], [37/18], [77/23], [81/3]
öp-:	Öpmek.	ö.+erek [82/20] ö.+esin [83/19] ö.+eyim [41/3], [71/24], [83/10], [106/14] ö.+meğe [89/16] ö.+mekten [47/17] ö.+müşudu [75/16]
öpüş:	Öpüş.	ö.+lerin [47/10], [73/8]
öpüş-:	Öpüşmek.	ö.+erek [82/1]
örnek:	Örnek.	ö. [72/16]
ört-:	Örtmek.	ö.+esin [76/6] ö.+sün [80/3] ö.+üp [85/16]
öyüt:	Öğüt.	ö. [106/23]
öz:	Öz, iç.	ö.+den [14/6] ö.+leri [93/13]
P		
patişah:	Padişah, kral.	p.+ı [3/8], [88/23] p.+lar [3/8]
paralan-:	Paralanmak, parçalanmak.	p.+masın [30/15]
patrikhane:	Patrikhane.	p.+nin [I/11]
peder:	Baba.	p. [68/6], [109/16] p.+e [17/22] p.+i [43/17], [46/4], [46/20], [67/13], [69/5], [69/21], [71/12], [72/12], [74/6], [74/20], [75/23], [78/18], [92/12] p.+im [43/1], [43/18], [45/9], [46/5], [46/21], [51/5], [52/2], [69/6], [71/1],

		[78/23], [80/11], [92/13]
		p.+imiz [109/4]
		p.+ine [45/8], [50/8], [51/4], [68/5], [74/1]
		p.+inin [37/10], [90/15]
pek:	Pek, fazla.	p. [23/17]
perüšan:	Perişan, dağınık.	p. [105/7]
peygamberlik:	Peygamber olma durumu.	p. eder [12/13]
pişman:	Pişman, hayıflanan.	p. olacaksın [72/14]
punlar:	Bunlar.	p. [39/22]
R		
Rabbi:	Rab, Allah.	R.+m [70/12]
		R.+ye [6/11]
rağbet:	İstek, arzu.	r. [II/5], [92/7]
		r.+lidir [38/11]
rağbetlu:	Rütbesi olmayan gayrimüslimlere verilen unvan.	r. [I/7]
rahat:	Rahat, huzur.	r. [9/3]
		r.+sız [9/1]
rahim:	Rahim, anne karnındaki torba.	r. [32/15]
rahmet:	Allah'tan merhamet.	r. [II/10], [61/23]
rahya:	Rayiha, güzel koku.	r.+lı [48/5]
razı:	Razı.	r. [81/15]
reba:	Reva, uygun.	r. [16/15]
rızık:	Allah'ın tarafından verilen nimet.	r.+ın > rızgın [19/20]
rica:	Rica, dilek.	r. ederim [37/23], [42/11], [52/2]
ruhsat:	İzin.	r. ver [10/24]

rüya:	Rüya.	r. [60/15], [60/17], [63/19]
rüzgâr:	Rüzgar, el.	r. [102/5] r.+a [81/10]
S		
sabah:	Sabah.	s. [50/9] s.+a [20/23], [42/23] s.+adek [107/14]
sabr:	Sabır, dayanma.	s. [12/24] s. edecektir [12/9] s. edesin [14/14] s. et [43/3] s. etmeli [64/24] s.+ım [105/7]
sabur:	Sabır, dayanma.	s. [29/6], [82/13]
saç-:	Saçmak, dağıtmak.	s.+arsın [31/10] s.+ıldı [17/24]
sada:	Seda, ses.	s. [34/20]
sadaka:	Allah rızası için yapılan yardım.	s. [59/14]
sadakat:	İyilik edene şükran duygularıyla bağlanma.	s. [2/22] s.+ına [87/1]
sadık:	Sadık, emin.	s. [1/9], [17/3], [22/13], [65/16], [87/14], [87/19] s.+ane [34/9], [53/14], [58/12], [96/20]
sağ:	Sağ, diri.	s. [16/11], [17/15], [39/14], [44/3], [97/8], [99/1], [105/19], [106/9]
sağ:	Sağ taraf.	s. [23/19], [70/10] s.+a [66/22] s.+ıma [23/5]

sağır:	Sağır.	s.+ımıza [24/8]
sahat:	Saat.	s. [15/15], [18/10]
sahip:	1. Sahip. 2. Rabb.	s. [20/23], [41/2], [70/12], [78/7], [85/19]
		s. [10/8], [109/8]
		s.+i [79/10]
		s.+i > sahibi [76/11], [100/16]
		s.+idir > sahibidir [41/16]
		s.+imize > sahibimize [109/18]
sak:	Bilinçli.	s. ol [77/11], [99/24]
sakın-:	Sakınmak.	s. [19/15]
		s.+a [85/12], [92/4]
		s.+asın [63/3]
		s.+dığım [23/11]
		s.+ırlar [41/12]
		s.+ıp [10/19]
		s.+maksız [2/10]
		s.+malı [107/4]
sakla-:	Saklamak, gizlemek.	s. [48/17]
		s.+dığım [71/21]
		s.+dığım [56/2]
		s.+dım [48/15]
		s.+malı [37/3]
		s.+mayup [13/15]
		s.+nayım [40/20]
		s.+r [74/23]
		s.+yasın [16/7]
saklı:	Saklı, gizli.	s. [54/2], [59/7], [69/6], [88/6]
salem:	Salim, sağlam.	s. [44/3]
sallan-:	Sallanmak.	s.+ırken [3/14]
salt:	Yalnız, sırf.	s. [33/22], [45/15], [57/23], [67/9]

saltanat:	Allah'ın hükümdarlığı.	s.+ın [109/9]
san:	?	s. [15/19]
san-:	Sanmak, zannetmek.	s.+ır [25/19] s.+ırdım [70/5] s.+ırsın [62/1], [73/13] s.+ıyorum [90/5] s.+ma [19/17], [28/19] s.+man [63/19] s.+mış [70/11]
sana:	Sana.	s. [1/7], [2/7], [5/15], [5/21], [5/23], [7/2], [10/21], [11/24], [13/11], [18/23], [32/16], [32/18], [34/18], [36/4], [37/23], [39/1], [39/4], [39/10], [41/4], [41/8], [42/12], [44/4], [52/3], [52/10], [61/5], [61/17], [63/1], [69/12], [71/19], [74/15], [76/2], [76/9], [77/13], [77/17], [80/23], [81/7], [81/11], [81/22], [82/11], [83/20], [83/21], [85/14], [86/23], [87/12], [87/14], [88/10], [88/17], [91/18], [91/22], [92/2], [96/15], [96/17], [100/15], [104/17], [104/21], [105/22], [106/21], [106/23], [107/2], [108/16], [109/5], [109/7], [109/14], [109/19]
sancı:	Sancı, ağrı.	s.+sını [74/17]
sandık:	Sandık.	s. [84/7]
sanki:	Sanki.	s. [12/13], [25/11], [35/17], [41/22]
saplan-:	Saplanmak.	s.+dı [15/9]
sarar-:	Sararmak.	s.+ıor [17/12] s.+ıp [35/13], [99/22]

sar-:	Sarmak.	s.+ayım [72/2]
saray:	Saray.	s.+lar [72/21]
		s.+ya [37/6]
		s.+yı [49/10]
sarıl-:	Sarılmak.	s.+acaktır [39/5]
		s.+ır [39/3]
Sarra:	Kadın ismi.	S. [III/6], [28/1], [4/10], [8/5], [9/4], [10/11], [12/1], [12/17], [15/1], [20/4], [23/7], [24/11], [26/10], [26/19], [28/1], [29/7], [31/9], [32/10], [34/7], [34/21], [36/22], [37/22], [38/3], [39/16], [40/4], [40/14], [41/20], [43/23], [44/5], [47/3], [47/18], [48/11], [61/9], [63/5], [100/19], [101/1], [101/17], [102/21], [103/9], [104/10], [106/11]
		S.+mın [27/18]
		S.+nın [III/10], [4/4], [49/17], [98/3], [103/16]
		S.+ya [8/16], [10/7], [11/7], [27/6], [31/8], [33/19], [36/14], [37/21], [38/13], [40/3], [41/7], [43/22], [97/2], [102/12], [103/4], [105/18], [106/18]
		S.+yı [12/3], [97/4], [98/23], [108/23]
sav-:	Geçmek.	s.+ar [12/5]
		s.+arse [65/9]
		s.+dılar [103/23]
savaş-:	Çalışmak, uğraşmak.	s.+alım [77/3]
		s.+ır [25/5], [42/3], [43/7]
		s.+ırıs [50/3], [68/7]
		s.+ırsın [66/3]

		s.+sın [3/12]
savuş-:	Savuşmak, gitmek.	s.+asın [39/13]
		s.+ayım [6/5]
		s.+tu [23/5], [40/12], [92/15], [106/3]
sayıkla-:	Sayıklamak, uykuda bilinçsiz konuşmak.	s.+mam [8/17]
		s.+r [8/9]
sebeb:	Sebeb, neden.	s. [45/19], [51/24]
		s.+i [20/22]
		s.+siz [17/9], [62/11]
secide:	Secde.	s. etsinler [61/21]
		s. ettiler [100/4]
seç-:	Seçmek.	s.+er [64/22]
seçide:	Secde.	s. [1/14]
		s. edecektir [77/23]
		s. kılalım [107/19]
		s. kılarım [8/21]
		s. kılıp [109/14], [109/19]
sefa:	Sevinç.	s. [45/6]
		s.+lar [72/23]
		s.+ları [51/18]
		s.+ya [78/21]
seklet:	Sıkıntı.	s.+imde [70/10]
selam:	Selam.	s. [84/20]
selamet:	Selamet.	s. [34/10], [99/2], [103/5], [104/18], [105/19]
		s.+te [93/21]
		s.+tir [97/9]
selametlik:	Esenlik.	s. [56/13]
selvi:	Servi ağacı.	s. [102/17]
sema:	Gök.	s.+da [109/12]

		s.+ler [105/3]
		s.+nın [109/8]
semt:	Bölge.	s.+e [30/6]
sen:	Sen.	s. [5/6], [7/12], [9/1], [9/2], [9/6], [10/17], [13/3], [14/5], [14/12], [15/19], [20/2], [20/23], [29/17], [32/18], [32/20], [32/23], [33/13], [34/5], [35/3], [35/5], [35/23], [36/6], [38/14], [38/15], [38/17], [38/19], [38/21], [39/4], [39/6], [39/8], [39/12], [40/16], [42/9], [45/13], [45/15], [46/21], [53/18], [53/24], [55/7], [55/24], [56/23], [57/19], [62/1], [62/21], [63/19], [66/2], [66/14], [69/18], [70/8], [71/7], [72/13], [72/17], [74/12], [75/20], [77/6], [77/17], [78/11], [78/13], [79/11], [80/23], [80/24], [82/2], [82/8], [82/13], [83/13], [84/17], [84/23], [85/2], [85/4], [86/8], [87/4], [87/16], [96/24], [101/13], [102/10], [104/17], [104/19], [104/21], [105/13], [106/23], [108/14], [109/16], [109/18], [109/18], [109/21]
		s.+de [11/4], [81/23]
		s.+den [1/12], [2/2], [55/16], [60/21], [80/15], [82/7], [83/5], [83/7], [88/14]
		s.+i [11/14], [25/4], [24/9], [24/13], [30/6], [30/20], [32/12], [33/9], [36/3], [42/15], [42/17], [46/23], [50/19], [52/8], [59/23], [60/19], [63/7], [70/4], [70/6], [70/10], [72/3], [74/11], [78/9], [82/2], [82/15], [83/13], [87/20], [88/12], [89/18], [89/20],

		[106/13], [106/15], [109/14]
		s.+in [1/16], [2/1], [9/8], [19/6], [19/9], [21/3], [30/10], [33/21], [37/14], [43/12], [47/10], [48/3], [48/16], [51/22], [52/6], [55/18], [67/7], [72/9], [73/4], [73/7], [73/23], [77/21], [78/1], [78/3], [78/7], [81/24], [82/1], [86/24], [87/2], [88/2], [90/4], [90/24], [91/10], [93/11]
		s.+indir [19/16]
		s.+sin [72/5], [88/24], [109/22]
		s.+siz [33/3]
sepet:	Sepet.	s. [84/7]
ser:	Baş.	s.+ine [2/5]
ser-:	Sermek.	s.+eyim [57/23]
serin:	Serin.	s. [102/5]
		s.+lik [70/8]
sersem:	Sersem.	s. [28/7]
sersemle-:	Sersemlemek.	s.+irim [13/5]
sersemlik:	Sersemlik.	s.+im > sersemliğim [3/2]
sert:	Sert.	s. [3/15], [10/23]
sertleştir-:	Sertleştirmek.	s.+irsen [11/22]
ses:	Ses.	s. [34/20], [55/5], [81/22]
		s.+ini [30/18], [31/1], [102/20]
		s.+lerini [27/23]
sev-:	Sevmek.	s.+diğine [64/17]
		s.+er [64/20], [65/16]
		s.+erek [35/23]
		s.+ersen [5/1], [12/4], [43/1]
		s.+ersin [68/15]
sevgili:	Sevgili.	s. [2/1], [14/18]

sevgüli:	Sevgili.	s. [28/13], [30/5], [30/21], [30/23], [32/12], [37/4], [43/18], [47/4], [80/11], [84/9], [84/12], [103/18], [104/6], [105/9], [106/13] s.+m [42/15] s.+mi [70/6] s.+min [23/17]
sevin-:	Sevinmek.	s.+eceksin [93/2] s.+elim [96/21], [106/7] s.+erek [51/20], [90/10], [97/6], [102/17] s.+esin [90/1] s.+ip [36/1] s.+ir [36/4], [36/7] s.+irdim [32/21] s.+meye [104/12] s.+mezsın [105/23]
sevindir-:	Sevindirmek.	s.+di [100/17], [107/7] s.+elim [93/14]
sevinç:	Sevinç, neşe.	s. [33/7], [66/19], [99/9] s.+e > sevince [103/24], [106/5] s.+lik [44/4] s.+ten [105/11]
seyir:	Seyir, temaşa.	s.+ine [69/3]
seyirt-:	Gitmek.	s+ip [24/19] s.+irken > seyirdirken [97/16]
seyirdir-:	Hızlı gitmek, koşmak.	s.+ip [96/24]
seyret-:	Bakmak, izlemek.	s.+erek > seyrederek [99/7]
sez:	Ses.	s.+siz [24/9]
sez-:	Sezmek, anlamak.	s.+diğın [48/24] s.+er [6/5], [12/6]

		s.+erim [102/3]
		s.+ilior [49/5]
		s.+mesiyle [10/12]
		s.+miş [35/11], [75/11], [75/21]
		s.+mişti [43/10]
sezder-:	Sezdirmek, hissettirmek.	s.+eceksin [36/19]
sezdir-:	Hissettirmek.	s.+eceksin [38/23]
sholion:	Okul.	s.+da [84/13]
sıçıra-:	Sıçramak.	s.+rken [3/20]
sıçra-:	Sıçramak.	s.+dığım [81/3]
		s.+rken [68/18]
		s.+yup [30/3]
sıçrat-:	Sıçratmak.	s.+ıp > sıçradıp [74/12]
sığın-:	Sığınmak.	s.+acak [47/4]
sık-:	Sıkmak.	s.+ma [83/12]
sıklet:	Sıkıntı.	s.+in [55/18]
sır:	Gizli olan şey.	s. [56/2]
		s. etmenin [10/13]
		s.+a > sırta [71/21]
		s.+ı > sırrı [51/1]
		s.+larına [65/18]
		s.+larını [64/2]
sıra:	Durum.	s.+sı [10/13]
		s.+sıdır [52/18]
sıtk:	Sıdk, doğruluk.	s. [108/12]
		s.+ın [86/21]
		s.+ını [86/21], [88/3]
sızı:	1. İnce ağrı. 2. Keder.	s.+nı [74/17]

sızla-:	Sızlamak.	s.+arsın [28/24]
Simpan:	Erkek ismi.	S. [20/10], [53/4], [53/6], [53/18], [55/2], [55/3], [56/7], [56/8], [57/4], [66/14], [94/3], [95/5], [95/7], [96/24], [101/3] S.+a [55/9], [99/13] S.+ı [99/7]
sil-:	Silmek.	s.+er [69/7]
sin:	Süre, çağ.	s.+imde [64/17]
sipariş:	Emir, buyruk.	s. [3/11]
sival:	Soru.	s. [25/15] s. edeceyim [55/14] s. eder [8/6], [55/13]
siz:	Siz.	s. [II/3], [21/11], [22/1], [22/17], [56/14], [59/6], [59/7], [66/16], [89/12] s.+e [21/13], [34/15], [34/19], [49/20], [56/10], [57/10] s.+lere [21/10]
Sofer:	Erkek ismi.	S. [III/9], [20/10], [22/3], [53/2], [54/11], [54/12], [55/1], [60/7], [63/13], [63/15], [66/2], [94/5], [94/7], [95/3], [97/20] S.+e [95/20]
sogra:	Sonra.	s. [40/22]
sohpet:	Sohbet, konuşma.	s. [8/14] s.+e [55/15], [55/17] s.+i [54/16], [54/22] s.+imiz [32/2]
sok-:	Sokmak.	s.+arım [31/13]
sokak:	Sokak.	s.+a > sokağa [98/5]
sokranti:	Homurdama sözü.	s.+lar [51/8]
sol:	Sol taraf.	s. [19/24]

		s.+a [66/22]
		s.+uma [23/6]
		s.+umuza [24/8]
solgunluk:	Solgun olma durumu.	s. [99/22]
son:	Son.	s. [76/10], [80/15]
sor-:	Sormak.	s. [55/3]
		s.+alım [53/12]
		s.+acayım [55/16]
		s.+arken [53/24]
		s.+arse [84/21]
		s.+asım [53/21]
		s.+ayım [98/12], [101/24]
		s.+duğunu [69/12]
		s.+duk [25/7]
		s.+mamamız [53/10]
		s.+mayalım [53/8]
		s.+mayım [59/9]
		s.+up [53/16]
sora:	Sonra.	s. [33/3], [34/8], [40/6], [41/4], [63/21], [67/12], [71/9], [75/23], [78/15], [79/4], [80/9], [81/7], [83/9], [85/9], [86/2], [91/14], [97/19], [106/15], [108/23]
sovuk:	Soğuk.	s. [57/23], [59/21]
söyle-:	Söylemek.	s. [5/8], [8/11], [9/16], [51/5], [51/14], [52/2]
		s.+diğın [72/21]
		s.+diklerimi [2/12], [91/4]
		s.+diklerin [8/7], [60/10]
		s.+medi [25/8]

		s.+meksiz [12/15]
		s.+mesine [11/24], [85/11]
		s.+meye [96/13]
		s.+mezsın [17/9]
		s.+r [9/5], [69/9], [106/21]
		s.+rse [38/15]
		s.+rsen [12/6], [12/24]
		s.+rsin [42/9], [54/12], [63/18], [71/13]
		s.+yesin [69/8]
söylen-:	Kendi kendine konuşmak.	s.+emez [10/20]
		s.+ir [1/5], [2/24], [8/18], [9/23], [12/12], [22/22], [25/18], [26/11], [26/20], [27/17], [28/2], [32/11], [34/22], [41/21], [43/6], [56/17], [58/5], [68/11], [70/3], [75/6], [103/10]
		s.+irken [99/6]
		s.+meye [101/9]
		s.+sin [10/24]
söyleş-:	Karşılıklı konuşmak.	s.+erek [96/9]
		s.+ip [27/13], [105/23]
		s.+irdin [36/6]
		s.+irsin [8/13]
		s.+me [37/22]
		s.+meye [106/19]
söyli-:	Söylemek.	s.+yor [103/1]
söyün-:	Sönmek.	s.+üp [82/9]
		s.+ür [65/8]
söyündür-:	Söndürmek.	s.+eceksin [35/4]
söz:	Söz, kelam.	s. [11/21], [13/3], [13/9], [25/7]
		s.+e [1/19], [11/8]

		s.+ler [7/10], [31/17], [33/20], [37/24], [41/23]
		s.+lerden [79/4], [86/2], [108/23]
		s.+lere [44/6], [63/15], [86/11], [88/21]
		s.+leri [26/17], [39/10], [57/15], [62/14], [85/9]
		s.+lerin [33/23], [48/22], [98/2]
		s.+ü [56/4], [60/17]
		s.+ün [51/11]
		s.+ünü [10/24]
suç:	Suç.	s.+larımı [7/12]
		s.+larına [31/16]
		s.+lu [7/10], [8/21]
		s.+suz [62/11]
		s.+u [4/24], [59/19]
		s.+um [5/19]
sufat:	Yüz, surat.	s+ına [35/15]
sultan:	Padişah, kral.	s.+ı [55/7]
sun-:	Sunmak.	s.+alım [67/8]
		s.+arım [8/24], [50/21]
		s.+arken [8/2]
		s.+ayım [50/18]
		s.+maktır [21/19]
		s.+up [108/4]
sus:	Sessiz.	s. ol [102/23]
		s. olasın [37/22]
		s. olayım [38/5]
		s. olmaz [31/19]
		s. olmazsın [47/14]
susuzluk:	Susuzluk.	s.+unu > susuzluğunu [48/17]

suval:	Sual, soru.	s. eder [74/20], [99/19]
sürü:	Sürü.	s.+süne [22/8]
süt:	Süt.	s. [34/15]
		s.+ümü > südümü [32/17]
Ş		
şafk:	Işık.	ş.+1 [82/9]
şahadetlik:	Şahadet.	ş. [56/15]
şamata:	Şamata.	ş.+sız [24/9]
şan:	Şan, yücelik.	Allah-u azim-i ş.+a [108/16]
şaş-:	Şaşırmaq.	ş.+arım [29/9]
		ş.+ıp [67/21]
şaşkın:	Şaşkın.	ş. [27/18]
şaz:	Şad, sevinçli.	ş. [33/11]
şefa:	Aracılık.	ş.+sızdır [33/23]
şehitlik:	Şehit olma durumu.	ş. [77/21]
şekil:	Dış görünüş.	ş.+in > şeklin [51/9]
şen:	Şen.	ş. eyle [26/12]
şenlet-:	Şenletmek.	ş.+irdi [107/9]
şenlendir-:	Şenlendirmek.	ş.+din [100/19]
şeraat:	Şeriat, kanun.	ş. [61/1], [97/10]
		ş.+ından [64/7]
şey:	Şey.	ş. [21/23], [22/6], [26/3], [63/21], [69/9], [88/7], [108/9]
		ş.+e [41/16]
		ş.+ler [5/6]
		ş.+lerden [48/7]
şifa:	Şifa, derman.	ş.+lıdır [57/2]
şifa:	Şifa, derman.	ş. [56/10]
		ş.+lık [104/23]
şimdi:	Şimdi, şu an.	ş. [I/6], [4/16], [6/9], [10/1], [10/7], [13/7],

		[15/10], [15/11], [15/19], [16/16], [16/18], [24/2], [24/11], [25/23], [28/9], [32/23], [33/15], [36/9], [39/4], [45/17], [49/20], [57/9], [58/1], [58/14], [61/7], [61/15], [62/1], [62/9], [62/21], [66/2], [69/2], [69/14], [69/18], [69/24], [71/21], [71/23], [72/3], [72/7], [73/11], [73/13], [75/7], [76/10], [77/13], [78/5], [78/13], [80/15], [82/17], [82/19], [82/23], [85/2], [85/5], [85/15], [87/10], [89/14], [90/10], [91/12], [93/1], [94/19], [98/17], [100/19], [101/9], [104/2], [104/15], [104/19], [105/5], [106/5], [106/13], [107/6], [107/10], [108/14], [109/6]
şimşek:	Şimşek.	ş. [32/23]
şol:	Şol, şu.	ş. [16/7], [71/23], [73/9], [95/11], [95/17], [99/9], [102/15], [102/17]
şöyle:	Şöyle.	ş. [102/15]
şu:	Şu.	ş. [35/15], [35/17], [48/13], [55/18], [56/2], [57/21], [58/6], [67/1], [72/24], [73/2], [95/15]
şükr:	Şükür.	ş. [84/18], [93/20], [96/7], [109/7] ş. edelim [96/5], [106/10], [108/17], [108/18] ş. ederek [14/3], [86/4], [90/15] ş. ederim [90/18], [105/1] ş. edesin [71/20], [85/23] ş. et [34/5] ş. etmeğe [88/20], [90/22] ş. etmekte [88/16]

		ş. etmesine [107/24]
		ş. etmeye [89/20], [100/14], [107/13], [108/2]
şükür:	Şükür.	ş. [14/12], [105/15], [107/14]
		ş. etsem [18/14]
		ş.+ler [96/22], [106/16]
şükürlen-:	Şükür etmek.	ş.+erek [66/18], [90/12]
T		
ta:	Ta, yer veya zaman için kullanılan takı.	t. [97/8], [97/17]
taale:	Allah'ın isminden sonra gelen "Şanı yüce olan" anlamında söz.	t. [96/3]
taam:	Yemek.	t. edesin [46/7]
tabi:	Bağlı olan.	t.+yis [7/4]
tabiyet:	Tabiat, huy.	t.+i [4/8]
taç:	Taç.	t. [87/4]
tafiyet:	Açıklama.	t. etmelidir [76/3]
tahsirat:	Taksirat, suçlar.	t. [19/1]
taht:	Taht.	t-ı azimişanından [64/4]
takat:	Kuvvet, derman.	t.+ım [16/16], [28/6]
taksirat:	Taksirat, suçlar.	t. [89/10]
		t. ettim [89/4]
talih:	Talih, kısmet.	t.+siz [39/18]
Tamar:	Kadın ismi.	T. [III/11], [17/7], [24/15], [24/16], [24/22], [26/9], [27/5], [49/18], [50/1], [102/3], [102/11], [103/3]
		T.+a [102/22]
tana-:	Tanımak.	t.+yamaz [64/3]

		t.+yan [89/1]
		t.+yasın [55/6]
tane:	Tane, sayı birimi.	t. [2/1], [104/8]
		t.+m [27/1], [32/12], [37/4]
		t.+si [33/14]
Tangrı:	Tanrı, Allah.	T. [2/4], [65/15], [96/3]
		T.+dan [34/13]
		T.+m [6/16], [16/4], [56/19], [79/8], [86/6], [104/17]
		T.mız [82/11]
		T.+nındır [73/21]
		T.+ya [8/19], [18/14]
tanı-:	Tanımak.	t.+maklığın [14/11]
		t.+r [88/8]
		t.+rım [7/13]
		t.+rıs [7/6]
		t.+rsın [63/22]
tap:	Kitap basma.	t. ettirenlere [II/9]
tapu:	İbadet, tapma.	t.+ları [77/20]
taraf:	Taraf, yan.	t.+a [25/11], [61/3]
		t.+ına [28/16]
tarif:	Tarif, tanıtmak.	t. [97/14]
		t. edeceyim [2/7]
		t. edelim [93/18]
		t. edüp [63/17]
tart-:	Tartmak.	t.+ılır [61/2]
tarz:	Tarz, şekil.	t. [13/15], [59/16], [79/6]
		t.+a [52/16]
taş:	Taş.	t. [11/22], [44/1]
		t.+ı [82/13]

		t.+lar [6/7]
taşı-:	Taşımak.	t.+dım [32/14] t.+rım [7/19], [67/19]
tatlı:	1. Tatlı. 2. Hoşa giden.	t. [21/21], [35/23], [36/3], [42/23], [45/3], [48/13], [66/23], [73/7], [73/11], [82/1], [82/1], [83/19], [83/19], [85/20], [87/21], [93/4], [97/2], [104/8], [106/14], [106/14] t.+ce [71/23] t.+dır [48/18] t.+ım [84/11]
taydaş:	Akran, yaşıt.	t. edüp [86/13]
taayn:	Atama, göreve koyma.	t. olunan [86/15]
taze:	Taze, yeni.	t.+den [25/24]
tazimle-:	Saygı göstermek.	t.+r [109/15]
teacüp:	Taaccüp, şaşma, hayret.	t. [61/13], [87/2]
tebdil:	Değiştirme.	t. [4/8], [80/12], [103/24], [106/5] t. etme [5/17]
tedarik:	Hazır etme, hazırlık.	t.+ini [46/1]
teftiş:	Araştırma.	t. ederek [53/20]
tek:	Bir, yalnız.	t. [26/5]
teklif:	Teklif, öneri.	t. [6/21], [60/22], [74/3], [75/24] t.+i [65/22]
tekmil:	Tamamlama.	t. [2/12] t. edesin [83/6] t. ettim [85/1]
tekrar:	Tekrar, yeniden.	t. [I/6], [42/14], [81/11], [81/11]
tektir:	Tekdir, azarlama.	t. et [4/24]
telef:	Yok etme.	t. etmeyeceyene [11/19]
temam:	1. Tam. 2. Tamam.	t. [32/14], [32/16], [109/24]

tembih:	Tembih, emir.	t.+ini [94/15]
temiz:	Temiz.	t. [1/18]
ten:	Vücut, beden.	t. [7/19], [14/6], [18/15], [66/10], [73/3] t.+cazı [30/3] t.+e [40/10] t.+i [68/18] t.+im [11/2], [18/22], [64/23] t.+imde [28/3] t.+imi [81/9] t.+imin [19/1] t.+imiz [31/23] t.+imizindir [89/11] t.+in [19/18] t.+indir [11/2] t.+ya [53/18]
tenha:	Tenha, kalabalık olmayan yer.	
teniyet:	Tıynet, yaratılış.	t. [70/18]
tepdil:	Tebdil, değişme.	t. [16/6]
tepe:	Bir şeyin üst kısmı.	t.+sine [2/8]
teptil:	Tebdil, değiştirme.	t. eyle [10/9]
terk:	Bırakma.	t. ettin [30/21] t.+iye etmek [4/22]
tertib:	Usul, tarz.	t. [58/20], [88/4]
tertip:	Usul, tarz.	t. [53/22]
tesellah:	Teselli.	t.+a [94/21]
teselli:	Teselli.	t. [29/5]
tesellü:	Teselli.	t. [10/21], [25/16], [56/23], [82/12] t. edeyim [27/22] t. eyleyesin [83/22]
teslim:	Verme.	t. edeyim [41/4]

		t. olurum [105/22]
tetbir:	Tedbir.	t.+idir [14/11]
tez:	Çabuk, hemen.	t. [2/6], [2/11], [21/11], [22/17], [24/4], [24/6], [32/23], [66/8], [92/13], [93/16], [95/9], [97/22], [98/18], [100/2]
		t. ol [39/10], [71/1]
		t. olun [20/14]
		t. olup [21/23]
		t.+çe [22/8]
teziye:	Çabuk.	t. [30/21], [33/15], [67/1], [78/22]
tırnak:	Tırnak.	t.+adek > tırnağadek [47/16]
titre-:	Titremek.	t.+me [12/5]
		t.+mek [3/1]
		t.+mesin [30/12]
		t.+mesini [68/12]
		t.+meyü [2/19]
		t.+yüp [26/15]
titire-:	Titremek.	t.+yen [73/2]
		t.+yerek [75/11], [107/18]
		t.+yüp [3/13]
toaf:	Tuhaf.	t. [46/13], [48/7]
topla-:	Toplamak.	t.+yacayım [48/7]
		t.+yup [21/23], [109/1]
toplan-:	Toplanmak.	t.+ıp [108/16]
		t.+sınlar [104/3]
toprag:	Toprak.	t. [80/2]
toprak:	Toprak.	t.+tır [57/24]
topu:	Hepsi, tamamı.	t.+nu [5/10], [14/3], [18/18], [66/10], [84/9], [108/4]
torun:	Torun.	t.+lar [61/5]

töhmet:	Suçlama.	t. [76/11] t.+lü [8/21]
töybe:	Tövbe.	t. edesin [31/16]
Turiya:	Yer ismi.	T. [I/9]
tut-:	Tutmak.	t.+acaktır [105/10] t.+asenis [21/14] t.+asın [92/1] t.+maya [90/10] t.+maz [94/15] t.+tuğum [23/19] t.+uldu [10/20] t.+un [17/13] t.+up [2/19], [75/15], [81/5], [101/20], [108/2]
tutuş:	Tutma.	t.+ların [73/10]
türlü:	Türlü, çeşit.	t. [31/11], [33/7], [42/1], [94/21]
U		
u:	Ve.	u. [26/13], [34/4], [70/16]
ufak:	Küçük.	u. defeklerim [84/4]
ulaş-:	Ulaşmak.	u.+alım [92/14] u.+ın [17/3] u.+ıp [2/8], [68/21], [99/1] u.+ırım [46/23] u.+ırıs [68/9] u.+tı [72/4] u.+tirasın [55/8], [102/10] u.+turalım [92/22]
ulu:	Ulu, büyük.	u. [98/15], [108/4]
um-:	Ummak, ümit etmek.	u.+arılık [4/12]
umur:	İşler.	u.+un > umrumun [34/23], [47/6]

umut:	Umut, ümit.	u. [62/20] u.+u > umudu [4/7] u.+um > umudum [47/4] u.+umu > umudumu [32/19] u.+unu > umudunu [107/3]
umutsuzlan-:	Umudunu kesmek.	u.+mış [61/11]
unut-:	Unutmak.	u.+tun [73/9]
uruç:	Oruç.	u. [107/20]
usan-:	Usanmak, bıkmak.	u.+maksız [50/5]
uslup:	Tarz, biçim.	u.+luğunu [39/21]
usul:	Yöntem.	u. [40/12], [53/20] u.+unu [97/15]
usulce:	Yavaşça.	u. [24/4]
uşak:	Çocuk.	u. [31/1]
uyan-:	Uyanmak.	u. [1/6], [1/9], [1/9], [1/11], [1/12], [26/12], [26/12], [37/4], [42/15], [42/15], [43/12] u.+acayım [73/14] u.+asın [42/4] u.+dın [20/23] u.+ince [39/3] u.+ıp [1/6], [8/6], [23/7], [24/20], [26/7], [40/16] u.+ır [43/19] u.+ması [25/21] u.+maya [43/7] u.+yor [24/18]
uyandır-:	Uyandırmak.	u.+an [42/15] u.+asın [20/3] u.+ayım [38/7], [66/21] u.+ıp [2/6], [2/11], [24/4], [82/5]

		u.+ırım [40/10]
		u.+ırsan [39/4]
		u.+ma [37/24], [42/21], [43/1]
		u.+malı [32/9]
		u.+masına [42/3]
uyanık:	Uyanık, uyanmış.	u. [3/3], [8/9]
uyku:	Uyku.	u. [60/19]
		u.+dayım [42/22]
		u.+m [42/11]
		u.+na [36/3]
uyu-:	Uyumak.	u.+dun [66/23]
		u.+maktadır [35/8]
		u.+manın [1/10]
		u.+r [3/3], [6/1], [35/12]
		u.+rsak [73/13]
		u.+sun [55/23]
		u.+yasın [9/1], [57/22]
		u.+yayım [58/8]
uzat-:	Uzatmak.	u.+acaksın > uzadacaksın [82/24]
		u.+asın > uzadasın [77/9]
Ü		
üç:	Üç sayısı.	ü. [2/15], [32/16], [68/6]
üğren-:	Öğrenmek.	ü.+esin [50/21]
üleş-:	Üleşmek, paylaşmak.	ü.+elim [52/7]
ürk-:	Ürkmek, korkup sıçramak.	ü.+erek [80/6]
üst:	Üst, yüzey.	ü. [13/5]
		ü.+üne [17/23], [17/23], [18/1], [81/14], [93/7]
üzere:	Üzere, gibi, için.	ü. [22/7], [38/5], [61/1], [90/15], [94/1],

		[107/24]
üzeri:	Bir şeyin üst kısmı.	ü.+inde [6/14], [47/22], [76/22] ü.+indeyken [98/2] ü.+ine [99/21], [101/23]
V		
vacib:	Gerek, lazım.	v.+tir [93/9], [94/9]
vad:	Vaat, söz verme.	v. etmiş [61/5], [61/17]
vah:	Acı bildiren ünlem, yazık.	v. [17/19], [17/21], [33/17]
vakaa:	Hadise, olay.	v. [95/23]
vakit:	Vakit, zaman.	v.+ında > vaktında [43/19] v.+tan [49/20]
vakit:	Zaman.	v. [9/2], [19/22], [23/5], [23/22], [40/12], [42/23], [43/8], [55/22], [83/15], [92/15] v.+i > vakti [1/10], [4/4], [29/3] v.+idir > vaktidir [69/2] v.+im > vaktim [9/14], [16/22], [21/10], [101/9] v.+imi > vaktimi [33/5] v.+imde > vaktimde [4/20] v.+tir [27/23]
valide:	Anne.	v. [48/3], [48/22], [105/19], [106/1] v.+m [45/9], [45/17], [46/23], [47/10], [81/13], [81/19], [82/3], [93/1] v.+me [83/21], [92/15] v.+min [83/23] v.+n [45/23], [46/15], [74/21], [75/1] v.+ne [93/16] v.+ni [93/18] v.+si [6/1], [64/13]

		v.+sine [47/9], [48/2], [48/21]
		v.+siyle [47/2], [89/8]
var:	Var.	v. [4/24], [20/23], [21/1], [42/11], [42/17], [45/24], [48/24], [49/23], [56/22], [75/8], [79/8], [102/1]
		v.+dır [3/2], [21/5], [22/18], [22/20], [45/19], [47/14], [102/14]
		v.+ı [34/23], [47/6]
		v.+ıdı [17/11]
		v.+ısa [5/19], [52/4]
var-:	Varmak.	v. [9/2], [39/8], [47/22], [55/3], [57/19], [89/18], [103/21], [104/6]
		v.+a [9/1]
		v.+acaksın [30/6]
		v.+ acayım [48/10]
		v.+acayın [34/13]
		v.+acayız [46/11]
		v.+alım [22/8], [45/5], [49/9], [49/10], [53/12], [67/3], [67/7], [92/15], [93/8], [94/11], [97/23], [107/18]
		v.+amam [59/6]
		v.+asın [2/7], [20/7], [37/6], [47/5], [89/21], [97/1]
		v.+ asınıs [49/19]
		v.+ayım [6/10], [22/23], [24/2], [24/4], [27/22], [28/10], [40/20], [58/7], [78/22], [89/15], [100/10], [105/6]
		v.+dığının [84/22]
		v.+dıkta [32/3], [77/17]
		v.+ınca [34/19], [49/4]

		v.+ıp [9/14], [25/15], [32/9], [43/14], [77/15], [79/4], [82/3], [84/1], [94/9], [97/24], [107/12]
		v.+ır [51/18], [58/4]
		v.+ma [63/10]
		v.+mak [46/5]
		v.+makta [96/10]
		v.+maya [95/9]
		v.+sın [55/22]
		v.+sınlar [104/5]
vasife:	Vazife, görev.	v.+sız [94/7]
vasiyet:	Vasiyet.	v.+im [83/21]
		v.+imi [85/1]
vay:	Şaşkınlık, acı ünlemi.	v. [15/4], [15/6], [15/6], [15/8], [29/9], [41/22], [41/22]
vaz:	“Vazgeçmek” fiilinin ilk kısmı.	v. geçmiştir [96/3]
ve:	Ve.	v. [II/4], [II/5], [1/9], [1/18], [2/4], [2/17], [3/1], [3/17], [3/19], [3/21], [3/22], [4/6], [4/10], [4/17], [5/3], [5/19], [6/19], [7/3], [7/19], [9/18], [11/2], [11/21], [14/6], [14/6], [15/4], [15/15], [16/10], [18/19], [18/24], [19/6], [19/9], [19/20], [21/9], [26/23], [28/21], [30/3], [30/8], [33/2], [34/15], [35/15], [36/11], [36/24], [37/8], [41/4], [41/16], [42/5], [47/4], [51/9], [51/11], [56/4], [56/10], [56/17], [56/19], [57/5], [57/7], [58/12], [59/19], [60/15], [61/5], [61/23], [62/12], [62/14], [62/16], [62/18], [63/19], [65/3], [65/7], [65/16],

[65/20], [65/24], [66/19], [71/9], [72/7],
[72/15], [72/21], [73/2], [73/4], [75/17],
[76/4], [77/23], [78/19], [78/21], [79/7],
[79/24], [80/2], [80/6], [82/21], [83/5],
[83/9], [84/5], [84/11], [84/19], [84/19],
[84/21], [86/8], [86/23], [87/5], [87/14],
[87/17], [87/18], [87/20], [87/22], [87/24],
[87/24], [88/13], [88/22], [89/8], [89/16],
[90/12], [92/7], [92/9], [96/12], [97/20],
[97/23], [98/6], [98/11], [100/16], [101/1],
[101/24], [103/22], [103/22], [103/24],
[104/2], [104/23], [104/23], [105/3],
[107/12], [107/16], [107/18], [107/22],
[108/2], [108/4], [108/15], [108/24],
[108/24], [109/6], [109/6], [109/8],
[109/10], [109/12], [109/18], [109/21].

velvele: Gürültü.

ver-: Vermek.

v. edeceksin [11/16]

v. [5/2], [5/4], [7/16], [7/21], [10/9],
[10/24], [12/3], [13/12], [38/14], [40/22],
[46/5], [52/4], [52/10], [71/23], [72/7],
[76/2], [76/18], [105/5]

v.+di [25/22], [87/2], [96/17]

v.+diği [19/16]

v.+diğim [84/15]

v.+diler [48/15]

v.+dim [32/16], [32/18]

v.+din [5/6], [104/18], [104/18]

v.+elim [44/4], [107/15]

v.+en [19/9], [19/11], [28/21]

v.+esin [24/19], [25/16], [55/19], [71/13],

[82/17], [82/20], [84/22], [84/24], [100/2]

v.+esinis [84/10]

v.+eyim [100/11]

v.+ildi [I/6]

v.+ildiğini [55/5]

v.+ior [49/3]

v.+ip [29/5], [99/11], [106/23]

v.+ir [8/16], [13/16], [64/10], [82/12],

[86/17]

v.+irsen [11/21]

v.+medi [25/9]

v.+meye [28/12]

v.+meyesin [81/10], [81/14]

v.+sem [81/22]

v.+sen [59/14]

v.+sin [34/15]

v.+sinler [61/24]

v.+ırken [75/9]

v. olmak [11/8]

v. olmasını [13/7]

v. olunce [71/21]

v.+up [15/21]

v. [2/5], [15/6]

v.+um [15/13]

v.+um > vücudum [3/13]

v.+uma [71/15]

v.+un [73/23]

vetalaş-:

Vedalaşmak.

vukuf:

Anlama, bilme.

vurul-:

Vurulmak.

vücut:

Vücut, beden.

Y

ya:

1. Hitap, hayret için
kullanılan ünlem. 2.

y. [1/6], [1/9], [3/5], [5/2], [5/14], [5/17],
[5/21], [6/20], [7/7], [10/9], [10/13], [16/4],

	Ya... ya... bağlacı. 3.	[18/19], [19/15], [26/23], [28/13], [29/17],
	Veya.	[30/5], [36/24], [40/4], [42/4], [42/15],
		[43/18], [45/9], [47/10], [55/7], [57/9],
		[57/11], [70/12], [71/1], [71/13], [73/7],
		[73/15], [78/19], [78/23], [79/15], [81/19],
		[82/3], [82/15], [82/23], [83/3], [84/23],
		[85/4], [85/6], [85/6], [86/6], [86/19],
		[93/1], [95/7], [96/14], [96/24], [98/17],
		[98/19], [99/15], [100/15], [101/3],
		[104/17], [105/1], [108/14]
yad:	Anma, hatırlama.	y. etti [27/3]
yahot:	Veya.	y. [16/13], [59/16], [99/15]
yak-:	Yakmak.	y.+ar [9/24]
		y.+arım [31/15], [66/18], [91/15]
		y.+asın [2/10], [61/15]
		y.+ayım [3/22], [59/2]
		y.+ıp [81/9]
		y.+ışmaz [53/11]
		y.+mak [73/17]
		y.+malar [108/3]
		y.+masıdır [15/7]
		y.+maya [81/12]
		y.+tı [28/5]
yakacak:	Yakacak, yakılan	y. [23/3], [23/20]
	madde.	y.+ları [67/14]
yakış-:	Yakışmak, uygun	y.+maz [79/19], [94/7]
	olmak.	
yakışıklı:	Güzel, hoş.	y. [62/18]
yaklaş-:	Yaklaşmak.	y.+ince [103/16]
		y.+tı [103/20], [104/6]

yalan:	Yalan.	y. [54/9]
yalnız:	Yalnız, tek başına.	y. [49/22], [67/9], [78/9], [94/23] y.+dır [99/14]
yalvar-:	Yalvarmak.	y.+ırım [13/11], [51/14], [81/7], [85/14] y.+malıyım [52/21] y.+maya [101/19]
yan:	Yan.	y. +ı [16/8] y. +ıma [28/16], [45/9], [45/13], [45/18], [50/20], [53/22], [83/9], [91/19], [103/11] y.+ımdadır [54/6] y.+ımızda [49/14] y.+ına [25/15], [27/22], [49/19], [103/16] y.+ında [39/12], [48/13], [49/21], [49/22], [98/3], [101/18] y.+ından [83/23]
yan-:	Yanmak.	y.+an [35/3] y.+arken [8/4] y.+ayım [27/21] y.+dığımı [73/23] y.+ıp [29/11], [76/24], [78/11], [91/14] y.+malıyım [29/16]
yanıştır-:	Yanaştırmak, dayamak.	y.+ıp [80/17] y.+ırken [86/3] y.+makta [86/11]
yani:	Yani.	y. [1/5], [16/8], [19/14], [81/9], [84/5]
yanlış:	Yanlış.	y. [60/13]
yap-:	Yapmak.	y.+acayım [85/22] y.+ar [46/2] y.+ayım [23/2], [27/19] y.+ıp [82/13]

		y.+masına [7/9]
		y.+maya [21/11]
		y.+sam [56/12]
		y.+tı [101/5]
		y.+tığım [70/22]
		y.+tığın [51/7]
yapış-:	Yapışmak, yanaşmak.	y.+ın [16/20]
yaprak:	Yaprak.	y. [90/20]
		y.+ları [30/12], [87/24]
yara:	Yara.	y.+ya [57/1]
yaraden:	Yaratan, Allah.	y.+im [18/20], [85/6]
		y.+imiz [2/18], [14/8]
		y.+imize [109/18]
yaralan-:	Yaralanmak.	y.+dı [15/10]
		y.+ırım [15/22]
		y.+nmiş [75/19]
yarın-:	Memnun edip hoş görünmek.	y.+ayım [79/18]
		y.+maya [66/12]
yarat-:	Yaratmak.	y.+an > yaradan [8/23]
yardım:	Yardım.	y. edesin [70/14]
yardımlaş-:	Yardım etmek.	y.+asın [102/8]
		y.+ın [17/4]
		y.+ır [77/4]
yarıl-:	Yarılmak.	y.+dı [71/14]
yarın:	Yarın.	y. [48/9], [57/11], [107/16]
yaş:	Göz yaşı.	y.+ı [89/22]
		y.+ıma [4/18], [80/21]
		y.+ımı [38/21]
		y.+ların [47/13]

yaşa-:	Yaşamak.	y.+rsem [30/24] y.+yacayım [33/4] y.+yım [79/16] y.+yup [4/14]
yaşkäre:	Açık, belli.	y. [75/19]
yaşaş:	Akran, yaşıt.	y.+ım [84/11]
yat:	Yabancı.	y.+lar [62/14]
yat-:	Yatmak.	y.+an [44/9] y.+asın [57/20] y.+ince [81/6] y.+ıp [35/7], [35/21], [57/21] y.+ır [36/6] y.+masım [57/14] y.+maya [58/4] y.+saydı [26/2] y.+tığım [29/23]
yatak:	Yatak.	y. [9/18], [24/1] y.+a > yatağa [58/6] y.+ımda > yatağında [82/3] y.+ına > yatağına [17/13] y.+ında > yatağında [27/10] y.+ından > yatağından [6/14] y.+tır [58/2]
yatır-:	Yatırmak.	y.+dıkta [76/6] y.+dıp [36/3], [85/10] y.+sın [59/18] y.+tmış [35/24]
yatış:	Yatma biçimi.	y.+ına [35/18]
yavaş:	Yavaş.	y. [68/11], [80/19], [80/19]
yazıl-:	Yazılmak.	y.+anlar [106/3]

yazılı:	Yazılı olan.	y. [91/14]
ye-:	Yemek.	y. [48/18]
yeni:	Yeni.	y. [39/8]
yer:	Yer.	y. [105/3], [105/21] y.+de [65/14], [98/7], [109/12] y.+dir [46/13] y.+e [31/3], [60/12], [69/1], [85/16], [89/22] y.+ine [2/4], [24/3], [24/5], [68/24], [90/4], [91/10], [93/22] y.+leri [79/7] y.+lerin [88/22] y.+ime [84/16]
yet-:	Yetmek.	y.+er [31/9]
yetiş-:	yetişmek.	y.+ecek [21/15] y.+ir [31/11], [65/20], [66/24] y.+mez [107/23] y.+tiler [68/21]
yetiştir-:	Yetiştirmek.	y.+din [4/17] y.+eceyim [101/16]
yıkıl-:	Yıkılmak.	y.+masın [15/14]
yıldız:	Yıldız.	y. [61/19] y.+ları [87/24]
yohsa:	Yoksa.	y. [43/10], [44/16], [49/4], [73/13], [73/17]
yohse:	Yoksa.	y. [95/13], [98/13], [98/15]
yok:	Yok.	y. [14/23], [17/15], [19/18], [28/17], [29/15], [67/20] y.+se [8/9] y.+tan [78/7] y.+tur [6/1], [6/18], [7/15], [9/15], [11/13], [19/2], [21/10], [28/3], [28/5], [32/1],

		[33/20], [47/20], [56/11], [56/12], [66/7], [68/3], [86/24], [88/7], [100/18], [101/10], [101/13], [105/8], [109/10]
		y.+udu [4/5], [4/7], [7/5]
yokla-:	Yoklamak.	y.+yasın [16/8]
yokluk:	Fakirlik.	y. [5/3]
yol:	Yol.	y. [68/6], [68/16], [99/20], [101/22]
		y.+a [46/1], [63/10], [67/5], [98/9]
		y.+da [76/22], [97/16], [98/19]
		y.+dan [101/24]
		y.+lara [98/5], [101/22]
		y.+ma [23/4], [27/23]
		y.+u [2/19], [51/20], [68/16]
		y.+umu [79/22]
		y.+umuz [21/17]
		y.+umuza [24/7], [45/4]
		y.+una [20/7], [47/5]
		y.+unda [37/18]
		y.+unu [27/2]
		y.+umuza [49/9]
		y.+unuzu [26/23]
yolculuk:	Yolculuk, seyahat.	y. [37/8]
		y.+ta [82/18]
yoldaş:	Yoldaş, yol arkadaşı.	y. [37/17]
yolla-:	Yollamak.	y.+dı [93/23]
yollan-:	Yollanmak.	y.+mıştır [91/11]
yor-:	Yormak.	y.+arsın [29/2]
yorgun:	Yorgun, yorulmuş.	y.+dur [70/1]
yorgunluk:	Yorgunluk.	y.+u > yorgunluğu [58/8]
yortu:	Bayram.	y. [72/22]

		y.+dan [88/10]
		y.+dur [43/14]
		y.+sunu [107/17]
yortuluk:	Bayram elbisesi.	y. [37/8], [39/8]
		y.+unu > yortuluğunu [39/19]
yorul-:	Yorulmak.	y.+uldum [57/19]
yöl-:	Ölmek.	y.+üm [16/18]
		y.+üyur [17/5]
yöldür-:	Öldürmek.	y.+esin [60/12]
		y.+sün [59/20]
yörü-:	Yürümek.	y.+rüs [51/17]
yörüt-:	Yürütmek.	y.+enler > yörüdenler [53/1]
yufka:	Sıkı olmayan.	y. [83/21]
yurul-:	Yorulmak.	y.+muşum [58/6]
yük:	Yük.	y.+ünden [52/9]
yüklet-:	Yüklemek.	y.+esiz > yükledesiz [21/18]
yüksek:	Yüksek.	y. [50/17]
yürek:	Yürek, kalp.	y. [3/15], [3/21], [7/19], [15/4], [20/2], [33/2], [36/24], [38/1]
		y.+i yüreği [63/7], [75/19]
		y.+im > yüreğim [11/3], [16/17], [71/15], [103/11]
		y.+im > yüreyim [18/13]
		y.+imde > yüreğimde [102/3], [103/5]
		y.+ime > yüreğime [7/16], [15/8], [104/23]
		y.+imi > yüreğimi [31/13], [39/14], [91/2]
		y.+imin > yüreğimin [30/12]
		y.+in > yüreğin [9/12]
		y.+inde > yüreğinde [56/21], [74/23], [91/24]

		y.+inden > yüreğinden [62/8]
		y.+indeki > yüreğindeki [10/15]
		y.+indir > yüreğindir [11/2]
		y.+ine > yüreğine [9/12]
		y.+ini > yüreğini [25/1], [26/12], [81/5], [82/13], [87/19]
		y.+li [10/23], [23/1], [29/13]
		y. [88/14]
yürnek:	Örnek.	
yürü-:	Yürümek.	y.+mekte [68/6]
		y.+rüm [51/21]
		y.+yecek [101/13]
		y.+yen [95/15]
		y.+yesin [98/18]
yüz:	1. Yüz sayısı. 2. Yüz, çehre. 3. Yüzey.	y. [15/10], [15/21]
		y.+e [57/12]
		y.+len [36/24]
		y.+ü [35/13], [105/3]
		y.+ümden [75/15]
		y.+ünden [58/19]
		y.+üne [30/1], [36/1], [99/23]
		y.+ünü [41/2], [51/22]
		y.+ünün [35/15]
Z		
zalim:	Haksızlık yapan.	z. [5/2], [62/12], [65/3], [79/22], [80/6]
zaman:	Zaman.	z. [30/9], [103/11]
zan:	Sanma.	z. etmesin [54/18]
zapt:	Kuvvetle tutma, sahip olma.	z. eden [88/22]
zar:	Ağlama.	z. edüp [70/16]
		z.+ını [26/13]

		z.+1 [34/4]
zavallı:	Zavallı.	z. [6/3], [12/13], [29/3], [35/11]
		z.+ya [25/16], [81/13]
zay:	Zayi, kayıp.	z. oldu [28/3], [28/9]
zayıf:	Zayıf, güçsüz.	z. [4/6], [18/21]
		z.+tır [18/15]
zefk:	Zevk, eğlence.	z. [45/5]
zehir:	Zehir.	z.+dir [10/5]
		z.+ler [103/22]
		z.+li [10/18], [13/9], [15/4], [16/2], [75/17], [81/17]
zehirlen-:	Zehirlenmek.	z.+irim [13/4]
zem:	Kötüleme.	z. edecek [59/23]
zeman:	Zaman.	z.+da [62/9]
zengin:	Zengin.	z. [5/8]
zından:	Zindan, hapisane.	z.+da [44/9]
zıt:	Zıt, ters.	z. [14/22], [28/15], [107/4]
ziade:	Çok, fazla.	z. [1/3]
zira:	Zira, çünkü.	z. [1/10], [2/17], [4/4], [7/16], [7/19], [9/2], [9/10], [9/16], [10/4], [10/15], [11/14], [14/8], [14/16], [15/10], [16/20], [18/23], [19/9], [20/14], [23/9], [25/23], [31/17], [38/19], [41/16], [42/23], [45/19], [45/24], [46/17], [48/18], [49/20], [49/23], [54/2], [55/20], [56/12], [57/11], [57/15], [57/23], [59/9], [62/16], [63/7], [63/17], [64/13], [64/17], [65/1], [65/14], [66/21], [69/8], [69/14], [69/24], [70/8], [70/14], [71/3], [72/15], [75/9], [75/11], [76/8], [77/13], [78/13], [81/15], [84/11], [85/12], [86/21],

		[86/24], [87/8], [87/12], [87/16], [88/6], [88/9], [89/24], [92/19], [93/11], [93/22], [94/19], [95/1], [97/24], [98/21], [1001/1], [100/21], [101/11], [102/15], [103/7], [104/17], [104/21], [105/7], [105/11], [107/5], [108/2], [108/8], [108/12], [109/21]
ziyade:	Çok, fazla.	z. [13/5], [46/13], [49/20], [64/19]
zor:	Zor.	z.+lu [18/13]
zorlan-:	Iztırap çekmek.	z.+ır [81/18]
zuhur:	Meydana çıkma.	z. etti [10/1]
züret:	Zürriyet, nesil, soy.	z.+i [61/19], [87/22]

SONUÇ

Dünya edebiyatında ve özellikle Girit Rönesansı'nda önemli bir yeri olan *Avraam'ın Kurbanı* piyesi, Türkçeye tercüme edilerek ilk önce Grek harfleriyle sonra da eski Kiril harfleriyle *Hazret-i Avraamın Kurban Hekayesi* olarak yayınlanmıştır. Eserin Kiril harfli metnini inceleme konusu olarak seçtiğimiz bu yüksek lisans tez çalışmasında şu sonuçlara varılmıştır:

1. Konusu Tevrat'tan kaynaklanan eserin üç farklı Türkçe tercümesi mevcuttur. Üçü kafiyesiz oyun, ikisi kafiyeli oyun ve sekizi kafiyeli şiir olmak üzere Türkçe Kurban hikayesinin on üç baskısı tespit edilmiştir. Ermeni, Grek ve eski Kiril alfabeleriyle basılan bu eserler Türk edebiyatının bir parçası olarak bilim adamları tarafından araştırılmaya ve açığa kavuşturulmaya değerdir.

2. 1836 yılında İstanbul'da basılan Grek harfli (Karamanlıca) Türkçe *Hazreti Avraamın Ziyade Çok Cana Menfaatli Kurban Hekayesi* dini oyunun mütercimi Konya bölgesinden Silleli papaz Sofronios'tur. Oyunu Yunancadan Türkçeye kafiyeli şekilde çeviren mütercim beyitlerin sayısını 1154'ten 1186'ya kadar artırmıştır. Grek harfli metin 1845 yılında Bulgaristan'ın Kazanlık bölgesinden Hacı İoanikiy tarafından eski Kiril harflerine aktararak İstanbul'da basılmıştır.

4. Çeşitli alfabelerle basılan ve Basarabya'daki Gagauzlara kadar ulaşan Kurban hikayesi, Kiril harfli Türkçe metin esas alınarak 1858 yılında Tırnovolu papaz Andrey Robovski tarafından Bulgarcaya tercüme edilmiştir.

5. İncelenen metin, dönemin konuşma diline yakın olan sade ve açık bir Türkçe ile yazılmış, Arapça ve Farsça gramer yapılarını birkaç örnek dışında içermemektir. Bununla birlikte 1100 sözcük biriminden fazla kelime içeren metinde kelimelerin birçoğu Arapça ve Farsça kökenlidir.

6. Yazılışında eski Kiril harfleri kullanılan metinde söylenişe dayanan bir imla görülmektedir. Yazıda hem ünlüleri, hem de ünsüzleri gösteren bu imla Slavca kurallarına göre kullanılmıştır. Dolayısıyla Slav dillerinde olmayan Türkçenin bazı sesleri için (/ö/, /ü/, /ğ/ gibi) ayrı harf öngörülmemiştir. Bu sesler diğer sesleri işaret

eden sembollerle gösterilmiştir. Aynı zamanda Slavca metinlerde olduğu gibi bir harfin hem ses, hem heceyi ifade ettiği kaydedilmiştir (н, ѣ, ѿ, ѡ, ѣ – і, ı, y, yi, yı, , a, ä, ya, iya, yu, yü, ü, şt).

7. Kitabın iç kapağında yayıncının kişiye dair bilgileri içeren cümlenin Türkçenin söz dizimine aykırı olması ve metinde görülen bazı yazım yanlışlıkları, metni Grek harflerinden Kiril harflerine geçiren şahsın Türkçeyi iyi bilmediğini kanıtlamaktadır. Balkanlar'da ve özellikle Bulgaristan'da milliyetçilik hareketlerinin yoğunlaştığı dönemde basılan Kiril harfli Türkçe bu eser, genişletilen Kiril yazısının alanına dahildir.

8. Gramer açısından hem Anadolu Türkçesi, hem de Balkan Türkçesinin ses bilgisi ve şekil bilgisi özelliklerini içeren bu metin 18.-19. yüzyıllarda konuşulan bir dille yazılmıştır. Ses bilgisi açısından metnin bazı özelliklerinin Gagauzcada görülmesi, bu konuda yapılacak olan karşılaştırmalı ve tarihi dil bilimi araştırmaları sonucunda Gagauzcanın tarihine ve gelişimine ışık tutabilecektir.

9. Tespit edilen 54 aynı kelimenin farklı yazılışı ve birçok birbirine aykırı olan ses olayları, bazı durumlarda Arap harflerinden Grek harflerine, Grek harflerinden de Kiril harflerine aktarıldığından, bazı durumlarda da konuşma dilinin ve Türkçenin farklı ağız özelliklerinin yazıda yansıtıldığından kaynaklanmıştır.

10. Türkiyatta 20. yüzyıldan önce yayınlanmış Kiril harfli Türkçe metinler çok az incelenmiştir. Araştırma sırasında ulaşılabildiğimiz bazı makaleler yabancı bilim adamları tarafından yazılmıştır. 19. yüzyılda Balkanlar'da onlarca Kiril harfli Türkçe metin yayınlanmıştır. Ya tamamen Türkçe, ya da kısmen Türkçe parçaları içeren bu eserlerin katalogu yapıp, Kiril harfli Türkçe metinler tarihi Türkçe, dil bilimi ve edebiyat sorunları açısından incelenmelidir.

KAYNAKÇA

- Balta, Evangelia: **Karamanlidika: Bibliographie analytique d'ouvrages en langue turque en caractères grecs. Additions (1584-1900)**, Athènes, Centre d'Etudes d'Asie Mineure, 1987.
- Balta, Evangelia: **Karamanlidika: Bibliographie analytique d'ouvrages en langue turque en caractères grecs. XXe siècle**, Athènes, Centre d'Etudes d'Asie Mineure, 1987.
- Balta, Evangelia: **Karamanlidika: Nouvelles additions et compléments I**, Athènes, Centre d'Etudes d'Asie Mineure, 1997.
- Balta, Evangelia: **Gerçi Rum İsek De, Rumca Türkçe Söyleriz: Karamanlılar Ve Karamanlıca Edebiyat Üzerine Araştırmalar**, İstanbul, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, 2012.
- Eckmann, J.: “Anadolu Karamanlı Ağızlarına Ait Araştırmalar”, **Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dergisi**, Sayı: 1.2, C. 8, Ankara, s. 165-199.
- Ekşi, Pelin: “Karamanlı Türklerinin Dil ve Edebiyatları Hakkında Açıklamalı Bibliyografya Denemesi”, **Turkish Studies**, V. 10/8, 2015, p. 965-986.
- Ergin, Muharrem: **Türk Dil Bilgisi**, İstanbul, Bayrak, 1999.
- Gülensoy, Tuncer: “Rumeli Ağızlarının Ses Bilgisi Üzerine Bir Deneme”, **Türk Dili Araştırmaları Yıllığı Belleten**, 1984, s. 87-147.
- Gülsevin, Gürer: “Rumeli Türkçesi Çevrevesinde Türk ve Balkan Dillerinin Etkileşimi”, **Turkish Studies**, V. 4, № 8, 2009, s. 48-64.
- Hazai, György: “Kiril Harfleriyle Yazılı bir Türkçe Metin Üstüne”, **Türk Dili Araştırmaları Yıllığı Belten**, 1966, s. 143-155.

- Iliyev, Ivan G.: “Short History of the Cyrillic Alphabet”, **International Journal of Russian Studies**, Sayı: 2, July 2013, p. 221-285.
- Kalay, Emin: **Edirne İli Ağızları: İnceleme-Metin**, Türk Dil Kurumu Yayınları: 694, Ankara, 1998.
- Kanar, Mehmet: **Eski Anadolu Türkçesi Sözlüğü**, İstanbul, Say Yayınları, 2011.
- Kappler, Matthias: “Printed Balkan Turkish texts in the Cyrillic alphabet from the middle of the 19th century (1841-1875): A typological and graphematic approach”, **Between Religion and Language: Turkish-Speaking Christians, Jews and Greek-Speaking Muslims and Catholics in the Ottoman Empire**, Ed. Evangelia Balta, Mehmet Ölmez, İstanbul, 2011, p. 43-69.
- Karahancı, İbrahim: “Grek Harfli Türkçe Bir Metin: Hekaye-i Şah İsmail ve Gülzar Hanum (Çevriyazılı Metin, Dil İncelemesi, Sözlük)“, Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Bursa, 2013.
- Kayapınar, Ayşe: “1913 Yılında Basılmış Bir Türkçe-Bulgarca Muhtasar Lügat’e Dair”, **Türk Dünyası**, S. 39, s. 75-118.
- Kornaros, Vitsentzos: **Erotokritos: Bir Girit Destanı**, Çev. Hakkı Bilgehan, İstanbul, Lozan Mübadilleri Vakfı Yayınları, 2011.
- Lavagnini, Bruno: **Storia della letteratura neoellenica**, 2. Ed., Storia delle letterature di tutto il mondo, Milano, Nuova Accademia Editrice, 1959.
- Maretić, Tomislav: **Gramatika i stilistika hrvatskoga ili srpskoga književnog jezika**, Zagreb, 1899.
- Mollova, Mefküre: “**KTBRR ve Yunan-Kiril Harfli Türkçe Anıtların İlişkileri**”, Türk Dili Araştırmaları Yıllığı Belleten, 1972, s. 173-182.

- Özkan, Mustafa: **Türk Dilinin Gelişme Alanları ve Eski Anadolu Türkçesi**, Genişletilmiş 2. bs., İstanbul, Filiz Kitabevi, 2000.
- Özkan, Mustafa; Tören, Hatice: **Yüksek Öğretimde Türk Dili: Yazılı ve Sözlü Anlatım**, 2. bs., İstanbul, Filiz Kitabevi, 2006.
- Esin, Osman:
- Özkan, Nevzat: **Gagavuz Türkçesi Grameri**, Türk Dili Kurumu Yayınları: 657, Ankara, 1996.
- Salaville, Séverien; Dallegio, Eugène: **Karamanlidika: Bibliographie analytique d'ouvrages en langue turque imprimés en caractères grecs**, C. 1-3, 1584-1900, Institut Français d'Athènes, Athènes, 1958, 1966, 1974.
- Saldžiev, Hristo: "Cyrillic Literature in Turkish in the 19th century – Social and Cultural Aspects", **Zeitschrift für Balkanologie**, Sayı: 46, 2010, №. 1, s. 44-63.
- Zanet, Todur: "İstoriyasını unudan millet er üzündän kayıp olêr", **Ana Sözü**, (Çevrimiçi) <http://anasozu.com/istoriyasini-unudan-millet-er-uzundan-kayip-oler/>, 25 Mayıs 2016.
- Κορνάρος, Βιτσέντζος: **Ερωτόκριτος**, Επιμέλεια Στυλιανού Αλεξίου, Εστία, Αθήνα, 1999.
- Στάθη, Πηνελόπη: "Η Θυσία του Αβραάμ στην Καραμανλίδικη βιβλιογραφία", **Μεσαιωνικά και Νέα Ελληνικά**, C. 4, Αθήνα, 1992, p. 161-168.
- Григорьева, Т.Г.; Осипов, Б.И.: "Русское письмо от старой азбуки до современного алфавита", Интернет-конференция «Кириллица-латиница-гражданица», 15.03.-15.04.2009, (Çevrimiçi) <http://museum-russlang.ucoz.ru/istoria/Grigorieva.pdf>, 20 Mayıs 2016.
- Дмитриев, Н.К.: "Материалы по османской диалектологии. Фонетика «карамалицкого» языка", **Записки Коллегии**

- Востоковедов при Азиатском музее Академии Наук, С. 3, Sayı: 2, Leningrad, 1928, s. 417-458.**
- Иоанн, Хаджи: **Иерусалимин зияретнамеси, у. у., Македония, 1870.**
- Кононов, А. Н.: **Грамматика современного турецкого литературного языка, İstanbul, Multilingual, 2001.**
- Мошков, В.: **“Гагаузы Бендерского уезда”, Этнографическое обозрение, Sayı 3, 1902, s. 4-66.**
- Чакирь, Димитрій: **Биографическій очеркъ рода и фамилии Чакирь, Кишинев, Типографія Бессарабскаго Губернскаго Правленія, 1899.**
- Чернышева, Т. Н.: **“Греческая литература XVII в.“, История всемирной литературы в 8 томах, С. 4, Москва, Наука, 1987, s. 335-339.**
- Agios Tafos Destanı, Haz. Kermirli Papa İaonnikios, у.у., 1900.**
- Hazreti Avraamın Ziyade Çok Cana Menfaatli Kurban Hekayesi, Çev. Sileli Papa Sofronios, İstanbul, 1836.**
- Kubbealtı Lügatı, (Çevrimiçi) <http://kubbealtilugati.com>, 25 Mayıs 2016.**
- Muhacirnâme: Karamanlı Muhacirler İçin Şiirin Sedası, Haz. Evangelia Balta, Aytek Soner Alpan, İstanbul, İstos, 2016.**
- Reports of the British and Foreign Bible Society with Extracts of Correspondence, С. 4, London, 1819.**
- The Dijital Library of Modern Greek Studies, (Çevrimiçi) <http://anemi.lib.uoc.gr>, 21 Mayıs 2016.**
- Λογοτεχνία και κοινωνία στην Κρήτη της Αναγέννησης, Haz. David Holton, Ηράκλειο, 1997.**
- Гагаузско-русско-молдавский словарь, Haz. Г. А. Гайдаржи, Е. К. Клоца, Л.**

А. Покровская, Б. П. Тукан, Москва, Советская энциклопедия, 1973.

Древнетюркский словарь, Наз. Надеяев В.М., Насилов Д.М., Э.Р.Тенишев, Ленинград, Наука, 1969.

Жертва или служба Авраамова: Превел от турски на български сакеларий поп Андрей п. Дойнов Робовский из Търновска Елена, Константиновград, в печатницата Фаддея Дивитчиана, 1858.

Инджилъ яни Евангелионъ: Инджилъ Иоаннисинъ тахрири юзре, Издава Британското и чуждестранно Библиейско Дружество, София, 1927.

Книга за научение трих языков славяноболгарский и греческия и карамалицкой, Selanik, 1841.

Хазрети Аврааминъ зіаде чокъ джана менфаатли хекяеси: Шимди текраръ басмая верилди гайретіле Рагбетлу Хаџи Иоанникіа Іеродіаконунъ Казанликъ нахіесинденъ Туріа кіойнденъ, Аситанеде, Патрикханенинъ Басмаханесинде, 1845.

Этимологический словарь тюркских языков, Наз. Э. В. Севортян, С. 1-7, Москва, Наука, 1974, 1978, 1980, 1989, 1997, 2000, 2003.